

κθ'. Αντιφώνει τις καὶ ὅπῃ χρεώσεται^A διὰ τῆς πρὸς κλοπῆς, καὶ ὑβρεως, καὶ ἀρπαγῆς ἀγωγῆς.

λ'. Ο ἀντιφωνῶν ἐμοὶ ἢ Γέτρῳ, παραγραφῶν ἐχὼ καταβαλὼν Γέτρῳ.

λα'. Αποθανόντος Πέτρου[ⓐ] δανεισάμενος ἐπέισαν με κληρονόμον αὐτοῦ[ⓑ], καὶ ἡσθαλισάμην αὐτοῦ, ὡς κληρονόμος πρὸς τῶν χρέους, προσθεὶς ὡς πατρὶα χρήματα πρὸς αὐτὸν ἐπὶ λογισμοῖς μου. εἰ μὴ εἰς ἐμὲ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῆς Γέτρου κληρονομίας, οὔτε πολιτικῶς, οὔτε τῇ ἀγωγῇ τῆς ἀντιφωνήσεως ἐνέχομαι. ἀλλ' εἰ καὶ ποιοῖς καταβαλῶν[ⓐ], ἀναλαμβάνω αὐτοῖς.

λβ'. Ως πρὸς οὐ λειτουργεῖ πολιτικῶς γυνή, ἀλλὰ τὰ πλείστα τῶν λειτουργημάτων, εἰς τὸ προσώπον αὐτῆς ὄντων ἀνίσχυρα. οὕτως ὡς οὐδενὸς ἀντιφώνει, ἀλλὰ τῇ μὲν βοηθεῖται. ὁ δὲ ὑπὲρ οὗ ἀντεφώνησεν ἐνέχεται.

λγ'. Αἱ ἀπατώμεναι, οὐ μὲν αἱ ἀπατώσαι βοηθοῦνται ἐν ἐκάστῃ ἐνοχῇ, καὶ οὔτε ἄλλῳ[ⓐ] διεκδικοῦσιν· οὔτε γὰρ ὅστις τῆς ἀφαιρέσεως ἢ γυναικὶ διεκδικεῖν, οὔτε[ⓑ] ἰδίῳ[ⓐ] ἀνδρῶν, οὔτε[ⓑ] υἱόν[ⓐ], οὔτε[ⓑ] πατέρα.

λδ'. Εἰ δὲ ἐκδικεῖται κείνον, ὅστις καταδικαζόμενος[ⓐ] δυνάται χωρεῖν κατ' αὐτῆς, οὐ δοκεῖ ἀντιφωνεῖν. οἱ[ⓑ] ἄνθρωποι πάντα παρ' αὐτῆς κληρονομία, ἢ[ⓑ] ἐγγυησάμενος[ⓐ] ὡς οὐκ αὐτῆς.

λε'. Εἰ ἀγνοῶν τὸ προσώπον[ⓐ]

XXIX. Quod quis etiam de- L. 19.
bet ex causa furti, vel iniuriarum, vel bonorum raptorum rectè constituit.

XXX. Qui mihi aut Petro L. 30.
constituit, si Petro soluerit, per exceptionem adiuvatur.

XXXI. Mortuo Petro cre- L. 31.
ditores eius persuaserunt mihi eius me heredem esse, & caui eis quasi heres, & addidi cautioni, pecuniam in rationes meas peruenisse. si ex hereditate Petri nihil ad me peruenierit, nec ciuilitèr, nec actione de constituta pecunia reneor. Sed & si usuras soluerim, reperam.

XXXII. Sicut feminae ab L. 1.
officiis ciuilibus remotæ D. ad
sunt, & pleraque officiorum Senat.
sive munerum publicorum Vell.
in persona earum non valent: ita nec pro alio intercedit, & ei succurritur: is autem pro quo intercessit, tenetur.

XXXIII. Decēptis, non de- L. 2.
cipientibus in omni obliga- §. 1.
tione subuenitur, etiam quū & 2.
alium defendunt: nec enim mulieri permissum est defendere, neque maritum suum, neque filium, neque patrem.

XXXIV. Sed si eum defen- L. 3.
dat, qui damnatus regressum ad eam habiturus sit, intercedere non videtur: veluti cum emptorem hereditatis a se venditæ, vel fideiussorem suum defendit.

XXXV. Si ignorans quid a- L. 4.

Q. iij

geretur, cum muliere con-
traxerim, ea verò quam ac-
cepit à me mutuam pecuniā
tibi donauerit, non subueni-
tur ei. Sed & si tibi donatura
creditori tuo soluerit, cessat
Senatusconsultum: Senatus
enim obligatis mulieribus
succurrit, non donantibus:
nam facilius se obligant,
quàm donant.

L. 5. XXXVI. Siue pecuniam sol-
uit, siue rem in solutum de-
dit, siue pretium quod ex rei
suae venditione redegit, pro
alio soluit, siue emptorem
creditori alieno delegauit.

L. 6. XXXVII. Qui pro defen-
sor absentis ex mandato ma-
tris eius fideiubent, adiu-
uantur: nisi qui accepit eos
fideiussores, mandatum ig-
norauit.

L. 7. XXXVIII. Et aduersus mu-
lierem, quidem fideiussores
mandati actionem non ha-
bent: erit autem ei in defen-
sorem actio negotiorum ge-
storum.

L. 8. XXXIX. Si mater prohibue-
rit ne tutores filij sui res eius
immobiles, distraherent, &
indemnitate eis repromi-
serit, non intercessit: nullam
enim obligationem alienam
recepit, neque veterem, ne-
que nouam.

L. 9. Si mulier, apud te pro me
interuenerit, & pro te apud
alium, duæ sunt intercessio-
nes, & restituntur obliga-
tiones aduersus me, & aduer-

συναλλάξω, ἢ δὲ δανεισαμένη ᾧ
ἐμοῦ, δωρήσεται σοι, οὐ βοηθεῖται. εἰ
δὲ καὶ βουλομένη σοι δωρήσασθαι, κα-
ταβάλλει τῷ δανείῃ σου, ὅρα καὶ τὸ
δῶμα σου ᾧ ταῖς δωρουμέναις,
ἀλλὰ ταῖς γνομέταις ἐνόχοις βο-
θεῖ. ἀλλοτρίως ᾧ ἑαυτὰς ἐνοχοποιού-
σιν, ἢ ᾧ δωροῦται.

L. 5. Εἴτε χρήματα κατέβαλεν, εἴ-
τε πράγματα, εἴτε ἢ πωλήσασα
δεδώκεν τῷ ἑμῷ, εἴτε ᾧ ἀγο-
ραστῶν ἀπέδωκεν ἀλλοτρίῳ. δα-
νειστῇ.

L. 6. Οἱ ᾧ ἐκδικητῶν τῆς ἀπόντος
ἐγγυησάμενοι κατὰ ἐντολὴν τῆς μη-
τρὸς αὐτῶν, βοηθοῦνται· εἰ μὴ ὁ δε-
ξάμενος αὐτοῦν, ἠγνόησε τῷ ἐν-
τολῇ.

L. 7. Καὶ καὶ μὴ τῆς γυναικὸς οὐκ
ἔχουσιν τῷ μανδᾷ ἐγγυηταί· κη-
νοδοὶ δὲ καὶ τῆς ἐκδικητοῦ τῷ πατρὶ
τῆς διοικήσεως ἀγωγῶν.

L. 8. Ἐὰν μήτηρ κωλύσῃ τοῦ πατρὸς
ἔργους πωλῆσαι ἀκίνητα τῆς οὐδ', καὶ
ὁμολογήσῃ αὐτοῖς τὸ ἀζημιῶν, οὐκ
ἀντιφώνεῖ· ἐνόχῳ γὰρ ἀλλοτρίῳ
οὔτε παλαιᾷ, οὔτε νέᾳ ὑποεισὴλ-
θεν.

L. 9. Ἐὰν ὑπὲρ ἐμοῦ παρὰ σοι ἀντιφω-
γήσῃ γυνή, καὶ ὑπὲρ σοῦ παρ' ἐτέρῳ,
δυο εἰσιν ἀντιφωνήσεις, καὶ ἀποκαθί-
σονται αἱ ἐνόχαι κατ' ἐμοῦ, καὶ κατ'

Ἐὰν δὲ ὁ δανειστής σου, ὡς χρεώ-
σοδαν σοὶ πλεὺς γυναῖκα διδομένην
ἀντὶ τῆς χρεώσεως ἐδέχετο, ἐκ ἐμβαλ-
λεται παραγραφή. ἔχει δὲ κατὰ σου
πλεὺς τῆς χρεώσεως ἀπαίτησιν ἢ γυνὴ ἐφ'
ᾧ ἢ ἐλάβετο φθιῶναι, ἢ λαβεῖν ὁ κα-
τέβαλεν.

Εὰν παρὰ τὸ δόγμα ἐνοχποιη-
θεῖσα γυνὴ καταβάλλει, ἢ ᾤσιν δώ-
σῃ ἀντὶ αὐτῆς ᾧ ἴδιον χρεώσω,
ἔοικε τῷ καταβαλόντι. εἰ δὲ μὴ τῷ
χρεώσεως ὁ δίδους ἀντὶ αὐτῆς, ἔχει πλεὺς
τῆς δόματος παραγραφῇ, ὥσπερ
καὶ ὁ ἐγγυητής.

Εἰ μὲν τοὶ μέλλουσα ἀντιφωνεῖν
κατεβάλλει, ἢ δώσῃ ἀντὶ αὐτῆς ἔτρον
χρεώσω, χώρα οὐκ ἔχει τὸ δό-
γμα. αἱ γὰρ ἐνοχοὶ χυρόμεναι βοη-
θοῦνται, οὐ μὲν αἱ τὰ ἴδια μειώ-
σονται. εἰ δὲ ᾧ μὴ χρεώσω δώ-
σῃ ἀντὶ αὐτῆς, χώρα τῇ παραγρα-
φῇ.

Αποκαθίσταται καὶ τῆς χρεώσεως ἢ
ἐνοχῇ καὶ ὡς τῆς ἀντιφωνήσεως
τύχοι δόποχῆς.

Εἰ μὲν τοὶ ὅτι συμφώνως τῆς δόδο-
ναι ἐναγόμενον ᾧ, ἐτύχε τῆς δόποχῆς, D
οὐκ ἔχει χώρα ἢ δόποκαταστατικὴ ἀ-
γωγὴ, ἀλλὰ ἢ ὡς αἰτίας δόδοίσης,
ἢ τῆς μὴ παρακολουθησάσης αἰτίας
ᾤσιν φιλία. ἴσον γὰρ ὅτι τὸ μὴ δόδο-
ναι, καὶ τὸ δοῦναι πλεὺς ὑπὸ τοῦ δό-
ματός ᾧ βοηθοῦμεν. εἰ καὶ τῇ ἀν-
τιφωνήσῃ δόποχῇ ποιήσῃ ὁ δανει-
στής, χώρα τῇ δόποκαταστατικῇ ἀγωγῇ.

A fus te. Sed si mulier quasi de-
bitrix tua creditori tuo à te
delegata sit, creditor non re-
pellitur exceptione Senatus-
consulti. mulier autem con-
dicere tibi poterit ut eam li-
beres, vel ut pecuniam quam
soluit recipiat.

Si mulier contra Senatus- S. 3.
consultum obligata soluerit,
aut debitorem suum delega-
uerit, soluenti similis est. Sed
si is qui à muliere delegatus
est, debitor eius non fuit,
exceptione Senatusconsulti
vteretur, quemadmodum &
fideiussor.

Si tamen mulier interces- S. 4.
sura soluerit, aut debitorem
suum delegauerit, Senatus-
consultum locum non habet.
mulieres enim obligatae ad-
iuuantur; non quæ sua de-
minuunt. Sed si eum dele-
gauerit, qui debitor eius non
fuit, locus est exceptioni.

Restituitur aduersus debi- S. 5.
torem actio, etsi ille ante in-
tercessionem acceptilatione
liberatus sit.

Si tamen conuenerit cum S. 6.
debitore ut expromissorem
daret, & acceptum ei latum
sit, actio restitutoria locum
non habet, sed condictio cau-
sa data non secuta: nam per-
inde est non dare, & eam
dare, quæ auxilio Senatus-
consulti munita est. Sed & si
mulieri post intercessionem
accepto tulerit creditor, lo-
cus erit actioni restitutoriae:

obligationem enim dimisit, ^A ἀδυνάτον γὰρ ἐνόχλῳ παρεχώρη-
 quæ vires non habet.

§. 7. Si mulier quæ intercessit sic
 soluit, ne repetere possit, reus
 liberatur: sicut & cùm credi-
 tor tali mulieri accepto tulit.

§. 8. Aduersus omnes qui libe-
 rati sunt, actio restitutoria
 competit, non tamen omni-
 bus creditoribus: nam si cùm
 duo rei stipulandi essent, a-
 pud vnum mulier intercessit,
 ille solus restitutoriam actio-
 nem habet.

§. 9. Licet mulieri heres existi-
 terit creditor, restitutoria ni-
 hilo minus vititur: mulier
 enim cùm effectū obligata
 non fuit. neque imputatur
 in Falcidiam. Si mulier debi-
 tori successerit, indifferenter
 restitutoria, & principali a-
 ctione conuenitur.

§. 10. Si cùm essem tibi contra-
 cturus, interueniente mulie-
 re cum ea contraxero quasi
 præposita huic negotio, in
 te transfertur actio, qua mu-
 lier est obligata.

§. 11. Si mulier pro eo interue-
 niat, qui obligari non potest,
 ut puta pro impubere, qui si-
 ne tutoris auctoritate non o-
 bligatur, cessat aduersus eum
 actio restitutoria: nisi locu-
 plerius factus est ex hoc con-
 tractu. Filius familias qui cō-
 tra Senatusconsultum con-
 tracturus est, non tenetur a-
 ctione restitutoria: minor au-
 tem viginti quinque annis si
 conueniatur, restituitur.

σεν.

Εάν ἡ ἀντιφωνήσασα κατεβάλλῃ,
 ὥστε μὴ δυνάσθαι ἀναλᾶβεῖν, ἐλθού-
 ροιται ὁ ἐναγόμενος ὥς περ ἢ ὅτε δότο-
 χλῷ τῇ τοιαυτῇ ποιήσῃ ὁ δανειστής.

Κατὰ πάντων τῶν ἐλθούρουμένων
 ἀρμόζει ἡ δόποκατὰσαπικὴ ἀγωγὴ, οὐ
 μὲν δὲ πᾶσι τοῖς δανεισταῖς· εἰ γὰρ
 δύο ἐναγόμενων ἐπερωτώντων ὄντων,
 ὥρ' αὖ τῷ ἐνὶ γυνὴ ἀντιφωνήσῃ, μόν-
 ον αὐτὸς ἔχῃ πλὴν δόποκατὰσαπικλῶν
 ἀγωγῶν.

Κὰν κληρονομῇ τῆς γυναικὸς ὁ
 δανειστής, κέχρηται τῇ δόποκατὰσαπικῇ
 ἀγωγῇ· ἐνδυνάμως γὰρ ἡ γυνὴ οὐκ
 ἐχρεώσῃ. οὔτε λογίζεται εἰς Φαλκί-
 διον. εἰ γὰρ ἡ γυνὴ κληρονόμος γήνη-
 ται τῆς χρεώσου, ἀδιαφόρως καὶ τῇ
 δόποκατὰσαπικῇ ἀγωγῇ, καὶ τῇ περο-
 ποτύπῳ ἐνάγεται.

Εάν μέλλων τις συναλλάσσειν,
 καὶ ἀντιφωνήσιν συναλλάξω γυναικὶ
 ὡς περὶ σάμνην χρεῖν περὶ σάμ-
 νείας, μεταφέρεται εἰς σὲ ἢ καὶ τῆς
 γυναικὸς συστάσα ἀγωγῇ.

Εάν ὑπὲρ τῆς μὴ δυναμένης ἐνέ-
 χεσθαι, ἀντιφωνήσῃ γυνὴ, οἷς ἀνήβου,
 τῆς χειρὸς τῆς αὐτενείας τῆς ἐπιβό-
 που μὴ ἐνεγόμενου, δεχθεῖ κατ' αὐτὴν
 ἡ δόποκατὰσαπικὴ ἀγωγὴ· εἰ μὴ γέγο-
 νεν ἐκ τῆς συναλλαγμάτων δύπο-
 ρύτῃ. οὔτε ὑπεξούσιος ἐνάγε-
 ται τῇ δόποκατὰσαπικῇ ἀγωγῇ, δανει-
 σάμενος παρὰ τὸ δόγμα· ὁ δὲ νέος
 ἐναγόμενος δόποκαθίσταται.

μ'. Εἰ δὲ ὑπὲρ δούλου ἀντιφωνήσῃ, ^A ^{L. 9.}
 χάρεα τῇ δόποκατασαπικῇ ἀγωγῇ καὶ
 τῷ διαπότου.

μα'. Ἡ δόποκατασαπικὴ ἀγωγή, καὶ ἡ
 καὶ τῷ παροσθέντος, διηνεκεῖς εἰσὶν,
 ἀρμόζουσαι κληρονόμοις, καὶ καὶ κλη-
 ρονόμον.

μβ'. Εὰν γυνὴ ἐπὶ ᾧ μέλλουσα δανεί-
 ζειν, ὡς εἰς ἰδίας χρείας δανείσῃται, ^B
 ὅρχει τὸ δόγμα.

μγ'. Τότε γὰρ χάρεα ἔχῃ, ὅτε γινώσκῃ
 ὁ δανειστὴς ἀντιφωνεῖν αὐτῇ.

μδ'. Εὰν εἰς ἰδίον παρῶμα γυνὴ ἀν-
 τιφωνήσῃ, οὐ βοηθεῖται· ἴσως γὰρ δού-
 λη συμφωνήσασα αὐτῇ παρῶμα ὑπὲρ
 τῷ ἐλβερεοθιῶναι, καὶ δεδωκῆα ὑ-
 πὲρ ἑαυτῆς ἐναγόμενον, εἰς ἑαυτῇ
 μὲν πῶ ἐλβερεῖαν πῶ ἐνοχλῇ με-
 τήγαγεν· ἢ ἀγορεύσασα κληρονομίαν, ^C
 χρεῖαν κληρονομιάον εἰς ἑαυτῇ με-
 τώεικεν· ἢ ὑπὲρ ἰδίου ἐγγυητοῦ ἀν-
 τιφωνήσεν.

Εἰ δὲ ὁ δανειστὴς ὑποθηκαρεῖαν
 καὶ τῇ παρὸς τῆς ἀντιφωνήσεως ὑπο-
 τεθέντων αὐτῇ παρὰ τῷ χρεώστου.

Εὰν ὑπὸ ἡμέραν, ἢ ὑπὸ αἵρε-
 σιν ἀντιφωνήσῃ γυνὴ, δίδεται ὁ
 δανειστὴς καὶ παρὸς τῆς ἐμβάσεως, καὶ ^D
 τῆς ἡμέρας κινεῖν πῶ δόποκατασαπ-
 κίω.

με'. Ἡ δόποκατασαπικὴ ἀγωγή κατὰ
 τῇ ἐγγυητῇ τῷ χρεώστου ἀρμόζει·
 ἀνέραι γὰρ ἢ παρὸς αἵμα ἀ-
 ποκαθίσταται.

μς'. Εὰν ὅπρ ἐχρεώσων τοι κατὰ-
 βάλλω γυναικί, πῶ ἱκανοδοσίαν

^A XL. Sed si pro seruo inter- ^{L. 9.}
 cedat, in dominum actio re-
 stituitur.

XLI. Actio restitutoria, & ^{L. 10.}
 institoria perpetuæ sunt, &
 heredibus & in heredes com-
 petunt.

XLII. Si mulier alij creditu- ^{L. 11.}
 ra, tanquam in usus suos mu-
 tuam pecuniam acceperit, ^B
 cessat senatusconsultum.

XLIII. Tunc enim locus est ^{L. 12.}
 senatusconsulto, cum scit
 creditor eam intercedere.

XLIV. Si in rem suam mu- ^{L. 13.}
 lier intercedat, hoc senatus-
 consulto non adiuuatur: ut
 puta si ancilla eius nomine,
 quod ex pacto præstatura es-
 set ut manumitteretur, ex-
 promissore dato, post manu-
 missionem obligationem in ^C
 se suscepit: aut emptæ he-
 reditæ æs alienum heredita-
 rium in se transferat: aut si pro
 fideiussore suo intercedat.

Creditor hypothecariam ^{§. 1.}
 habet in res sibi ante inter-
 cessionem à debitore obli-
 gatas.

Si sub conditione vel in ^{§. 2.}
 diem mulier pro alio inter-
 cesserit, creditor etiam pen-
 dente conditione, vel ante-
 quam dies venerit, restitu-
 toria agere potest.

XLV. Actio restitutoria ad- ^{L. 14.}
 uersus fideiussores debitoris
 competit: integra enim cau-
 sa pristina restituitur.

XLVI. Si mulieri solui quod ^{L. 15.}
 tibi debebā, & cauerit mihi,

teratam solutionem habiturum, ac teratum non habente egero ex stipulatu in id quanti mea interest, reddet quod accepit: non enim intercessit, sed lucrum captat.

L. 16. XLVII. Si mulieri quæ intercessit debitor soluerit, exceptione aduersus creditorem se tueri non poterit.

§. 1. Fideiussor mulieris quæ intercessit adiuuatur hoc Senatusconsulto, etiam si mandati actionem aduersus mulierem non habeat. tota enim obligatio infirmatur, & creditori restituitur aduersus priorem debitorem.

L. 17. XLVIII. Si vir vxori donationis causa rem viliori pretio vendiderit, eamque delegauerit creditori suo, locus est Senatusconsulto, cum venditio nullius momenti sit, quamuis creditor cui delegabatur, existimauerit mulierem debitricem mariti fuisse. cum enim principaliter mulier contraxit, vt quam pecuniam mutuam accepit marito crederet, & creditor ignorauit quid mulier ageret, cessat Senatusconsultum. cum autem alienam obligationem in se transfert, diligens & curiosus creditor esse debet.

§. 1. Si cum pecuniam tibi crediturus essem, & propter eam pignus à te accepturus, mulier dixerit mihi, rem sibi antea dotis nomine obligatam, cui etiam pecunia credita de-

^A ἐπεροτήσας αὐτῷ, καὶ ὅδ' μὴ δεκτὸν ἡγοῦμαι, κινήσω πλὴν τοῦ τῆς μελλούσης ζημίας ἀγωγῷ, ἀποδίδωσιν ὅπρ' ἔλαβεν· οὐ γὰρ ἀντεφώνησεν, ἀλλὰ κερδάναι θέλει.

μζ'. Εὰν ἡ ἀντιφωνήσασα πληροθῇ ὥρ' αὐτῷ τῷ χρεώστῳ, ἐκ ἔχ' ὥρ' αὐτῷ κτ' τῷ δανειστῷ.

^B Ο ἔγνητῆς τῆς ἀντιφωνήσασας βοηθεῖται, καὶ μὴ ἔχῃ κατ' αὐτῆς πλὴν τοῦ τῷ μανδάτου ἀγωγῷ. πάσα γὰρ ἡ ἐνοχὴ ἀκυροῦται, καὶ δότω καδίσαται τῷ δανειστῇ κτ' τῷ περὶ τοῦ χρεώστου.

μη'. Εὰν ὡς δωροῦμαι ὁ ἀνὴρ ἦτον· πωλήσῃ περὶ τῇ γαμετῇ, καὶ δώσῃ αὐτῷ αὐτῷ τῷ δανειστῇ αὐτῷ, χωρὰ τῷ δόγματι, ὡς μὴ ἐρρωμένῃ τῆς περὶ σεως, καὶ ὁ παραλαβὼν αὐτῷ ἐκ τῷ χρεώστῳ ὑπέλαβεν αὐτῷ ὑποχρεῶν τῷ ἀνδρὸς εἶναι. ὅτε μὲν γὰρ περὶ τῷ τύπῳ συναλλάξει γυνή, ἵνα τὸ δανειστῇ αὐτῇ δανείσῃ τῷ οἰκίῳ ἀνδρὶ, τοῦτο τῷ δανειστῷ ἀγνωστῷ, δεῖ γὰρ τὸ δόγμα. ὅτε δὲ ἄλλοτε ἑνὸς ἐνὸς ὑπείσχεται, ὅπῃ μὲν οὐκ εἶναι ὁ δανειστῆς.

Εὰν μέλλοντός μου δανείζῃς σοι, καὶ λαμβάνῃς ἐνέχυρον, εἴπῃ γυνή τὸ πρὸς περὶ αὐτῇ περὶ τοῦ καί-
σας, ἥτις καὶ δὲ δανείου ἐκχεῖται
5770,

σητο, καὶ ὡρακελεύσας αὐτῷ πλη-
ροθῆναι τὴν περὶ ταῦτα, λάβω τὸ ἐνέ-
χυρον· οὐ καλῶς κινεῖ τὴν Σερβια-
νὴν κατ' ἐμὸν· εἰ μὴ ἦδεν καὶ ἄλλα
χρήματα αὐτῷ ἐποφείλεσθαι.

Εὰν γυνὴ ἢ ἄλλος, ὡς δύο ἐνα-
γόμενοι δανείσωνται, εἰ μὴ εἰς αἰτίαν
ἢ ἢς πλεονέχῃ ἤμελλεν ἡ γυνὴ ζημιω-
θῆναι, εἰ μὴ ἐδανείσατο, οὐ δοκεῖ ἀντι-
φωνεῖν· τυχὸν γὰρ οὐκ ἀνάνευστο κοι-
νὸς οἶκος, ἢ κοινὸς ἀγρὸς ἐδημεύετο.
εἰ δὲ τὸ δανείδεν εἰς ἀγροασίαν ἐδό-
θη, τὸ ἡμῖσι διδῶσιν, ὡς εἰς τὸ ἄλλο
ἀντιφωνήσασα.

μὴ. Τὸ αὐτὸ καὶ ὅτε ὑπὲρ χρεώ-
του μου γυνὴ καὶ Πέτρος ἀντιφω-
νήσωσιν.
Ἦ. Εἰ μὴ τῆς κληρονόμου τῆς Πιπ-
που δειλότητος ἀποχεῖν τὴν κληρὸν,
συμβουλεύσῃ αὐτῇ ἡ μήτηρ τῆς ἀνι-
βου κληρονόμου καὶ, ἐπερωτηθῇ
αὐτῇ περὶ τῆς ἀξίμου, δεχέται τὸ
δῶμα· οὐδεὶς γὰρ αὐτῇ ὑπὲρ τῆς
αὐτῆς ἀντιφωνεῖ. δοκεῖ δὲ τὸ ἀξίμον
περὶ τὴν ἀνιβὸν καὶ τὸν ἄλλους
δανείσας ὁμολογεῖν αὐτῇ, οὐ μὲν καὶ
τὴν ἀπολείαν κληρονόμων χρεώ-
των ἀναδέχεσθαι· εἰ γὰρ τῆς πο-
ρήτως ὁμολογήσῃ, δοκεῖ ἐπ' αὐτῇ ἀντιφω-
νεῖν. εἰ δὲ καὶ νομίμως Πιππύων
τῆς ἀδελφοῦ μου, ἀπέσπασα αὐτῇ τῆς
πατρὸς κληρὸν καὶ ἐν πολλῷ τῆς
μητρὸς αὐτῆς, καὶ ἐκ τύπου ζημιώ-

Basil. Tom. IV.

Aberetur, & iussero ei solui
pecuniam dotis eodem pi-
gnore accepto: non rectè a-
git Seruiana aduersus me:
nisi scissem etiam aliam pe-
cuniam ei deberi.

Si mulier & alius quasi duo
rei mutuam pecuniam acce-
perint in causam, ex qua si
pecuniam non accepisset,
B maius damnum mulier pas-
sura fuerat, non videtur in-
tercedere: fortasse enim co-
munis domus resecta non
fuisset, vel fundus communis
in publicum cecidisset. at si
in emptionem pecunia cre-
dita sit, partem duntaxat
præstat, quasi pro alia par-
te intercesserit.

XLIX. Idem & si pro debi- L. 18.
tore meo mulier & Petrus
intercesserint.

L. Si cum heres tutoris abs- L. 19.
tinere vellet hereditate ma-
ter pupilli ei persuaserit, ut
adiret, eique cauerit de in-
demnitate, cessat Senatus-
consultum: nemo enim apud
eundem pro eo ipso interce-
dit: videtur autem aduersus
D pupillum & alios creditores
indemnitate ipsi promit-
tere, non etiam debitorum
hereditariorum inopiam in-
ferre recipere. Sed & si cum tu-
tor essem legitimus fratris
mei mandante matre eius
pupillum paterna hereditate
abstinuero, & ex ea causa a-
gente pupillo damnum pas-
sus sim, matri cum qua ago

R

ὡς περ ὅτε καὶ καταβάλλῃ φιλοπύμως Ἀ
ὑπὲρ τοῦ πατρὸς αὐτῆς καταδικα-
σέντ'· ἵνα μὴ καταπονηθῇ ἡ
τῇ καταβολῇ, οὐ κέχρηται τῷ δό-
γματι.

νγ'. Εὰν δώσω γυναῖκα, ἡ τῇ τῷ κα-
ταβάλλειν, ἢ ὁμολογήσῃ τῷ δανειστῇ
μου, ἢ ὁμολογήσῃ, δέχεται τὸ δόγμα·
δι' ὧν ἢ ἐνέχεται μοι τῇ περὶ τοῦ Β
μандάτου ἀγωγῇ, δοκεῖ εἰς ἴδιον
πρόσγραμμα ἐνοχοποιεῖσθαι.

νδ'. Εὰν ἐν δικαστηρίῳ γυνὴ ἐπερο-
πιδεῖσθαι, εἴπῃ κληρονομεῖν· εἰ μὲν ἐν
εἰδήσει τοῦ μὴ εἶναι κληρονόμος, ἀπεκρί-
νατο κληρονομεῖν, δόλον ἐποίησεν, καὶ
οὐ βοηθεῖται· εἰ δὲ ἠγνόησε, βοηθεῖται
διὰ τοῦ δόγματός.

νε'. Εὰν ἀντ' ἐμοῦ δώσω πλὴν χρεώ- C
σοδσαν μοι, ἢ ἀντιφώνῃ· εἰ δὲ ὁμολο-
γήσῃ μοι, ἢ ὑπὲρ τοῦ μὴ δοθῆναι
αὐτῷ, ἀντιφώνῃ.

Παραχρησάμενος τοῦ γινώσκειν πλὴν
ἀντιφώνησιν, διώσεται κινεῖν ὁ δανει-
στὴς καὶ τοῦ χρεώστου, ἢ μὴ ἀνάμνησιν
ἀναλήψασθαι πλὴν γυναῖκα τὸ παρὶ
αὐτῆς καταβληθέν.

Εὰν εἰς πρόσκαιρον ἀγωγὴν ἀν-
τιφώνῃσιν γυνή, ἐνέχεται ὁ χρεώστῃς
εἰς τὸν ποτε ὑπολιμπανόμενον χρό-
νον, δέχεται μὲν τρέχειν μὴ πλὴν δόξης
κατάστασιν.

νς'. Εὰν κελύσῃ γυνὴ συναλλάξαι
τῷ δούλῳ αὐτῆς ἐνέχεται ὡς ἡ τῇ τρέ-
ψασθαι· εἰ δὲ ἐπυθῇται αὐτῷ, ἢ ἄλλῳ
τῷ δόγματι· εἰ μὴ ὑπὲρ ἰδίου πρὸς
γράμματος ἐνέπυθῃται.

Basil. Tom. I.V.

sicut & cum liberaliter pro-
patre condemnato soluit, ne
propter solutionem vexetur,
non iuuatur hoc Senatuscon-
sulto.

LIII. Si mulieri dederim pe- L. 22.
cuniā, vt eam creditori meo
soluat, vel expromittat, &
expromiserit, cessat Senatus-
consultū: quia enim mandati
actione mihi obligata est, in
rem suam videtur obligari.

LIV. Si mulier in iure inter- L. 23.
rogata, responderit se here-
dem esse: si quidem sciens se
heredem non esse, responde-
rit se heredem esse, dolo fecit,
nec adiuuatur. Quod si igno-
rauit, exceptione Senatus-
consulti adiuuatur.

LV. Si mulierem debetricem L. 24.
meam delegauero, non in-
tercedito. Sed si quid mihi
promisit, ne delegetur, in-
tercedito.

Statim atque mulier inter- §. 1.
cessit, creditor aduersus de-
bitorem agere potest, nec ex-
spectandum est vt mulier so-
lutum condicat.

Si pro eo qui temporalia §. 2.
ctione teneretur, mulier in-
tercesserit, debitor tenetur
intra tempus quod tunc su-
pererat, numerandum post
restitutionem.

LVI. Si mulier iusserit cum L. 25.
seruo contrahi, tenetur actio-
ne quod iussit. Quod si pro
eo fideiusserit, locus est Se-
natusconsulto: nisi pro suo
negotio fideiusserit.

R ij

L. 16. LVII. Si mulier intercedendi animo seruum alienum suum esse responderit, locus est Senatusconsulto: non etiam si pro bona fide seruien-
te sibi responderit.

L. 17. LVIII. Qui bona fide cum muliere contraxit, non incidit in Senatusconsultum, ob ea quæ inter eam & maritum eius gesta sunt.

§. 1. Si mulier intercesserit apud seruum mercaturis faciendis præpositum, aduersus dominum eius, locus est Senatusconsulto. nec videtur deterior conditio domini per seruum fieri, sed nihil esse ei quæsitum, sicut cum rem litigiosam de cuius dominio disceptatur seruus emerit, aut liberum hominem.

§. 2. Vxor mea debitoricem suam mihi delegauit, & pro ea apud me fideiussit, ut ego etiam creditori eius pecuniam soluerem, cessat Senatusconsultum.

L. 18. LIX. Mulier quæ seruum emerat, & mutuam pecuniam acceperat ab aliquo sub fideiussore marito, eam soluit venditori: & maritus qui non erat soluendo in fraudem creditoris testamentor cavit se eam pecuniam debere, mulier intercessisse non videtur.

§. 1. Fundum vxoris meæ pignori obligauit pro mercede locationis: & vxor acceptam à te pecuniam mutuam sub pignore eiusdem fundi pro me

Α νζ'. Εαν' ὡς ἀντιφώνουσα γυνή, ἀπο-
κρίνηται (Ϟ) ἀλλότρι (Ϟ) δούλον ἴδιον,
χωρὰ τῷ δόγματι· οὐ μὲν ἐάν ὑπὲρ
τοῦ καλῆ πίστ' δουλεύοντος αὐτῇ ἀπο-
κρίνηται.

νη. Καὶ καλῇ πίστ' συναλλάξας τῇ
γυναικί, οὐχ ὑποπίπτει τῷ δόγματι
ἐκ τῆς μεταξὺ αὐτῆς, καὶ τοῦ ἀν-
δρός, ὅτι τοῖς δανειαῖσι γυνομέ-
νων.

Εαν' ἀντιφωνήσῃ γυνὴ παρὰ δού-
λῳ περὶ τὴν πραγματείαν, χωρὰ
κατ' αὐτὸν δεσπότου, τῷ δόγματι· καὶ
οὐ δοκεῖ χεῖρον ἢ ἀφρεσίς αὐτῇ διὰ
τοῦ δούλου γυεῖσθαι, ἀλλὰ μηδὲν αὐ-
τῇ περὶ ἀπορρίψεσθαι, ὥστε ὅτε ὅτι-
δικ (Ϟ) οὐ ἡ δεσποτία φιλονεικεῖται
ἀπορρίψῃ δούλῳ, ἢ ἐλευθέρῳ ἀν-
δρῶν.

Η γυνὴ μου πτωχὸν ὑποχρεῶν αὐ-
τῆς ἀντ' αὐτῆς δέδωκέν μοι, καὶ ἐν-
γυήσατο αὐτῷ, ἵνα καὶ γὰρ καταβάλ-
ω τῷ δανειστῇ τῆς ἡμετέρας μου, ὅς-
τε καὶ τὸ δόγμα. Ἡ γυνὴ μου ἀπορρίψασα δούλῳ, καὶ
δανεισαμένη πτωχὸν ὑμῶν, ἐγγυήσαμέ-
νός τοῦ ἀνδρός, κατέβαλε τῷ περὶ
τῆς καὶ ὁ ἀνὴρ εἰς ἀντιφώνῳ τοῦ
δανειστοῦ εἶπεν ἐν διαθήκῃ ἀπὸ τοῦ ὧν
χρεώσκειν τὰ χρήματα, οὐ δοκεῖ ἡ
γυνὴ ἀντιφωνῆσαι.

Ἡ ἀφροσύνη τῆς γυναικὸς μου ὑπο-
μῖν, ὅτι μὴ δώσῃ καὶ δανεισαμένη
τοῦ ἀνδρός τῇ γυνὴ, ὅτι ὑποθήκῃ τῆς
αὐτῆς ἀφροδ, κατέβαλ' ἐν ὑμῶν ἐμὸς

τῷ μισθώσαντι· ἐὰν ἴδῃς πλὴν ἀντιφω-
νησιν, χωρεῖ τῷ δόγματι.

Ξ'. Αἰσυνῶνται μου δανείσαι σοι,
γυνὴ ἢ πρὸς ἐνέχυροις ἐδανείσατο ὧς
ἐμὸς, καὶ δέδωκέν σοι τὰ χρήματα,
λαβοῦσα ἐνέχυρον. ἢ μὲν γυνὴ καὶ
τὰ ὧς αὐτῆς ἐνεχυραθέντα ἐλάβε-
ροῦται. ἔχω δὲ ἀγωγὴν καὶ σοῦ, καὶ
τὰ δόθενται αὐτῇ παρὰ σοῦ ἐνε-
χυρου:

Τὰ δὲ κτήνη γινέσθαι εἰς ὡμι-
γραφίαν τῶ δόγματι, οὐκ ἔρρω-
ται.

Ξα'. Εἰ ἀπατώσῃ γυνή, ἢ γινώσκου-
σα μὴ ἐνέχεσθαι, ἀντιφωνήσῃ, οὐ
βοηθεῖται.

Καὶ ὁ καὶ μανδάτου τῆς γυναικὸς
ἀντιφωνήσας, βοηθεῖται.

Ξβ'. Αἰσυνῶνται ἢ ἀντιφωνήσασα,
μὴ ἀναβάσειν ὃ κατέβαλεν, ἀλλὰ
κινήσῃ καὶ τὰ ἐναγρομίου πλὴν
ὡς τὰ μανδάτου ἀγωγὴν, καὶ ἀ-
σφαλίσασθαι αὐτὸν ὡς τὰ ἀγρο-
μίου.

Ξγ'. Εἰ γυνὴ ἐπισέλῃ κληρονο-
μίαν τινός, ἵνα δῶ τὰ χρεῖα, οὐ βο-
θεῖται· εἰ μὴ ὅτι δανείσῃ ὡς ἐνέχυ-
ρον αὐτῇ· οὔτε γὰρ εἰσὶν καὶ πάν-
τα τῷ ὡμιγραφέντι νέω.

Ἡ ἀντιφωνήσασα, καὶ ὁ ὧς αὐτῆς ἐνε-
χυραθέν ἀναλαμβάνει μὲν καρπῶν, καὶ
Basil. Tom. IV.

A soluit locatori: si scieris eam
intercedere, locus est Sena-
tusconsulto.

LX. Cum personam tuam ut L. 29.
non idoneam in contrahen-
do sequi nollem, mulier mu-
tuam pecuniam à me acce-
pit sub pignoribus, quam
ipsa mox dedit tibi aliis pi-
gnoribus acceptis. mulier &
pignora ab ea data liberan-
tur. integra autem mihi actio
est aduersus te, & hypothe-
caria ad persequenda pigno-
ra quæ ei dedisti.

Ea quæ in fraudem Sena- s. 1.
tusconsulti facta probari pos-
sunt, nullius momenti sunt.

LXI. Si decipiendi animo, L. 30.
vel cum sciret se non teneri
mulier pro aliquo intercesse-
rit, Senatusconsulti benefi-
cio non adiuuatur.

Ei etiam qui mandatū mu- s. 1.
lieris pro alio intercessit, suc-
curritur.

LXII. In arbitrio est mulie- L. 31.
ris, quæ pro alio intercessit,
ut quod ex intercessione sol-
uit repetat, vel ut aduersus
mandatorem mandari agat,
& de indemnitate ei caueat.

LXIII. Si mulier heredita- L. 32.
tem alicuius adeat, ut æs alie-
num eius exsoluat, ei non
succurritur: nisi creditores
eam circumscripserint: nec
enim iuueni circumscripto
per omnia similis est.

Mulier quæ intercessit, pi- s. 1.
gnus etiam quod dedit cum
fructibus recipit; & id quo
R. iij

deterius factum est. Sed & si quis bona fide ea à creditore emerit, mulieri tenetur : ne melioris conditionis sit emptor, quàm venditor.

§. 2. Si mulier fundum suum creditori viri vendidit, vel alij quem creditor interposuit, ea conditione ut pretium in debitum viri acceptum referret, locus est Senatusconsulto. Idem est etsi non vir, sed alius debitor esset.

§. 3. Si mulier ne ipsa intercederet mandauerit mihi ut intercederem : si quidem creditor non ignoraret quid ageretur, subuenitur mihi. Si verò ignorasset, ego autem scissem, mulieri aduersus me subuenitur, ego verò creditori teneor.

§. 4. Si mulier quæ intercessit iudicium accipere velit, ut non in debitorem actio restitutoria detur, ante litem contestatam cauere debebit exceptione Senatusconsulti se non usuram.

§. 5. Etiam pro eo qui obligari non potest, veluti pro seruo, mulier intercedit, & actio restitutoria in dominum datur.

L. 39. & 40. D. de rei vind. LXIV. Mulier quæ intercedens rem pignori dedit, in rem actione rectè utitur, quamuis creditor pignus detraxerit : nec enim venditio valet.

L. 1. C. LXV. Si mulier alienam obligationem ab initio suscepit, quam alius erat subiturus,

Α εἰς ὃ γέγονε χρεῖον· εἰ δὲ καὶ τις καλῇ πίστι αὐτὰ παρὰ τῆς δανεισοῦς ἡγάρασεν, ὑποκείται τῇ γυναικί· ἵνα μὴ διρεθῇ, ὥσθ' αὖτε παρὰ τὴν κρείττον' αἰρέσεως.

Εάν γυνὴ ἀγρὸν ἰδίῳ πωλήσῃ τῷ δανειστῇ τῆς ἀνδρός, ἢ ἐτέρῳ παρὰ τῆς δανεισοῦς ὡρεντεθέντι, ὅπῃ αἰρέσῃ τῆς λογίσασθαι πῶς ἑμὴν εἰς τὸ χρέος τῆς ἀνδρός, χάρα τῷ δόγματι. τὸ αὐτὸ ὅστι, καὶν μὴ ὁ ἀνὴρ, ἀλλ' ἐτέρῳ ὃ χρεωστῶν.

Εάν γυνὴ διὰ τὸ μὴ αὐτὴ ἀντιφωνῆσαι, ἐντείληται μοι ἀντιφωνῆσαι· εἰ μὲν οἶδεν ὁ δανειστής τὸ γεγονός, βοηθοῦμαι. εἰ δὲ αὐτὸς μὲν ἀγνοεῖ, ἐγὼ δὲ γινώσκω, ἡμὲν γυνὴ βοηθεῖται κατ' ἐμὸν, ἐγὼ δὲ ἐνέχομαι τῷ δανειστῇ.

Εάν ἀντιφωνήσασα γυνὴ θέλῃ ἐναχθῆναι, καὶ μὴ δοθῆναι πῶς ἀποκαταστατικῶν ἀγωγῶν κατ' ἐν ἀγροντος, ὁφείλει παρὰ τῆς παροκατάρξεως ἀσφαλίσασθαι ὥς οὐ κέχρηται τῷ δόγματι.

Καὶ ὡς τῆς μὴ ἐνεχθῆναι, οἷον δούλου, γυνὴ ἀντιφωνεῖ, καὶ δίδεται ἡ ἀποκαταστατικὴ ἀγωγὴ κατ' ἐν δέσποτου.

Ξδ'. Καλῶς κινεῖ πῶς in rem ἡ γυνὴ κατ' ἐν δέσποτος ἐνεχύρου παρὰ τῆς ἀντιφωνούσης, καὶν ἐπώλησεν αὐτὸ ὁ δανειστής· οὔτε γὰρ ἐρρώται ἡ παροκατάρξεως.

Ξε'. Εάν μὲν ἡ γυνὴ πῶς κατ' ἄλλου ἀρμόσασαν ἐροχλῶ εἰς ἑαυτὴν μετετέλῃ, ἢ πῶς μέλλουσαν ἀρμόσασαν

ἐπὶ τῷ περὶ φαρμάκων καθ' ἑαυτῆς, εἰ δὲ
δοτῶν τὸ τοῦ συνάλλακτων,
βοηθεῖται δὲ τὸ δόγματος. εἰ μὲν οὖν
γὰρ ὑπὲρ χρεώσου καταβάλλῃ, τὸ
ἐκ ἐστὶν ἀντιφώνησις, ἀλλὰ δῶρεα, καὶ
ἀργεὶ τὸ δόγμα.

ΞϚ'. Ἡ περὶ τοῦ πῶς χρεώσεται γυ-
νὴ, καὶ μὴ ὑπὲρ ἄλλου ἱνὸς ἐνόχου
γινώσκῃ, ἐκ ἐχ' πῶς τὸ Βελλιανείου
παραγραφῇ. ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὲρ
τῶν ἰδίου δανεισθ' ἐνόχου γινώσκῃ,
πάλιν ἐκ ἐχ' πῶς παραγραφῇ. τό-
τε γὰρ μόνον χωρεῖ τῷ δόγματι, ὅτε
μηδὲν χρεώσεται, ὑπὲρ ἀλλοτείας
ἐνόχου ἑαυτῇ παρενέβαλεν. ποτέ-
στιν οὕτως καὶ τὸ ἰδίου δανεισθ' πῶς
παραγραφῇ ἔχειν, ὡς περὶ τοῦ
πῶς αὐτῇ χρεώσεται, ἀλλ' οὐδὲ
κατ' ἐκείνου ὡς ἐδόθη, ὡς ὑπὲρ δα-
νεισθ' δοδεῖσται.

Ξζ'. Καὶ ὑπὲρ παιδὸς ἀντιφώνησας
γυνὴ, καὶ χρηταὶ τῇ παραγραφῇ.

Ξη'. Εἴτε πῶς οὖσαν ἤδη κατὰ ἱνὸς
ἐνόχου, εἴτε πῶς μέλλουσαν ἀρμό-
ζειν, εἰς ἑαυτῇ ἀναδέχεται ἡ γυνὴ,
εἴτε περὶ τὰ ἑαυτῆς, ὑπὲρ ἱνὸς
ὑποδότηται, ἀντιφώνει. εἰ δὲ πῶς ἡ-
σασα περὶ τὰ ἑαυτῆς ἰδίᾳ καταβάλλῃ
χρεῖται τῶν ἀνδρῶν, τὸ ἀντιφώνησις
οὐκ ἐστίν.

Ξθ'. Εἰ μὲν οὖν ὁ ἀνὴρ παρὰ γνῶ-
μῆς τῆς ἰδίας, γυναικὸς ὑποδότηται
τὰ περὶ τὰ ἑαυτῆς, ἐκ ἐρρω-
ται ἡ ὑποθήκη. ἐάν δὲ συναινέσῃ

aut in se transfulerit, cum il-
lud creditores non ignora-
rent, Senatusconsulti excep-
tione adiuuatur. Sed si pro
debitore soluerit, intercessio
non est, sed donatio, & ces-
sat Senatusconsultum.

LXVI. Mulier principaliter L. 2.
debitrix, quæve pro alio non
obligata, non utitur auxilio
Senatusconsulti Velleiani.
Sed nec si pro creditore suo
alij se obligauerit, exceptione
Senatusconsulti adiuuatur:
tunc enim Senatusconsulto
tantum locus est, cum mu-
lier non debitrix se ipsam
pro aliena obligatione inter-
posuit: hoc est, nec aduersus
creditorem suum excep-
tionem habet, tanquam princi-
paliter ei obligata, nec ad-
uersus eum cui delegata est,
tanquam à creditore suo de-
legata.

LXVII. Etiam quæ pro filio L. 3.
intercessit utitur exceptione
Senatusconsulti.

LXVIII. Siue eam obligatio- L. 4.
nem, quæ in alterius persona
iam constitit, siue alienam
obligationem, quam alius
subiturus erat, mulier rece-
perit, siue pro alio pignori-
res suas posuerit, intercessio
est. Sed si rebus suis distractis
pro marito soluerit, inter-
cessio non est.

LXIX. Si maritus contra vol- L. 5.
untatem vxoris suæ res eius
pignori dederit, hypotheca
non valet. Quod si consensu

eius pignori obligavit, exceptione Senatusconsulti utetur: quod enim actum est, intercessio est: si non ignoravit qui cum marito contraxit. si verò vxor videns maritum res suas obligantem consultò racuerit tanquã decipere volens, cum, qui cum marito contrahit, ei non subuenitur: deceptis enim non callidis Senatusconsultum occurrit.

- L. 6. LXX. Mulier quædam cum liberorum suorum bona vellet administrare, & tutores vererentur ne cum fraude sua administratione ipsi permitterent, sub fideiussoribus indemnitàtem eis promisit: vel cum tutor se excusare vellet, ipsa ei repromisit indemnitàtem, ne tutelam dimitteret: vel denique cum liberis suis tutorem petiisset, fideiussit pro eo. Ait igitur constitutio, quod si cum filiorum suorum bona administrare vellet, tutoribus eorum fideiussores præstiterit, omnino cessat Senatusconsultum: videtur enim in rem suam fideiussores dedisse. in

- L. 7. LXXI. Si maritus res vxoris consentiente ea pignori obligauerit, intercessio est vxoris pro marito, & hypotheca non valet: unde tam ipsa vxor superstes, quàm heredes eius res ipsas vindicare possunt.

A αὐτῆς ὑποθήται, πάλιν βοηθεῖται παρὰ τῶ δόγματος· ἀντιφώνησις γὰρ ὅτι τὸ γυμνῶν· εἰ δὲ εἶδῃ ὁ παρὲς ὁ ἄνδρα συναλλάξας. εἰ δὲ ἡ γυνὴ ὁρῶσα ὁ ἄνδρα τὰ ἴδια ὑποπιδήμῃ, ἐσιώπησεν ἡπίτηδες ὡς ἀπατήσας βουλευμένη ὁ συναλλάσσοντα τῷ ἀνδρὶ, τότε οὐ βοηθεῖται· πῶς γὰρ ἀπατωμένης γυναιξὶ βοηθεῖ τὸ δόγμα, οὐ πῶς πανούργους.

C ὁ. Γυνὴ ὡς βουλευμένη τὰ πράγματα τῶ ἰδίων παιδῶν διοικήσας, τῶ ἡπίτροπον δὲ λαβομένην ἡπίτροπον αὐτῇ πῶ διοικήσιν, ἐγρηγας αὐτοῖς ὡρῶσεν παρὰ τῶ ἀζημίῳ· ἡ βουλήμῃ τῶ ἡπίτροπου εἰς ἐκσκασαπείσας, αὐτῇ ἐπεροθήσῃ αὐτὰ τὸ ἀζημίῳ, ἵνα ἡμίμῃ τῇ διοικήσῃ· ἡ ἡπίτροπον αἰτήσασα τοῖς ἰδίοις παισίν, ἐνεγρήσασα αὐτὸν. λέγει τοίνυν ἡ διατάξις, ὅτι εἰ μὴ ὡς διοικήσας βουλευμένη τὰ πράγματα τῶ ἰδίων παιδῶν, δέδωκε τὸ ἐγρηγας τοῖς ἡπίτροποις, ὡρῶσεν τὸ δόγμα καθάπαξ· δοκεῖ γὰρ ὑπὲρ ἰδίου πράγματος δίδοναι τὸ ἐγρηγας. ἡ δὲ τῶ ἄλλων δύο θεμάτων, ἡ ὑπὲρ ἐπερὸν εἰς αὐτῷ παρεμβάλει, χωρὰ τῶ δόγματι.

οἱ. Εἰ δὲ ὁ ἀνὴρ ὑποθήται πράγματα τῆς γυναικὸς συναγνούσης αὐτῆς, ὡρῶσεν ἀπὸ τῶ ἀνδρὸς παρὲς πῶ γυναικὶ ἐστὶ, καὶ ἐκ ἐρῶται ἡ ὑποθήκη· ὅθεν καὶ αὐτῇ ἡ γυνὴ παροῦσα, καὶ ὁ κληρονόμος αὐτῆς, ἐκδικοῦσιν τὰ πράγματα.

οβ'. Καὶ ἡ ὑπὲρ πατρὸς ἐνόχου γέννηται ἡ γυνή, βοηθεῖ αὐτῇ τὸ δόγμα. ὅθεν ἐὰν παῖδες καὶ θυγατέρες αὐτέξουσοι πρὸ πατρῶαν ἐνόχῳ ἀνέδεδωτο, αἱ μὲν θυγατέρες βοηθοῦνται. αἱ δὲ παῖδες πρὸς τὸ ἀναλογισμὸν ἐνέχονται. βοηθοῦντων δὲ τῶν θυγατέρων, εἰς τὸ μέρος αὐτῶν ὁ πατήρ ἐνάγεται. τὰ δὲ ἐνέχοντα, εἰ μὲν εἰς πρὸ δευτέρου ἐνόχῳ ἐδόθησαν, ὡς ὑπὲρ τῶν παίδων ἀμάχως κατέχονται. εἰ δὲ καὶ εἰς πρὸ τρίτου ἐνόχῳ ἐδόθησαν, καὶ τὰ μάλιστα ἀνακαίνισέως τῶν χρεῶν γυμνήτης λέλυται ἡ τριτοῦ ἀγωγή, ὅμως ἵπτα εἰς μέρος ἐπὶ καὶ νῦν ἐνέχεται ὁ πατήρ, οὐδὲν ἡττοῦ λέγοντι αὐτὰ κατέχεσθαι.

ογ'. Ἡ γυνὴ καταβάλλουσα ὑπὲρ ἑαυτῆς, ἐκ δυνάμεως. καὶ ὅτε λήθῃ τῶν δόγματος παραγραφῆς καταβάλλει, ἀναλαμβάνει.

οδ'. Εὰν μὲν ἡ γυνὴ τριτοτύπως σωήλλαξεν, οὐ βοηθεῖται. ἐὰν δὲ ἀντεφώνησεν, βοηθεῖται. δεματίζει δὲ γυναῖκα λοιπάδας χρεωστούσαν, ὡς ἀπὸ μισθώσεως.

οε'. Καὶ σφραγισμῶν τῶν γάμου, δίδωται ἡ γυνὴ ὡς ἀχωρήσασθαι τῷ ἀνδρὶ τὰς ὑποθήκας, αἷ ἐξ κατ' αὐτῶν. καὶ οὐτε κεκάλυπται ἡ τριτοῦ δωρεὰ, ὡς ἐν σφραγισμῶν τῶν γάμων. οὐδὲ γὰρ ὅτι δωρεὰ, ὅτι οὐδὲν ἡ γυνὴ ζημιόται, διωαμμένη διὰ τῆς τριτοτύπου ἀγωγῆς, ἀπαμύνηται τὸ χρέος.

LXXII. Licet pro patre mulier obligata sit, Senatusconsultum ei subuenit. unde si filij & filiae emancipati paternam obligationem in se receperint, filiae quidem exceptione Senatusconsulti adiuuantur. Filij autem pro rata tenentur. Cum verò filiae exceptione utuntur, pater pro parte earum conuenitur. pig-nora verò si quidem in secundam obligationem data sint, quasi pro filiis sine dubio tenentur. Sed & si in priorem obligationem data sint, licet facta debiti nouatione prior obligatio soluta sit, tamen quia nunc quoque pater in partem tertetur, nihilo minus ea teneri dicimus.

LXXIII. Mulier quæ pro alio soluit, non intercedit. & cum Senatusconsulto munitam se ignoras soluit, repetit.

LXXIV. Si mulier principaliter contraxerit, exceptione non adiuuatur. si verò intercesserit, adiuuatur. ponit autem mulierem reliqua conductionis traxisse.

LXXV. Etiam constante matrimonio mulier hypothecas marito remittere potest, quas habet contra ipsum: nec interdicta est huiusmodi donatio quasi constante matrimonio facta. non enim donatio est ex qua mulier nullum damnum sentit, cum personali actione debitum repetere possit.

- L. 12. LXXVI. Pro dote obligatio intercessio non est : nam si dotare filiam volens , genero res tuas obligasti , pertinere ad te beneficium Senatusconsulti frustra speras : hanc enim causam ab eo beneficio esse remouendam prudentes viri putauerunt.
- L. 13. LXXVII. Mulier quæ principaliter contrahit, exceptione non adiuuatur , etiam cum pro marito intercedens Senatusconsultri exceptionem haberet. rescribit autem constitutio ad mulierem quandā, quæ pro marito intercesserat.
- L. 14. LXXVIII. Non solum mulier quæ intercessit decreto patrum adiuuatur , sed & fideiussor eius.
- L. 15. LXXIX. Licet pro marito suo vxor intercesserit , beneficio Senatusconsulti uti potest. unde si mulier intercessura quem rogauerit mandatorio nomine , ut pro eo intercederet , hic quoque Senatusconsulti exceptione uti potest.
- L. 16. XXC. Cum mulier exceptione Senatusconsulti utitur , creditori aduersus principalem debitorem actionem rescissoriam intendere necesse est.
- L. 17. XXXI. Si mulier pecuniam, quæ ei numerata non esset, chirographo cauerit sibi numeratam, nulla penitus actione tenetur , nec indiget Senatusconsulti auxilio.
- Α 05'. Υπὲρ πατρικὸς ἐνοχὴ ἀνιφώνησις ἐκ ἔστιν· ἐὰν γὰρ πατρικίᾳ πλὴν θυγατέρα τοῦ βουλευμένη τῷ γαμβρῷ τὰ πατρικά τοῦ ὑπαέτου, αἰτήκειν πρὸς σὲ πλὴν διεργεσίαν τοῦ δόγματος μάτην ἐλπίζεις· πάντῃ γὰρ πλὴν αἰπάν ἐκ ταύτης τῆς διεργεσίας ἐκβάλλεσθαι. Θ' ὅφου ἄνδρες ἐνόμισαν.
- Β 03'. Ἡ παροπύπως συναλλάξασα γυνή, οὐ βοηθεῖται, καὶ ὅτε ὑπὲρ ἀνδρὸς ἀνιφωνόσα ἔχῃ πλὴν τοῦ δόγματος παραγραφήν. ἀνιφωφεί δὲ ἡ διατάξις πρὸς τινὰ γυναῖκα ὑπὲρ τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς ἀνιφωνήσασαν.
- οη'. Οὐ μόνον ἡ γυνὴ ἀνιφωνόσα βοηθεῖται, ἀλλὰ καὶ ὁ πάντῃ ἐγγησάμενος.
- οθ'. Καὶ ὑπὲρ τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς ἀνιφωνήσῃ γυνή, βοηθεῖται· ὅθεν ἐὰν μέλλουσα ἀνιφωνεῖν, αἰτήσῃ τινὰ ἐντείλασθαι ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ οὕτως βοηθεῖται.
- π'. Τῆς γυναικὸς κεχρημένης τῇ παραγραφῇ, ἀνάγκη δανείσθαι καὶ τοῦ παροπύπου χρεώσου κινήσῃ πλὴν ἀνατρέπουσαν ἀγῶνιν.
- πα'. Ἐὰν ἡ γυνὴ μὴ χρημένης εἰς αὐτὴν δριμυτέως, χρογραφήσῃ, ὥς αὐτὴ δίδειν δριμυτηδεῖσα, αὐτὴ παντελῶς οὐ κατέχεται οὐδεμίαν ἀγῶνιν, καὶ οὐ δέεται τοῦ δόγματος εἰς βοήθειαν.

πβ'. Αἱ γυναῖκες βοηθοῦνται ἀπὸ τῆς Ἀ
δογματος· εἰ μὴ ἄρα ὁ δανειστὴς ἀπα-
τηθεὶς ἠγνόησεν πλὴν ἀπὸ τῆς ἀνδρὸς
πρὸς πλὴν γυναῖκα παράκλησιν· τό-
τε γὰρ ἔχει δόλου ἀνάλειπιν.

πγ'. Εἰ καὶ μὴ πλὴν ἀρμόσειαν κα-
τὰ τὸ ἐνοχλῶ, ἀλλὰ πλὴν μέλλου-
σαν ἀρμόζειν ἀνεδέξατο ἡ γυνή,
βοηθεῖται. ἔαν δὲ ὁ δανειστὴς τὸ πρὸς
σωπικῶν ἐκείνου φυγῶν τὸ τῆς γυ-
ναϊκὸς ἐπελέξατο, καὶ οὕτως βοη-
θεῖται.

πδ'. Ἡ τῆς δογματος ὡς ἀρὰ φησὶ ἀρ-
μόσεια τῇ γυναικί, ὡς ἀπέμπεται
καὶ εἰς κληρονόμοις αὐτῆς.
πε'. Ἡ διατάξις βούλεται διῶν αὐτῶν
ἀπὸ τῆς ἐξουσίας πλὴν γυναικὸς τῆς ἀρμό-
ζουσας αὐτῇ ἐποθήκῃς, καὶ παρα-
χωρεῖν ἐφ' ὧς δανειστῇ ταύταις, εἴτε ὅτι
ἐνὶ σωμαλλάματι, εἴτε ὅτι πολ-
λοῖς, εἴτε ὅτι ἐνὶ πρὸς ὧν, εἴτε
ὅτι πολλοῖς, καὶ ἔχειν ταύτῃ πλὴν
συγχώρησιν τῆς γυναικὸς ὅτι ἐκεί-
νοις μόνοις, ἐφ' οἷς καὶ γέρονε, καὶ
μὴ πρᾶντες.

πε'. Ἐάν ἀντιφωνήσασα γυνή, μὴ
δύο ἔτη τῆς ἀντιφωνήσεως, εἰς δεύτε-
ρον ἐπεσθῇ, ἢ ἐπὶ πλὴν παράρρη,
ἐκπίπτει τῆς ἀπὸ τῆς δογματος βοη-
θείας· εἰ δὲ εἰσω τῆς διετίας τῆς ἐγ-
γυης, ἐν ἐκ τούτων ποιήσῃ, δοκεῖ ὡς
ἀπὸ τῆς παλαιᾶς πλάνης ἀπαρθεῖ-
σαι, ἐπὶ ἀντιφωνεῖν, καὶ βοηθεῖται.

πζ'. Ἡ διατάξις βούλεται πλὴν
γυναῖκα λαβοῦσαν ἵνα καὶ ἀντιφω-

XXCII. Feminis Senatuscon- L. 18.
sulto subuenitur : nisi credi-
tor deceptus ignorauit mu-
lierem pro viro intercedere :
quo casu doli replicatione
vtetur.

XXCIII. Licet mulier obli- L. 19.
gationem, quæ in alterius
persona constitit, non rece-
perit, sed nouam cum alius
esset contracturus, per exce-
ptionem Senatusconsulti ei
succurritur. Si autem credi-
tor personam eius non secu-
tus, mulieris personam dele-
gerit, sic quoque ei subue-
nitur.

XXCIV. Exceptio Senatus- L. 20.
consulti quæ mulieri com-
petit, ad heredes eius trans-
mittitur.

XXCV. Constitutio vult, mu- L. 21.
lierem posse hypothecis sibi
competentibus renuntiare
in gratiam alterius credito-
ris, vel pro vno contractu,
vel pro multis, vel pro vna
persona, vel pro multis. &
remissionem hanc prodesse
illis solis, quibus facta est, &
non ultra.

XXCVI. Si mulier, quæ pro L. 22.
alio intercessit, post bien-
nium denuò se obligauerit,
vel satisfecerit, denegatur ei
auxilium Senatusconsulti. Si
verò intra biennium, alte-
rum ex his fecerit, quasi ex
veteri errore decepta, denuò
intercedit, & adiuuatur.

XXCVII. Constitutio vult, L. 23.
ne mulier quæ aliquid acce-

perit, vt pro alio intercederet, Senatusconsulti auxilio vtatur: siue ex scripto, siue sine scripto intercesserit. Sed si quidem in ipso instrumento confessa fuerit sese aliquid accepisse, & hoc instrumentum publicè confectum inueniatur, & à tribus testibus subsignatum, sine dubio credendum esse, pecuniam, vel res eam accepisse, nec Senatusconsulti auxilio vti posse. Sin autem sine scripto intercesserit, vel ex scripto quidem, sed nihil accepisse in instrumento confessa sit, tunc si quidem actor ostendere poterit, eam pretium intercessionis accepisse, denegetur ei auxilium Senatusconsulti. Quòd si actor id minimè poterit approbare: mulieri quidem Senatusconsulti exceptione vti liceat, creditori autem in veterem debitorem actio restitutoria detur. Sed si mulier minùs idonea aliquid acceperit, vt se se interponeret, Senatusconsulti exceptione vti ei non liceat, quòd pretiū intercessionis acceperit, & conueniatur quatenus facere potest: in reliquum verò is pro quo intercessit.

L. 24. XXCVIII. Mulier quæ pro libertate intercessit, & vel principaliter quædam pro seruo dare promisit, si dominus eum ad libertatem produxerit: vel apud dominum pro seruo obligato fideiussit,

νήσαν μὴ ἐπὶ βοηθεῖσθαι διὰ τοῦ δογματῶ· εἴτε ἐγγράφως, εἴτε ἀγράφως ἀντεφώνησεν. ἀλλ' εἰ μὲν ἐν αὐτῷ τῷ συμβολαίῳ ὁμολόγησε τι εἰληφέναι, καὶ ὁρεθῇ ἀγοραῖῳ τὸ συμβόλαιον, καὶ τελῶν μηδὲν ἔχον ὑπογραφῆς, ἀναμφιβόλως πτενέσθαι εἰληφέναι τὰ δεγνεία, ἢ τὰ παράματα τὰ τοῖς δικαίωμασι περὶ ἐχόμενα, καὶ μὴ βοηθεῖσθαι. εἰ δὲ ἀγράφως ἀντεφώνησεν, ἢ ἐγγράφως μὲν, οὐδὲν δὲ ὁμολόγησεν εἰληφέναι ἐν τῷ συμβολαίῳ, εἰ μὲν δύναται ὁ ἐνάγων ἀποδείξαι, ὅτι ἔλαβεν ἴππῃ τῷ ἀντιφωνήσῃ, καὶ οὕτως μὴ δυνήσῃ ὁ ἐνάγων τῷ ἀποδείξαι, βοηθεῖσθαι μὲν ἢ γυνή, ἢ ἐχέτω δὲ ὁ δανειστὴς καὶ τῷ δεσφάτου χρεώσῃ τῷ περὶ ἀποκαταστάσεως ἀγῶνι. εἰ δὲ ἀπορῶσθαι ἢ γυνή λαβῇ, καὶ ἀντιφωνήσῃ, καὶ αὐτὴ μὴ βοηθεῖσθαι, ὡς λαβοῦσα καὶ ἀντιφωνήσασα, ἀλλ' ἐναγέσθαι εἰς ὅσον δύναται καὶ ὁ δανειστὴς αὐτῇ, τὸ λείπον ἀπαγγέλλει.

πῇ. Γυνὴ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀντιφωνήσασα, καὶ ἢ παροπύπως ἐπαγγελιαμμένη ἵνα παρέχῃ ὑπὲρ οἴκετου, ἐὰν ἐλευθερωθῇ ἢ ἐγγυησαμμένη τὸ δοῦλον ἐπερωτηθέντι

τῷ ἰδίῳ δεσπότῃ, οὐ βοηθεῖται.

πθ'. Γενικῶς διατίθεται, ἵνα εἰ τις
μείζων τῷ εἰκοσι πέντε ἔτῳ, εἴτε
ἄρρῳ, εἴτε θήλειᾳ, παρθένῃ ἢ ἐπι-
γαμνῇ, ἢ δέδωκεν ἐγγυητὴν ὑπὲρ
οἰκασθῆποτε γυναικὸς ἐνθα γάμου
νόμιμος ὅστις, παντὶ ἔργῳ ἀναγκα-
ζεται τῷ ἰδίῳ ὁμολογίαν πληρο-
σαι· οὔτε γὰρ φορητὸν ὅστις, ὥσα-
ναι πυχυραῖς περὶ αἰτίας ὑποψίαις,
τῷ γυναικὶ γίνεσθαι ἀπορρίκτον, ἢ
οὕτως ἐν τῷ ἀνδρὶ ἐκβάλλεσθαι,
καὶ διαλύεσθαι τὸν γάμον. ὁπότε γὰρ
ἴσμεν τῇ φειδῇ τῷ πατρὶ καὶ
τοῦ δεσποῦ νομοθετίας, τῷ αὐ-
τοῦ τῷ νόμου πολλὰς κατα-
πραῦναι· ἀλλ' οὐ καὶ ἡμεῖς πρὸς
τῷ τοιαύτῳ ἐργάμεθα διατάξιν. καὶ
γὰρ ἐὰν ἐμοισὶ βουλήσῃ ἔξ' ἀρχῆς
τῷ ἰδίῳ φιλοπρίαν ἐπέδιδεν, ἀ-
νάγκη ὅτι τῷ τῷ τῷ τῷ οἰ-
κείαις ἐπαγγελίαις τὸ ἱκανὸν ποιεῖν,
ἵνα ὅπῃ ἔξ' ἀρχῆς ἐμοισὶ γράφῃ,
ἢ εἰς ἐπαγγελίαν κατὰ τὴν ἐξουσίαν,
ἢ μὴ ὡς βουλευμένων μὲν ταῦτα πλη-
ροῦν, πάσης ἀντιθέσεως τοῦ Βελ-
λιανείου δόγματος ἐν τούτῳ τῷ δε-
ματι δεσποῦσης.

Ar̄it, exceptione Senatuscon-
sulti non utitur.

XXCIX. Generaliter sancimus, ut si quis maior viginti-
quinque annis, siue mascu-
lus, siue femina dotem vel
pollicitus sit, vel sponde-
rit pro qualibet muliere, cum
qua matrimonium licitum
est, omnimodo compellatur
suam confessionem adimple-
re: neque enim ferendum
est, quasi casu fortuito inter-
ueniente mulierem fieri in-
dotatam, & sic a viro repel-
li, & distrahi matrimonium.
Cum enim scimus, fauore
dotium & antiquos iuris con-
ditores seueritatem legis sæ-
pius mollire: merito & nos
ad huiusmodi venimus san-
ctionem. Nam & si sponta-
nea voluntate ab initio libe-
ralitatem suam ostendit, ne-
cesse est eum vel eam suis
promissionibus satisfacere, ut
quod ab initio sponte scri-
ptum, aut in pollicitationem
deductum est, hoc & ab in-
uitis postea compleatur, om-
ni auctoritate Velleiani Se-
natusconsulti in hac causa
cessante.

ΣΧΟΛΙΑ.

Αἱ γυναῖκες ἐρωτῶμεν περὶ ὧν διώκονται
ἐνάγκῃ, καὶ ἀντιφθέγγεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, το-
τέστιν ἀντιφωνοῦσαι κατέχονται, ὡς κεφαλ. λβ'.
λγ'. καὶ μδ'. καὶ τδ'. βιβλ. τοῦτου τ' βιβλ. κεφαλ.
ιζ'. πεμ. β'. καὶ γγ'. βιβλ. β'. κεφαλ. δ'. καὶ τ'
κε'. βιβλ. β'. ζ'. κεφαλ. λβ'.

Εὰν γὰρ ἀντιφωνοῦσιν ὑπὲρ ἰδίου χρέους, οὐκ
ὑπερκεδούσιν· ἐπεὶ μὴ ἀλλότριον τὸ χρέος ὅστις.

Basil. Tom. IV.

S C H O L I A.

^a *Mulieres de constituta.*] Mulieres quæ
pro debitoribus suis, vel pro se solu-
turas constituunt, tenentur, ut cap.
32. 33. & 44. & tit. 4. huius lib. cap.
17. them. 2. & lib. 23. tit. 2. cap. 4.
& lib. 25. tit. 7. cap. 32.

^b *Si non intercesserint.*] Nam si pro se
constituunt, non intercedunt: non
enim alienum debitum est.

S

καὶ φησιν ὁ νομοθέτης, ὅτι οὐκ ἐναρξήσομαι ἅπλως τῆς ἀντιφωνήσεως, ὥς μὴ ὅτι ἰσχυρῶς ἡ νόμος ἀγωγῇ.

Ἦτοι εἰς τῆς ἀντιφωνήσεως, ἀντιφώνῳ ἵνα ὁ ἄνθρωπος ἡρεώσῃ δῶ οὐδὲν. ἢ οὕτως ἀντιφώνῳ ἵνα ὁ ἄνθρωπος ἡρεώσῃ δῶσω τὰ δέῃ.

Εἰ γὰρ πρὸς τὸν προκυρτῶτα ἀντιφώνῳ εἴπω κατὰ βάλῃ τὰ προκυρτῶτα, οὐκ ἔστι οὐδὲν τὸ πρὸς τὸν ἀντιφώνῳ ἀντιφώνῳ δι' ἐλαττωρ γὰρ πρὸς τὸν ἀντιφώνῳ οὐδὲν ἀντιφώνῳ.

Οἷον ἐρεώσω ἡνὶ ρ'. καὶ ἡρεώσω εἰς δι-
κασιεὶον εἴπω ἀντιφώνῳ, ἢ ἄλλος ἡνὶ ἄνθρωπος
ἐμοῦ αὐτῷ, ἵνα πρὸς τὸν ἀντιφώνῳ εἰς πλὴν α'. τῷ
Ιουλίῳ μίλῳ. πρὸς τὸν ἀντιφώνῳ εἴπω ἡμέ-
ραι, καὶ ὁ ἀντιφώνῳ δέδωκε. πρὸς τὸν ἀντιφώνῳ
ἐμοῦ αὐτῷ, ἢ κατ' ἐκείνου ἢ κατ' ἐμοῦ, δέδωκε
αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος. καὶ βοηθοῦμαι ἐν τούτῳ, ἐν ᾧ οὐ
διέφερε τὰ ἐναρξήσομαι, τῷ εἴπω οὐκ ἔστι πρὸς
ματευτῆς ὁ ἐναρξήσομαι ἵνα ἐχὼ ζημίαν ἡνὶ αὐ-
τῷ, ἢ ὡφέλῃται.

Σημείωσαι ὅτι εἰς καλῶς ἡνὶ ἄνθρωπος
καὶ ἀκρίτος ἀντιφώνῳ, ὅπως ὁ ἀντιφώνῳ κατ'
αὐτῷ ἀγωγῇ ἐχὼ καὶ τῷ δέῃ εἴπω εἴπω
ἐν τῷ εἴπω ἀντιφώνῳ. τῷ γὰρ ὁ ἐν τῷ εἴπω
τῷ ἐν τῷ εἴπω ἀντιφώνῳ, ὅτι οὐδὲν σιωπῶντος αὐτῷ
καὶ ἐναρξήσομαι, πλὴν ἡνὶ αὐτῷ ἐν τῷ εἴπω
ἀντιφώνῳ.

Et ait Iurifconsultus me non te-
neri de constituta, quodd efficaciter
non deberetur pecunia quæ consti-
tuta est.

ⁱ Non etiam si alium.] Puta si dixeris,
constituo illum soluturum quod ego
tibi debeo. vel ita: constituo me il-
li soluturum quod tibi debeo.

^k Vt ipsi.] Nam si procuratori consti-
tueris dixeris me principali seu domi-
no soluturum, domino per procura-
torem actio non acquiritur: quia per
liberam personam actio non acqui-
ritur.

^l V[er]que ad litis contestationem.] Verbi
gratia, debebam alicui centum, eo-
que nomine iudicio conventus con-
stitui me soluturum, vel alius pro me,
intra Calendas Iulias. deinde transie-
runt dies viginti, nec solui quod con-
stitui. Priusquam igitur ille litem
contestaretur aduersus me, vel ad-
uersus eum, qui pro me constituit,
obtuli ei debitum. subuenitur mihi,
si actoris non interfuit, id est, si actor
negociator non esset, ut nec lucrum
facturus esset, nec damnum, si alia
die solueretur quam qua constitu-
tum esset.

^m Et si reus principalis.] Nota, licet
quis recte pro absente & inuito con-
stituit, nullam tamen aduersus eum
actionem habere: idque probat quod
de fideiussoribus dicitur: tunc enim
fideiussor aduersus eum pro quo fi-
deiussit mandati actionem habet,
cum pro eo qui taceret & conuenitur
fideiussit.

ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΖ΄.

ΤΙΤΛΟΣ Α΄.

ΠΕΡΙ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ ΩΝ Η ΔΕΣΠΟΤΕΙΑ
ΦΙΛΟΝΕΙΚΕΤΑΙ.

ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ LIBER XXVII.

TITVLVS I.

DE LITIGIOSIS, SIVE DE REBVS
de quarum dominio disceptatur.

L.I.C. I.
cod.

REDITOR et si A α'.
debitor inter-
dicat ne pignus
distrahat, ta-

men rem litigiosam non vi-
detur vendere.

L. 1. II. Actionem in iudicium de-
ductam, vel res, actor dona-
re, aut vendere, aut alio mo-
do alienare non potest, sed B
tanquam nihil factum sit, lis
nihilominus agatur.

L. 3. III. Si possessor rei immobi-
lis iudicio conuentus ab ali-
quo victus sit, interim eam
restituatur. quod si eam alie-
narit, actor in possessionem
eius mittatur. Si verò qui eam

ΔΑΝΕΙΣΤΗΣ, εἰ
ἢ κωλύεται ὥρ' αὐτῶ οἰ-
κείου χρεώσου πωλῆσαι
τὸ ἐνέχυρον, ὁμῶς οὐ δοκεῖ ὑπὸ δίκον
παρασκεῖν.

β'. Τὴν κατενεχθεῖσαν ἀγωγὴν εἰς δι-
καστήριον, ἢ γινωσκὰ τὰ πράγματα, ἢ δύ-
ναμις ὁ ἐνάγων ἢ δωρεῖσθαι, ἢ παρασκεῖν,
ἢ ἄλλω ἔργῳ ἐκποιεῖν, ἀλλ' ὡς μηδε-
νὸς χρομίσθαι, ἢ δίκην εἰδέναι ἢ τιον κινεῖσθαι.

γ'. Εἰ μὴ τις νεμόμενος ἀκίνητον πραγ-
μα, ὑπομνησθῇ παρὰ τινος, ἢ ἡγή-
σθαι, τῶς δόποια διατάξω αὐτό. εἰ δὲ
ἔξεποίησεν αὐτὸ, πεμπέσθω ὁ ἐνάγων
ὑπὸ νομῆς αὐτοῦ. εἰ δὲ ἢ αὐτεπιτεῖν

βούλεται ὁ νυν ἔχων αὐτὸ, παρὰ τῷ
αὐτῷ δικαστῇ λεγέτω, μὴ ἔχων Φό-
ρου, ἢ ἀξίας ὡραζεαφίω, ἢ ζώ-
νις.

δ'. Εὰν τις ἡρτημύνης τῆς δίκης, μετε-
νέγκει εἰς ἑστῶ ἢ τὰς ἀγωγὰς, ἢ τὰ
πράγματα, οἷωδήποτε ἴστω, εἰ μὲν
αἰδέν ὁ λαμβάνων ἴππημαρὸν αὐτὸ,
οὐ μόνον τὸ πρᾶγμα ἀναδίδωσιν,
ἀλλὰ καὶ τὸ πῆμα οὐ λαμβάνει οὐ
μὲν οὐδὲ ὁ πρᾶγος αὐτὸ κερδαίνει,
ἀλλὰ τῷ δημοσίῳ εἰσκομίζεται. εἰ δὲ
ἀγνοεῖ, ἀκύρου γινομύρου τῆς συναλ-
λάγματος, οὐ μόνον τὰς τιμὰς ἀνα-
λαμβάνει, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλο
τιμωρούμενον τὸ πρᾶγμω, ὡς δο-
λερόν, πάντων τῶν ἴππῳ τύποις γινο-
μύρων συμβολαίων ἀνιχνεύον ὄν-
των. ὑποεξηρημύων τῶν εἰς πρᾶ-
γα δίδωντων, ἢ πρὸ γάμου δωρεάν,
ἢ διὰ λίσιν, ἢ διὰ νέμεισιν, ἢ εἰς ληγά-
τον, ἢ ἀποκατάστασιν, ἢ κατεχόντων,
ἢ λαμβανόντων.

ε'. Επίδικον λέγεται τε καὶ νοεῖται
πρᾶγμα κινήτων, ἢ ἀκίνητων, ἢ αὐτο-
κίνητων, οὐ τινὲς τῆς δεσποτείας
ζητοῖς μετὰ τῆς εἰσάγοντος, καὶ
νεμομύρου κινεῖται, ἢ διὰ δρεχικῆς
ὑπομνήσεως, ἢ διὰ δέησεων βασι-
λεῖς πρὸς ἐνέχουσιν, καὶ τῷ δικα-
στῇ ἐμφανισαμένων, καὶ διὰ τύπου
τῷ ἀντιδίκῳ τῆς πρὸς ἐλθόντος γω-
δεισῶν. ἴππῳ τύπων γὰρ τῶν δεμά-
των, καὶ πλὴν πρὸς τῆς ἡμετέ-
ρας ἡμερότητος διάταξιν, μὴ παύ-
Basil. Tom. IV.

nunc possidet contradicere
velit, apud eundem iudicem
allegationes suas proferat,
nulla fori aut dignitatis, aut
cinguli præscriptione mini-
tus.

IV. Si quis lite pendente vel
actiones, vel res ad alium
quocumque modo transtu-
lerit, si quidem is qui acce-
pit, sciuit rem esse litigiosam,
non solum rem redhibet, sed
etiam pretio eius priuatur:
quod venditoris lucro non
cedit, sed fisco vindicatur.
Sin autem ignorauit, irrito
facto contractu, pretium re-
cipit, & hoc amplius tertiam
partem pretij, quæ venditor
plectitur propter dolum suum:
omnibus instrumentis, quæ
super his conficiuntur, nul-
lam vim obtinentibus. excep-
tis his, qui dotis nomine,
vel ante nuptias donationis,
vel transactionis vel diuisionis,
vel per legati, vel fidei-
commissi causam, tales res
retinuerint, aut acceperint.

V. Litigiosa res dicitur & in-
telligitur, siue mobilis, siue
immobilis, siue se mouens, de
cuius proprietate inter acto-
rem & possessorem quæstio
orra est, aut iudiciali admoni-
tione, aut precibus principi
porrectis, & iudici intimatis,
ac per ipsum aduersario eius,
qui principem adiit, cogni-
tis. in his enim casibus & an-
terioremanusuetudinis po-
stræ constitutionem, in qua

Nou.
112.

scientes & ignorantes emprores discreuimus, posthac obtinere volumus. Sed & illud addendum constitutioni nostræ putauimus, vt si lite de re litigiosa pendente pulsarum contigerit ab hac luce recedere, heredes autem eius velint bona diuidere, cessante omni impedimento liceat eis hoc agere. Cum enim res litigiosæ per successionem ad heredes perueniunt, non debet alienatio intelligi earum inter coheredes facta diuisio. Illud quoque præsenticonstitutione nostra sancimus, vt si vnus ex litigatoribus excedens vltimo iudicio res quasdam de quarum proprietate quæstio vertitur, legati nomine cuiusque reliquerit: si quidem heres iudiciali calculo earum dominus comprobatus fuerit, legatarius omnimodis quod ei relictum est consequatur. Sin autem heres deteriore calculum reportauerit, aliam rem vice eius legatario ab herede petere non liceat. Testator enim sciens rem litigiosam esse, euentum litis videtur legasse. Vnde damus licentiam legatario, vt si hoc sibi expedire putauerit, liti adsit, ne quàm fortè negligentiam postea, vel concludium heredi possit obiiicere. Ab hac verò litigiosi

^A τα κρατεῖν βουλόμῃα ἐν ἡ εὐδὲ εἰδ-
τας, καὶ ἀγνοοῦντας ἀγροεῖας διεκρί-
ναμεν. ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ πατρὸς εἰδόμεν,
ὥς ἐπὶ δίκης πρὸς ἑπιδίκου
ἡρτημῶν συμβῇ (Ϟ) ἐναγόμενον πε-
λαγῆσαι, εὐδὲ ἢ αὐτὸν κληρονόμους βε-
λεῖς διελεῖν τὰ πατρὸς εἰματα, ἀνεμ-
ποδίστως εἶναι αὐτοῖς τοῦτο διαπρατ-
τεσθαι. ὡς γὰρ ἑπιδίκου πατρὸς εἰματα
^B καὶ διαδοχῇ εἰς κληρονόμους περ-
χεται, ἐκ ὁφείλει ἐκποιήσεις νοεῖσθαι, ἢ
τοῦτων μεταξὺ τῶν συκληρονόμων
διαίσεις. καὶ τοῦτο δὲ διὰ τὸ παρόντος
ἡμῶν νόμου θεσπίσθαι, ὥς ἐν συμ-
βαλῇ ἐν τῇ πρὸς τῶν τοιούτων πα-
τρὸς εἰματων δικάζομένων, τῶν ἀνθεσπί-
νων ἀπόντων πατρὸς εἰματων, διὰ τε-
λευτῆς βουλήσεως πατρὸς εἰματα ἵνα
^C πρὸς ὧν δεσποτείας ἀμφισβήτησις κι-
νεῖται, ὀνόματι ληγάτου ἵνα κατελι-
πεῖν εἰ μὴ ὁ κληρονόμος καὶ δικασ-
τικῇ ψήφῳ δεσποτῆς αὐτῶν ἀποδ-
χθῇ, πτωχεύει τὸ ληγάτεον, ὅπρ
αὐτῷ καταλείψεται πᾶσι τοῖς κομι-
ζεσθαι. εἰ δὲ ὁ κληρονόμος ἐν δικαστείᾳ
πρὸς ἡπὶ ψήφον ἀπενέγκοιτο, μὴ ἔχον
χώραν (Ϟ) ληγάτεον ἕτερον πατρ-
^D εἰματι πρὸς αὐτὸν ληγάτου (Ϟ) κλη-
ρονόμον εἰς πατρὸς εἰματι. ἐπειδὴ πρὸς εἰδὼς ὁ
διαδέμνος τὸ πατρὸς εἰματι ἑπιδίκον (Ϟ),
πρὸς τῆς δίκης ἐμβασιν τῷ ληγατεῖῳ
κατέλειπεν. ὅθεν δίδομεν ἄδαν τῷ
ληγατεῖῳ, εἰ ποῦτο συμφέρον ἐαν-
τῷ ἡγήσεται, μέτοχον γίνεσθαι τῆς δίκης,
ὥς μὴ ἵνα τυχὸν ἀμέλῃαν, ἢ παρδο-
σίαν αὐτὸν δυνάσθαι τῷ κληρονόμῳ ἀντιπιδεῖναι. ἐν ταύτῃς ἢ τῆς ἑπιδίκου

πρὸς τὴν ἀποθήκην, καὶ ἐν ταύταις ταύ-
 ταις κρατῖν πλὴν διαστῆναι, ὥστε εἰ μὴ
 ἰδικὰ πράγματα, κινήτῃ, ἢ ἀκίνητα,
 ἢ αὐτοκίνητα ὀνομασί τῆς ἀποθή-
 κης ἐμφέροισι, ὅτι εἶναι μὴ τῷ χρεώ-
 σῃ ταῦτα ὧς δὲ αὐτὸς ὅτε ἀρὰ βουλη-
 θεὶ πωρᾶσθαι. οὕτω μὴ τοῖς ὥστε ἐκ
 τῆς ὑμῆματος τούτων μέλει τῆς τῆς
 χρεοῖς ποσότητος τὸ ἱκανὸν αὐτῷ ποιῆ-
 σαι τῷ δανειστῇ. εἰ δὲ τῆς τοῦ μὴ πω-
 ρῆσαι ὁ χρεώστης, δίδωμι ἀδελφὴν τῷ δα-
 νειστῇ τῷ ἔργῳ πλὴν ἀποθήκῃ, τὴν δια-
 πεπραγμένην πωρᾶσθαι τῆς τοῦ δικ-
 δικῆς μέλει ὅπου τὸ ἱκανὸν αὐτῷ ὑπὲρ
 τῆς χρεοῖς γῆται. ταῦτα δὲ πρὸς τῇ
 τῇ παραφυλάττειν, εἰ μὴ τυχὸν
 πρὸς τῇ ἢ διὰ ἰδικῆς ὀνομασί, ἢ διὰ
 γνικῆς ἀποθήκης τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἐ-
 τυχεῖν ἄλλοις δανεισταῖς ὑποτεδεύμενον.
 τότε γὰρ καὶ πλὴν τῆς ἡμετέρας νόμων
 δυνάμει πρὸς τὸν νόμον τῆς χρόνων ἐν
 ἐκείνῃ τῇ δανειστῶν φυλάττειν νο-
 μίζομεν. ὅθεν σαφὲς καθέστηκεν, ὅτι τὰς
 γνικὰς ἀποθήκας, πολλὰ μᾶλλον τῇ
 τῇ ἰπιδίκου πρὸς τὴν βουλόμην
 πρὸς τὴν ἀλλὰ τὰς τούτων ἐναγ-
 γας καὶ τῶν παλαιῶν νόμων ὅροις
 ὅτι πρὸς τὴν, καὶ πλὴν ἰδίου δυνάμει
 ἔχον πρὸς ἀκελεύματα.

5. Οὐκ ἔστιν ἰπιδίκον τὸ πρᾶγμα πε-
 εἰ οὐ παραγγελία ἐπέμφοι πλὴν
 πρὸς τὴν ἐμποδίζουσα.

Εἰ δὲ ἄλλων τινῶν δικαζομένων,
 ἐγὼ πρὸς τὸ ἀναγρῶσαι, ἐκ ἔστιν ἰπιδί-
 κον. Φροντιστὴς δὲ καὶ ἰπιδίκου, καὶ

Basil. Tom. IV.

A appellatione hypothecas se-
 parari sancimus; inque his
 hanc distinctionem tenere,
 ut si quidem quædam res mo-
 biles, aut immobiles, aut se-
 mouentes specialiter hypo-
 thecæ suppositæ fuerint, in-
 tegrum quidem debitori sit
 eas res cui & quando velit
 vendere: ita tamen ut ex
 pretio earum usque ad debiti
 quantitatem satisfaciat cre-
 ditori. aut si hoc factum non
 fuerit, damus licentiam cre-
 ditori ut et pignori oppo-
 sitam vindicet, donec ei satis
 pro debito fiat. Hæc autem
 obseruari iubemus, si non for-
 tē ea res creditoribus ante-
 rioribus generaliter aut spe-
 cialiter hypothecæ obligata
 sit. tunc enim secundum le-
 gum nostrarum tenorem v-
 nicuique creditorum tem-
 porum prærogatiuam serua-
 ri sancimus. Vnde manife-
 stum est, quod generales hy-
 pothecas multo minus liti-
 giosi appellatione contineri
 velimus: quin imò harum
 actiones secundum veterum
 legum placita examinari, &
 suum habere vigorem iube-
 mus.

VI. Litigiosam rem non facit L. 1.
 denuntiatio, quæ impediē- D. de
 dæ venditionis causa fit. litig.

Si aliis iurgantibus ego à §. 1.
 te emero, non est res litigio-
 fa. Si cum procuratore, tuto-
 S iij

re, curatoréve alicuius liti-
getur, ipsemet litigare vide-
tur, & exceptione litigiosi
summoveri potest.

L. 2. VII. Si servus meus emerit,
scientiam eius non meam
spectamus. Si verò mandatū
meo emerit, idque servus
scierit, ego autem ignoraue-
ro, scientia eius mihi non
nocet.

L. 3. VIII. Rem litigiosam in sa-
crum dedicare non licet,
quique hoc fecerit aduersa-
rio suo duplum præstat pro
eo quod potentiori aduersa-
rio traditus est.

A. κουράτωρ τινὸς δικαζομένου, αὐτὸς
δικάζειν δοκεῖ, καὶ ὑποκείται τῇ
παραγραφῇ.

Ζ'. Εὰν δοῦλός μου ἀγέσῃ, πλὴν εἰ-
δῇ αὐτὸν, καὶ οὐ πλὴν ἐμὴν πει-
ραζομένην. εἰ δὲ κτ' ἐν πολλῷ μου
ἠγάσεν, καὶ ὁ μὲν δοῦλος οἶδεν,
ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ, οὐ βλάπτει με ἡ
εἰδήσις.

Η'. Οὐκ ἔστι τὸ ἐπιδικον δεῶ καθε-
ρουῶν, καὶ ὁ τὴν ποιήσας, δίδωσιν τὸ
διπλοῦν τῷ ἀντιδικῷ αὐτοῦ, ὑπερ-
ῶν διωαποτέρου αὐτοῦ ἀντιδικῷ ὡς
εἶδεν.

ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΗ.

ΤΙΤΛΟΣ Α.
ΠΕΡΙ ΜΝΗΣΤΕΙΑΣ.

ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ LIBER XXVIII.

TITVLVS I.
DE SPONSALIBVS.

α'. Φλω-
ρεντίνος.

ΜΝΗΣΤΕΙΑ
ὅτι μνήμη, καὶ ἐ-
παγγελία τῆς μελ-

λόντων γάμων.

β'. Οὐλπιανός. Καὶ ψιλῇ σωμανέσθ
γίνεται μνησεΐα· καὶ μεταξὺ δυνά-
των.

γ'. Πομπων. Εὰν μὲν τοῖς γνώσκοισιν
δυνάτες, ἢ δὲ καὶ ὧς ἡγήσονται.

δ'. Οὐλπιανός. Παρὰ γάμῳ τῆς
αἰήτου οὐδὲ τῆς ἡλικίας οὐ σωμαίνονται αὐτῇ
μνησεΐαν· οὐτε διαλύει τὴν γαμοδικίαν,
τέλλων διαζύγιον.

ε'. Παυλ. Καὶ ἐπὶ ῥάφωσ καὶ ἀρὰ ῥάφωσ
μνησεΐα γίνεται.

Οἱ σωμανοῦντες τῷ γάμῳ, καὶ
τῇ μνησεΐᾳ σωμανοῦσιν. αἰεὶ δὲ σωμα-

AI. FLO-
REN-
TINVS.

PONSALIA

^a sunt, men-
tio, & ^b re-
promissio

L. 1.
D. co-
dem.
Præ-
term.
2. & 3.
dig.

futurarum nuptiarum.

II. VLPANVS. Etiam nudo L. 4.
consensu sponsalia constitu-
untur: ^c & inter absentes.

III. POMPON. Si tamen hi L. 5.
qui absint, scierint, aut ra-
tum habuerint.

B IV. VLPAN. Tutor contra L. 6.
voluntatem puellæ impube-
ris sponsalia ei non consti-
tuit: ^d nec constituta dissoluit
^e misso repudio.

V. PAVLV S. ^f Ex scripto, & L. 7.
sine scripto sponsalia contra-
hantur.

Quorum consensus in nu- s. 1.
ptiis desideratur, eorundem
in sponsalibus exigitur. Pater

autem filiae semper consentire creditur, nisi euidenter dissentiat.

L. 8. VI. GAIUS. ^s Furor sponsalibus impedimento est. Sed interueniens contracta non soluit.

L. 9. VII. VLPIAN. Qui puellam minorem annis duodecim uxorem ducit, nuptias non contrahit. ^h Sed si sponsalia præcesserint, durant, licet in domum suam loco nuptæ deduxerit. Si verò sponsalia non præcesserint, neque ab initio hanc adfectionem habuerit, hoc ipso sponsalia facta non videntur.

L. 10. VIII. IDEM. ⁱ Pater filia in potestate constitutæ sponso eius repudium mittere potest, & sponsalia dissoluere, non etiam filia emancipatæ. Si verò post contracta sponsalia filia emancipata fuerit, pater postea iam facta sponsalia dissoluere non potest. vnde si qua dotis nomine dedit in huiusmodi sponsalibus, ea condicere non potest, puellâ, vt dictum est, emancipatâ factâ. Nam post emancipationem & ætatem perfectam puella suo arbitratu vtens & sponso nubendo, quæ data sunt dotem efficit; & conditionem quæ patri competeret extinguit. Tunc autem pater ea condicere potest, si in dote pro filia iam emancipata danda conuenerit, vt si nuptiis non

Ανεῖν ὁ πατήρ δοκεῖ τῇ θυγατρὶ, εἰ μὴ ῥητῶς ἐναντιοῦται ὁ πατήρ.

ς'. Γάμος. Ἡ μανία ἐμποδίζει τὴ μνησεῖα. Ἐπιγμομένη δὲ οὐ λύει τὸ συζῆσθαι.

ζ'. Οὐλπαν. Ὁ κόρη ἡ πόνα τῇ δώδεκα ἐτῶν ἀγαθόμηνος πρὸς γάμον, οὐ συνίστησι γάμον. ἀλλ' εἰ μὲν περηγήσατο μνησεῖα, μὲν Φυλαχτομένη, καὶ τὰ μάλιστα πρὶν μνησευθεῖσαν ἐν πατρὶ γαμέτης εἰς τὸ οἶκον αὐτῆς ἀνένεικται. εἰ δὲ μὴ περηγήσατο μνησεῖα, μηδὲ τοιαύτῃ ὥς ἀρχῆς εἶχε διάθεσιν, οὐ διὰ τῆς μνησεῖα νῦν γράσθαι δοκεῖ.

η'. Ἰδεμ. Ὁ πατήρ τῆς ἐπιζουσίας δύναται πέμπειν διαζύγιον, καὶ λύειν πρὶν μνησεῖαν, ὃ μὲν καὶ τῆς αὐτεζουσίας. εἰ δὲ μὲν πρὶν μνησεῖαν αὐτεζουσία γέγονεν ἡ θυγάτηρ, οὐ δύναται λοιπὸν ὁ πατήρ τὴν ἡδὴ γμομένην καταλύειν μνησεῖαν. ὁ δὲ καὶ ἕνα λόγῳ περικὸς ἔπιδεδωκεν ἐν τῇ τοιαύτῃ μνησεῖα, οὐδὲ ταῦτα ἀναλαμβάνεται δύνανται, αὐτεζουσίας ὡς εἴρηται γμομένης τῆς κόρης. μὲν γὰρ πρὶν αὐτεζουσιότητα καὶ τελεσιότητα ἡ κόρη κατ' οἰκείῳ περάσασα γάμῳ, καὶ τῷ μνησευσαμένῳ συνάπλομένη πρὸς γάμον περικὰ τὰ ἔπιδόθεντα ποιεῖ. καὶ ἀποπαύει τὸν πατέρα ταῦτα ἀναλαμβάνεται, τότε δὲ ὁ πατήρ ταῦτα ἀναλαμβάνεται δύνανται, ὡς περικὰ ἀραχθέντα λόγῳ περικὸς ἐπὲρ τῆς νῦν γμομένης αὐτεζουσίας ἔπιδος συνεφώνησεν εἰπὼν, ταῦτα δίδωμι λόγῳ περικὸς, εἰ δὲ μὴ συναγέσω τοῖς γάμοις. ἔξω

μοι πάλιν ταῦτα ἀναλαμβάνειν· καὶ
 περιβαλόντων, ἢ μὴ περιβαλόντων
 τῆς γάμων.

θ'. Ιουλιανός. Ὡς ἐπὶ τῆς γάμων, οὕ-
 τως καὶ ἐπὶ τῆς μνηστείας, (4) συναπλό-
 μοι συναγεῖν ὀφείλοισι· δεῖ οὖν καὶ
 πρὶν ἐξελοσθῆναι συναγεῖν.

ι'. Οὐλπιαν. Δοκεῖ ὅτι τῷ πατρὶ συνα-
 γεῖν ἢ μὴ ἀντιλέγουσα· τότε δὲ μό-
 νον (5) ἀντιλέγειν· δυνάταί· ὅτε ποῖς (6)
 ποῖς ἀνάξει (7) καὶ ἀγρόν· αὐτῇ μνη-
 σεύεται.

ια'. Παύλου. Διχονοῦται (8) τὸ ἐξ-
 ελοσθῆναι οὐ γίνεται μνηστεία ὀνόματι
 αὐτῆς.

ιβ'. Μοδεστίνου. Ὁ τὸ γινόμενον νοῶν
 καλῶς μνηστεύεται, ποῖτ' ἐστὶν ὁ μὴ ὢν
 ἡλικίαν τῆς ἐπὶ αὐτῇ.

ιγ'. Ἰδεμ. Ὁ γινόμενον ἐπὶ τῆς (9)
 οὐ δύναται γαμεῖν πρὶν ἐπὶ αὐτῇ
 ἐπὶ τῆς πενθεῖσας ὀρφανῶν· οὐτε πατρὶ
 αὐτῇ (10) ἀγαγεῖν· τὸ αὐτὸ καὶ περὶ μνη-
 στείας.

ιδ'. Οὐλπιαν. Μνησεύεται τις καὶ ὡρῶν
 δι' αὐτῆς, καὶ διὰ μέσου, καὶ δι' ἐπι-
 στολῆς.

ιε'. Ἡ ἄλλω μνησευθεῖσα, ἀπαγορεύ-
 σαι τὴν μνηστείαν, καὶ ἄλλω γαμνηθῆναι
 οὐ κακώλυνται.

ισ'. Ὁ μνησευσάμενος κόρην, (11) μὴ
 συμφωνήσας χρόνον (12) ἐν μνηστεία,
 ὀφείλει πάντως, εἰ μὴ ἐν τῇ αὐτῇ
 ἐπαρχίᾳ διάγει, εἴσω διετίας γαμεῖν· εἰ
 δὲ ἐν ἄποισι, εἴσω τελετίας· εἰ δὲ ὑ-
 πέρβηται, δύναται ἢ κόρην ἐπὶ ὧν συνά-
 πτεσθαι.

A consentiret : vel secutis, vel
 non secutis, repeteret quæ
 dederat.

IX. IULIANVS. Sicut in nu- L. 11.
 ptiis, ita & in sponsalibus qui
 coeunt consentire debent :
 & ideò * filiam familias con-
 sentire oportet.

X. VLP IAN. Videtur autem L. 12.
 patri consentire quæ non
 contradicit. Tunc autem
 solum contradicere potest,
 cum moribus indignum &
 turpem ei despondet.

XI. PAVLEV S. Filiofamilias L. 13.
 dissentientē sponsalia nomi-
 ne eius non fiunt.

XII. MODESTIN. Qui actum L. 14.
 rei intelligit, rectè sponsalia
 contrahit, id est, si non sit
 minor quàm septem annis.

XIII. IDEM. Tutor pupil- L. 15.
 lam suam ducere non potest :
 nec filio suo matrimonio
 iungere. Idem est & de spon-
 salibus.

XIV. VLP IANVS. Sponsalia L. 18.
 contrahit quis præsens per se,
 & per mediā personam, &
 per epistolam.

XV. Alij desponsata renun- L. 1. C.
 tiare sponsalibus, & nubere
 alijs non prohibetur. cod.

XVI. Qui puellam sibi de- L. 2.
 spondet, nec tempus in spon-
 salibus constituit, si quidem
 in eadem prouincia degat,
 intra biennium eam ducere
 debet. Sin autem absit, intra
 triennium. quòd si superfe-
 derit, puella alteri iungi po-
 test.

- L. 17. Dig. cod. XVII. Ex iusta autem causa etiam ultra quadriennium sponsalia trahuntur : puta propter aduersam valetudinem sponsi sponsæve, vel mortem parentum, aut capitalia crimina, aut longas peregrinationes, quæ ex necessitate fiunt.
- L. 4. C. co. XVIII. Si pater filiæ nomine, arris acceptis decesserit, nondum nuptiis, peractis : deinde post mortem eius tutor aut curator sponsalia conatus fuerit dissolvere, quæ viuo patre probata sunt, & inter contrahentes placuerunt infringi non oportet. nec ullum præiudicium generetur ex tutoris vel curatoris ad sensu. interdum enim pretio corruptus consensum accommodat. Sed & ipsa puella plerumque non agnito proprio commodo, consentit.
- L. 28. C. de episc. aud. XIX. Filius furiosi legitimas nuptias contrahit, nec patris consensum exspectat, sicut & filia. liceat autem ipsis furiosorum vel mente captorum liberis legitimas nuptias contrahere, dote vel antenuptias donatione, æstimatione præfecti vrbi facienda : vel in prouinciis, præsidum vel episcoporum. præsentibus autem sint patris curator, & nobiliores ex eorum genere : nulla ex æstimationibus factis iactura securutura.
- L. vn. C. si rect. prou. XX. Præsides in ea prouincia quam administrant, spon-
- A. 17. Εξ δὲ λόγου δὲ αἰτίας καὶ πρᾶξε-
 σο τετραετίας ὑπερβήσεται ἡ μνη-
 σεῖα· τυχὸν διὰ νόσον τῆς μνηστῆρος, ἢ
 τῆς μνηστῆρος, ἢ θάνατον τῆς γυνέων, ἢ
 διὰ κεφαλικά ἐγκλήματα, ἢ μα-
 κρὰς ἀποδημίας· ὅς ἀνάγκης γινό-
 μνης.
- B. 17. Εὰν πατὴρ ὑπὲρ τῆς ἰδίας θυγα-
 τῆς δεξάμενος ἀρραβώνας τελευ-
 τήσῃ μὴδέπω γινόμενων τῶν γάμων·
 εἴπα μὲν ὅτι ἐκείνου θάνατον, εἰάν τι-
 θῇ ἢ κουράτωρ παρασκευάσῃ
 διαλυθῆναι τὴν μνησεῖαν, οὐ γὰρ
 τὰ ἐν τῇ ζωῇ τῆς πατρὸς δοκιμασθέν-
 τα καὶ σωμαρέσαντα παραχρᾶτ-
 πεύσονται. καὶ μὴδὲν γινέσθω πρὸς κε-
 μαῖον τῆς. ὅτι κηδεμόνα ὡραχωρή-
 σαι. ἐὰν ὅτε γὰρ * ὁπικερδεῖ παρε-
 χώρησεν· καὶ αὐτὴ δὲ ἡ κόρη πολλάκις
 μὴ δυνάμενη τὸ ἴδιον ὁπικεῖναι συμ-
 φέρῃ, συνήσεται.
- C. 17. Ο παῖς τῆς μαγνομύρου, νόμιμον ἐ-
 αυτῷ λαμβάνει γυναῖκα τὴν τῆς πα-
 τῆς ἐκ ἀναμείνων σωμαίνεσιν, ὡς πατὴρ
 καὶ ἡ θυγάτηρ. ὅς ἐστι δὲ τοῖς αὐτοῖς
 τῶν μαγνομύρων πασι καὶ τῶν ἀφρόνων
 νομίμως γαμεῖν, τῆς περιτομῆς ἢ τῆς
 πρὸ γάμου δωρεᾶς, δοκιμασίᾳ τῆς
 ἐπαρχίας τῆς πόλεως γινόμενης· ἢ ἐν
 ταῖς ἐπαρχίαις, τῶν ἀρχόντων, ἢ τῶν ὁπι-
 σκόπων. παρέστω δὲ τοῖς γινόμενοις ὁ
 πατὴρ κουράτωρ, καὶ οἱ τῆς γυναικὸς ὁπικε-
 μέτατοι κηδεμόνες ὅτι ταῖς γινόμεναις
 δοκιμασίαις ὡραχολογούσης ζημίας.
- D. 17. Οὐ γὰρ ἐν ἀρχόνταις ὅς ἐκεί-
 νης τῆς ἐπαρχίας ἧς ἀρχοῖσι μνη-
 σεῖα-

non sufficere ad dissoluendam nuptiarum spem, id est, sponsalia nuntium in hoc missum; neque tutores hoc facere posse: sicut nec ab initio sponsalia constituere poterant, puella non consentiente.

ε *Missio repudio.*] Nota ad dissoluenda sponsalia constituta, omnino necesse esse repudium mitti, quod digestum superius vocat nuntium.

ε *Et scripto.*] In sponsalibus nihil interest, siue tabulae instrumenti interponantur, siue quis sine scriptura despondeat. In sponsalibus autem constituendis non solum sponsi consentire debent, sed etiam hi quorum consensus in nuptiis omnino necessarius est. Videtur autem pater filiae consentire, nisi euidenter ei quod agitur contradicat. Quorum autem consensus in nuptiis desideretur discas tit. seq. & latius lib. 5. Codicis tit. 4. Lege constit. 11. & 12. tit. propositi. Nota quod heic taciturnitatem patris consensum esse dicit: quod non solum in sponsalibus, sed etiam in nuptiis obseruatur, ut scire est ex lib. 5. Codicis tit. 4. constit. 5. Vide autem ne tibi obstat quod positum est tit. seq. dig. 34. textu Papiani.

INNOMINATI. Lege dig. 10. & 11. tit. 2. huius libri, & lib. 5. Cod. tit. 4. constit. 18. & 20.

ΕΝΑΝΤΙΟΡΗ. Hoc sublatum est Nou. 117. qua tollitur generalis sententia & definitio. & quod textus dicit de sponsalibus, multo magis de nuptiis dicendum est. Nam si in quibusdam personis sine dotalibus instrumentis nuptiae non consistunt, manifestum est neque sponsalia consistere. Itaque in sponsalibus non semper scriptura desideratur, & usque ad Illustres viros nuptias sine nuptialibus instrumentis non contrahunt, exceptis gentilibus, (barbaris) vrait Nou. 117. cap. 4.

ε *Furor sponsalibus.*] CYRILLI. Furor iam existens sponsalibus impedimento est: postea autem interueniens sponsalia iam contracta non dissoluit.

h *Sed si sponsalia praecesserint.*] Quidam minorem annis duodecim in domum deduxerat, nuptiarum causa scilicet: nuptias non constitisse pa-

A μη ἔρχεῖν πρὸς ἀφελυτίαν τὴν ἐλπίδα τῆς γάμου, τουτέστι τὴν μνηστείαν, τὸν πρὸς τῇ ὁπιοῦν ὅτι τοῦτου πεμπόμενον ἀγγέλον, μήτε δύνασθαι τοὺς ὁπιοῦν τοῦτο ποιεῖν ὡς περ εἰς τὴν τὴν ἔρχεσθαι ἢ δυνάσθαι μνηστείαν συστήσασθαι, μὴ σωμαίνουσης τῆς κόρης.

Σημείωσαι ὅτι ἀνάγκη πρὸς τὴν ἀφελυτίαν τῆς συστάσης μνηστείας, ῥεπούδιον πέμπειν. ὅπως ἀγγέλον εἴπε ἀνωτέρω ὅ δὲ γένοιτο.

Επὶ τῆς μνηστείας εἰς δὲ μία ἐστὶ ἀφελυτίαν, εἴτε ἐγγράφον ὅτι ταύτη πρὸς ἐνετέσει συμβόλαμον, εἴτε ἀγράφως ὡς ἐμνηστεύσασθαι. μνηστείας δὲ σωμαίνουσης, οὐ μόνον τοὺς μνηστευόμενους δεῖ σωμαίνειν, ἀλλὰ γὰρ δὴ καὶ κείνοις, ὡς ἀνάγκη πρὸς τὴν πῶς γαμοῖς ἢ σωμαίνεσις. δικεῖ δὲ καὶ τῇ θυγατρὶ σωμαίνειν ὁ πατήρ, εἰ μὴ φανερὸς αὐτέτοι τὰς πρὸς τοῦτον. ἵνα δὲ δεῖ σωμαίνειν ὅτι τὰ γάμω μετὰ γένους, καὶ ἐν τῇ ἐξῆς τίτλῳ, καὶ πλατύτερον ἐν τῇ ε'. βιβ. κώδικος ἡ τλ. δ'. ἀνάγκη δὲ καὶ τῇ α'. καὶ β'. ἀφελ. ε' πρὸς κείνου ἡ τλ. σημείωσαι δὲ ὅτι τὴν τῇ πατρὶς σωμαίνω σωμαίνεσιν εἴ) φησὶ τὸ τοῦ οὐ μόνον ὅτι μνηστείας οὕτως ἐστὶν, ἀλλὰ καὶ ὅτι τῇ γάμω αὐτῶν, ὡς ἐστὶ μαθεῖν ἐν τῇ ε'. βιβ. κώδικος ἡ τλ. δ'. ἀφελ. ε'. βλέπε δὲ μὴ ἐναρπάζεσθαι. ὅτι κείνου ἐν τῇ ἐξῆς ἡ τλ. διγασ. κδ'. Παπαιοῦ ρηταί.

Τὸ δ' Ἀνωμένου. Ἀνάγκη διγασ. ι'. καὶ ια'. ἡ τλ. β'. τῇ πρὸς βιβ. καὶ βιβ. ε'. τῇ κώδικος ἡ τλ. δ'. ἀφελ. εἰς ιη'. καὶ κ'.

Τὸ δ' Ἐναρπάζεσθαι. Τὸ τοῦ ἀρπάζεσθαι ἀφελ. τὴν νεαράν ριζ'. τὴν κατὰ τὴν αἰαροῦσθαι ἐννοῖαι. καὶ ὅπως αὐτὸ κείνου, πρὸς τῆς μνηστείας λέγει, πολλῶν πλέον λεκτέον πρὸς τῇ γάμω. εἰ γὰρ ὅτι ἡ τλ. πρὸς τῶν χωρὶς ἐγγράφων πρὸς τῶν ὁ γάμω οὐ σωμαίνεται, δηλοῖ ὅτι ὅτι τῶν εἰς δὲ μνηστεία. ὡς οὖν οὐκ αἰετὶ γίνεται μνηστεία ἐγγράφος, καὶ μέγιστος ἰλλουστρίων μτ'. πρὸς τῶν γαμοῖς, πλὴν τῇ ἐπιτοῇ, ὡς φησὶ νεαρά ριζ'. κεφαλ. δ'.

Κυελλοῦ. Μερὶς μὲν ὑποδοῖα συστάσει μνηστείας οὐ συγχαρῶν. ὅτι γαμοῖς δὲ μετὰ ταῦτα, τὴν ἡδὴ συστάσει οὐ λυεῖ μνηστείας.

Κόρις ὡς ἡ τλ. ἡ β'. ἐπὶ ἐπὶ τῇ γαμοῖς ἡ γάμω, δηλοῖ πρὸς γάμω. καὶ ὅτι μὲν οὐ σωμαίνεται γάμω πρὸς τῇ πρὸς δὴ

λον. ὁ δὲ ζητούμενον, ἄρα μνητεία δοκεῖ ὅτι ἂν
 παρὰ τὴν οὐκ ἐν τῷ λαβέειν καλλίστῳ εἰσάγει
 τὸ νομίμου ἀφαιρῆναι. λέγει γὰρ· εἰ μὴ παρ-
 ηγήσατο μνητεία, μὴναι φυλακισμένη, καὶ τὰ
 μάλιστα πλὴν μνητευστέον ἐν ταῖς γαμετῆς
 ἤρξατο ὁ μνητευστέος ἔχον. εἰ δὲ μὴ παρ-
 ηγήσατο μνητεία, μὴδὲ ἡ κόρη μνηστὴν γένηται, τὸ
 δῆθεν αἰδρός.

Τοῦ Ἀνώνυμου. Ἀνάγνωσι διγ. ιθ'. καὶ ἡτ.
 β'. διγ. δ'. καὶ βιβ. κθ'. ἡτ. α'. διγ. λβ'. θεμ.
 παρὰ τὴν παλαιότητα.

Ζητούμενον ἄρα ἐὰν γίνωται γάμος παρὰ τῆς
 β'. ἐπὶ μνητείας δὲ καλέσας ὁ γεραιός, ὅτι
 πᾶς γάμος παρὰ τῆς β'. οὐ σιωπᾶται. καὶ ὅτι παρὰ
 τῆς β'. ἐν αὐτῇ οὐ σιωπᾶται παρὰ τὴν παλαιότητα
 τῆς κόρης νόστον, ὡς καὶ ὁ νομικός θεματίζει. ὁ γὰρ
 αἰὲρ καὶ τὸν δωδέκατον ἑσπέρως οὐ δυνάται σιω-
 ἀλάττειν γάμον παρὰ τὴν ὅτι συγγενὴ γάμον,
 ἐφ' ἡκοῖς ἐπὶ δὲ τοῖς σιωπαλάτοις, ὡς ἑμαρτες
 ἐν ταῖς παλαιότητιν ἐνισχυτόνων βιβ. ἡτ. ι'. πλὴν δὲ
 ἡβῶν ἐπὶ μὴν ἀφαιρῆναι β'. ἐν αὐτῇ, ὅτι δὲ δῶ-
 ρένων ιδ'. οἱ νομοθέται οὐκ ἐξοισιν, τὸν ἔγνωσαν
 τῇ α'. ἐνιστ. ἡτ. κβ'. ἀνάγνωσι βιβ. ε'. καὶ
 δικῆς ἡτ. ξ'. ἀφ. γ'.

Σημειώσαι χρηστικῶς ὅτι ἀποτυχία γάμου,
 μνητείας οὐ ποιεῖ.

Κυρίλλου. Ὁ παρὰ τῆς ἡβῶς γάμος οὐτε γά-
 μος ἐστὶ, οὐτε μνητεία ποιεῖ. ἡ δὲ παρὰ τῆς ἡβῶς
 μνητεία μὴδὲ ὅτι γήματος.

Κόρινθις ἔχον ὑπεξοισίας ἐμνηστεύσε τῷ
 πλὴν Μαερίῳ ἡμί. καὶ ζητεῖται ἄρα πλὴν ἡγομέ-
 νῳ ἀφαιρῆναι δυνάται μνητείας. καὶ λέγει ὁ Οὐλ-
 πιαδὸς δυνάσασθαι αὐτὸν πέμπειν τὰς μνητευστα-
 μὴναι ῥεπούδιον, καὶ πλὴν μνητείας ἀφαιρῆναι
 ἐπὶ τῷ γαμουσῆς ὑπεξοισίας τῆς κόρης. εἰ γὰρ
 μὴ πλὴν μνητείας αὐτεξοισία γένηται ἡ κόρη,
 οὐ δυνάται λοιπὸν πλὴν ἡδὴ ἡγομένην καταλύειν
 μνητείας. ὁ πλέον λέγων, καὶ ἵνα λόγῳ παρ-
 κῆς, ὅτι δὲ δῶκεν, οὐ δυνάται αὐτὰ ῥεπεπτεῖν
 ὡς μὴ πῶ μελλούσης γαμεῖσθαι τῆς κόρης, ἐ-
 μαλκίπας ὡς εἴρηται ἡγομένης τῆς κόρης. καὶ
 δῆλος ὁ λογισμός. νῦν ἡ κόρη μὴ πλὴν αὐτεξο-
 ισίας κατ' οἰκίαν παρὰ τῆς γαμῶν, καὶ ὅτι
 μνητευσταμὴν σιωπαλάτοις γάμον, παρὰ τῆς
 ὅτι δὲ δῶκεν ποιεῖ, καὶ εἰς ῥεπεπτεῖν. σθένισι κο-
 δικήκων, ὅς τις πότε μόνον τῆς τελευτῆς πέφυκεν, ὅτι δὲ

Basil. Tom. IV.

iam est. Quæritur autem an valeant
 ut sponsalia. Labed igitur pulcherri-
 mam distinctionem induxit, ait ex
 nim: si quidem sponsalia præcesse-
 runt, durant, quamvis sponsus spon-
 sam loco nuptæ habere cæperit. Si
 verò non præcesserint sponsalia, puel-
 lam neque sponsam factam, viri sci-
 licet.

IN NOMIN. Lege dig. 14. & tit.
 2. dig. 4. & lib. 24. tit. 1. dig. 32.
 them. penult.

Quærimus igitur si nuptiæ contra-
 ctæ sint ante annum duodecimum,
 an sponsalia appellare oporteat quod
 actum est, quoniam nuptiæ ante an-
 num duodecimum non consistunt.
 Quod autem dictum est ante illam
 ætatem non consistere, hoc in puellæ
 persona intelligendum est, ut Iurifi-
 consultus proponit. Masculus enim
 licet annum duodecimum excesse-
 rit, nuptias contrahere non potest:
 nam ut consistent nuptiæ, puberes
 esse oportet eos qui contrahunt, ut
 didicisti lib. 1. Institut. tit. 10. puber-
 tatem autem in feminis annum duo-
 decimum, in masculis verò deci-
 mum quartum definierunt legistato-
 res, ut didicisti Institutionis primæ
 tit. 22. Lege lib. 5. cod. tit. 60. con-
 stit. 3.

Nota regulariter nuptias quæ effe-
 ctum non fortiuntur, sponsalium vim
 non habere.

CYRILLI. Nuptiæ ante puberta-
 tem neque nuptiæ sunt, neque spon-
 salia faciunt. Sponsalia autem quæ
 præcesserunt, manent in statu suo.
 [Pater filie.] Quidam filiam quam
 habebat in potestate despondit Mæ-
 uio. Quæsitum est an sponsalia dissol-
 vere posset. Ulpianus ait, ipsum spon-
 so repudium mittere posse, & sponsa-
 lia dissolvere, in potestate manente
 filia: nam si post contracta sponsalia
 emancipata sit, ea dissolvere non
 potest. Amplius dico, licet quædam
 dederit doris nomine, ea repetere
 non potest, quasi nondum nuptura
 filia; ea ut dictum est, emancipata.
 & ratio manifesta est. nunc puella
 post emancipationem pleno arbitrio
 voluntatis utens & sponso matrimo-
 nio iuncta, ea quæ data sunt, dotem
 efficit, conditionemque exstinguit,
 quæ tunc tantum nasci solet, cum

T ij

causa propter quam quid datum est, secuta non est. Patri igitur conditio non comperit ad datorum repetitionem: nisi fortè in danda dote pro filia emancipata dotem sibi restitui stipulatus sit in hunc modum: hæc tibi do dotis nomine: quod si nuptiis non consenserò, licebit mihi ea repetere nuptiis contractis vel non contractis: tunc enim pater, ex pacto conuenito, conditionem habet ad datorum repetitionem, & in potestate non manente filia, pater eius sponsalia dissolvere potest.

INTERROGATIO. Dixisti filiam emancipatam factam posse arbitratusuo nubere, & dotem efficere ea quæ data sunt. Atqui licet sui iuris effecta sit, cum consensu patris nubere debet, ut euidenter ostenditur libro 5. Cod. tit. 4. constit. 7. 18. & 20. STEPHANVS. Primum quidem in filia emancipata nuptiis patris consensus necessarius est, cum minor est annis viginti, ut scire est ex duabus supradictis constitutionibus. Deinde licet minorem annis viginquinque, filiam ponas in specie huius digesti, neque sic obstabunt constitutiones. heic enim pater sponsalibus filia consensus proponitur, videturque filia iudicium patris quodammodo sequi, ei matrimonio iuncta, quem pater initio elegerat. Neque putes quemadmodum nubente filia emancipata patris consensus necessarius est: ita & filio emancipato uxorem ducente eiusdem consensum exigi. Nam filius emancipatus etiam sine patris consensu nuptias contrahit, ut discas tit. sequ. digesto 25. Nec obstat quod positum est tit. 3. huius lib. dig. .... Iuliani. nam diuersa species est.

CYRILLI. Pater filia in potestate constituta sponso eius repudium mittere potest, & sponsalia dissolvere, non etiam emancipata: neque pro ea dotis causa data condicit: ipsa enim nubendo dotem constituit, & dotis conditio exstinguitur: nisi fortè in hoc dederit, ut si nuptiis non consentiret, repeteret, vel contractis vel non contractis.

A ἡ αἰτία ἐφ' ἣν παρεχέσθῃ τὰ δεδομένα μὴ ἐπακολουθεῖ. ὅτι ἐχέτω ὁ πατήρ τὸν εἰς ῥεπετήσιονα χονδικήκιον. εἰ μὴ ἄρα παρὰ γένετα λόγῳ πατρικὸς ὑπὲρ τῆς γμορμῆς ἐμαλκίπατης ὅτι διδούς, ἐπηρώτησε πλὴν ἀνάδοσιν τούτων οὕτως εἰπών. ταῦτα δίδωμι σοι λόγῳ πατρικῷ. εἰ δὲ μὴ σωμανήσω τοῖς γάμοις, ἔξεσαι μοι πάλιν ταῦτα αἰαλαμυρόν, παρβαμόντων τῶν γάμων, ἢ μὴ παρβαμόντων. τότε γὰρ ὡς ἐκ τῆς γμορμῆς συμφώνου δυνάται τὸν εἰς ῥεπετήσιονα χονδικήκιον ἐχέτω ὁ πατήρ, καὶ μὴ μωρούσης ὑπεξουσίας τῆς κήρης, δυνάται πλὴν μνηστῆρα ἀφελῆσαι ὁ τούτης πατήρ.

B Ερώτησις. Εἴπας ἐπὶ αὐτεξουσία γμορμῆς δύναται κατ' οἰκείαν γνώμην ἡ κήρη γαμεῖν, καὶ ποιεῖν παρῖκα τὰ ἐπιδοθέντα. καὶ σοὶ καὶ αὐτεξουσία ἔστιν, ὁφείλει μὲν σωμανέως τῆς πατρὸς γαμεῖν, ὡς ἀνυῶεκται φφως ἐν τῷ ε'. βιβ. τῆς κώδικος ὑπὸ τὸν δ'. τῆς βιβ. ὑπὸ τῆς ἀφ. ζ'. ιη'. καὶ κ'. Στέφανος. Πρῶτον μὲν ἐπὶ τῆς αὐτεξουσίας κήρης, τότε ἀναλίσχεται τῆς πατρὸς ἔστιν ἡ σωμανέως, ὅταν ἡ αὐτεξουσία ἦ ἦσαν ἐπὶ τῇ κε'. οἱ αὐτῶν, ὡς ἐστὶ μαθεῖν ἐκ τῆς εἰρημύρων δύο ἀφ' αὐτῶν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ ἦσαν τῇ κε'. οἱ αὐτῶν θεματίσης ὅτι τῆς πρῶτος διγέσου πλὴν κήρην, οὐδὲ οὕτως ἐστὶν αὐτῆς ἀφ' αὐτῶν. τεθεματίσαι γὰρ ὁ πατήρ ἐπὶ τῇ μνηστῆρα σωμανέως τῆς κήρης, καὶ δοκεῖ πῶς ἡ κήρη νῦν τῇ κείνῃ τῆς πατρὸς κατακολουθεῖν, ἐκείνῃ σωμαπτομῆ πατρὸς γάμον ὅν τινα πλὴν ἀφ' αὐτῶν ἐπελέξατο ὁ πατήρ. μὴ νόμιζε δὲ ὅτι ὡς αὐτῆς αὐτεξουσίας γαμομῆς ἀναλίσχεται τῆς πατρὸς ἡ σωμανέως ἔστιν, οὕτω καὶ αὐτεξουσίᾳ γαμομῆς. ὁ γὰρ αὐτεξουσίος καὶ διχα τῆς τῆς πατρὸς σωμανέως καλῶς σωμαλλάττει γάμον ὡς μωρῶν ἐκ ἐξῆς ὑπὸ τῆς διγέσου κε'. μὴ δόξη δὲ σοὶ ἐστὶν αὐτῶν ἐχέτω ὁ κείνῃ ἐν τῷ γ'. ὑπὸ τῆς πρῶτος βιβ. διγ. .... Ιουλιανὸς ῥητά. ἀφ' αὐτῶν γὰρ ὁ θεματισμός.

C Κυρίλλου. Ὁ πατήρ τῆς κήρης ὑπεξουσίας τῆς μνηστῆρα μὲν αὐτῆς δυνάται πέμπειν ἀφ' αὐτῶν, καὶ λυεῖν πλὴν μνηστῆρα. οὐ μὲν καὶ τῆς αὐτεξουσίας, οὐτε ἀπαμπεῖ τὰ ἐν πατρικῷ ὑπὲρ αὐτῆς δοθέντα. αὐτὴ γὰρ γαμομῆς σωμανέως ἢ πατρικῶς, καὶ ἀπολλυται ἢ ἀπαμπεῖται πλὴν πατρικῶς ἀγωγῆς. εἰ μὴ ἄρα ὅτι τούτῳ δέδωκεν, ἐφ' ᾧ ἀναλίσχεται, εἰ μὴ σωμανέως ὅν γάμον, καὶ ἂν γῆται καὶ ἂν τε μὴ.

Τοῦ Ἐναντιοφαινοῦς. Μὴ ἐνδυνάτω. ὅτι ὁ β'. Α
 ἡμέρα τῆς . . . διγ. τῆς γ'. πτ. λέγων ὅτι ἡδυνάτω
 ὁ πατήρ ἀφ' αὐτῆς τῆς θυγατρὸς τὴν μνηστῆρα
 ἐκεῖ γὰρ ἡ παρ' ἐξουσίᾳ ὑποτίθεται αὐτῇ.

Συναινεῖ ἡ θυγάτηρ ἐν ᾧ μὴ ἀφ' αὐτῆς, καὶ
 μὴτε ἐναντιοῦται τῇ γνώμῃ τῆς οἰκείου πατρὸς. ὁ-
 λως δὲ δίδως τὴν χερσὶν δυνάσασθαι τοῖς ὑπὸ τῆς
 πατρὸς προσηγορίας ἐναντιοῦσθαι; λέγει Οὐλ-
 πιαῖος τότε μόνον ἄδελφον ἔχειν ἀφ' αὐτῆς καὶ
 μὴ συναινεῖν, ἔστω ὁ πατήρ βούληται αὐτῇ δι-
 δόναι ἡνὶ ἀδελφῷ αὐτῆς, ἢ ἀπαγορεύει τοῖς ἑξ-
 ποῖς, ἢ ἄλλως πως ἀφ' αὐτοῦ ὄντι. σημειώσας δὲ καὶ Β
 ἐν αὐτῇ τὴν σιωπὴν συναινεῖν ἐπὶ ἐδοκίμασθαι καὶ
 ὅτι ἡ αὐτῇ θυγάτηρ ἐκ μόνων τῶν εἰρημνυμένων αἰσῶν,
 ἀντιλέγειν δυνάσθαι τῷ πατρὶ βουλευμένῳ αὐτῇ
 κατεργασθῆναι. ὁ δὲ υἱὸς ἀδελφικῶς καὶ πάσης αἰ-
 τίας ἐκ τῶν, ἀντιλέγειν δυνάσθαι τῷ πατρὶ. ἄκων
 γὰρ οὐκ ἀναγκάζεται ὁ ὑποεξουσίος λαβὼν γαμε-
 τὴν, ὡς μαρτυρεῖται ἐν τῇ ἐξῆς ἡτλ. διγ. κα'.

Τοῦ Ἐναντιοφαινοῦς. Οὐκ ἐναντιοῦται βιβλ.
 ἡ. ἡτ. ιζ'. διγ. δλ'. ἡ. τῷ βιβλ. β'. ἡτ. γ'. ἐν ᾧ φησὶν, ὅ
 δοκεῖ θέλῃ ὁ πατὴρ γῶν πατρί ἢ δεσποτῇ.

Κυρίλλου. Οὐκ ὡς περὶ τῆς γάμου, οὐτ' αὖ C
 καὶ ἐπὶ τῆς μνηστῆρας ὡρισμένου τῷ συναλλαττόν-
 των ὅτι ὁ χρόνος. ἀλλὰ τὸ καὶ αἰσῶν τῷ χρόνῳ
 των ἐπὶ τῷ μνηστῆρα μὲν μνηστῆρα στείναται, μὴ
 νοεῖ τῷ μνηστῆρα μὲν ἐκείνους ἀδελφάνει τῷ
 προσηγορίας, τοῦτέστιν εἰ μὴ ἡ ἡλικία τῷ ἐπὶ α
 ἐπὶ τῷ τῷ χρόνῳ ὄντες.

Ερώτησις. Εἴπας ὅτι ἐπὶ τῆς μνηστῆρας οὐκ ἐστὶ
 ὡρισμένου χρόνος τῷ συναλλαττόντων. ἐπεὶ ταῦτα, ὡς
 δεῖ τοῖς συναλλαττόντας ἐπὶ αἰσῶν τῷ χρόνῳ χρό-
 νον τῆς οὐδὲν ἔτερον ὅτι ἡ γῶν καὶ ἐπὶ τῆς
 μνηστῆρας ὡρίσας. Αὐτοῖς. Οὐκ ἐναντιοῦται, μὴ
 γῶντο αὐτῷ ὁ Μοδεστίνος. ὁ γὰρ θέλει εἰπεῖν, τῆς D
 ὅτι ὡρισμένου μὲν ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς μνηστῆρας τῷ
 συναλλαττόντων ὁ χρόνος, οὐχ οὕτως μὲν τοῖς ὡ-
 ρισῶν ἐπὶ τῷ γάμῳ. οὐτε γὰρ πᾶσι τῶν ἐφ' αὐτοῖς ἐπὶ
 δεῖ τοῖς μνηστῆρα μὲν, ὡς ἐφ' αὐτοῖς ἐπὶ δεῖ τοῖς
 γαμοῦ καὶ γὰρ ἐπὶ αἰσῶν τῷ χρόνῳ γῶ-
 νου, δυνάσθαι μνηστῆρα συστήσασθαι.

Ανωνύμου. Τὸν πλησιάζοντα τῇ ἡλικίᾳ εἴπεν
 δυνάσθαι νοεῖν τὸ γῶν μὲν βιβλ. καὶ ἡτ. ε'.
 διγ. ιδ'.

Τοῦ Ἐναντιοφαινοῦς. Εἰ μὴ ὁ πατήρ τῆς οὐκ ἐ-
 λδυσεν, ἡ μὲν τὸν κέ. ἐν αὐτῷ ἀναδεδεῖται τοῖς λόγοις

Basil. Tom. IV.

ENANTIOPH. Non obstat 2. them.
 dig. . . tit. 3. quo dicitur patrem fi-
 liae sponsalia dissolvere posse: ibi e-
 nim proponitur filiam emancipa-
 tam esse.

^k *Filiam familias consentire oportet.*]
 Filia consentit, quatenus non repu-
 gnat, neque contradicit voluntati
 patris. an verò filiam in totum his
 quæ à patre geruntur posse contra-
 dicere concedemus? Vlpianus ait,
 tunc tantum repugnare & dissen-
 tire posse, cum pater filiam suam
 elocare vult nuptiis eius, & moribus
 indigno, vel quo alio modo turpi.
 Nota autem etiam heic taciturnita-
 tem pro consensu haberi: & filiam
 ob supradictas tantum causas patri
 eam despondere volenti contradice-
 re posse. Filius autem indistinctè &
 sine vlla causa contradicere potest.
 nam filius familias uxorem ducere
 non cogitur, ut discas ex tit. seq.
 dig. 21.

ENANTIOPH. Non obstat lib. 50.
 tit. 17. digest. 4. sine lib. 2. tit. 3. quo
 dicitur, velle non videri, qui obse-
 quitur patri vel domino.

^l *si non sit minor.*] CYRILLI. N o
 sicut in nuptiis, ita & in sponsalibus
 ætas contrahentium definita est. qua-
 propter inter impuberes etiam spon-
 salia contrahuntur, si modò id fieri
 vterque intelligat, id est, si annis se-
 ptem minores non sint.

INTERROGATIO. Dixisti, in spon-
 salibus non esse definitam ætatem
 contrahentium. Deinde, contrahen-
 tes minores annis septem esse non
 debere: quod nihil aliud est, quàm
 & in sponsalibus ætatem definitam
 esse. SOLVITIO. Modestinus, absit,
 sibi non aduersatur: hoc enim dice-
 re vult. definitum quidem est tem-
 pus contrahentium etiam in sponsa-
 libus, non tamen ut in nuptiis: nec
 enim contrahentes puberes esse o-
 portet, sicut puberes esse necesse est
 eos qui nuptias contrahunt: etenim
 septennes sponsalia contrahere pos-
 sunt.

INNOMINATI. Proximum puber-
 tati id quod agitur intelligere posse
 dicitur lib. 29. tit. 5. dig. 14.

^m *Nec filio suo.*] ENANTIOPH. Nisi
 pater hoc iusserit, vel exacto quinto
 & vicesimo anno, & tutelæ ratione

T iij

τοῖς ἀναδιδόναι. σημείωσαι τὸν χρόνον, ὅτι ἄδικόν ἔστι βελτίονα εἶναι πλεονεξίαν τῷ ἐπιβέβηκεν τῆς τῷ πατρὸς δοκιμασίας.

Τὸ δὲ λέγει, ὅτι καὶ ὁ κηδεμὼν ἀφελύσεται, ὅθεν παρέκειμα γίνεσθαι, ὅθεν τὰς μνηστῆρας.

Ὁ μνηστὴρ αὐτῶν ἢ τοῖς πασι αὐτῶν κέρει δὲ ἢς ἀρχαῖ ἐπὶ ῥήχας, τοῖς δὲ ῥαβδῶνας ἀπολλύνει. τὸ ποικεῖται καὶ ἐπὶ δομῆτικων καὶ σιωδῶρων καὶ ἡλκωτῶν ἀνθρώπων. ἀνὰ γὰρ τὴν πλὴν γ'. ἀφ' ἑαυτῶν τῶν δ'. ὑπὸ καὶ πλὴν α'. ἀφ' ἑαυτῶν τῶν ζ'. ὑπὸ τῶν πρὸντος βιβλίου.

Τὸ κατὰ πόδας ἔχει. Οἱ ἄνθρωποι τοῖς γονόουσιν ἢ τοῖς ἐπιβέβηκεν ἢ αὐτοῖς αἰῶνες τὸν γάμον σωμαλῶν οἰοῦνται εἶναι φοβεροί. καὶ ἐξηγουμένου δὲ ῥητὸν ὁ Θαλαλαῖος λέγει, τότε καὶ ἐπὶ τῷ σωμαλῶν ὅτι ὁ τὸ ὀφείκειον χεῖρων, δυνάται φοβερός εἶναι τοῖς γονόουσιν τῆς κόρης· ὡς εἶχε ἄρχων μὴν ἡν, ὅτι καὶ δὲ ἰκανὸς φοβῆσθαι τοῖς τῆς κόρης γονόουσιν, οὐ κακώλυσται ἡ μνηστῆρα.

Κυρίλλου. Σημείωσαι ὅτι οὐ μόνον τὸν γάμον, ἀλλὰ καὶ πλὴν μνηστῆρα κακώλει ἡ ἀφ' ἑαυτῶν, ἐὰν μὴ πλὴν δὲ γὰρ μὴ σωμαλῶν ἢ κόρη καὶ ξένον ὅθεν ἔγνω γὰρ καὶ ἐν τῷ δὲ σπονδαλίοις, ὅτι πρὸς αὐτὸν γάμος σωμαλῶν, πρὸς αὐτῶν καὶ ἡ μνηστῆρα ὀφείλει γίνεσθαι. καὶ ἐκείνως δὲ ἔλαβεν τοῖς δὲ ῥαβδῶνας ἢ γυνή, ὅτερον δὲ μετὰ μελῆς ἡγεῖσα πρᾶγτεται τὸν γάμον αὐτῆς, ἀμέλει γίνεσθαι οἱ δὲ ῥαβδῶνες· καὶ γὰρ καὶ ὁ γάμος ὅθεν ἐκ βουλήσεως σωμαλῶν, εἰ μὴ ἄρα μὴ τὸ πληρωθῆναι τὸ ὀφείκειον, ὡς ἐν τῷ διγ. λη'. ὑπὸ β'. βιβ. κγ'. ἀλλὰ τὸ ἀφ' ἑαυτῶν ἐν ἐκείνῳ· αὐτὴ μὴ γὰρ ἡ ἀφ' ἑαυτῶν τὸν ἐν ἐξοισίᾳ δημοσίᾳ ὄντα· καὶ ἐν ἐπὶ ῥήχας διοικεῖται, βούλεται ζημιόσθαι τοῖς δὲ ῥαβδῶνας. διγέσθαι δὲ πρὸς αὐτῶν τῷ χεῖρον ὀφείκειον ἐν ἐπὶ ῥήχας. εἶρηται δὲ καὶ ὅτι ἡ κόρη πρᾶγτεται τὸν γάμον μὴ πλὴν τῷ ὀφείκειον συμπλήρῳ τοῖς δὲ ῥαβδῶνας μόνον οὐκ ἔλαβεν ἀναδιδόναι. ἀλλ' οὐτε τοῖς γονόουσιν τῆς κόρης φοβερόν αὐτὸν ἐπαμείψεν, οὐτε αὐτὴ τῇ σωμαλῶν. σημείωσαι ὅτι τοῖς μὴ γάμοις τῶν ἀρχόντων ἐκώλυσε, ὡς ἐκ πρὸς αὐτῶν κατὰ βίαν ἡγομένων. ἐκώλυσε δὲ καὶ τοῖς τῶν αὐτῶν πότε, ὅτε ἀπὸ ἀποῦδης αὐτῶν γένεσθαι αἱ μνηστῆρα.

reddat. Nota regulam, iniquum esse ut potius sit iudicium tutoris quam paternum arbitrium.

[*Nec ullum praeiudicium.*] Hoc dicit, quia licet defensor transegerit, nullum praeiudicium fit, neque sponso. [*Præsides in ea prouincia.*] Qui sibi vel liberis suis filiam despondet ex ea prouincia cui præest, arras amittit: quod obtinet & in domesticis, & adfessoribus, & cæteris hominibus. Lege autem constitut. 6. tit. 4. & 1. constit. tit. 7. huius libri.

Τὸ καὶ πῶς habet. Qui parentibus, aut tutoribus, aut ipsis quæ matrimonio contracturæ sunt, potest esse terribilis. & Thalelaus constitutionem exponens ait: tunc prohibetur contractus cum is qui officium administrat potest esse terribilis parentibus puellæ: ita ut si præses quidem sit, sed qui tatione potentatus parentes puellæ terrere non valeat, sponsalia non prohibeantur.

CYRILLI. Nota non solum nuptias, sed etiam sponsalia constitutione prohiberi, si puella post administrationem depositam non consenserit: nec mirum: didicisti enim titulo de sponsalibus, cum quibus nuptiæ contrahuntur, cum eisdem quoque sponsalia constitui debere. Quamuis autem sponte mulier arras acceperit, tamen si postea pœnitentia ducta nuptias recusauerit, arræ eius lucro cedunt: nuptiæ enim non consistunt, nisi post officium depositum consenserit, ut dig. 38. tit. 2. lib. 23. quod tamen ab hac constitutione differt: nam constitutio vult eum qui in potestate publica positus est, quique in prouincia administrat, arris mulctari: digestum autem tractat de eo qui officium in prouincia administrat. Sed & ibi dicitur puellam quæ post officium depositum noluerit nuptias contrahere, arras tantum quas accepit reddere. Sed neque ponit eum terrori fuisse parentibus puellæ, vel ipsi puellæ. Nota, nuptias rectorum prouinciæ prohiberi, quia præsumuntur per vim factæ. prohibuit & constitutio nuptias eorum qui tunc apud eos sunt, cum opera eorum sponsalia fiunt.

γένης, καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ διπλά-
 σ(ω) κατεχέδωσαν, εἴπερ δυναμέ-
 νων περιβῶαι τῶν γάμων, ὥρ-
 αιτωῦται ποιῆσαι. εἰ δὲ καὶ ἀνυπό-
 σαι(τ) μέλλει ὁ γάμ(ο)ς (εἶ), αὐτοὶ
 (α) δὲ ῥαβδῶνες ἀναδιδόδωσαν ἀπλοῖ·
 εἰ δὲ μὴ ἡ ἀνυπόστατος ὁ γάμ(ο)ς, δι'
 βύλογον δὲ αἰτίαν παραιτωῦται, εἰ
 μὴ ἦδεν καὶ πρὸ τῆς μηνσείας πλὴν
 αἰτίαν, ἑαυτοῖς ἐγκαλείπωσαν διὰ τὴν
 (ω) τοιοῦτον ἐμνησεύσαντο. εἰ δὲ ἤγνοεν,
 ἢ πολλάκις μὲν πλὴν μηνσείδου ἢ αἰτία
 σωέβη, τότε ἀπλουῦν ἀποδιδόδω. τὰ
 δὲ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τῆς μηνσεῖ(ρ) λέγο-
 μιν τῆς πλὴν μηνσείδου ὥραιησαμύρου.
 τὸ δὲ τετραπλασιάζεσθαι οὐτὸν δὲ ῥα-
 βδῶνας, ὅτε ὁ μηνσεῖ(ρ), ἢ ἡ μηνσεῖ(ρ) ὥρ-
 αιτεῖται (ω) γάμον, νυνὼ οὐ κρατεῖ· εἰ
 μὴ ἄρα ἰδικῶς αὐτὸ τῆς το συμφω-
 νήσοισι. πᾶσα δὲ ἀσφάλεια παρὰ πλὴν
 διάταξιν ταύτην γνομίμῃ, ἀνυπό-
 σαι(τ) ἔστω.

δ'. Γίνεται δὲ ἡ αἴτησις τῆς συγγνώμης
 τῆς ἡλικίας, τοῖς μὲν ἀνδράσιν ἀπὸ
 εἰκοσod χρόνου ἕως εἰκοσod πέμπτου· D
 ταῖς δὲ θηλείαις, ἀπὸ ὀκτωκαδεκά-
 του μέχρι τῆς εἰκοσod πέμπτου χρό-
 νου, αἰτούμενοι βασιλέα ἀπώσασθαι
 κουράτωρας αὐτῶν, ὡς αὐτοὶ μόνοι
 πλὴν τῶν ἰδίων πραγμάτων ποιῆσαι
 φρονήδα, ὑπολήψεως ἀραθῆς δη-
 λονόπ μάρτυρόμενοι· καὶ πτωχεύειν
 δὲ μετὰ πλὴν αἴτησιν πωρεῖταισι ταῖς

pte, ipsi quoque in duplum
 teneantur, si quidem nuptias,
 quæ consistere poterant, ad-
 implere recusent. Sin autem
 consistere non possint, quod
 arræ nomine datum est in
 simplum redditur: sed si
 nuptiæ consistere poterant;
 k propter iustam autem cau-
 sam recusent, si quidem &
 ante sponsalia causam cog-
 nouerint, sibi imputent,
 quod cum tali sponsalia con-
 traxerint. Sin autem eius ig-
 nari essent, aut fortè post
 contracta sponsalia, causa ac-
 ciderit, tunc simplum resti-
 tuatur. Eadem & de sponso
 dicimus qui sponsalibus re-
 nuntiauit. Cum autem olim
 quadruplarètur arræ, si spon-
 sus aut sponsa nuptias exequi
 recusaret, hodie hoc aboli-
 tum est: nisi specialiter id pa-
 cto placuerit. Extra autem
 hanc constitutionem m cau-
 tio omnis interposita nullas
 vires habeat.

I.V. n Ætatis autem veniam L. 2.
 impetrant, masculi quidem C. de
 à vicesimo ætatis anno ad hisquæ
 quintum & vicesimum: fe- ven.
 minæ autem à decimo octa- at.
 uo ad quintum itidem & vi-
 cesimum, à principe postu-
 lantes, vt curatione liberen-
 tur, cum per se ipsi rebus suis
 superesse possint, integra exi-
 stimatione testationibus pro-
 bata: & tunc quidem post ve-
 niam ætatis impetratam pro
 maioribus habeantur in re-

L. 3.
cod.Nou.
113. c.
39.

rum suarum administratio-
ne. nec tamen sine decreto
iudicis quidquam è rebus suis
alienare vel obligare possunt.
v. Sponsalibus legitimè con-
tractis, siue sponsus in mona-
sterium ingrediatur, ea quæ
pro sponsalibus arrarum no-
mine data sunt, recipiat: siue
sponsa monasticam vitam e-
legerit, ea tantummodo red-
dat, quæ similiter arrarum
nomine accepit: pœna vtri-
que remittenda.

S C H O L I A.

^a *Arræ hac est natura.*] THEOD. Si
vnus ex sponsis decesserit, nullo im-
pedimento nuptiis allato, data arræ
integræ redditur. Nam vt dicit s. cōst.
huius tit. & s. const. 3. tit. libri propo-
siti. Si is qui decessit matrimonio im-
pedimentum fecerit, arris, quod ad
ipsum attinet, mulatur. Lege etiam
tertiam constituit. dicti tertij tit. huius
libri. Fortè enim vir iam causam præ-
buit vt nuptiæ non peragerentur, &
cùm multam arrarum commisisset,
humana sorte consumptus est. Ne-
queribi obripi patiaris, dicasve idem
esse & in donatione: alia enim in illis
distinctio seruatur, etiam si quidam
confundant vtrumque caput, & ac-
cessionem existimant sponsi osculum
quod sponsæ datur: quodd si scire vis,
lege sequ. tit. cap. vltimum. est enim
tit Cod.

^b *Quæ data sunt inbemus.*] Aliud est
in donatione: lege vltimum cap. seq.
tit. Nouella 18. Imperatoris Domini
Leonis philosophi, facilè contemni
rata arræ in simplum amissionem, aut
in duplum restitutionem, & quæ
tunc obtinebat consuetudinem secu-
ta, sic statuit circa finem. Sic ergo
& ex præsentis iussione, quod con-
suetudine firmatum est & obtineto
& causas dirimito, pœnamque de-
pendat qui sponsalibus renunciat: Vi-
detur ergo statuere vt pœna potius
exigatur.

τῶν τελείων. οὐ μὲντοι γε χωρὶς ἀπο-
φάσεως κριτοῦ, ἐκποιουῦται ἢ ὑπο-
πίθενται τῶν αὐτοῖς παροσόντων.

εἰ. Μνησείας μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ νόμον
γινομένης, εἴτε ὁ μνηστὴρ εἰς μοναστή-
ριον εἰσέλθῃ, ἀναλαμβάνει τὰ
ὑπὲρ τῆς μνησείας, ὀνόματι δὲ ῥα-
βάνων δεδομένα. εἴτε ἡ μνηστὴρ
μοναχικὸν βίον ἐπιλέξεται, ἐκεί-
να μόνον ἀποδίδωται, ἀπὸ ὁμοίως
ὀνόματι δὲ ῥαβάνων ἑλάβε τῆς ποινῆς
ἐκατέρωθι μέρει συγχωρουμένης.

ΣΧΟΛΙΑ.

Θεοδώρου. Εὰν εἰς τῶν μνηστευσαντων τε-
λευτήσῃ, καὶ μηδὲν ἐμπιδοῦναι τὰ γάμω, ἀλλὰ δίδω-
ται ἀελλιπῶς ὁ δοθεὶς ῥαβάν. ὡς γὰρ φησιν εἰ.
Διφτάξις τῶ πρὸντος ἡτ. καὶ ἡ εἰ. Διφτάξις τῶ
τελείου ἡτ. τῶ πρὸντος βίβ. εἰ μὴ ἐμπόδιον ἐπίσταν
τὰ γάμω ὅτε τελευτήσας, ζημιούται ὁ κατ' αὐτῆς
μέρος τοῦ δὲ ῥαβάνος. καὶ ἀνάγνωθι γ'. Διφτ.
ἡτ. γ'. τῶ πρὸντος βίβ. ἴσως γὰρ ἡδὴ δέδωκεν
ὁ ἀνὴρ αἰτίαν εἰς ὃ μὴ ἡμέαζ τὸν γάμον, καὶ ὑπο-
πεσὼν τῇ ἀπωλείᾳ τῶν δὲ ῥαβάνων, τότε τελευ-
τήσας, καὶ μὴ ἐντελεῖν σιωπαρπαγῆς καὶ εἰρηῆς, ὡς
ταῦτά ἐστι καὶ ὅτι δωρεὰς. ἄλλη γὰρ κρατεῖ ἐπ' ἐκεί-
νων διφτάξις, εἰ καὶ ἴνες συγχέουσιν ἀμφω τὰ
κεφαλ. καὶ παροσθικῶς ἡγεῖται τῶ μνηστῆρος
παρὸς τὸν μνηστὴν φίλημα. καὶ εἰ θέλεις γινώ-
ναι, ἀνάγνωθι τῶ ἐξῆς ἡτλ. κεφ. τελευτῶν. ἐστὶ
γὰρ ἡτλ. κώδικος.

Επεὶ γὰρ ὅτι τῆς δωρεὰς ἀνάγνωθι ὁ τελευ-
τῶν κεφαλ. τῶ ἐξῆς ἡτλ. ἡ ιη'. νεαρὰ τῶ βα-
σιλέως κυροῦ Λέοντος τῶ φιλοσόφου, ἀκα-
ταφρόνητον ἡγεσάμεν τὸν τῶ δὲ ῥαβάνος εἰς
ὁ ἀπλοῦν ἀπαλῆσαι, ἢ εἰς ὁ διπλοῦν ἀμ-
μιστῶς, καὶ τῇ τότε κρατούσῃ σιωπῇ μᾶλλον
κατακλυσθῆσασα, καὶ τῇ παρὸς ὁ τέλος. οὕτως
οὖν καὶ ἀπὸ τῶ νῦν κελεύσματος νόμου ὁ ὑπὸ τῆς
σιωπῆς βεβαιώθῃ, καὶ κρατεῖται, καὶ διατάττω
κατὰ τὸ ἀρχὴ τῶ νῦν, καὶ παροσθίμου εἰς παροσθίμου
τῶ μνηστῆρος ἀνατρέπων ζημιούσθω. καὶ εἰσὶν ἐκεί-
νη οὐκ εἶναι ὁ παροσθίμου μᾶλλον ἀπαρτεῖσθαι.

Θεοδώρου. Εὰν μείζων ᾦ καὶ ἐνιαυτὸν κόρη Α
 αὐτεξοισία δὲ ἀρμύνη δὲ ῥαβάνας πρῶταισεται
 τὸν γάμον, διπλοῖς αὐτοῖς ἀναδίδωσι. ὃ αὐτὸ ἐστὶ
 καὶ ἐπὶ ἡήονος κόρης συγγνώμην ἡλικίας αἰτησά-
 σης. οἱ μείζονες ἐμποδίσαντες ἴδω γάμω τῆς ἰδίας
 θυγατρὸς ἢ ἐγγύης, διπλοῖς ἀναδίδωσιν οὐκ ἐδέ-
 ξαιτο δὲ ῥαβάνας. Εἰ μὴ ἄρα αὐτόπατος ἦ
 ὁ γάμος, ἢ ἐν ἀθεμιτογαμία ἦ, ἢ αἰτία παρθε-
 νικῆς ὄλως. ἢ γὰρ ὅτι ἀσωτεία, ἢ ξένη θρησκεία
 παρέρχειτο, ἢ γονοποιία οὐ παρέρχειτο. ἀνάγνωθι
 δὲ πλὴν εἰ. Δρατ. τδ γ'. ἡτλ. τδ πρῶτον
 βιβλίου.

Εἰ γὰρ αὐτεξοισία ἦ ἡ γυνή, καὶ ὁ πατήρ
 ὑπέπιπτε τὰ διπλασιασμῶ, ὥς ἐν τοῖς ἐπο-
 μύοις φησὶν ἡ Δρατ. τδ γ'.

Ὁ μνηστὴρ ἐμποδίζων τὰ γάμω, διπλοῖς
 ἀναδίδωται τοῖς δὲ ῥαβάνας. σήμερον γὰρ ἐν
 πετραπλῶ ὅτε ἀναδίδονται οἱ δὲ ῥαβάνες, ἀλλ'
 ἐν τῷ διπλῶ. τὸ δὲ οὐ μόνον ἐπὶ γάμω κρατεῖ,
 ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀγροσίας. ὡς βιβλ. δ'. ἡτλ. κα'.
 Δρατ. ζ'. Εἰ μὴ τὸ τοῖς ἰδικῶς συμφωνηθῇ.

Γεσκειται ἐν τῷ χ' πύδας, ἐν τῷ ἀρμυδῶ
 δικαστικῶ δόκιμα δεῖσθαι. καὶ φησὶν ἐρμυδῶν C
 ὁ Θαλελαῖος· ἔγνωσ γὰρ καὶ ἐν τῷ β'. βιβλίῳ
 τῶ κώδικος ἐν τῷ μδ'. ἡτλ. ἐν τῇ δευτέρᾳ Δρα-
 τ. εἰ, ὅτι δεῖ μὲν πλὴν αἰτησὶν καὶ ἐμφανίσαι πλὴν
 αἰτησάμεν, καὶ ἑτέρωθεν ἀποδείξαι. ὁ δὲ συγ-
 γνώμην ἡλικίας αἰτήσας, χ' πᾶντα ἔοικε τὰ
 τελείῳ. πλὴν εἰ μὴ χρεία ἀκίνητα παρέρχου-
 ναι, ἢ ὑποτελεῖναι. τότε γὰρ χρεία δεχρέτου, ὡς
 βιβλ. ε'. ἡτλ. οδ'. Δρατ. γ'.

Οὕτως ἔγνωμεν, ἐν τῷ de dotibus βιβλ.
 ὅτι διωατὸν καὶ Δρατ. μέσων παρέρχων γνέσθαι
 μνηστῆρα.

Σημείωσαι, ὅτι ἐπὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μη- D
 τρὶ ὅτε ἐμνημόνευσε τῆς συγγνώμης τῆς ἡλικίας,
 ἀλλ' ἡβουλήθη πᾶντως νομίμου ἡλικίας αὐ-
 τοῖς ὑπαρχῆν, καὶ τοὶ γε παρέρβαινον. Εἰκὸς
 γὰρ ἦ καὶ πλὴν γυναικα συναφθεῖσθαι ἀνδρὶ
 περικαιδεκῆται ἐνιαυτῷ, καὶ τὸν ἀνδρα γαμοῦ-
 ναίει. ἐνιαυτῷ, ἔχον ἐν τῷ γάμῳ παιδίον
 ἢ ἐνιαυτῷ, καὶ εἰ τὸν μὲν κγ'. ἐνιαυτῷ, πλὴν
 δὲ εἴχουσι ἑνός· καὶ ἡδὴ αἰτήσαντας αὐτοῖς συγ-
 γνώμην ἡλικίας δὲ ῥαβάνας λαβῆν ὑπὸ τῷ
 ἰδίου παιδὸς, ἢ τῆς θυγατρὸς. καὶ ὁμοῦς ὅτε ἐμνη-
 μόνευσε τοῦτου ἡ Δρατ. τδ γ'.

^c *si mulier sui iuris.*] THEOD. Si
 maior viginti quinque annis puella sui
 iuris constituta, arris susceptis nu-
 ptias recusaverit, eas duplas reddit.
 Idem etiam in puella minore viginti-
 quinque annis quæ veniam ætatis pe-
 tit. Maiores viginti quinque annis si
 impedimentum fecerint nuptiis fi-
 lia suæ, vel neptis duplas reddunt
 arras quas pro ipsis susceperunt. nisi
 si matrimonium constare non posset,
 aut legibus prohibita nuptiæ essent,
 aut iusta causa exstiterit: ut puta quod
 prodigus sit, aut alienæ religionis,
 aut quod liberorum creationi stude-
 re non possit. Lege autem 5. quoque
 constit. 3. tit. huius libri.

^d *Sui iuris constituta.*] Nam si sui iuris
 non esset, pater in duplum teneretur,
 ut dicit constit. in sequentibus.

^e *Duplas arras.*] Sponsus qui nuptiis
 impedimentum fecerit, duplas arras
 reddat: hodie enim in quadruplo non
 redduntur arræ, sed in duplo. Hoc
 autem non solum obtinet in nuptiis,
 sed & in emptione & venditione: ut
 lib. 4. tit. 21. const. 7. nisi aliud actum sit.

^f *Veniam ætatis.*] Τὸ χ' πύδας habet, In
 competenti iudicio comprobata: in
 cuius interpretatione Thalelaus
 ait: Didicisti enim secundo lib. Cod.
 44. tit. 2. constitut. post petitam ve-
 niam, principale rescriptum insinuari
 etiam oportere, & quædam alia pro-
 bari. Qui autem veniam ætatis pe-
 tit, in omnibus similis est ei qui maior
 est, præterquam si immobilia vendi
 oporteat, aut obligari. Tunc enim de-
 creto opus est, ut lib. 5. tit. 74. const. 3.
^g *Mater arras pro filia.*] Sic didicimus
 in libro de dotibus, sponsalia etiam
 per interpositas personas fieri posse.

^h *Cum essent perfectæ ætatis.*] Nota,
 quod in patre & matre non meminit
 veniæ ætatis, sed eos omnino voluit
 ætatis esse legitimæ, quamquam hoc
 euenire potuit: fieri enim poterat ut
 mulier quæ cum esset annorum XIII.
 nupserat, & vir qui uxorem duxerat
 quindecim, haberent ex hoc matri-
 monio filium octo annos natum, &
 pater quidem annos viginti tres æ-
 tatis haberet, mater autem viginti
 unum: & iam petita venia ætatis ipsi
 suscepissent arram pro filio suo aut
 filia. & tamen huius non meminit
 constitutio.

ⁱ *Sin autem consistere non possint.*] Fortè enim scenicus est, est autem senatoris filia quæ ei nuptura est.

^k *Propter autem iustam causam.*] Propter turpem forte eius aut prodigam conuersationem; aut religionis vel sectæ differentiam, vel eo quòd quasi vir coitum (ex quo spes sobolis oritur) facere non possit. Hæc posita sunt in τῇ καὶ πῶς. Thalestus autem in interpretatione eorum verborum, propter prodigam eius conuersationem, ait; Nota, constitutionem non expectare, ut per Prætozem bonis ei interdictum sit; sed sufficere prodigam eius conuersationem. ad illa verò, aut religionis diuersitatem, dixit: finge enim factum Iudæum: ad ea verò, vel sectæ diuersitatem, quòd eiusdem quidem religionis esset, fortè & ipse Christianus, sed hæreticus esset: ut qui propter hæc causas nuptias exequi detrectarit, arras non amittat.

^l *Nisi specialiter id pacto placuerit.*]

Quoniam si iusta causa excusationis non sit, licet pœnam augere, ut ipsa constitutio docet, permittens ad quadruplum usque pœnam stipulari.

^m *Cautio omnis.*] Hoc est, ut quamuis sponsus prodigus sit, vel quò alio vitio laboret, mulier quæ nuptias recusat, arras duplas reddat.

ⁿ *Constitutio autem veniam.*] Τῇ β' ο β. Veniam ætatis petit masculus à vicesimo ætatis anno, femina à decimo octauo, ut ostendit constit. 2. huius tit. ætas autem perfecta est annus quintus & vicesimus, ut ostendit constit. 4. eiusdem tit. Lege & constitutionem 5. tit. 52. eiusdem lib. 2. & constit. 5. tit. 1. lib. 5. Licet minor ætatis veniam petierit, rem tamen immobilem sine decreto alienare non potest, vel obligare, ut addit constit. 3. huius tit. licet enim vendiderit, potest non ipse modò, sed & heredes eius id quod actum est, reuocare. Lege lib. 5. Codicis tit. 74. constit. 3.

26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

^A Ισως γὰρ σκευικός ἐστὶ, σκευηφόρος δὲ ἐστὶ θυγάτηρ ἢ μέλλουσα αὐτῇ ἐν σιναφείᾳ γενέσθαι.

- Διὰ τὴν ἀγροδίαν αὐτῆς τυχὸν ἢ ἀσωτον ἀναστροφῇ, ἢ τὴν τῆς θρησκείας, ἢ τὴν τῆς δόγματος ἀφ' ὧρα, ἢ ἀφ' ὧρα, ὅτι ὡς αἰὲρ σιναφείδω, ἐξ ἧς πικτεται ἐλπίς, γυνῆς ποιεῖν οὐ δύναται. Ὡς τὰ ἐν τῇ καὶ πῶς πόδας κεῖται. καὶ ἐρμηνεύοντος δὲ τῶν οὐ θαλελαῖος, πρὸς μὲν ἀφ' ὧρα ἀσωτον αὐτῆς ἀναστροφῇ, εἴρηκεν, βλέπε ὡς ἀφ' ὧρα οὐκ ἀνέμεινεν ἀπαγορεύειν αὐτῇ πρὸς ἀρχοντος τὴν τῇ δίδων πρὸς γάμων διόκησιν, ἀλλ' ἀρκεῖται ὁ μόνον αὐτὸν ἀνασφρέφειν ἐν ἀσωτίᾳ. πρὸς δὲ ὁ, ἢ τῆς θρησκείας ἀφ' ὧρα εἴρηκεν. ἧς γὰρ ὅτι ἐλπίς τοῦ δαῖτος. πρὸς δὲ ὁ ἢ τὴν τῆς δόγματος ἀφ' ὧρα, ὅτι τὴν μὲν τῆς αὐτῆς θρησκείας, τυχὸν καὶ αὐτὸς Χριστιανός, ὡς δὲ αἰρετικὸς πολλὰ κίς ἵνα καὶ αὐτὸς ἐκ τῇ τοιούτων αἰπῶν πρὸς αὐτὸν μὲν τὸν γάμον, μὴ ἐκ πῆλιν τῇ ἀρκεῖται.

^B Ἐπεὶ τοι γὰρ μὴ οὐσίας αἰτίας διλόγου πρὸς αὐτῆς δυνάτον αὐξήσθαι ὅτι καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν μὲν πρὸς αὐτὸν, ὡς αὐτὴ ἢ διὰ ταῖς ἐδιδάξεν, ὅτι καὶ φάσα ἀρετῆς τετραπλάσιον συμφώνῃν.

- Τοῦτέστι μὴ ἐξέσω συμφώνῃν, ἵνα τυχὸν καὶ ἀσωτός ἐστὶν ὁ αἰὲρ, ἢ ἐπὶ τὸν ἢ ἐξ' ἐλαττώμα ἢ γυνῇ πρὸς αὐτὸν μὲν τὸν γάμον, ἀναδίδωσι τοῖς ἀρκεῖται διπλοῦς.

^C Θεοδώρου. Αἰτεῖ συγνώμην ἡλικίας ὁ μὲν ἀρρεῖν ἀπὸ εἰκοσίου χρόνου, ἢ δὲ θηλεία ἀπὸ τῆς ιη'. ἐνιαυτός, ὡς δηλοῖ ἡ β'. ἀφ' ὧρα. τῆς πρὸς αὐτὸς τίτ. συγνώμην ὅτι ἢ πελεία ἡλικία ἐστὶν ὁ κε'. ἐνιαυτός, ὡς δηλοῖ ἡ δ' α'. τῆς αὐτῆς τίτ. ἀνάγνωθι δὲ καὶ τὴν ε'. ἀφ' ὧρα τῆς β'. τίτ. τῆς πρὸς αὐτὸν β'. βιβ. καὶ τὴν ε'. ἀφ' ὧρα τῆς α'. τίτ. τῆς ε'. βιβ. καὶ συγνώμην αἰτήσῃ ἡλικίας ὁ ἢ τῶν, οὐ πωλὶ ἀκίνητον πρὸς αὐτὸν χρεὶς δεχέσθαι, ἀλλ' ὅσοις ἀποπληθεταὶ ὡς πρὸς αὐτὸν ἢ γ'. ἀφ' ὧρα τῆς πρὸς αὐτὸς τίτ. εἰ γὰρ καὶ πωλὶ σφ, δυνάται οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ οἱ αὐτῆς κληρονόμοι ὅτι πρὸς αὐτὸν ἀναπείσθαι. ἀνάγνωθι βιβ. ε'. τῆς κωδικῆς τίτ. α'. ἀφ' ὧρα.

ΤΙΤΛΟΣ γ'.

Περὶ δωρεῶν μνηστίας.

TITVLVS III.

De muneribus sponsalitiis.

α'. Εἰ ὁ ἀνὴρ μὴ ὑποδέξῃτο ἑαυτοῦ ἡμετέρας, βούληται γὰρ ἐν τῇ σωμαθείᾳ γινόμενον, ἡμετέρας ποιῆσαι. τῇ ἰδίᾳ μνηστῇ μελλούσῃ αὐτῇ γαμεῖσθαι· εἰ μὲν δωρήσεται αὐτῇ ἡμετέρας, καὶ μὴ ταῦτα δεξήσεται αὐτὰ ὡς αὐτῇ εἰς ἡμετέρας· καὶ ἡ δωρεὰ τελεία ὅτιν ὡς πρὸ τῆς γάμου γινομένη, καὶ ἡ ἡμετέρας σωμαθείᾳ, ὡς ἡμετέρας ἡμετέρας. εἰ δὲ γράψῃ μόνον ὅτι ὑποδέξῃτο ἡμετέρας, μηδὲν ὑποδέξῃτο, οὐδεμίαν ὅτιν αὐτῇ ἀπαίτησις τῇ μὴ ἡμετέρας αὐτῇ ἡμετέρας. εἰ γὰρ γαμετῇ τις ἐχάρισται, καὶ ὡς ἡμετέρας αὐτῇ τὰ δωρηθέντα, εἰ μὴ ἡμετέρας τῇ αὐτῇ βουλήσῃ μέχρι τέλους ζωῆς αὐτῆς, ἐκ μεταμελείας ἀνατρέπεται ἡ δωρεὰ.

β'. Οἱ ὁ ἀνὴρ δωρεῖται τοῖς γονεῦσι τῆς μνηστῆς ἡμετέρας τῇ γυνεῖ αὐτῇ γαμοῖς, ταῦτα μὴ γινόμενον τῇ γάμων ἀναδίδεται αὐτῇ.

γ'. Γυνὴ τις μέλλουσα γάμους, δόλον ἐποίησε τῷ ἀνδρὶ πρὸς τῇ ἡμετέρας, μηδὲν μὲν ῥητῶς ἐπαγγελάμενη, ἀπατήσασα δὲ αὐτῇ ἐλπίδι μεγάλης ἡμετέρας. καὶ διὰ τῆς οὗ ἀνὴρ ψελῶς ἐπητέλεστο, ἡ καὶ

Basil. Tom. IV.

I. ^{L. 1.} Si vir dote non accepta, ^{C. de don. ante nupt.} s velit quod sæpè fieri solitum est, dotem constituere sponsæ sibi nupturæ: si quidem specialiter ^b res ei donauerit, easque postea in dotem ab ea acceperit: & donatio perfecta est tanquam ante nuptias facta, & dos consistit, cum traditio processerit. Si vero scripserit tantum se dotem accepisse, cum reuera non acceperit, ^c nulla ei rerum non datarum repetitio est. Si quis enim uxori quid donauit, licet ei res donatas tradiderit, nisi in eadem voluntate permanferit usque ad supremum vitæ exitum, donatio ex poenitentia reuocatur.

II. Quæ vir parentibus ^d sponsæ ita dedit, ut nuptiæ peragerentur, ^e ea nuptiis non secutis ei restituuntur.

III. Mulier quædam nuptura ^f maritum in dote deceperat, nulla quidem certa quantitate promissa, sed fallendi animo spe dotis maioris facta. Itaque maritus nuda pollicitatione, vel etiam stipulatione interposita, certam

V

quantitatem sponsalium nomine donationis causa uxori promiserat : atque ita nuptiæ contractæ sunt. Deinde maritus diem suum obiit fratre herede relicto. Mulier igitur heredem eundemque mariti fratrem ex pollicitatione vel etiam stipulatione conveniebat. Dicit igitur constitutio fratri mariti, pollicitatione à fratre quondam tuo sponsalium causa facta, et si in stipulationem deducta sit, ideo præstanda non fuit, quoniam in dote vxor maritum fefellit.

L. 4. IV. Si quis sponsæ quasdam res ea lege donarit, ut cum nuptiæ secutæ fuerint, dominium earum adipiscatur, inutilis est eiusmodi donatio. & merito: nam constante matrimonio maritus rerum ad uxorem pertinentium dominus fieri non potest, vel vxor rerum ad maritum pertinentium. heic enim sic donatur, ut cum nuptiæ secutæ fuerint, tunc vxor earum dominium nanciscatur. inutilis igitur & nullius momenti est eiusmodi donatio.

L. 5. V. Si quis uxorem habens, aliam ad nuptias sollicitauerit, quasi scilicet uxorem non haberet, eamque desponderit, & quædam sponsalium causa daturum promiserit, ac dederit, si nuptiæ secutæ non sint, ea repetere non potest. Nam si nuptiæ constitutæ

Ἀ ἐπιθεστήθη λόγῳ μνήσεων δωρεῖσθαι τῇ γυναικὶ ποσότητα φανερὰν νομισμάτων. Ἰπὶ τούτοις σωῆσθαι ὁ γάμος. καὶ ἐτελεύτησε μὲν ταῦτα ὁ ἀνὴρ Ἰπὶ ἀδελφῷ κληρονόμῳ. ἡ γυνὴ τοίνυν ἐκίνει καὶ τῷ κληρονόμῳ τῷ καὶ ἀδελφοῦ τοῦ ἀνδρός, ἀπαγοῖσα αὐτὰ ἐκ τῆς ἐπαγγελίας, ἢ τοι ἐπρωτήσεως. λέγει τοίνυν ἡ διάταξις πρὸς τὸν ἀδελφὸν τῷ ἀνδρὶ, τῆς ἐπαγγελίας ἀπὸ τῶ ποτε τοῦ ἀδελφοῦ μνήσεων εἵκεν γονομῆς, εἰ καὶ εἰς ἐπιθεστήσιν κατενεχθῇ, διὰ τὸ ἐκ ὀφείλει ὡραγεδεῖναι, Ἰπὶ αὐτῇ τῇ πατρὶ καὶ τῇ γυνὴ αὐτῶν ἐπάτησεν.

Δ. Εάν τις δωρήσεται τῇ μνηστῇ πρὸς γάμου Ἰπὶ τοιούτῳ ὅρῳ, ἵνα ὅτε ὡρῇ ὁ γάμος, τότε γῆται αὐτῶν δεσποῖνα, ἀχρηστὸς ὅστις ἡ δωρεὰ. καὶ εἰ καὶ πρὸς συστάμενον γῆ τῷ γάμῳ, οὐ δυνάται ὁ ἀνὴρ δεσποῖναι γῆσθαι πρὸς γάμου Ἰπὶ τῇ γυναικὶ διαφέροντῳ, ἢ ἡ γυνὴ δεσποῖσαι πρὸς γάμου ἀνήκοντῳ τῷ ἀνδρὶ. ἐνταῦθα γῆ ἡ δωρεὰ τῷ βούλεται, ἵνα μετὰ τὸ συστῆναι τῷ γάμῳ, τότε γῆται δεσποῖνα τῇ πρὸς γάμου ἢ γυνὴ. ἀχρηστὸς οὐδὲν ἢ τοιαύτῃ δωρεὰ.

Ε. Εάν τις γαμετῶν ἔχων ἀπατήσῃ γυναῖκα ἑτέραν, ὡς δῆθεν ἐκ ἔχων γαμετῶν, καὶ μνηστεύσεται αὐτῇ, καὶ ἵνα λόγῳ μνήσεων ἐπαγγείληται αὐτῇ δίδοναι, καὶ δώσῃ μὴ ὡρακολουθηκῶτων τῷ γάμῳ, οὐ δυνάται ταῦτα ἐπαναλαβεῖν. εἰ μὲν γῆ μνηστῆρα σωῆ-

ση, ὁ δὲ γάμος ἐκ ἐγένετο, χωρὶς ἐ-
λαμβάνειν ἢ τῆς ἀπατήσεως ἀγωγῇ.
νυν δὲ ἢ τῆς προθέματος ἀγρότης
οὐ συνῆχθη πλεὺς μνηστῆραν συ-
ναί, καὶ ὡς ἀγροῦ οὐσης τῆς πρὸς δέδω-
κότες αἰτίας, δέδωκε γὰρ ἡ πρὸς τὸν ὄ-
μιον γάμον, οὐ τρακταί(ξ) ἀπατήσις.
5. Ἐὰν γυνὴ δώρεα ἐν αὐτῇ τῇ ἡ-
μέρᾳ τῇ γάμων· εἰ μὲν ἐν οἴκῳ τῷ
ιδίῳ· ἢ γυνή, δόκεῖ πρὸς μνηστῆ-
ρᾳ δώρεα γεγονέναι. εἰ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ τῆς
ἀνδρός, πρὸς γαμετῷ. καὶ διὰ τῆς
ἐκ ἐρρωται.

ζ. Ἐὰν τις πρὸς γάμου δώρεα δι-
δοῖς συνεφώνησεν, ἵνα ἐὰν πρὸς γά-
μῳ αὐτῷ. λυθῇ ὁ γάμος, ἀποδωθῶσιν
αὐτῷ ἀπὸ ἐδωρήσατο δυνάται δανά-
του αὐτῷ λυθέντων τῇ γάμων, ὁ κλη-
ρονόμος αὐτῷ ὡς ἀπὸ τῆς συμφώνου,
λαβεῖν πλεὺς δώρεα.

η. Ὁ δωρησάμενος τῇ μνηστῇ πρὸς
τῆς μνηστῆρας τέλει ὢν, καὶ πρὸς
δοῖς πλεὺς χοράζουσαν νομῶ· οὐκ
ἐπὶ δυνάται ἢ πωλῶν ἐμποιεῖν, ἢ
πελὺς κατὰ λιμπάνειν ἐν τῷ
πρὸς γάμῳ.

θ. Ἡ γυμνή παρὰ τῆς πενθεροῦ
πρὸς πλεὺς μνηστῆρας τῆς πατρὸς δώ-
ρεα, οὐδὲ ἀπὸ θείας ἀντιγραφῆς
ἀναρῶται.

ι. Ἐὰν ὁ μνηστὴρ δωρήσῃται τινα τῇ
ιδίᾳ μνηστῇ, καὶ ὁ πενθερὸς ἀντιδω-
ρήσῃται αὐτῇ τινα, μὴ γυμνῶν
δὲ γάμων, ὁ μνηστὴρ ἀφέλῃται ἀ-
πὸ ἐδωρήσατο· οὐ καλῶς ὁ πενθερὸς
πλεὺς ἰδίαν δώρεα ἀνατρέπει, ἀλλὰ

Basil. Tom. IV.

sent, ac nuptiæ implerē non
fuissent, conditio locum
erat habitura. nunc autem
rei turpitudine sponsalia con-
sistere non fuit, & cum tur-
pis causa sit ex parte dantis,
dedit enim ob nuptias illicitas,
cessat conditio.

VI. Si donatio facta sit ^k ipso ^{L. 6.}
die nuptiarum: si quidem in
ædibus suis mulier erat, do-
natio in sponsam collata vi-
detur: sin autem in mariti
domo, in vxorem. & ideo
non valet.

VII. Si quis ante nuptias do- ^{L. 7.}
natione facta conuenerit, ut
si contra voluntatem eius
matrimonium distraheretur,
tunc quæ data erant, ei red-
derentur: matrimonio mor-
te eius soluto, heres eius ^m se-
cundum placiti fidem, res do-
natas consequi potest.

VIII. ^a Qui ante sponsalia ^{L. 8.}
maior quinque & viginti
annis constitutus sponsæ suæ
donauit, ^p eamque in vacuam
induxit possessionem: postea
neque superstes alienare, ne-
que moriens alicui ea relin-
quere potest.

IX. ^q Donatio sponsæ filij à ^{L. 9.}
socerò facta, nec diuali re-
scripro rescindi potest.

X. ^r Si sponsus quædam spon- ^{L. 10.}
sæ suæ donauerit, & socer ei
vicissim quædam donauerit,
nuptiis aurem non secutis
sponsus quod dederat abstu-
lerit: ^s socer non rectè dona-
tionem suam reuocar, sed

V ij

potius quæ sponsus rapuit ,
ab eo reperere debet.

- L. 11. XI. Donatio facta à sponso, non aufertur eo quòd ab hostibus interfectus sit.
- L. 12. XII. ¹ Socrus genero suo donare potest, vel filix suæ sponso: & nuptiis solutis, donatio non rescinditur.
- L. 13. XIII. ² Creditores viri antiquiores, si non habeant hypothecam, res ab eo donatas sponsæ adimere non possunt.
- L. 14. XIV. ³ Si consentiente matre sua sponsus filix tuæ materna mancipia donauit, & his acceptis in dotem non æstimatis, in matrimonio post decessit: mater eadèmq; heres eius pretium offerens, restitutionem eorum improbè recusat.
- L. 15. XV. Siue proprii iuris constituti per se, siue in patris potestate degentes consensu eorum quorum in potestate sunt, ⁴ donauerint vir vxori, aut vxor viro: si quidem qui donationem accepit impedimento fuerit, quo minus nuptiæ peragerentur, omnimodis donatio sponso restituitur. Sin autem qui donauit, omnimodo maneat donatio apud eum qui accepit. Quòd si sponsus non tradidit, sed stipulanti promisit, ab eo exigatur.
- L. 16. XVI. ⁵ Si sponsus sponsæ osculum dederit sponsaliorum.

- L. 12. XII. Socrus genero suo donare potest, vel filiae suae sponso: & nuptiis solutis, donatio non rescinditur.

- L. 13. XIII. ^a Creditores viri antiquiores, ^r si non habeant hypothecam, res ab eo donatas sponsæ adimere non possunt.

- L. 14. I. X I V. 7 Si consentiente matre
sua sponſus filiaē tuæ. materna
mancipia donauit, & his ac-
ceptis. in dotē non æstima-
tis; in matrimonio. post de-
cessit: mater eadēque heres
eius pretium offerens, resti-
tutionem eōrum improbè re-
cusar.

- L. 15. §. XV. Siue proprij iuris constituti per se , siue in patris potestate degentes consensu eorum quorum in potestate sunt ,² donauerint vir vxori , aut vxor viro : si quidem qui donationem accepit impedimento fuerit quo minus nuptiæ peragerentur, omnimodis donatio sponso restituatur. Sin autem qui donauit , omnimodo maneat donatio apud eum qui accepit. Quòd si sponsus non tradidit, sed stipulanti promisit , ab eo exigatur.

- L. 16. XVI. ^a Si sponsus sponsæ of-
culum dederit sponsaliorum

^A μᾶλλον ὀφείλει τὰ ἀρπαγύτα παρὰ
τῷ μηκῆρος Ἑπζητεῖν.

ια'. Η ψα' τῆ μνηστῆρος γλυομένη δω-
ρεῖα, ἐκ αἰαρεῖται πλοφάσῃ τῆ ψα'
πολεμίοις αὐτῇ δῶαρεθῆναι.

ιβ'. Ἡ πενθέρᾳ δυνάτῃ δωρήσασθαι
τῷ ἰδίῳ γαμβρῷ, ἢ τῷ μνηστῆρι τῆς
ἰδίας θυγατρὸς· καὶν διαλυθῇ ὁ γάμος,
ἐκ ἀνάγκῃ πέται ἡ δωρεά.

B 17. Οἱ περὶ τὴν ἐκείνην ἑσπέρην δανείσται τὸ δὲ
 δρῶς εἰ μὴ ὑποθήκας ἔχουσιν, οὐ δύ-
 νανται τὰ τῇ μηνῇ δωρηθέντα παρ'
 αὐτῷ πρᾶγματ' ἀποσπᾶν.

ιδ'. Εὰν σωμανοῦσης τῆς ἰδίας μητρὸς
ὁ μνηστὴρ τῆς θυγατρὸς τοῦ μητρῶα ἀν-
δράποδα ἐδωρήσατο, καὶ τούτων λη-
φθέντων εἰς περὶ κα ἀδιαπρήτων, ἐν
τῷ γάμῳ μὲν ταῦτα αὐτὸς ἐτελεύτησεν·
ἢ μήτηρ, ἢ καὶ κληρονόμος αὐτῆς ὁ ἕμι-
μα αὐτῶν ἀπὸν μάτῳ περσφύρασαι,
ἢ ἀποκατάσαι αὐτῶν ἀναιδῶς παρ-
αιεῖται ποιῆσαι πρὸς τὸν γαμβρόν.

16. Εἴτε αὐτεξούσιοι ὄντες ἀφ' ἑαυτῶν
 δωρήσονται, εἴτε ὑπεξούσιοι συναγέσθαι
 τῷ ἐχόντων αὐτοῦ ὑπεξουσίους δω-
 ρήσονται ὁ ἀνὴρ τῇ γυναικί, ἡ γυνὴ τῷ
 ἀνδρί· εἰ μὲν ὁ λαβὼν πλεῖον δωρεὰν ἐνε-

D πόδισε γλῆσθ **Θ** γάμον, πᾶσι θύποις
 ἢ δωρεὰ [* δὲ αὐτὸ δίδεται τῇ μηνσῇ ε.
 ἐὰν δὲ ὁ δωροσάμνος ἐν ἐπόδισε, πᾶσι
 θύποις ἢ δωρεὰ] μῦθε ὥρᾳ τῶ παύ-
 τῳ δεξάμεν ὡς ὁσῶπω. εἰ δὲ μὴ δέ-
 δωκεν ὁ μηνσῇ ρ, ἐπερωτηθεὶς δὲ ἐ-
 πιγείλατο, ἀπαγγέλω αὐτῷ.

* In-
clusa
deeră:
in R.C.
qua
supple-
mentum
ex Sy-
morph.

ρῶ, καὶ μὴ τὸ ἓνα τῶν ἀμφοτέρων^A τελευτῆσαι σωέβη, ὃ ἡμῶν τῆς δωρεᾶς ἀνατρέπεται, καὶ ὃ ἡμῶν ἔχει ὁ ζῶν. εἴτε γὰρ ὁ μνηστὴρ ἀπέθανεν, εἴτε ἡ μνησευθεῖσα, κατέχει ὃ ἡμῶν τῆς δωρεᾶς ἡ μνησευθεῖσα, καὶ ὃ ἡμῶν δίδωσιν τοῖς ἐμείνου κληρονόμοις. εἴτε αὐτὴ ἡ μνηστὴρ ἀποθάνῃ, ὃ ἡμῶν δίδεται τῷ μνηστῆρι. ὃ δὲ ἔσθον ἡμῶν μὴν παρὰ τοῖς κληρονόμοις τῆς γυναικός. Φιλήματος δὲ μὴ γυνομῆτος, εἴτε ὁ μνηστὴρ τελευτήσῃ, εἴτε ἡ μνηστὴρ, πᾶσι τούτοις ἀναδίδεται ἡ δωρεὰ, ἡ τῆς μνηστῆς τελευτήσεως τῷ μνηστῆρι. ἡ τῆς μνηστῆρος τελευτήσαντος, τοῖς κληρονόμοις αὐτῆς. πάντα μὲν οὖν τῶν ἐκ τῆς μνηστῆρος τῇ μνηστῇ δωρηθέντων. ἐὰν δὲ ἡ μνηστὴρ ἐδωρήσατο τῷ μνηστῆρι, καὶ σωέβη ἓνα τούτων τελευτῆσαι, ἀναδίδεται πάντων: ἡ δωρεὰ, οὐτέστι μὴ ζητούτων ἡμῶν, εἴτε γέγονεν, εἴτε μὴ γέγονεν Φίλημα.

tempore, & alterum ex his mori contigerit, dimidia pars rerum donatarum reuocatur, & dimidiam superstes retinet. Nam siue sponsus obierit, dimidiam partem donationis sponsam retinet, ac dimidiam heredibus illius reddit. siue sponsa obierit, sponso dimidia restituitur. altera vero dimidia apud heredes mulieris manet. Osculo vero non interueniente, siue sponsus, siue sponsa obierit, modis omnibus quod donarum fuit, restituitur, vel sponso si sponsa obierit: vel si sponsus obierit, heredibus eius. Atque hæc quidem de his quæ sponsæ à sponso donata sunt. Quod si sponsa sponso largita fuerit, & vnum ex his mori contigerit, omnino donatio restituitur, hoc est non quærimus an osculum interuenerit, nec ne.

ΣΧΟΛΙΑ.

Θεοδώρου. Εὰν μὴ ἰδικῶς παραδίδωται τῇ τῇ ἰδίᾳ μνηστῇ ἢ ἐδωρήσατο αὐτῇ, καὶ ὁ μολογῆται ἔχειν αὐτὰ εἰς παρὰ τὴν, οὐδὲν ἀπαμειβεται. τὸ τοῦ νόμου μόνος μνηστὴς ἐστὶν ἡς καὶ ἐλέγχῃ. εἰ γὰρ γυναικὶς ἐξαρτίσται, καὶ ἐπαδίδουσαι αὐτῇ τὰ δωρηθέντα, ὀφείλει ἐπιμεῖναι τῇ αὐτῇ βουλήσῃ, ὡς φησὶν ἡ 13. Αἰ. παξίς τῆ 15. ἡ. τ. τῆ πρῶτος βίβ. ἀναγνωτὴ δὲ καὶ πλὴν 14. Αἰ. παξίς τῆ 16. ἡ. τ. τῆ πρῶτος βίβ.

Τὸ κατὰ πόδας ἔχει, καὶ παρὰ δώση αὐτῇ. ὁ γυνομῆτος δὲ ὁ Θαλελαῖος ὁ ῥητὸν λέγει, ὅτι αὐτὸ νόμον καὶ μὴ ἐπαδίδουσαι τὰ παρὰ γατα, ἀλλὰ μόνον ἐπιγείλατο αὐτὰ δωρεῖσθαι. ἔνοχος γὰρ ἐγένετο τῷ ὅτι λέγει κονδικτικῶ, καὶ δίδεται αὐτὰ τὰ γυνομῆτος.

Basil. Tom. IV.

SCHOLIA.

^a Si vir dote non accepta.] THEOD. Si non specialiter quis sponsæ suæ tradiderit quæ ei donauit, licet confessus sit ea se habere in dotem, nihil ab eo repetitur. quod intelligendum est de sola sponsa, de qua & dictum est. Nam si quis mulieri largitus sit; licet donata ipsi tradiderit, debet perseverare in eadem voluntate, ut ait constit. 12. tit. 16. huius libri. Legē etiam constitutionem 14. dicti tit. & lib.

^b Res ei donauit.] Τὸ κατὰ πόδας habet, & ipsi tradiderit. Thalēlaus autem exponens textum ait; idem dicendum esse, licet ea quæ vir donauit tradita non sint, sed tantum daturum promiserit: tenetur enim conditione ex lege, & ea quæ mulieri debentur in

V iij

causam dotis imputare potest, quasi A accepit.

Nulla ei rerum non datarum.] Non enim donationis genus est, si te accepisse dicas, sed potius falsa confessio, quæ maritum rerum non datarum nomine non obligat. Ne ponas autem stipulationem donandi animo interpositam: alioquin ex stipulatione obligaretur.

Sponsæ ita dedit ut nuptiæ.] THEOD. Si nuptiæ impletæ non fuerint, sponsus recipit quæ parentibus puellæ dederat ut nuptiæ sequerentur. Lege 5. 9. 10. & 12. constitutionem huius tit. Nec obstat constit. 3. tit. 16. huius lib. 5. donationem enim non statim ait, sed morte viri confirmari.

Ea nuptiis non secutis.] Cum enim ob causam dederit, causa non impleta agit conditione indebiti.

Maritum in dote deceperat.] THEOD. Si vxor in dote maritum deceperit, & maritus quod daturum promiserat non impleuerit, mulierem aduersus maritum agentem doli exceptio repellat. Lege constit. 3. huius tit. Nec obstat 4. constit. tit. 11. huius libri: diuersa enim species est.

Res ea lege donarit.] Nemo sponsæ suæ ea lege donat ut retum donatarum dominium adipiscatur, si nuptiæ secutæ fuerint. tunc enim mulier eius inuenitur, & donatio non valet, quasi inter vitum & vxorem facta. Si verò sponsus ut sponsæ perfectè donauit, valet donatio, nec eam viuus aut moriturus reuocare potest, ut subiicit constit. huius tit. ait autem & vndecima constitutio huius tit. donationem sponsæ factam non reuocari, quamuis sponsus apud hostes decesserit, licet res donatæ alienæ sint, ut significat constitutio 14. tituli propositi. Pone autem res donatas traditas fuisse, propter constit. 4. huius tit. Necte lateat constitutio 6. eiusdem tit. qua dicitur, si sponsus sponsæ donauerit in domo eius, valere donationem, licet die nuptiarum facta sit. Sed si sponsus in domo sua sponsæ suæ donauerit, non valeat donationem. Lege constit. 15. & 16. tit. propositi. Sciendum autem est quod habetur huius libri tit. 71. constit. 8. minorem viginti quinque

παράγματα. τῇ γυναικὶ λογίσασθαι αὐτῇ εἰς παρτίαν.

Τὸ γὰρ εἰπεῖν ὅτι ἔλαβες, οὐκ ἐστὶν εἶδος δωρεᾶς, ἀλλὰ μᾶλλον ψευδὴς ἐστὶν ὁμολογία, ὅτι τοῖς μὴ δοθεῖσιν ἐνοχον μὴ ποιοῦσα τὸν ἄνδρα. μὴ θεματικῆς δὲ ἐπερώτησιν ἡμορμήτω δοναυδὶ ἀνιμω· ἐπεὶ ἐνοχος γίνεται διὰ τῆς ἐπερώτησεως.

Θεοδώρου. Μὴ παρβαίτων τῇ γάμῳ, αἰαλαμβάκει ὁ μνηστὴρ ἃ ἐδώρησατο τοῖς γονέσι τῆς κῆρης ὅτι ὧς ἡμέασι τοῖς γάμοις. ἀνάγνωθι πλὴν ε'. καὶ θ'. καὶ ι'. καὶ ιβ'. ἀφ'ταξιν τῷ πρόντος ἡπλου. καὶ μὴ ἐναντιωθῇ ἑῖς ἢ γ'. ἀφ'ταξιν τῷ ις'. ἡτ. τῷ πρόντος ε'. βιβ. τῇ γὰρ τελευτῇ τῷ ἀνδρὸς, οὐκ ὀφέως φησὶ τὴν δωρεὰν βεβαιώσασθαι.

Ὡς γὰρ ὅτι ἀπὸ δεδωκώς μὴ πληρωθείσης τῆς αἰτίας κινῆσθαι τὸν κληρονομικὸν ἰνδέχεται.

Θεοδώρου. Εἰ ἂν πατήσῃ γυνὴ τὸν ἄνδρα περὶ πλὴν παρτίαν, καὶ μὴ πληρώσῃ αὐτὴν, ὡς ὅτι περὶ ὅτι δίδουν, καὶ κινήσῃ κατ' αὐτῆς, ἐκβάλλεται διόλου τῷ ἀνδρὶ. ἀνάγνωθι πλὴν γ'. ἀφ'ταξιν, τῷ πρόντος ἡτ. καὶ μὴ ἐναντιωθῇ ἑῖς ἢ δ'. διὰ τῆς τῷ ια'. ἡτ. τῷ παρχειμῶν ε'. βιβ. ἀφ'φορὸς γὰρ ὁ θεματισμός.

Οὐδὲις δὲ δορεῖται τῇ αὐτῇ μνηστῇ ὅτι ὁ αὐτὴν δεσποῦσθαι τῇ δωρηθέντων, εἰ ἂν παρβαίωσιν οἱ γάμοι. τότε γὰρ δίδεσθαι αὐτῇ γυνὴ, καὶ οὐκ ἔρρωται ἢ δωρεὰ ὡς μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς γενομένης. εἰ δὲ ὡς ἐπὶ μνηστῇ δωρήσεται αὐτῇ τελείως ὡς μνηστῇ, ἔρρωται ἢ δωρεὰ, καὶ οὐ διώκεται ἀνατρέψαι αὐτὴν, οὔτε ζῶν, οὔτε μέλλον διότανθαι, ὡς ἐπ' αὐτῇ ἢ ἀφ'ταξιν τῷ πρόντος ἡπλου. φησὶ δὲ καὶ ια'. ἀφ'τ. τῷ αὐτῇ ἡτ. ὅτι καὶ τελευτήσῃ ὁ δωρησάμενος τῇ ἰδίᾳ μνηστῇ τῷ αὐτῇ πολεμίοις, οὐκ ἀνατρέπεται ἢ δωρεὰ ἢ πρὸς αὐτῇ ἡμορμή· καὶ ἄλλοτεία τὰ δωρηθέντα εἰσὶν, ὡς δηλοῖ ἢ ιβ'. ἀφ'ταξιν τῷ παρχειμῶν ἡπλου. θεμάτισον δὲ καὶ παρτίαν παρβαίωσθαι ὅτι τοῖς δωρηθεῖσιν, ἀφ'τ. ἀφ'ταξιν δ'. τὸ πρόντος ἡτ. μὴ λάθῃ σε δὲ καὶ ἢ γ'. ἀφ'τ. τῷ αὐτῇ ἡτ. λέγουσα, ὅτι εἰ ἂν ὁ μνηστὴρ ἐδώρησατο τῇ μνηστῇ ἐν τῇ οἴκῳ αὐτῆς, ἔρρωται ἢ δωρεὰ, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ γάμῳ γέρονεν. εἰ δὲ ἐν τῇ ἰδίᾳ οἴκῳ ἐδώρησατο τις τῇ αὐτῇ μνηστῇ, οὐκ ἔρρωται ἢ δωρεὰ. ἀνάγνωθι πλὴν ιε'. ἀφ'τ. καὶ ις'. τὸ παρχειμῶν ἡτ. καὶ ἰδοὺ ὅτι κείνη ἐν τῷ πρόντι ε'. βιβλίῳ ἡτ. οα'. ἀφ'ταξιν ἢ. ὅτι ὁ ἀφ'ηλὶς οὐ

διώλθαι δωρεῖσθαι τῇ οἰκείᾳ μνηστῇ, δηλονότι εἰ μὴ ἐν προίτῃ τῷ ἰδίῳ κυροῦντος καὶ πλὴν αὐτοῦ. τῷ κθ'. πτ. τῷ β'. βιβλ.

Ὁ μνηστὴρ δεδοκώς ἡνιχαὶ μὴ σωμαφθεῖς αὐτῇ, ἀλλ' ὅτι ἔχῃ αὐτὸν. ἀλλὰ γυναικα, οὐκ ἀναλαμβάνει αὐτὴν ἔδωκεν. μέμνησο τῆς ἐ. ἀφ' αὐτῆς. τῷ αὐτῷ. ἡτ. τῷ περὶ χειμῶνος βιβλίου.

Ἐρωτηθέντα θεματίζῃ αὐτὸν, καὶ δεδοκῶτα, καὶ νῦν μὴ ἡμοῦν τῷ γάμῳ βουλόμενον ταῦτα ἐπαρῶσθαι, ὡς τῆς γυναικὸς τὸν παρὲς αὐτὸν γάμον προαιμύνης. ὁ μὲν οὖν παλαγὸν ῥητὸν ἄλλως εἶχε, καὶ ἄλλως ἐθεματίζετο ἢ διὰ ταῖς. ἐλέγχετο γὰρ ὅτι ἡ γυνὴ ἐρωτήσασα αὐτὸν οὐκ ἀνέκωκεν αὐτῇ ὡς μὴ συστάσης τῆς μνηστείας, νῦν δὲ τῷ ῥητορὶ ἐτέρως ἔχοντος, ἀνέκωκεν εἰπεῖν ὅτι καὶ δόσις προηκούσθησε, καὶ νῦν ἐκείνος ἔστιν ὁ βουλόμενος ἀπαμύνησθαι. σημειώσας δὲ ὅτι τὸ δεύτερον σφάλμα ἔστιν ἀνυπόστατον. πολλοὶ γὰρ τῷ νομικῷ ὁ ἐναγὼν ἔλεγον, ὅτι σωμαφθεῖς τῇ δουτέρᾳ παρ' αὐτοῦ, λοιπὸν τῇ πρώτῃ σπυοικεῖ.

Ἡ διὰ ταῖς θαυμαστὸν ἐκτίθεσθαι νόμον, καὶ ζητῆναι αὐτὴν πῶς νομικῶς. ὅτι γὰρ τῇ μὲν μνηστῇ διωσθῆναι, οὐκ ἐπὶ δὲ καὶ τῇ γαμετῇ, ἐζητεῖτο ἄρα ἐὰν ἡ γυνὴ δωρεὰ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ τῷ γάμῳ ὡς παρὲς μνηστῆρ ἡμοῦν ἔρρωσθαι, ἢ ὡς παρὲς γαμετῇ ἀνυπόστατος ἔστιν. λέγει οὖν ὁ νόμος ἢ διὰ ταῖς, ὅτι ἐν τῇ ποσούτῃ ἀδελφῇ δεῖ ζητεῖν ποῦ τῆς γυναικὸς οὐσῆς ἢ δωρεὰ γέγονεν, ἵνα εἰ μὲν ἐν ταῖς οἰκῇ τῷ ἰδίῳ αὐτῇ, δόξῃ παρὲς μνηστῆρ ἢ δωρεὰ γέγονεν. εἰ δὲ ἐν ταῖς οἰκῇ τῷ ἀνδρὶ, παρὲς γαμετῇ. οὐδὲν δὲ ξένον τὸ πῶς διὰ ταῖς ἀπὸ τῆς οἰκῆς κατὰσχίζεσθαι ποτερον γαμετῇ αὐτῇ, ἢ μνηστῇ. τῷ γὰρ ἐποίησεν ἀπὸ διαφύσεως θεματος χειμῶνος ἐν ταῖς δὲ δουλοῖς μονοβιβλῶ ἐν ταῖς ἐ. διγέτω, ἐνθα φησὶν, ὅτι ἐὰν ἡς ἀπολιμπανόμενος ἐπέσειλε τῇ γυναικὶ ἀελεῖν ἐν ταῖς οἰκῇ ἐαυτῷ, καὶ κείνη δόξα μὲν πλὴν ὅτι πολλὴ ἀελεῖ, γαμετῇ γίνεσθαι τῷ ἀπόντος.

Τὸ καὶ πόδας ἔχει, τὰ δὲ δέντα εἰς αὐτὸν τὸν δεδοκῶτα, ἢ τὸν κληρονόμον αὐτοῦ παρ' αὐτοῦ. ἔχοντος γὰρ ὁ ῥητὸν ὁ Θαλέλαμος λέγει. ὅτι

annis sponsæ suæ donare non posse, nisi scilicet curatore præsentē donaverit, iuxta constitutionem 1. tit. 29. lib. 2.

h. *Alia ad nuptias sollicitavit.*] Qui muneta sponsalitia alicui donavit, nec eam uxorem duxit, cum aliam uxorem haberet, quæ dedit non repetit. Memineris constitutionis 5. eiusdem titi propositi.

i. *Daturum promissit.*] Ponit constitutio cum stipulanti promississe, & dedisse, nunc autem nuptiis non contractis res donatas repetere, velle, quod sponsa nuptias exequi recuset. Textus igitur antiquus aliter habuit, & alia constitutionis species proponebatur. Dicebamus enim mulierem quæ ab eo stipulata erat agere ex stipulatu non posse, quod sponsalia non consisterent. Nunc verò cum textus aliter habeat, necessariò dicendum est, dationem secutam, & nunc ipsum sponsum quæ dedit, repetere, velle. Nota secundum contractum nullius momenti esse, (plerique enim iurisperitorum contrà putabant) quia cum posterior coniunctio illicita sit, primam retinet.

k. *Ipso die nuptiarum.*] Constitutio mirabile ius proponit, & de quo semper quaesitum fuerat. Quoniam enim sponsæ donari potest, non etiam uxori, quærebat an si ipso die nuptiarum donatio facta sit, valeat quasi sponsæ facta, an verò quasi uxori facta irrita sit. Ait igitur constitutio, in tanta incertitudine quaerendum esse, ubinam esset mulier cum donatio facta fuit: ut si quidem mulier domi suæ posita esset, donatio videatur sponsæ facta. Si verò in domo mariti donum acceptum sit, uxori. Novum autem non est, ut constitutio ex domo coniecturam capiat, utrum vxor esset, an sponsa. hoc enim fecit secuta diuisionem speciei propositæ in μονοβιβλῶ, de dōtibz dig. 5. (de rit. nupt.) ubi dicitur, quod si absens mulieri scripserit ut in domum eius iret; ea autem acceptis literis ierit, absentis vxor sit.

! *Tunc quæ data erant.*] Τὸ καὶ πόδας habet, quæ data erant, apud eum qui dedisset, heredemve eius remanerent, Thalelaus autem textum constitutionis exponens ait: Quoniam

enim donatio ante nuptias viro datur ab vxore præter dotem, ideo dixit, vt remaneat apud virum.

^m *Secundum placiti fidem.*] Atqui nisi pactum conuentum interpositum esset, sine dubio donatio apud vxorem remansisset.

^a *Qui ante sponsalia.*] Nam qui donauerat, hoc dicebat: nondum sponsam suam fuisse tempore donationis, & putabat hoc ipsi sufficere ad defensionem.

^o *Maiores quinque & viginti annis.*] Hoc autem, ne in integrum restitutionem postulet.

^p *Eamque in vacuam induxit possessionem.*] Nam si in vacuam possessionem non induxisset, cum adhuc rei dominus esset, poterat ipsam & alienare, & quibus vellet testamento relinquare.

^q *Donatio sponsæ filij.*] THEODORI. Socrus qui sponsæ filij sui donauit, nec per sacrum rescriptum dara recipere potest: licet filius eius abstulerit, quæ sponsæ suæ donauerat, vt subiicit constitutio decima huius tit.

INTERROGATIO. Quid ergo, sponsus ea quæ sponsæ suæ donauit recipiet aduersus ea quæ dicuntur in constit. 4. & 8. & 14. constit. huius tituli? SOLUTIO. Nequaquam, sed prædicta constitut. 10. proponit nuptias quæ non constabant: ideoque ait, sponsum quæ dedit sponsæ suæ repetere posse. Nota ergo, me dixisse donationem, non sponsalitia, ne obstat constit. 5. huius tit. Lege igitur de sponso qui donauit constit. 15. tit. propositi. de socero autem qui sponsæ filij sui donauit constit. 3. & 5. tit. 16. huius lib. de socru constit. 12.

^r *Si sponsus quedam.*] Τὸ κ' πῶδας. Si filia tuæ sponsus ei mancipium donauit, ac tu in eum animalia liberalitatis ratione contulisti, nec nuptiis secutis, contra iuris rationem quod dederat abstulit: non inuicem datorum restitutio, sed eius quod illicitè rapuit, repetitio competit.

^s *Socrus non rectè.*] Non enim in donando conuenerat vt nuptiis non secutis quod dederat reciperet, sed simpliciter donauerat.

^t *Socrus genero suo.*] THEODORI. Nec socrus earenuocare potest, quæ sponso aut genero filia suæ donauit,

γὰρ ἢ πρὸ γάμου δωρεὰ ἐν ταῖς χειρῶν τῷ γάμῳ ἐπιδίδεται τὰ ἀνδρὶ πρὸ τῆς γυναικὸς πρὸς τὴν πατρικίαν, διὰ τὸ τοῦτο εἶπεν, ἵνα πρὸς αὐτὸν τὰ ἀνδρὶ.

Καὶ οἱ εἰ μὴ ἐγγύετο τὸ συμφωνοῦν, ἀμάρως ἐμύθεν ἡ δωρεὰ πρὸς τὴν γυναίκα.

Ὁ γὰρ δωροδότης τὸ τοῦτο λέγει, ὅτι ὅτε μνηστὴ μου ἦ κατὰ τὸν χρόνον τῆς δωρεᾶς, καὶ οὐκ ὁμύσεν ὅτι αὐτῷ τὸ πρὸς δικαιοδοσίαν.

Τούτο δὲ, ἵνα μὴ αἰτήσῃ ἀποκατάστασιν.

Εἰ γὰρ μὴ πρὸς αὐτὸν δέδωκεν πλὴν χρυσοῦ καὶ νομίσματος, ὡς ἐπὶ δεσποτικῆς ἀρχῆς τῆς πατρικίας, ἡ δυνάμει αὐτὸς καὶ ἐκποιεῖν, καὶ ἐν ἀφαιρήσει βουλεύεται καὶ ἀλλοτριεῖν.

Θεοδώρου. Πεντηεὶς δωροδότης τῇ μνηστῇ τῆς ἰδίας παιδὸς, ὅτε διὰ θείας ἀποδοτικῆς ἀναλαβῆται πλὴν δωρεᾶν καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς ἀναλάβῃ ἀδωρήσατο αὐτῇ τῇ μνηστῇ, ὡς ἐπάγει ἡ δεκάτη ἀφαιρῆσις τῆς προνοίας ὑπὸ τῆς.

Ερώτησις. Τί γὰρ δυνάται ὁ μνηστὴρ ἀναλαβεῖν ἀδωρήσατο τῇ ἰδίᾳ μνηστῇ πρὸς τὰ εἰρημνία ἐν τῇ δ'. καὶ η'. καὶ ιθ'. ἀφαιρῆσις τῆς προνοίας ὑπὸ τῆς. Αὐτοῖς. οὐδ' ὅλως, ἀλλὰ θεματίζει ἡ εἰρημνία ι'. ἀφαιρῆσις τὸν γάμον ἀσυστατον, καὶ ἀφ' οὗτο φησὶν μὴ δυνάσθαι τὸν μνηστῆρα ἀναλαβεῖν ἀδωρεῶν τῇ αὐτῇ μνηστῇ. σημειώσαι οὖν ὅτι δωρεὰν εἶπον, καὶ οὐ μνηστῆρα, ἵνα μὴ ἐναντιωθῇ οἱ ἡ'. ἀφαιρῆσις τῆς προνοίας ὑπὸ τῆς. ἀναγνωθὶ οὖν πρὸς μνηστῆρα δωροδότης ἐν τῇ ιε'. ἀφ' οὗ. τῆς αὐτῆς πατρικίας ὑπὸ τῆς. πρὸς δὲ πεντηεὶς δωροδότης τῇ μνηστῇ τῆς οἰκείου παιδὸς ἐν τῇ γ'. καὶ ε'. ἀφ' οὗ. τῆς ιθ'. ὑπὸ τῆς προνοίας βιβ'. πρὸς πεντηεὶς δωροδότης ἀφ' οὗ. ιβ'.

Τὸ κατὰ πόδας. Ἐὰν ὁ τῆς θυγατρὸς οὗ μνηστῆρος αὐτῇ ἀνδράποδον ἀδωρήσατο, καὶ συεῖς αὐτὸν ζῶντος λογισμῷ φιλοπρέπειας εἰσπένει καὶ μὴ γυναικῶν τῶν γάμων πρὸς τὸν τῆς νομίμου λογισμῶν, ὅπως δέδωκε, ἀφείλεται· οὐ τῶν ἀμοιβὰς δυνάμεντων ἀποκατάστασις, ἀλλὰ τῆς ἀνεμύτως ἀρπαγῆτος ἐπιδόληψις ἀρμόζει.

Οὐδὲ γὰρ ἡ ἐν τῇ δωρεᾷ συμφωνήσας, ἵνα μὴ γυναικῶν τῶν γάμων ἀναλάβῃ τὰ ἀδωρηθέντα, ἀλλ' οὕτως ἀπλῶς ἀδωρήσατο.

Θεοδώρου. Καὶ πεντηεὶς δωροδότης τῇ μνηστῇ ἢ τῇ γυναικὶ τῆς ἰδίας θυγατρὸς ὅτι δυνάμεν ἀναπείσει

τὰ διδόμενα, καὶ ἀγαλῆν ὁ γάμος. ἀνάγκη
πρὶν κγ'. ἀφ' αὐτῶν β'. ἡ γλ. τῶ πρὸντος βιβλίου.

Τὸ κγ' πόδας. Ἀντιγράφει δὲ ἡ ἀφ' αὐτῶν τῶν
συγκαταστάσεως δωρησαμένης. εἰ ἡ μήτηρ ὑμῶν
τῶν τῆς ιδίας συγκαταστάσεως ἢ ἀπὸ κτήματων
χωρὶς υἱὸς αἰρέσεως τῶ ἐπιδωλαβῶν ἐδωρήσατο,
καὶ τῶν εἰς χορὰς ζουστὴν εἰσῆγαγε νομῶν, τῶν γά-
μων ῥεπουδῶν ἀγαλῆντων ἢ τελεία δωρεὰ ὅτε
ἀναγράφεται. καὶ ὁ αὐτὸς κγ' πόδας οὕτως. ἔξη-
γούμενος δὲ ἐν τῷ ὁ Θαλελαῖος ὁ, καὶ τῶν εἰς
χορὰς ζουστὴν εἰσῆγαγε νομῶν, φησὶ τῶν δὲ πρὸς
τοὺς παλαιούς νόμους εἶρησθαι, ὅτε ὁ αὐτὸς ἐξ ἑαυτοῦ αἰδω-
ρεὰ μὴ ἡγομένης παρατίθεται. σήμερον δὲ πάντα
δωρεὰ καὶ ἀπὸ φιλῆς ἐπαγγελίας στυγνάζονται.

Θεοδώρου. Οὐ δύνασθαι οἱ δανεισταὶ τῶ μνη-
στῆρος ἀποσπᾶσαι τὰ δωρηθέντα τῇ ἐκείνου μνηστῆ-
ρὶ αὐτῶν, εἰ μὴ ἄρα πρὸς ὑπέκειντο αὐτοῖς.

Τὸ κατὰ πόδας. Περὶ τῶν πραγμάτων τῶν
εἰς τὴν μνηστῆρὶ δωρεὰς ἐνεκεν ἐνεχθέντων οἱ
ἡγούμενοι δανεισταὶ τῶ ἀνδρός, εἰ μὴ πρὸς τὸν
ὑποπθέντων αὐτοῖς ἀποδείξουσιν, αὐτὴν μεθ-
εἶν οὐ δύνασθαι.

Εἰ γὰρ εἴη ὑποπθῆναι τῶν πραγμάτων, C
ἀμάρως ἡδυνάσθαι αὐτὰ ἀποσπᾶν. ὁ γὰρ πρὸς
νόμον αἱ γυναῖκες. ὁ κατὰ τῶν πραγμάτων
ἀμάρως τὰτε ἔχουσιν, ὡς καὶ πρὸς αὐτὰς ἀπα-
ρῶν.

Θαλελαίου. Υἱὸς μνηστῆρος πόδας καὶ γνῶ-
μῶν τῆς ιδίας μητρὸς, ἀνδράποδα ἐδωρήσατο τῇ
οἰκείᾳ μνηστῆρὶ πρὸς τῶ γάμου, καὶ αὐτὰ ὑπεδέ-
ξατο πρὸς αὐτῆς εἰς πρὸς αὐτῆς ἀδελφίμην, ἐτε-
λῶνται ἐν τῷ γάμῳ. ἡ δὲ μήτηρ αὐτῶν κληρονο-
μήσασα αὐτὸν καὶ πρὸς τῆς πρὸς αὐτῆς ἐκδομένη,
οὐ βούλεται αὐτὰ τὰ ἀνδράποδα πρὸς αὐτῆς, ἀλλὰ
μᾶλλον πρὸς ἀδελφίμην αὐτῶν καταβαλεῖν. D
ἡ γλ. τῶν ἀφ' αὐτῶν ἀγαλῆντων ὁ τοιοῦτον εἰσῆγη-
μα τῆς μητρὸς, ἀντιγράφει πρὸς τὴν μνηστῆ-
ρὶς κόρης ἐκείνης πρὸς αὐτῆς αἱ δωρεὰς γένεσιν,
οὕτως ὡς ἐν τῷ βασιλικῷ κεῖται. δεῖ δὲ θεματῆ-
ρὶν ὅτι τῆς μητρὸς ἡσὶν τὰ ἀνδράποδα. ἄλλως γὰρ
ὁρίσκειται πρὸς τῆς ἢ στυγνάζουσιν τῆς μητρὸς.

Θεοδώρου. Καὶ ὁ μνηστῆρ καὶ ἡ μνηστῆ-
ρὶς δωρησάμενοι ἀλλήλοις, * καὶ πρὸς αἰτίας υἱὸς
καὶ αὐτῶν μὴ πρὸς ὁ γάμος, ὁ ἐμποδί-
ζων τῷ γάμῳ ἀπολλοῖται καὶ ἀνατίθεται τῷ
δωρηθέντι. τῶ γὰρ κατὰ τῆς καὶ ὅτι τῶ

A licet nuptiæ solutæ sint. Lege consti-
23. tit. 2. huius libri.

Τὸ κγ' πόδας. Rescribit autem consti-
tutio filiabus donatricis. Si mater ve-
stra filia suæ sponso, vel marito præ-
dia sine vlla repetendi lege donauit,
& cum in vacuum possessionem in-
duxit: nuptiis repudio solutis, per-
fecta non dissolvitur donatio. Hæc
ita π' πόδας. Thalelaus autem expo-
nens hæc verba constitutionis, &
eum in vacuum possessionem indu-
xit, ait: hoc autem secundum vete-
res leges dictum est, cum donatio-
nes non valerent, nisi traditio facta
esset. Hodie verò donatio omnis ex
nuda pollicitatione consistit.

¶ Creditores viri antiquiores.] THEOD.
Creditores sponsi res in sponsam do-
nationis gratia ab eo collatas auellere
non possunt, si non prius obligatæ
eis fuerint.

Τὸ κγ' πόδας. De rebus in sponsam
donationis gratia collatis, creditores
mariti facti, si non prius obligatas eas
sibi probent, eam conuenire mini-
mè possunt.

¶ Si non habeant hypothecam.] Nam si
ius hypothecæ habuerint, sine du-
bio eas possunt eis auferre. mulieres
enim priuilegium aduersus credito-
res anteriores tunc habent, cum do-
tem suam repetunt.

¶ Si consentiente matre sua.] THALEL.
Filius sponsæ suæ quam consentien-
te matre desponderat, ante matri-
monium mancipia donauerat, eaque
in dotem non æstimata ab ea acce-
perat, in matrimonio decessit. mater
eademque heres eius cum conueni-
retur dotis nomine, mancipia ipsa
præstare nolebat, sed pretium eorum
exsoluere. Constitutio igitur deside-
rio eiusmodi non admissa, rescribit
matri puellæ in quam donatio colla-
ta fuerat, ut habetur in Basilico. Po-
nendum autem est mancipia matris
fuisse: alioquin superfluum esset ma-
tris consensus.

¶ Donauerint vir uxori.] THEODORI.
Si sponsus & sponsa sibi inuicem do-
nauerint, licet causam non contra-
hendi matrimonij alter eorum non
præbuerit, qui nuptiis impedimen-
to fuerit amittit; & restituit quæ do-
nata sunt. hoc enim obtinet & in pa-

rentibus eorum. Memineris constitutionis 2. huius tituli.

Τῇ ΑΛΕΞΑΝΔΡ. I. Iure veteri si sponsus sponsæ suæ donasset, sine vlla repetendi lege si nuptiæ secutæ non essent, donatio apud eum qui acceperat omnimodis remanebat, etiam si ipse causam non contrahendi matrimonij non præbuisset. Si verò in conferenda donatione dixisset, se donare ad finitatis coeundæ causa, si quidem qui acceperat, nuptiis impedimento fuisset munera data aufererentur. Idemque erat & si decessisset qui nuptiis impedimentum facere voluerat. Si verò is qui donauerat, causam non contrahendi matrimonij non præbuisset, donatio remanebat penes eum qui acceperat. Hodie verò constitutio nouum ius proponit. Aut enim, siue sui iuris constituti, siue in potestate patris degentes consensu eorum donauerint vir mulieri, mulier autem viro, si quidem sponsa nuptiis impedimento fuerit, sponso agenti conditione, aut vtili in rem actione data restitui. Sin autem qui donauit nuptiis impedimentum fecerit, donationem omnino penes sponsam remanere.

Τὸ δ' ἔπειτα. Cum vererum sententia displiceat, quæ donationes in sponsam nuptiis quoque non secutis decreuit valere: ea quæ largiendi animo inter sponsores & sponsas iure celebrantur, redigi ad huiusmodi conditiones iubemus, ut siue ad finitatis coeundæ causa, siue non, vel in potestate patris degentes, vel sui iuris constituti, tanquam futuri causa matrimonij aliquid sibi ipsi, vel consensu parentum mutuo largiantur, * si quidem sponsus, vel parens eius fortiri filium noluerit uxorem, * non repetatur si traditum fuerit: & si quid apud donatorem resedit, ad sponsam & heredes eius summois ambagibus transferatur. Quod si sponsa, vel is in cuius est potestate, causam non contrahendi matrimonij præbuerit: tunc sponso eiusque heredibus sine aliqua deminutione, per conditionem, aut per vtilem actionem in rem redhibeantur. Quæ similiter obseruari oportet, & si ex parte sponsæ in sponsum donatio facta sit.

Α. γονέων αὐτῶν· μέμνησθ' τῆς β'. Διὰ τὴν αἰσχύνην τῆς πατρὸς ὑπὸ τῆς β'.

Θαλασσίου. Τὸ παλαιὸν ἐὰν ὁ μνηστὴρ ἐδώρησάτο τῇ ἰδίᾳ μνηστῇ μὴ συμφωνήσας πλὴν δωρεὰν ἐπιδραχμῶν μὴ γινόμενων τῷ γάμῳ, πᾶσι ἔργοις ἀπέμεινεν ἡ δωρεὰ πρὸς τὸ αὐτὸν λαβόντι προσώπῳ, εἰ καὶ πρὸ αἰτίου αὐτοῦ τῆς προσώπου σωζέσθαι μὴ ἠθέληται τὸν γάμον. Εἰ δὲ ἐν τῇ δίδοναι πλὴν δωρεὰν εἶπεν, ὅτι δίδωμι ἐφ' ᾧ ἠθέληται ἀλχιδεύειν, εἰ μὲν ὁ δόξα μὲν πλὴν δωρεὰν ἐνεπόδισε τῷ γάμῳ, ἀφαιρείτω τὰ δωρεὰ τὰ δωρηθέντα. ὁμοίως δὲ εἰ καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς ὅς ἐβουλήθη ἐμποδίσθαι τῷ γάμῳ. Εἰ δὲ πρὸ αἰτίου τὸ δεδωκὸς ὁ γάμος ἐνεποδίσθη, ἐμείνεν ἡ δωρεὰ πρὸς τὸ αὐτὸν δόξα μὲν προσώπῳ, ἀλλὰ σήμερον ἡ ἀφαιρέσις καὶ τὸν ἐκπίπτει νόμον. λέγει γὰρ ὅτι εἴτε αὐτεξούσιοι ὄντες ἀφ' ἑαυτῶν δωρήσονται, εἴτε ὑπεξούσιοι ὄντες συναμείνῃ τῷ ἐχόντων αὐτοῖς ὑπεξοισίους δωρήσονται ὁ αἰὲρ τῇ γυναικί, ἡ δὲ γυνὴ τῷ ἀνδρὶ, εἰ μὲν μνηστὴρ τῷ γάμῳ ἐνεπόδισε, πᾶσι ἔργοις ἀναδίδωμι τῷ μνηστῇ κινουῶν τὴν κενδικτικίον ἢ οὐπλῆαν ἢ ῥέμ. ἐὰν δὲ δωρησάμενος ἐνεπόδισεν, πᾶσι ἔργοις ἡ δωρεὰ μὲν πρὸς τὴν μνηστῇ.

Τὸ δ' ἔπειτα. Επεὶ δὲ ἡ παλαιὰ γνώμη ἀπῆρσεν ἡ τῆς δωρεὰς τῆς εἰς πλὴν μνηστῇ καὶ τῷ γάμῳ πρὸς ἀποδοτικὴν ἐκτίσασθαι ἐρρώσθη. Ταῦτα δ' ἵνα ψυχῇ φιλοπρέπειας μεταξὺ μνηστῆρων καὶ μνηστῶν νομίμως ἐπιτελεῖται, ἰθύνεσθαι εἰς τοιαύτας αἰρέσεις κελεύομεν, ὥς εἴτε ἀλχιδεύει συναμείνῃ ἐνεκεν, εἴτε καὶ μὴ, ἢ ἐν ὑποστάσει πατρὸς ἀφαιρῶντες, ἢ αὐτεξούσιοι ὡς μελλουσῶν γάμῳ ἐνεκεν τίποτε ἑαυτοῖς αὐτοῖς, ἢ ὁ πατὴρ αὐτῶν ἀμοιβὰ δὲν φιλοπρεμῶνται, * εἰ μὲν ὁ μνηστὴρ, ἢ ὁ πατὴρ αὐτοῦ κληρώσασθαι τὸν υἱὸν ὅς ἐβουλήθη πλὴν γαμετῶν, τὰ δωρηθέντα * μὴ δὲ ἀναλαμβάνεσθαι εἰ ἐπαδιτεύη καὶ εἴ τι πρὸς τὰ δωρησάμεν ἀπέμεινεν, πρὸς πλὴν μνηστῇ καὶ τοῖς κληρονόμοις αὐτῆς πατρὸς τῆς δωρεὰς ἀγαπομενῶν μεταφέρεισθαι. εἰ δὲ μνηστῇ, ἢ ἐκείνος οὐκ ἔστιν ὑπεξοισία, πλὴν αἰτίου τῆς μὴ ἠθέληται τὸν γάμον πρὸς τὸν πρὸς τὴν μνηστῇ καὶ τοῖς αὐτοῦ κληρονόμοις καὶ τοῖς υἱοῖς ἀπομειώσας ἀφ' ἑαυτοῦ ὁμοίως φυλάττειν καὶ εἰ καὶ ἐκ προσώπου τῆς μνηστῆς εἰς τὴν μνηστῆρα δωρεὰ γένηται.

καὶ ὁ αὐτὸς ἔχει πόδας ἐν τοῖς ποταμοῖς. τὸ δὲ ὅτιν
 ὁ αὐτὸς καὶ ἡ ἀφ' ἧς ἀπλοῦς τὴν
 δωρεὰν ἀποδοῦναι ἐν ᾧ πρὸς αὐτὸν τὸ αὐτὸν
 δὲ ἀποδοῦναι, ὁ γὰρ αὐτὸς ἐξήρετο.

* Εἰ μὴ ὁ μνηστὴρ ἢ ὁ πατὴρ αὐτοῦ κληρώσα-
 σθαι τὸν υἱὸν ἐξ ἐξουλήσει τὴν γαμετήν.] Θά-
 λελαῖον. Οὐκοῦν εἰ ἐξ αἰδέας πρᾶταιται τὸν
 γάμον, τυχὼν ἀπελευθέρου ἐμνηστεύσας, καὶ
 γέρονε συγκαληπὴς, αἰαλαμῶσαι τὴν δωρεάν.

* Μηδὲ ἀναλαμῶσαι εἰς ἐπαδιδεύει.]
 Τοῦ αὐτοῦ. Τοῦτέστιν, εἴτε δέδωκεν μὴ λαμ-
 βανέτω, εἴτε μὴ δέδωκεν ἀπαυτεῖσθαι. πολ-
 λαίκις γὰρ ἐπὶ τῇ καὶ ἐπὶ τῇ αἰδέας, οὕτω
 δὲ δέδωκεν.

Θεοδώρου. Εὰν μνηστὴρ δωρήσεται μνηστῇ, καὶ
 πρὸ τῆς γαμοῦ φίλημα γῆται, καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν
 τελευτήσῃ, ἀναδίδεται ὁ ἡμῶν τῇ δωρηθέν-
 τῶν. Εἰ δὲ ἡ μνηστὴρ μνηστῇ ἐξελίσσεται καὶ
 τελευτήσῃ εἰς ἐξ αὐτῶν, ἀναδίδεται πρὸς τὰ
 δωρηθέντα, καὶ φίλημα γέρονε. σημείωσαι οὖν
 τὴν ἀφ' ἧς. μέμνηται τῆς ἐκτὸς ἀφ' ἧς
 ἔως τῆς πρὸς τὴν.

Θαλελαῖον. Ἡ ἀφ' ἧς ἀπλοῦς πρὸς τὴν
 ἐξ αὐτῶν. ἐν αὐτῇ γὰρ εἰπούσης ὅτι πᾶ-
 σι ἔσονται ἢ ἀναδίδεται τελεία ἢ δωρεάν, ἢ μέ-
 νει τελεία πρὸς τὴν μνηστῇ, αὐτὴ φησὶν ὡς ἐν
 τῇ βασιλικῇ κεῖται.

Sic habet πρὸς πόδας. Hoc autem est
 quod constitutio innouavit, ut scili-
 cet donatio etiam simplex reuocetur,
 etiam si qui accepit causam non con-
 trahendi matrimonij non præbuerit.

* Si quidem sponsus, vel parens eius for-
 tiri filium noluerit uxorem.] THAL.
 Itaque si ex causa necessaria nuptias
 recuset, fortasse libertinam despon-
 derat, & Senator factus est, dona-
 tionem recipit.

* Non repetatur si traditum fuerit.]
 EIVSDEM. Hoc est, siue tradide-
 rit, ne repetat, siue non tradiderit,
 exigatur: fortasse enim stipulanti
 promiserat, & nondum tradiderat.

a Si sponsus sponsæ osculum dederit.]
 THEODORI. Si sponsus sponsæ do-
 nauerit, & ante nuptias osculum in-
 teruenerit, unusque ex his obierit,
 dimidia pars rerum donatarum resti-
 tuitur. Quod si sponsa aliquid spon-
 so largita fuerit, & alter eorum de-
 cesserit, res donatæ in solidum resti-
 tuuntur, licet osculum interuenerit.
 Nota igitur differentiam. Memine-
 ris sextæ constitutionis huius tituli.

THALELÆI. Constitutio aliquid
 addit constitutioni decimæquintæ.
 Cum enim illa diceret omnibus mo-
 dis vel reddi integram donationem,
 vel integram manere apud sponsam,
 hæc dicit ut in Basilico habetur.

TITΛΟΣ Δ'.

Περὶ γάμων, καὶ διαδέσεων γάμων.

TITVLVS IV.

De nuptiis.

α'. Μο- ΓΑμος ὅστις ἀνδρὸς καὶ γυναι-
 δέσσης.] ἡ σωμαφεια, καὶ συγκαλή-
 ερσις τῆς βίου παντὸς; θεῖου τε καὶ ἀν-
 θρωπίνου δικαίου κοινωνία.
 β'. ΠΑΥΛΟΥ. Οὐ γίνεται γάμος, εἰ
 μὴ συναγνέσιον α' συναπόμε-
 νοι, καὶ α' ἔχοντες αὐτὸν ἐξου-
 σίους.

I. MO- N V P T I Æ a sunt L. 1.
 DEST. N coniunctio ma- D. de
 ris & feminæ, & consortium ritu
 omnis vitæ, b diuini & hu- nupt.
 mani iuris communicatio.
 II. PAVLI. Nuptiæ non con- L. 2.
 sistunt, nisi consentiant qui
 coeunt, & hi c quorum in po-
 testate sunt.

- L. 4. **III. POMPON.** ^d Minor an- **Αγ'. Πομπων.** Ηθων ἤν' δωδέκα ἐ-
 Præ- nis duodecim nupta, tunc **των γαμηθεῖσα, τότε γίνεται νόμιμος**
 term. legitima vxor fit, ^e cum a- **γαμητῇ ὅτε ὦρ' αὐτῷ ἀνδρὶ πληροῦσθαι**
 est 3. pud virum duodecim annos **τὰ ἱβ'. ἔτη.**
 dig. expleuerit.
- L. 5. **IV. IDEM.** Si quis per epi- **δι'. Ἰδεμ.** Εὰν τις ἀπὸν δι' ἐπιστολῆς
 stolam vel per nuntium man- **οἰκείας, ἢ δι' ἀγγέλου πρὸς τρεῖς**
 darit, vt mulier in domum **πλὴν γυναικὸς εἰς τὸν διαφέροντα αὐτῶν**
 eius deduceretur, nuptiæ **κατελθεῖν οἶκον, συνίσταται γάμος, εἰ**
 consistunt, si in domum eius **εἰς τὸν οἶκον τοῦτου κατελθὼν πειθεῖται**
 deducta sit, literis vel nun- **Β τοῖς γράμμασιν, ἢ τῷ ἀγγέλῳ.**
 tio obsecuta.
- L. 6. **V. VLPIANI.** ^f Et si decesse- **έ'. Οὐλπιαν.** Καὶ εἰ ἀποθανῇ πρὶν ἢ
 rit, priusquàm rediret, ^g ab **ἐπαγγέλλῃ, πενθεῖται ὦρ' αὐτῷ γυναικός.**
 vxore lugetur.
- L. 7. **VI. PAVL.** Sic euenit, vt vir- **ς'. Παύλου.** Καὶ συμβαίνει παρθένον
 go & dotem & de dote ha- **ἔχον προῖκα, καὶ πρὸς προικὸς ἀγω-**
 beat actionem. Per contra- **γῆν. ἔτ' ὅν' ὅστις ἐνθάδε τοῦ ἀνδρὸς ἢ γυ-**
 d.L. 5. rarium si mulier hoc viro man- **νὴ δι' ἐπιστολῆς ἢ δι' ἀγγέλου τὸν ἀν-**
 darit per epistolam aut nun- **δρα πρὸς τρεῖς.** Τούτῳ ἤν' τῷ ὅτῳ
 tium, non idem est. Nam eo **συσχεῖται γάμον ἀδελφάτον. πρὸς ἤν'**
 modo nuptiæ contrahi non **τὸν τὸν γάμον καὶ τὸν τὸν συσχεῖται τὸν**
 possunt: vt enim eo modo **τὸν τὸν δὲ πλὴν γυναικὸς κατελθεῖν εἰς**
 nuptiæ contrahantur, dedu- **τὸν τὸν ἀνδρὸς οἶκον, οὐ μὴν εἰς τὸν τὸν**
 ctione opus est in mariti; **γυναικὸς οἶκον τὸν ἀνδρα. ἅμα ἤν' εἰ**
^h non in vxoris domum. Nam **ἀνέλθῃ εἰς τὸν οἶκον τὸν ἀνδρὸς πειθεῖ-**
 simul atque mulier in do- **σα τοῖς γράμμασιν, ὡς εἶπον, ἢ τῷ ἀγ-**
 mum mariti deducta fuerit **γέλῳ ἢ γυνῇ, συνίσταται γάμος, καὶ**
 literis aut nuntio freta, vt **μήπω τῆς τῆς ἐργου συναφείας ἐπα-**
 Præ- dixi, nuptiæ contractæ intel- **κολουθησάσης.**
 term. liguntur, licet concubitus **Ζ'. Παύλου.** Εὰν τελετῆς παραδρά-
 est D. 8. & 9. secutus non sit.
- L. 10. **VII.** ⁱ Si triennium effluxerit **μηχρόν. Θ' μεθ' ὃ φανερότατα γνῶ-**
 postquam apertissimè fuerit **ται ἀγνώστος ὁ πατήρ, ὅπου τέ ἐστι, καὶ**
 pater ignotus vbi degit, & an **εἰ πρὸς εἶναι, οὐδὲν τὸν αὐτῶν πα-**
 superstes sit, non prohiben- **δας ἀρρένας τε καὶ θηλείας κωλύσθαι**
 tur liberi eius tam masculi, **γαμῆν.**
 quàm feminæ nuptias con- **η'. Ιουλιανοῦ.** Εἰδὼ ὅτι αἰχμαλώτου,
 trahere.
- L. 11. **VIII. IULIANI.** ^k Si filius eius **ἢ ὁ τῶν ἀπολιμπανομένων παῖς πρὸς**
 qui apud hostes est, vel abest, **τὸν τελετοῖς χρόνοις τῆς αἰχμαλωσίας,**
 ante triennium captiuitatis **ἢ πρὸς**

ἢ τῆς ἀπουσίας τῆς πατρὸς ἀγάγηται
γαμετῶν, ἢ ἐν ᾧ θυγάτηρ ὅτιν ἀνδρὶ
συναφθεῖται· τότε ὁ ποιοῦτος ὁρθῶς
συναλλάσσεται γάμος, ὅταν ἢ ὁ υἱὸς τοῦ
αὐτοῦ ἢ γάγητο γαμετῶν, ἢ ἡ θυγάτηρ,
τοιοῦτω συνήφθῃ πρὸς γάμον ἀνδρὶ,
ὃν ἐκ αὐτῆς ἀποδοκίμασεν ὁ πατήρ· ἐπεὶ
θ'. Οὐλπ. Εὰν υἱοθετήσῃται, ἢ δὴ
λαβόντα πῶν παρ' ἐμοῦ διαζυγθεῖ-
σαι, ἐκ ἐστὶν ὁ γάμος ἀθέμιτος· ἐπεὶ
ι'. Ἰδεμ. Ἡ ἀσημὸς, ποτέστιν ἡ ἀ-
πὸς πατρὸν ἰστα λαμβανὴ ὡς ἴδιον,
ἀπελευθέρω καὶ διαγῶσιν τῆς ἀρ-
χόντος.

ια'. Μαρκελλοῦ. Ὁ δὲ γαμβρὸς ἐν λόγῳ
καὶ δικαίως αἰτίας, ὅτ' ἐπεξοισίους
αὐτῶν παῖδας κωλύων, ὅτ' μὲν υἱοῖς
λαμβανέιν γαμεταί, ἢ τὰς θυγατέρας
αἰδράσι συνάπτεσθαι, ἢ καὶ μὴ βουλό-
μην· πρὸς τὰς διδόναι, διὰ τῆς δρ-
χόντων ἀναγκάζεται ἐγκαμίζειν, καὶ
πρὸς κίμειν. κωλύειν δὲ δοκεῖ ὁ μὴ ζῆ-
τῆς μνηστῆραν.

ιβ'. Παύλου. Οἰκεία γάμῳ γαμεῖν
ἀφ' ἧλιξ δύνάται. ἢ γὰρ τῆς πρε-
βιάτων διοικήσεως πρὸς τὸ ὀφφίκιον
τῆς κουράτωρ φέρεται, οὐ μὲν ὁ
γάμος αὐτῆς.

ιγ'. Μοδεστίνου. Ὁ πρὸς ἐλευθέραν
μὴ ποιησαμένην πόρῳ ἐκ τῆς ἰδίου
σώματος ἔχων συνήφθῃ, οὐ παλ-
λακῶν, ἀλλὰ γαμετῶν ἔχον δοκεῖ.
Οὐλπανοῦ. Φανερώς δὲ δοκεῖ πόρον
ποιεῖν οὐ μόνον ἢ ἐαυτῶν ἐν χαμαιτυ-
πίῳ πρὸς ἡσασα, ἀλλὰ καὶ ἡ τῆς οἰ-
καίας ἀφροδίτῃ ἐν ἐργασθείῳ μὴ φει-

Basil. Tom. IV.

A vel absentiae patris. uxorem
duxit, vel si filia nupserit :
tunc tales nuptiae rectè con-
trahuntur, dum vel filius ta-
lem uxorem ducat, vel filia
tali nubat, quem pater non
repudiaret.

IX. VLP. IAN. Si cum ad- L. 12.
rogauero, qui iam duxerat
quam repudiaueram, non
sunt nuptiae incestae.

B X. IDEM. Ignobilis, id est, L. 13.
infamis patrona liberto suo. Præ-
nubere potest causa cognita. 9. 1. 2.
à iudice. & 3.

XI. MARCIANI. Qui absque L. 19.
probabili & iusta causa^m li- Præ-
beros quos habet in potesta- term.
te prohibet uxorem ducere dig. 5.
aut nubere, vel qui dorem

dare non vult, per præsides
cogitur in matrimonium col-
locare, & dotē constituere.
prohibere autem videtur qui
non quærit ut despondeat.

XII. PAULI. Adulta virgo L. 20.
nubere suo arbitrio potest :
° ad officium enim curatoris
rerum administratio perti-
net, non etiam matrimo-
nium eius.

D XIII. MODESTINI. Qui con- L. 24.
suetudinem habet ad mulie- Præ-
rem liberam^p quæ non cor- term.
pore quæstum facit, non con- dig. 3.
cubinam, sed uxorem habe-
re videtur. VLP. IAN. Pa- L. 43.
lam autem quæstum facere
videtur, non tantum eam quæ
in lupanario se prostituit,
verum etiam^q quæ in taber-
na cauponia pudori suo non

X

parcit. Palam autem dicimus
si passim sine delectu, non si-
qua adulteris, vel stupratori-
bus se commiserit, sed quæ vi-
cem prostitutæ sustinet: nam
quæ cum vno & altero pe-
cunia accepta se miscuit, non
videtur palam corpore quæ-
stum facere. His connumera-
tur etiam ea quæ non quæ-
stus, sed libidinis causa se pro-
stituit. Non solum ea quæ fa-
cit, verum ea quoque quæ
fecit, etsi facere desit, in-
fama notatur: neque enim
aboletur turpitudine: nec ig-
noscitur ei quæ propter pau-
pertatem turpiter vixit, di-
cens se propter paupertatem
formam prostituisse. Leno-
ciniū facere non minus est,
quàm palam corpore quæ-
stum facere. Lenia autem est,
quæ mulieres prostituit mer-
cede viris porrecturas, quid
cupiatur, quamvis sub alio
prætextu, putā quasi ministe-
rio earum in caupona utatur.

L. 25. XIV. MODEST. Filius emancipatus etiam sine consensu patris uxorem ducit: & adeo legitimæ nuptiæ sunt, vt ex eis procreatus patri legitimus filius sit & heres.

L. 31. XV. MARCELLI. Si quis matrimonium diuortio soluerit, deinde idem renouauerit, idem matrimonium esse creditur, si non multo tempore interposito nuptias renouari contigerit, nec interim vir aliam duxerit, aut mulier

Α παρδύνη. τὸ δὲ φανερώς λέγουμεν, ἐὰν
χρῶναι ἀνὰ φειδοῖς, οὐ μὲν ἐὰν τις
ἐαυτὴν ἐκδῶ μοιχοῖς, ἢ αἰχρου-
ροῖς, ἀλλ' ἢ πάλιν περὶ ἐξουσίας ἐπέχου-
σαι. ἢ γὰρ ἕξ ἐνός ἢ δευτέρου λαβοῦσα
χρήματα. ἢ πρὸς μίξει, πόρῳ φανερόν
ἐκ τῆς σωματικῆς οὐ δοκεῖ ποιεῖν. τού-
τοις συναινεῖται, καὶ ἡ μὴ διὰ πό-
ρον ἐαυτὴν περὶ ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ ἡ
Β δυπαθῆαι. οὐ μόνον ἡ ποιοῦσα, ἀλλὰ
καὶ ἡ ποιουμένη πόρον ἐκ τῆς οἰκείου
σωματικῆς, καὶ ἐπαύσατο, ἀπμοῦται.
οὐ γὰρ ἀπαλείφεται ἡ αἰσχύνη καὶ οὐ
συγγνώσκεται ἡ δι' ἀπολείαν αἰσχύνης
ῥησάσα, λέγουσα ὅτι δι' ἀπολείαν ἐ-
πόρνευον. ἡ πορνόβοσκήα ἐκ ἐστὶν ἡττων
τῆς ἐν φανερώ. ἢ πρὸς πόρνεύας.
πορνόβοσκήος δὲ ὅστις ἡ περὶ ἐξουσίας γυ-
ναῖκας. ἢ πρὸς μισθῷ τοῖς παρατηροῦσι
συμφετομενίας, καὶ ἐν ἐστὶν περὶ
χρήματι, πάλιν δι' ἐκπαιδείαν ἐν κα-
πιλείῳ.

ιδλ. Μοδίσινου. Ο αὐτεξούσιος, καὶ
 χεὶς τῆς τῆ πατρὸς συναινεσίως γα-
 μεῖ· καὶ ποσοδὸν νόμιμός ἐστιν ὁ γά-
 μος, ὅτι καὶ ὁ ἐκ τῆ ποιούτου συνοι-
 δικεῖοις ἡκτόμηνος, νόμιμός ἐστι τῷ
 πατρὶ πάντες καὶ κληρονόμος.

ιε'. Μαρκέλλου. Ενώ τις Ϟ πρὸς
 πλὴν αὐτῷ γαμετὴν διαλύει γάμον,
 εἶπα τῷτον αὐτὸς ἀνανεώσηται, εἰς ἧ ὃ
 αὐτὸς νομίζεται γάμος μόνον, εἰ ὀλί-
 γου παραδραμόντος χρόνου Ϟ γά-
 μον ἀνανεωθῆναι συνέβη, καὶ μήτε
 ὁ ἀνὴρ ἐν τῷ μεταξὺ, μήτε ἡ γυνή

L. 37.
Quære
tit. 5.
dig. 9.

XIX. ID EM. Libertus cu-
ratoris, vxorem eam ducere
non potest cuius curam pa-
tronus eius administrat.

L. 38.

Quære
huius
rit. d. 25
th. 2. 8
dig. 44
& 45.

XX. IDEM: ^e Qui officium
in prouincia administrat, in-
de oriundam, ^f vel ibi domi-
cilium habentem vxorem
ducere non potest. ^g sponsare
autem non prohibetur, & si
post depositum officium no-
luerit mulier nuptias exequi,
atras tantummodo reddit.

§. I.

^b Eam autem quam prius sibi desponderat potest ducere: nec dos caduca fit, & deficit, sed confirmatur.

§. vlt.

Quar
rit. I. d
vlt. vel
rit. 5. d
20. the
vlt.

Qui in prouincia officium administrat, etiam si ipse uxorem ducere tempore officij non possit, tamen filias suas in matrimonium collocare, & dotem pro eis dare non prohibetur.

L. 45.
in pr.

Quær
rit. 5. d.
13. Hæ
sunt su
blara 2
Nouvel
78., vt
etiam
d. 20.

Quar
lib. 7.
tit. 8.
dig. 10
quod
habet
distind

Quæ
lib. 22
tit. 5.
49. tit.
1. d. 1.
& lib.
24. tit.
dig. 3.
& li. 2.
tit. 1.
vlt.

Quæ
lib. 3.
tit. 1.
vl. quæ
cet q

Xⁱ. XI. V L P I A N. * Dicit lex, libertam quæ patrono nupta est, invito patrono alij nubere non posse. Patronus autem is quoque ⁶ intelligendus est, ¹ qui eam ea lege emit ut manumitteret : nam ea manumissa liberta eius qui emit censetur. Hæc, ^m quoniam proponitur patronus ⁷ emisisse, & manumisisse. ⁿ Si quis tamen iurauerit se cuiusdam patronum esse, hoc ius non habebit, ^o ut liberta eo invito nubere non possit. Sicut nec ^p ille qui non suis nummis ancillam ^s comparauit.

vi. quod est Nouell. 78. Nam ea manumissa. Ab eo scilicet qui emit, & eius ipse quoq; fit heres, vt lib. 45. tit. 1. d. 16.

10. Ἰδεμ. Ο τῷ κουρατωρος ἀπελθὺν
 ἔρ⁹Ⓞ, οὐ δύναται πρὸς γάμον λα-
 βεῖν πλὴν ὑπὸ τῷ οἰκείῳ πατρὶ⁹Ⓞ
 κουρατορδοξιδύειν.

κ'. Ἰδεμ. Ο ἐν ἐξουχίᾳ χεῖρων ὀφ-
φίκιον, οὐ δύναται χαμεῖν ἢ ἐν αὐτῇ
ζῆμνηθεῖσθαι, ἢ πλεὺ οἰκησὶν ἐχρυσαν ἐκεῖ.
μνησεύεσθαι δὲ οὐ κωλύεσθαι, ἢ ἐὰν ἡ
ζῆμνη μὲν πλεὺ ἀποθεσὶν τῷ ὀφφίκιου
μὴ θελήσῃ χαμεῖσθαι, μόνους εἶναι ἀρ-
ραβῶνας ἀποδίδωσι.

Τὴν δὲ θεωρησεν υἱοῦσαν διώματα
λαβεῖν· καὶ οὐ γίνεται ἡ περιξ ἐπιωμέ-
νη, ἥτοι ὀξυτονουμένη, ἀλλ' ἰσχυρά.

Ὁ ἐν ἐπαρχίᾳ χεῖρων ὁ Φφίκιον, ἐ-
κὲν αὐτὸς ἔδυναται γαμεῖν καὶ τὸ Φφ-
Φίκιον καμρόν, ἀλλ' ἐν ταῖς οἰκείαις θυγα-
τέρας ἐσθροῖς πρὸς γάμον, καὶ ἑπιδοδὸνα
παροῖκα ὑπὲρ αὐτῶν οὐ κακώλυται.
καὶ. Οὐλπ. Δέξθ' ὁ νόμος, πλὴν ἀπελθ.

θέραν πλὴν γαμηθεῖσαν ἢ δὴ τῷ πα-
 τρωσι, μὴ δύνασθαι παρὰ γνώμῃ τῆς
 πατρὸς ἐτέρῃ γαμεῖσθαι. πατρὸς
 ὃ προσήκει νοεῖν καὶ κεῖνον, ὅστις ἐπὶ
 ὄρω ἐλδυσθερίας ἐτυχεν αὐτῷ ὠνησά-
 μινος, ἐπὶ ἢ ποιᾷ ἐλδυσθεροθεῖσο
 ἢ ἡγερότος ἀπελδύσερα νομίζεται

D ταῦτα Ἰησοῦς διεμαρτυρεῖται ὁ πατέρων ἀπο-
 ρήσας καὶ ἐλθὼν ἀπορήσας. εἰ μὴ τοις ἰσχυ-
 ροῖς ἐξέτινος ὁ πατέρων αὐτῆς ὅτι
 ἐκ αὐτοῦ ἐχάτητο τὸ δίκαιον, ὥστε μὴ δύ-
 νασθαι πλὴν ἀπελθόντων αὐτῶν ἀκούοντο
 γαμψῶς. ὡς περ οὐδ' οὔτε κλεινὸς ὅστις
 ἐκ ἐκ τῶν οἰκείων νομίμων ἔτυχε τοι-
 αῦτως διαρῶσαν αὐτοῦ ἀντιμετάθεσθαι.

Ζήπι
Ζτ.ε.
Δγ.θ,

Ζήτη. 8
 παρὸν
 πρὸς Ζη.
 διγ.
 καὶ. Σιμ.
 β'. καὶ
 δι. μὲν.
 καὶ μ'.

Ζῆπι
 πτ. α.
 διγ. ῥ.
 γαπ.ι.
 πτ. ε.
 διγ. ῥ.
 Σεμ.π.
 λδ.
 παῖστ.

Zñti
Zñt.
dy.ry
Tawta
dny pññ
vññ tññ
on. na
egñ, wñ
lòx'. dñ

. ἔτ. ῖ.
 - δγ. ῖ
 ὁ χορ
 - διαπλῆ
 Ζήτει
 βι. κβ
 πτ. ῖ.
 - βι. μδ
 ἔτ. α
 δγ. μδ
 5 εὐ βιβ
 5 καὶ. 27
 ε'. δι. λ
 - δεμ. δ
 εὐ βιβ
 μθ'. π

Τί οὖν ὅπ' ἐπιζούσιος στραπώτης

πλὴν πεκουλιαρίαν αὐτῷ στραπαγνάν
ἡλθ' ἐξέσεν, ἄρα δυνάται ὃ εἰρημέ-
νον ἐπὶ ταύτῃ δίκαιον ἔχον, ὥστε ταύτῃ
αὐτῷ γαμηθεῖσθαι μὴ δυνάσθαι ὡρὰ γώ-
μῳ αὐτῷ λοιπὸν ἐτῶ γαμείσθαι; λέγει
ὁ νόμος. τότε ὁ ἐπιζούσιος στραπώτης δύ-
ναται καὶ τῆς ἀπελευθερίας εἶναι ὃ δίκαιον
ἔχον ὅταν ἐκ τῆς ἰδιοκτείας τοῦ αὐτοῦ πεκου-
λίου ταύτῃ ἐτυχὴν ὠνησέμενος. ὁ δὲ
στραπώτης μὴ ἔχον ἐκ τῆς ἰδιοκτείας τοῦ αὐ-
τοῦ πεκουλίου, στραπαγνάν ἐλευθερῶν,
πατρῶν καὶ τὰς διατάξεις ἐπὶ νομίζει,
καὶ ὁ τοῦτου πατήρ οὐ δυνάται ὃ πα-
τρωνικὸν ἐπὶ ταύτῃ δίκαιον ἔχον.

Ἡ μὲν οὖν μνηστειόσα τῷ πατρὶνι,
καὶ ἀκοντὶ αὐτῷ πέμψασα διαζύγιον,
ἐτῶ σιωπῇται.

Ἀκοντὰ δὲ λέγει μὲν τὴν μὴ σιωπῇσιν
ταῖς πατρὶνι. Τόινυν οὐ καλῶς ὁ νόμος δια-
λύσθαι συγχωρεῖ τὴν ὡς τὴν πατρῶνα, καὶ
τὴν ἀπελευθερίαν γάμον, εἰ μὴ ἰδικῶς ὁ
πατὴρ ἐπὶ τῇ διαλύσει σιωπῇσιν τῆς
γάμου· ἐὰν ἀπελευθερῇ πέμψῃ διαζύ-
γιον μαυνομνῶν τῷ πατρὶνι, ἔσθ' ἐν κα-
τάταξιν ποιῇ, ὥστε ἐλευθεροῖ αὐτὴν τὴν ἀ-
νάγκης τῆς νόμου, εἰς τὸ δυνάσθαι λοιπὸν
ἐτῶ γαμείσθαι. τῆς τοῦ λέγειν, καὶ μὴ
μαυνομνῶν τῷ πατρὶνι, ἀπολιμπανό-
μῳ δὲ καὶ ἀγνοῶν ὅπ' ὡρὰ τὴν ἀπελευ-
θερίαν ἐπέμψῃ διαζύγιον. διὰ τὸ δὲ ὅ-
φειλομὲν τοῖς πατρὶσι ὡρὰ τὴν ἀπε-
λευθερίαν ὑμῶν, ὁρῶντες ὅτι ἐδόξεν ἐπὶ
ἀκοντὰ νομίζεσθαι μὴ μόνον τὴν διζένοι-
τα ὡς τὸ πέμψῃν ὡρὰ τὴν ἀπελευ-
θερίαν διαζύγιον, ἀλλὰ καὶ τὴν μὴ ἰδικῶς

Quid ergo si miles filius-
familias⁹ peculiarem ancil-
lam suam manumisit, potest
ne ius supra dictum in ea ha-
bere, ut ei nupta eo inuito
postea alij nubere non possit?
Dicit lex. Tunc filiusfamilias
miles hoc ius¹⁰ in libertam
habere potest, cum ex ca-
strensi peculio eam compa-
rauit. Miles enim qui castren-
sis peculij ancillam manumit-
tit, ex constitutionibus¹¹ pa-
tronus esse creditur, nec pa-
ter eius ius patronatus¹² in ea
habere potest.

Quæ patroni sponsa tan-
tummodo fuit, etiam ipsi in-
uito misso repudio, alij nu-
bit.

Inuitum autem dicimus
eum qui non consentit.
Cum ergo lex non alias con-
cedat dirimi matrimonium
quod inter patronum & li-
bertam contractum est, nisi
patronus specialiter consen-
serit dissolutioni eius: si li-
berta furioso patrono re-
pudium remiserit, nihil agit
omnino, neque soluit se le-
gis necessitate, ita ut alij pos-
sit nubere. Hoc autem di-
co, etiam si non furioso pa-
trono, sed absenti & igno-
ranti à liberta repudium di-
xerit. Nam propter honorem
patronis à libertis debitum,
rectius esse visum est, inuitum
intelligi, non solum qui dis-
sentit remisso à liberta repu-
dio, sed etiam qui non specia-

S. 1.
Sed nec
is qui
iussu te-
statoris
ancillā
manu-
miser.

Quære
dig. 48.
tit. 1.
dig. 28.

Quære
lib. 49.
tit. 1.
dig. 8.
& li. 48.
tit. 7. d.
30. th. 2.

S. 2.
Quære
ut. 1. d.
15. Hoc
in ea
quæ nu-
bit, &
propter
hono-
rem pa-
troni.

S. 3.
Hoc
fuit co-
stitutū
propter
hono-
rem pa-
troni.
Quære
ut. 7.
dig. 10.
cuius
est ini-
tium
Furiosæ
matri-
monii.
Furio-
sus e-
nim &
prodi-
gus nul-
lam ha-
bet vo-
luntatē,
vel lib. 20
tit. 3.
dig. 40.

liter consentit eius nuntio.

§. vii. *Y* Si patronus ab hostibus captus sit, liberta cum alio connubium non habet. Lex enim dicit, etiam post captiuitatem durare matrimoniū inter libertam & patronum, propter honorem patrono debitum. Aliud est si non captiuitate, ¹⁶ sed alio modo contigerit patronum in seruitutem redigi: vt si ² pretij participandi causa seipsum vendiderit, & seruus factus sit. Tunc enim sine dubio dissoluitur matrimonium inter eum & libertam.

L. 52. *XXII. PAVLI. ^a Si nuptiæ incestuæ sint, quæ data sunt dos esse non videtur, & ideo omne quod dotis nomine maritus percepit, ei auferitur, ^b licet ¹⁷ fructus perceperit.

* Quare 6. tit. huius lib. & lib. 40. tit. 37. dig. 32. them. 1. lib. 3. & cetera eiusdem lib. & tit. dig. 5. nam si inueniatur non consistere matrimonium, quod sit contra leges; nec des. consistere videtur.

XXIII. IDEM. Qui in pro-
uincia sua militant; uxorem
ex eadem prouincia ducen-
tes, non videntur facere
contra legem, idque etiam
quibusdam constitutionibus
cauetur.

L. 67. XXIV. TRYPHONINI. ^d Si
 §. 2. qui tutor vel curator fuit;
 §. 18. adoptauerit maritum eius
 §. 26. cuius tutelam gessit aut cu-
 ram, aut patrem eius adoptio
 irrita est: non tamen solui-
 tur matrimonium, sicut solui-
 tur cum quis generum suum
 adoptauerit.

^A συνανοῶτα τῇ τούτου πομπῇ.

Εἰ δὲ ὁ πάτριος αἰχμαλωτὸς γένη-
ται, οὐ δύναται ἡ ἀπελευθέρωσις
ἐκ τῆς συναλλαγῆς γάμου. ὁ γὰρ νόμος
ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ φυλάττει τὴν
ἐλευθερίαν τοῦ ἀπελευθερωμένου
ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ὅσον, ἀλλὰ καθ' ἑ-
καστὸν συμβαίνει κατὰ δουλωθῆναι τῇ πα-
τρίδι. οἱ δὲ διὰ τὸ μεταχεῖν μέρος τι
ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας ἐλευθερὸν αὐτὸν, καὶ κα-
τεδουλώθη. ἐν ταῦτα γὰρ δίχα πάσης
ἀμφιβολίας, ὁ πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν
ἀπελευθέρωσιν διαλύεται γάμος.

* κβ'. Παυλ. Επὶ τῷ ἀδεμίτων γάμων,
ἐπεὶ περιζῇ τὰ ἐπιδοθέντα δοκεῖ, καὶ
διὰ τοῦτο πᾶν ὅπου ἐκ τῶν ἐπιδοθέντων
λόγω· περὶ ἐλάβεν ὁ δῆθεν ἀνὴρ,
ἀφαιρεῖται παρ' αὐτοῦ, καὶ τὰ μάλιστα
καρποὺς ἐτυχεν εἰληφώς.

* Ζήπει ἡτ.σ'. τῷ παρόντι βίβ. κ' βίβ. μ'. ἡτ. λζ'. διγ. λζ'. δι. α'. γ'· καὶ πάλαι πὲ τῷ αὐτῷ βίβ. καὶ ἡτ. διγ. ιβ'. τῷ γάμου γδ αὐτοῦ· πὺ ἀπελευθερώμενον διὰ τὴν ἀποστασίαν, ἐδ' ἡ ἀποστὰς συνῆλθε πάλιν.

κγ. Ἰδεμ. Οἱ ἐν τῇ οἰκείᾳ ἐκκλησίᾳ
στρατευόμενοι, λαμβάνει ἐκ τῆς αὐτῆς
ἐκκλησίας λαμβανόντες, οὐ δοκοῦσιν
ἐναντιοῦν τῷ νόμῳ ποιεῖν, ὅπως καὶ ἡμεῖς
τῇ διατάξει ὁδηγοῦμεθα.

[illegible]

Εάν δὲ ἡ νέα μὴ λογισθῇ σάσα Α ἢ ἱππο-
 ἱπποῦπον τελευτήσῃ ἢ συγατὲ
 κληρονόμῳ, δυνάμαι γυρόμεν Θ τῆς
 τελευτῆς ἱπποῦ, ἢ κουράτωρ
 ἐγκαμίζῃ αὐτῷ τῷ ἡμί μου. ὃ γὰρ
 ἡρεός λοιπὸν ἀπλῆν ὅστι κληρονομία ἔσται.
 κέ. Οτε οὖν τῆ γάμου τῆς κόρης
 ἀμφιβάλλοιτο μήτηρ καὶ συγγενεῖς,
 καὶ ἱπποῖ, ὁφείλει ὁ ἀρχὼν τῶ
 οὗτου διακρίνειν.

Εάν ἐν τοῖς γάμοις συνήνεσεν ὁ
 πατήρ, οὐδὲν ἐναντιόεται τῷ γάμῳ ὃ
 μὴ ὑποσημνήσῃ αὐτῷ Α ἐν τῷ περι-
 κώ συμβολαίῳ.

κζ. Ο πατήρ μὴ ἐναντιούμενος τοῖς
 γάμοις τῆ παιδός, συναίνεῖν δοκεῖ, καὶ
 ὃ ἐκ τούτου ὑπομένει Α ἔγονον, ἀναλ-
 κάζεται τρέφειν.

κη. Εάν ὡς τὰς διατάξεις ὁ ἀρχὼν
 ἐκ τῆς ἐξουσίας ἀγάγῃται συναίνου-
 σάν γυναικα. πῶς μὲν ἄλλος ὁ γά-
 μος. Εάν δὲ μὴ ταῦτα εἴρηξῃ Α οὐδὲ
 αὐτῷ γάμον ἢ γυνή, Θ μὴ ταῦτα ὑ-
 πόμνητοι παῖδες, νόμιμοι εἰσιν.

κθ. Κόρης γαμουμένης, οὐ δεόμεθα
 τῆς συναίνεσώς τῆ κουράτωρ Θ, ἢ
 τῶ συγγενῶν, ἀλλὰ μόνος τῆς βουλή-
 σέως αὐτῆς.

λ. Εάν ὁ πατήρ μὴ βουλομένην πῶ
 συγατὲρα ἢ ἀνδρὸς ἀποσῇ, αὐτὸς
 κατεχέσθαι ὁφείλει ὁ ἀρχὼν τῆς ἐπαρ-
 χίας ἀνακαλεῖν Α πατέρα οὐδὲ ἀνα-
 γέναι αὐτῷ τῷ ἀνδρὶ.

λα. Οὐδὲ γυνὴς, γάμου γυρόμενα
 τὰ τῆ γάμου συμβολαία εἰς ἀπο-
 δέξιν. ἀποδοσὶ, ὃ ἐναντιῷ Α ἔχου-

A Si mulier adulta non re-
 ceptatione à tutore, de-
 cesserit relicta filia heredē,
 possum ego qui tutor fui, aut
 curator defunctæ, eam filio
 meo collocare in matrimo-
 nium; iam enim debitum
 simplex est hereditarium.

Quare
 dig. 42.
 & 49.

XXV. Cum de puellæ nup-
 tiis dissentiant mater & pro-
 pinqui & tutor, Præses su-
 per ea recognoscere debet.

L. 1. C.
 de nu-
 ptiis.

XXVI. Si nuptiis pater
 consensit, nihil obest quod
 ipse dotali instrumento sub-
 signauerit.

L. 2.
 Hic in-
 tellige
 consen-
 sum, si
 non con-
 tradicat
 ut d. 28.
 L. 5.

XXVII. Pater qui filij ma-
 trimonio non contradicit,
 consentire videtur, & ne-
 potem ex eo natum, alere
 cogitur.

XXVIII. Si contra consti-
 tutiones Præses ex provin-
 cia uxorem consentientem
 duxerit, interim quidem
 non constat matrimonium.

L. 6.
 Quare
 eiusd.
 tit. d. 6.

Quare
 1. tit.
 dig. 2.

Sed si postea mulier ratum
 habuerit matrimonium, qui
 postea nascuntur filij, le-
 gitimi sunt.

Quare
 dig. 31.

Quare
 dig. pe-
 nult.

XXIX. Cum puella nu-
 bit, consensu curatoris aut
 cognatorum opus non est,
 sed sola eius voluntate.

L. 8.
 Quare
 dig. 21.

XXX. Si pater filiam nolen-
 tem à marito discedere ipse
 detineat: Præses provincie
 patrem debet compellere, ut
 eam perducatur ad maritum.

L. 11.
 Quare
 tit. 1. d.
 8. eiusd.
 tit. d. 18.

XXXI. Neque sine nuptiis
 dotales tabulæ idoneæ sunt
 ad probationem, cum ve-

L. 13.

X iij

Quere
dig. 52.

ritas diuersum continet :^p neque si non interposita fuerint instrumenta , legitimè contractum matrimonium irritum est. nam etiam^q si amissum sit instrumentum , cetera³⁶ nuptiarum indicia non sunt irrita.

L. 14. XXXII. Nemo inuitus³⁷ cogitur³⁸ matrimonium contrahere , aut quod iam dissoluit renouare. Nam filiusfamilias³⁹ sanæ mentis, inuitus vxorem ducere non cogitur , sed etiam quam velit vxorem ducit :^r ita⁴⁰ tamen vt pater nuptiis consentiat.

L. 16. XXXIII. Si pater filiam exposuerit , qui autem eam sustulit , & aluit , velit eam filio suo coniungere matrimonio , debet pater consentire : aut si

L. 18. XXXIV. Puella minor annis viginti quinque & sui iuris constituta iterum nuptura ,^r ex sententia patris nubat. Quod si pater decesserit ,^r ex sententia propinquorum.

Eiusdē
tit. dig.
18.

Sed si inter se dissentiant , Præses eligat meliorem sententiam , vt si⁴¹ pares sint duo competitores , quem volunt propinqui , & quem mulier eligit , præferatur iudicium mulieris. Sed si suspicio sit aduersus propinquos , hoc eos nimirum agere ne puella nubat , quod ipsi tanquam liberis non existentibus⁴² ad successionem vocentur : tunc

A σης τῆς ἀληθείας· οὐδὲ μὴ γυομύων συμβολαίων ὁ νομίμως συσας γάμος ἀκυρὸς ὅστιν. ὅτι καὶ ἀπολλυμένου²⁴⁷¹ τῆ συμβολαίου τὰ λοιπὰ τῆ γάμων σημεία ἐκ ἑστίν ἀκυρα.

B λβ'. Οὐδεὶς ἀκὼν ἀναγκάζεται γῆμαι , ἢ ὃν ἔλυσεν ἤδη γάμον ἀνακαίνισαι. καὶ ὅς ὁ ὑπεξούσιος σωφρονῶν , ἀκὼν ἐκ ἀναγκάζεται γῆμαι , ἀλλὰ καὶ ὑὸ βούλεται λαμβάνει γαμήτιον· ἵνα μὴ τοι σωμαίνει τοῖς γάμοις ὁ πατήρ.

λγ'. Εὰν ὁ πατήρ ὀξέσθῃ πρὸ θυγατέρας , ὁ δὲ ἀνελόμην²⁴⁷² αὐτῇ καὶ θρέψας , βούλεται ἀρμώσαι τῷ ἰδίῳ παιδί , ὁφείλει ὁ πατήρ σωμαίνειν τῷ γάμῳ· ἢ εἰ ἀντιλέγῃ , παρεγγῆν τὰ ὅτι τῇ θυγατρὶ γυομύνα δαπανήματα.

λδ'. Ἡ ἐλάττων τῇ ἑκοσι πέντε ἐτῶν αὐτεξουσία , μέλλουσα δευτερογαμεῖν , γάμῳ τῆ πατρὸς γαμείδω· εἰ δὲ ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ , γάμῳ τῇ συγγενῶν. εἰ δὲ ἐναντιοῦται ἑαυτοῖς , ὁ ἀρχὼν κρινέτω πρὸς βελτίονα γάμῳ , ἵνα εἰς ἴσοι ᾖσιν²⁴⁷³ ὁ δὲ δύο μνηστῆρες , ὃν²⁴⁷⁴ συγγενεῖς βουλόνται , καὶ ὃν ἡ γυνὴ ὀπιλέγεται , προσημαίνεται ἡ τῆς γυναικὸς κρίσις. εἰ δὲ ὑπόνοια ὅτι κατὰ συγγενῶν ὡς ὀπιτηδευόντων μὴ γῆμαι πρὸς κορίν , ἵνα αὐτοὶ μάλλ' ὡς μὴ ὄντων παιδῶν κληρονομήσωσι , τότε

πὺν κείσιν τοιούτων συγγενῶν πορσ-
δέχεσθαι, καὶ πρὸς οὓς ἔξ ἀδιαθέτου
ἐκ ἐλπίξεται διαβαίνειν ὁ κληρὸς, ἀ-
γάμου τῆς κόρης τελευτώσης.

λβ'. Εὰν αὐτεξοισία ᾖ τὴν ἡ ἀφῆλιξ,
οὐ μόνον τῇ βουλήσιν τῆ πατρὸς πι-
σεύομεν, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτῆς τῆς κό-
ρης ἑπιχειροῦμεν πορσάρεσιν. εἰ δὲ ὁ
πατὴρ οὐ πορσεῖται, πρὸς τῆς μητρὸς καὶ
τῆς συγγενῶν καὶ τῆς κόρης. εἰ δὲ
καὶ μητρὸς ἐσέρηται καὶ κουρατω-
ρήσεται, καὶ ἀμφισβήτησις ᾖ τὴν ἡ-
μι μᾶλλον ὡφείλεν ἡ κόρη ζυχθῆ-
ναι, καὶ ἡ κόρη ἐρυθριάσαι μὴ λέ-
γῃ τίνα βούλεται ἑπιλέξασθαι. τό-
τε τῆς συγγενῶν πορσόντων, ὁ ἀρχὸν
κελεύτω.

λγ'. Οσοῖς συμβῇ γινέσθαι μνήμεν
γάμου ἢ ἐν διαθήκῃ, τυχόν, δίδωμι
καὶ ληγατεύω τῷδε εἰς καιρὸν γά-
μου, ἢ βούλομαι κτελεῖν οἶκον ἐν
τῷ καιρῷ τῆς γάμου, ἢ βούλομαι αὐ-
τῷ μὴ δοῦναι τὸ χρέος, ἐὰν γήμη
καὶ ἀπλῶς, ὅσοις γάμου μνήμη γέ-
νηται, οὐ πορσεῖται καὶ τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἡ
διδόται γαμεῖν πσεύομεθα λέγαν.
τυχόν ἑπὶ μὲν τῆς δ' ἑρένων ὅταν ὑ-
πὲρ ἢ τῷ πενταρεσκαδέκατον. ἑπὶ
δὲ θηλειῶν τῷ δωδέκατον ἐνιαυτὸν.
ἀλλὰ πορσεῖται αὐτῇ τῆς γαμικοῦ σωμαλ-
λάματ' τῇ ἀληθείᾳ λέγαν δο-
κοῦμεν.

λδ'. Ἡ διάταξις κελεύει καὶ ἀφρο-

A illorum propinquorum ad-
mittendum est iudicium,
43 qui intestatæ non sperant
successionem, si 44 puella in-
nupta decedat.

Præ-
term.
est L.
19.

XXXV. Si puella minor æ-
tate sui iuris sit, non solum
voluntati patris nuptias com-
mittimus, sed ipsius quoque
puellæ 45 requirimus volun-
tatem. Sin autem pater su-
perstes non sit, matris & pro-
pinquorum & puellæ. Quod
si matre quoque orbata sit,
& sub curatore agat, ac du-
bitetur cuinam potissimum
puella iungenda sit, & puel-
la rubore suffusa nolit dicere
quemnam potissimum eli-
gar: 46 tunc propinquis præ-
sentibus iudex 46 arbitrium
C suum interponat.

Præ-
term.
sunt,
leg.

XXXVI. Quoties contige-
rit nuptiarum mentionem
fieri, vel in testamento, verbi
causa, Do & lego illi in tem-
pus nuptiarum, vel volo ei
domum extrui tempore nu-
ptiarum, aut volo eum debi-
tum non exsoluere, si nuptias
contraxerit: & summatim,
D quoties nuptiarum mentio
facta fuerit, non credimus
eum loqui de tempore quo
quis potest nuptias contra-
here, videlicet in maribus
cùm exierit annus quartus-
decimus, in feminis autem
cùm duodecimus: 47 sed de
ipso contractu matrimonij re-
vera eum loqui.

L. 241

XXXVII. Iubet constitutio, L. 242

vt & mente capti & furiosi liberi, tam masculi-quam feminæ possint nuptias contrahere, etiam non consentientibus parentibus: necesse habentibus patris curatoribus præstare dotes, & ante nuptias donationes, in vrbe quidem regia iudicio Præfecti vrbis, in prouinciis autem iudicio Præsidentum aut Episcoporum, simul iudicantium & de opinione seu existimatione eius, personæ quæ iungenda est filiæ aut filio furiosi, in facienda ea de re æstimatione præsentibus tam patris curatoribus, quàm his qui ex genere eorum nobiliores sunt, examinatione omni absque iactura procedente.

Absque damno, nempe quod nullo damno adfici debeat filius furiosi iugendus matrimonio.

L. 16. XXXVII. Qui manumisit collactancam suam, vxorem eam ducere potest.

L. 17. XXXIX. Permittit constitutio maiores sexagenariis iungi matrimonio minoribus quinquagenariis.

L. 20. XL. Mater pupillæ nubere tutori filiæ suæ potest.

XL. Quidam filium habens sui iuris constitutum, cuique conditionem quæsierat, constante matrimonio post liberos susceptos, curator nurui suæ nominatus fuit. Eius autem filius idemque maritus, veritus ne fortè matrimonium non consisteret propter curam patris, ea de re principi preces obtulit. qui rescripsit, valere quidem ma-

καὶ μαινομένου παῖδας καὶ ἄρρενας καὶ θηλείας γαμείν, καὶ μὴ συναμνοῦντων τῶν πατέρων ἀνάγκαι-ζομένων τῶν τῶ πατρὸς κούρατῶρον ἐπιδιδόναι ποσῖνας ἢ ποσῖναμαίας δωρεάς, ἐν μὲν τῇ βασιλίδι πόλει, κείσθ' τῶ ἐπαρχοῦ τῆς πόλεως, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις κείσθ' τῶ δρχόντων ἢ τῶ ἐπισκόπων, κεινόντων ἀμα καὶ πλεὺς ἐπολήψιν τῶ μέλλοντος συναφθῆναι ποσώπου τῇ θυγατρὶ, ἢ τῶ ἢ τῶ μεμλυότος. παρόντων τῇ ποσὶ τύπου κείσθ' καὶ τῶ κούρατῶρον τῶ πατρὸς, καὶ τῶ ἐν τῶ γῆρι ἐπισήμων, πάσης τῆς ἐπὶ τύποις ἐξετάσεως ἀζημίως ποσβαίνουσας.

λη'. Ο πλεὺς ἰδίαν συγγάλακτον ἐλδ-δερόσας, δυνάται αὐτῶ ἀγαγ-δα ποσὸς γάμον.

λθ'. Η διάταξις ἐπιτρέπει τῶ μείζονα τῶ ἐξήκοντα ἐνιαυτῶν, συνά-πιδαι τῇ ἐλάττονι τῶ πενήκοντα ἐνιαυτῶν.

μ'. Η μήτηρ τῆς ἐπιτροπείσης δύνάται τῶ ἐπιτροπῶ τῆς ἰδίας θυγατρὸς γαμηθῆναι.

D μα'. Εχων ἕως αὐτεξούσιον παῖδα, καὶ νύμφην αὐτῶ ἀγαγόμενος, μὲν πλεὺς γάμου σύσασιν ἤδη παίδων τεχθέντων ὑπο τῆς νύμφης, ὠνομάσθη κούρατῶρ τῇ ἰδίανύμφῃ. ὃ τῶ τύπου πατρὸς ἢ τῆς νύμφης αἰὲρ ἀλαβηθεὶς μὴ ποτε ἀσύστατος ὁ γάμος γῆρηται ποσφάσθ' τῆς τῶ πατρὸς κούρατῶρος, ἐδεήθη βασιλέα. καὶ ἀνπεγράφη, τῶ μὲν γάμον ἐρ-

μη κα-
τα π-
μιδαι
φείλει-
τας τῶ
συνα-
φθῆναι
μῶν
ποσ-
γῆμον
πατὸς
τῶ μα-
νομένου
ἀλάγα-
τα τῶ
τῶ ὡ-
στ π-
μον. βι.
ε. ὑπ.
ε. διγ.
β.

Ζήπι-
δι. ζή-
σιμ. β.
καὶ δι.
ιβ.

ῥῶτα, πλὴν παύσαιθαι (W) πατέρα
τῆς κουράπιονος, ἢ ἄλλου κατασαδέν-
τος λόγου διενθῶναι ὑπὸ αὐτοῦ (W) πα-
τέρα.

μβ'. Ο κουράπιωρ διώσται πλὴν ἰδίῳ
ἐκδιώσται θυγατέρα τῷ κουράπιωρ ὁ-
μῶν.

μγ'. Εὰν ἡ ἐπιτροπευθεῖσα παρὰ υἱοῦ
ἢ λόγου λάβῃ τῆς διοικήσεως (C) ὑπὲρ
ἑξήκοντα (W) εἰκοσὸν πέμπτον ἐνιαυτὸν (W), καὶ
παράδραμῃ καὶ ὁ ὠρεσμένος ἐνιαυ-
τός, διώσται αὐτὴν ὁ τῆς ἐπιτροπεί-
σαντος υἱὸς ἀγαγέσθαι. εἰ δὲ καὶ ὁ πα-
τήρ τῆς κόρης τελευτῇ τῆτο ἤπιση,
ὥστε συναφθῆναι πλὴν κόρῳ τῷ τῆς
ἐπιτροπῆς πατρὶ· καὶ οὕτως ὁ γά-
μος ἐρρώται.

μδ'. Ο μὴ ὢν τῆς ἀληθείας ἐπιτρο-
πος, ἢ κουράπιωρ, εἰ καὶ συνέχρησται
τῷ ὀνόματι τῆς ἐπιτροπῆς, ἢ τῆς κου-
ράπιωρος, καὶ διώκησεν, ἢ καὶ καθαρὸς
διοικητὴς ὡς ἀλλοτείων πραγμά-
των ἐχρῆτο, μὴ κωλύέσθω εἰς γά-
μῳ (W) ἢ ἐαυτοῦ ἢ τῆς ἰδίου πατρὸς λα-
βεῖν ἐκείνῳ, ἥς τὰ πρᾶγματα διώ-
κησε.

με'. Τὸ δὲ πρῶτον ἐκ τῆς τῆς νόμων
ἀντιθέσεως εἰσηγμένῳ (W), ἡμεῖς φιλαν-
θρώπως λόγῳ συγχωρήσας. εἰ γὰρ ἐκ
ψήφου δικαστικῆς εἰς μέταλλον ἔσας,
ἢ δούλη ἢ γυνὴ δοθῆναι προστά-
χθη, ὁποῖον νυνὶ ὅτι τότε ἐν Προικον-
νήσῳ καὶ τῷ ἐν τῇ καλούμενῃ Γύψῳ
δουλεία μὲν ἔστω καὶ τὸ παρὰ τῆς πα-
λαιῶν νομοθετηθῆν ἐκ τῆς τιμωρίας
ἐπαγομένη· διεξάγνυτο δὲ ὁ γάμος,

matrimonium, sed patrem à cu-
ratione abstinere debere, f &
alio constituto s patrem ei
rationem reddere oportere.

XLII. Curator filiam suam L. 5.
ei cuius curam gerit nuptui Quare
collocare potest. dig. 36.

XLIII. Si ea cuius tutela ab L. 6.
aliquo gesta est, & ratio-
nes acceperit administratio-
nis, & annum quintum & vi-
cesimum excesserit, & præ-
finitus annus præterierit, fi-
lius eius qui tutor fuit, eam
ducere non prohibetur. Quod
si etiam pater puellæ cum
decederet hoc postulavit, ut
puella filio tutoris iungeretur:
valet hoc quoque ma-
trimonium.

XLIV. Qui re vera tutor aut L. ult.
curator non est, etiam si no-
mine tutoris aut curatoris
usurpato administraverit, aut
etiam nudus fuerit gestor re-
rum alienarum, ne prohi-
beatur sibi vel filio suo illam
copulare cuius bona admi-
nistravit.

XLV. Quod autem prius ex Nou.
legum seueritate introdu- 22. c.
ctum fuerat, nos benigna in- 8.
dulgentia abrogamus. Si
quis enim vel vir, vel mulier
iudiciali calculo in metal-
lum dari iussus esset, quale
nunc est in Proconneso & in
Gypso quæ vocatur: secun-
dum quod veteribus legibus
fancitum erat, inferebatur
ex poena seruitus: dissolue-
batur autem matrimonium,

ρούμθα πλὴν τοιαύτην, εἴ γε σαφῶς ἂν ποδὶ χθεὶν κακουργίαν, καὶ ἀφαι-
ρούμθα πλὴν δεσποτείας τῇ τοιού-
των πονηρῶς βεβουλαμένῶν, καὶ
ἔστω πάλιν καὶ τὸ γάμῳ ὥστε
ἀν' εἰ συναινέσεν ὁ κεκτημένος πλὴν
ἀρχῇ. καὶ ὁ μὲν ἐμπιπείτω τῆς δε-
σποτείας, αὐτὸς δὲ εἰς ἀγῆρευαν ἀν-
αρπαζέστω τὸ δόδλῳ πρὸς τὸν
τοιοῦτου συμβαίνοντος ἀποτελέσμα-
τος, ἢ εἴπερ συνήνεσεν, ἢ εἴπερ ἐκα-
κούργησεν ὁ κεκτημένος. πρὸς δὲ
λῶν, ὡς καὶ ὁ τεχθέντες ἐκ τῇ
τοιοῦτων γάμων ἐλεύθεροί τε καὶ δι-
γμῆς κατὰ τὸνδε ἡμῶν νόμον
ἔσονται.

Καὶ πολλὰ μᾶλλον ταῦτα κρατεί-
τω, εἴπερ ἔτυχε τῷ οἰκέτῃ ἤδη ἢ πλὴν
δεσποτείας ἢ νοσοῦντας ἀποπεμψά-
μενος, ἢ καταφρονήσας αὐτῶν, καὶ
ἀποβαλὼν πλὴν ἐπὶ δεσποτεία κατ'
αὐτῶν γάμῳ. ἐκεῖνοι γὰρ ὡς ἤδη
καθεστῶτες ἐλεύθεροι, καὶ κατὰ τῇ ὥσανεὶ
ἀπορροήτων πῖπτον ἐαυτῶν, ἀλλ' οὐχ
ἐτέρων ὄντες, ἐκ ἀν' ὑστερον ἐνόχλουν-
το. ὅρα τῇ τὸ καὶ κτῆσθαι τοῦτοις
πάλα μισθούτων.

Γενομένης, ἢ ἔξοεία οὐ δια-
λύει τὰ συνοικέσια. τὸ γὰρ δὴ καὶ
τῷ δεσπότην πρὶν ἔδοξε Κωνσταν-
τῷ Φιλαδέλφῳ τὸν τε πρῶτον, καὶ
ὑφ' ἡμῶν μὲν ἀποδεχθῆναι, τὸ δὲ
παρόντος οὐ πρὸς ἀπὸ τοῦ νόμου.
ὥστε οὐδὲ τὰ ἀποτελέσματα ρητέῳ
τῷ γὰρ ἐπὶ τῆς οἰκείας μὲν ὀντι τὰ ξένως
πρῶτον.

Basil. Tom. IV.

A mus eam (si liquidò probata fuerit) malam, malitiam, & dominio eos priuamus qui tam malignum inierunt con- silium, & hoc quoque ma- trimonium integro iure con- sistat, perinde atque si ab ini- tio dominus consensisset. Et ille quidem dominio exci- dat, seruilis autem conditio- nis persona ad ingenuitatem eripiat, eodem effectu se- cuturo, si vel consenserit, vel malignè se gesserit dominus, cùm manifestissimum sit, quòd liberi qui ex huiusmo- di nuptiis procreati fuerint, ex hac nostra lege futuri sint liberi & ingenui.

Et multò magis hæc obti- neant ° si dominus seruum ^{Cap. 12.} C vel ancillam aut è morbo de- cumbentes exposuerit, aut eos contempserit, & ea men- te abiecerit ut eos rerum sua- rum esse nolit. Illi enim ut- potè iam liberi constituri, & quasi ex titulo pro derelicto sui non alieni existentes, non inquietabuntur ab his qui eos possidere iam olim odio ha- buerunt.

D Deportatione autem non ^{Cap. 13.} dissoluitur matrimonium. hoc enim iam antea noua humanitatis ratione placuit sacratissimo Constantino, & hoc nos accepimus: præsentì autem legi non adnectitur. Ea propter nec quos ea res ef- fectus habeat dicendum est, cùm in suo maneat ordine.

Y

Cap.
19.

¶ Est autem & aliud quid-
dam à nobis inuentum, non
minùs pium quàm gratum, in
quo misso repudij libello, ma-
trimonia nihilo minus perman-
nent. Nam filiorum familias
improbitatem erga parentes
prohibentes (quoniam quos-
dam inuenimus de industria
repudium scribere, & vxori-
bus suis remittere, vel etiam
contrà, cùm nulla omnino
subesset iusta causa dissoluen-
di matrimonij, quo parentes
eorum subiacerent exactioni
dotis aut donationis ante nu-
ptias quasi dissoluto matri-
monio: quin etiam ipsi fortè
an furtim commiscebantur,
parentes autem damno affli-
cti abibant, pro sua erga libe-
ros benignitate hanc repen-
sationem reportantes) legem
cōscripsimus volentem, vt
nēque filij in sacris positi,
nec sui iuris constituti, tam
mascūli quàm feminae pos-
sint matrimonia distrahere in
frāudem patrum suorum aut
matrum, qui dotes dederunt,
aut ante nuptias donationes
obtulerunt, aut soli suscepe-
runt, aut cum liberis: sed
quemadmodum in consti-
tuendis matrimoniis exspe-
ctamus patrum consensum:
ita nec concedimus dissolui
matrimonia in fraudem pa-
rentum prāter ipsorum vo-
luntatem. Sed & si repudium
missum fuerit, non tamen
aduersus eos poenæ exactionem concedimus, siue ipsi ea dede-

A. ... Εστὶ δὲ καὶ ἕτερον ἡμῖν εὐσεβές
τε ἄμα καὶ χάριεν ἐξουρηγμένον,
ἐνθα διαζυγίων σαλόντων ὅτι γά-
μοι μύθοισιν ἐπὶ τὰς γὰρ τῆς ὑπο-
εξουσιῶν πονηρίας τοῦ τοῦ πατέ-
ρας κωλύοντες (ὅτι τὰς τῶν εὐρο-
μῶν ἐξεπίτηδες διαζύγια γράφειν
ἀπειθόντας, καὶ πέμπειν τῆς αὐτῶν
γαμετῆς, ἢ καὶ ποιῶντι μὴδε-
B μίας ἐλλόγου παντελῶς ὑποούσης αἰ-
τίας διαλύειν τοῦ γάμου, ὥστε τοῦ
αὐτῶν γονεῖς ὑποβάλλεσθαι τῆς ἐκ-
πίσεσι τῆς πορνικῆς, ἢ τῆς τοῦ γά-
μου δωρεᾶς ὡς διαλυθέντος τῆς γά-
μου· καὶ αὐτοὶ μὲν ἴσως λάθρα συ-
νώκωσι ἀλλήλοις, ἀπήεσαν δὲ ὅτι
γονεῖς ἐζημιωμένοι, καὶ ταύτῃ τῆς
τοῦ τοῦ πατρὸς φιλοδυσεσχίας ἐ-
C λοντες ἀμοιβῇ) νόμον ἐγράψα-
μεν βουλόμενον μὴτε ὑποεξουσιῶν,
μὴτε ἀντεξουσιῶν πατρὸς, μὴτε ἀρ-
ρένας, μὴτε θηλείας δυνάσθαι δια-
λύειν τοῦ γάμου εἰς πλὴν τῆς οἰκείων
βλάβειν πατέρα ἢ μητέρα, ὅτι τὰς
πορνικῆς ἢ τὰς πορνομαχίας δω-
ρεᾶς ἐπιδεδώκασι, ἢ ὑποεδέξαντο
μόνοι, ἢ μὴ τῆς πατρὸς· ἀλλ' ὡς εἰ
D τῇ συστάσει τῆς γάμου ἀναμνησθέντες
πλὴν τῆς πατρὸς συναίνεσιν· οὕτως
οὐδὲ διαλύεσθαι τοῦ γάμου συγχω-
ροῦμεν ἐπὶ τῇ τῆς γονέων βλάβει
τοῦ πλὴν οἰκείων γάμου. ἀλλ' εἰ καὶ
πέμφθῃ διαζύγιον, ἀρμόζει κατ'
αὐτῶν πλὴν εἰσπραξὶν τῆς ποινῆς
οὐ συγχωροῦμεν, εἴτε αὐτοὶ δέδωκασι

πάντα, ἢ ὑπεδέξαντο, ἢ καὶ σω-^A
υπεδέξαντο. οὐδὲ γὰρ αὖ ἔχ' λόγον
ᾧ μὴ πατέρα παρὰ γάμῳ τῷ
πατρὸς μὴ δυνάσασθαι διαλύειν ᾧ γά-
μον, τοῖς δὲ πασιὲν ἑπιτρέπειν ἴσως
καὶ ἐν ἐλάττω ἡλικίᾳ οὖσι, καὶ μη-
δὲ τὸ συμφέρειν ἑπισταμένοις, λύειν
παρὰ τὴν τῶν πατέρων γάμῳ ᾧ
γάμῳ, κἀντεθεῖν τῶν πατέρων
ἀδικίᾳ. καὶ τὸτο δὲ μὴ ἀρξάμε-^B
ν ὁ φιλοσοφώτατος ἐδέσσειε
Μάρκῳ· Διοκλητιανὸς δὲ τὸτο κα-
πηκολύθησεν. ἡμεῖς δὲ ὁμοίως ἀπε-
δέξαμεθα.

μζ'. Εὐνόμοις γάμοις μεταξὺ ἀλλή-
λων σωμασῶσι Ρωμαῖοι, ὡς καὶ πα-
τρὶς τῶν γάμων τοῖς νόμοις διαγ-
ραμμένα φυλάττουσι· δεῖ δὲ τῶν μὴ
ἀρρένας ἐφήβοις εἶναι· τὰς δὲ θη-
λείας ἀνδρὸς δεκπικὰς. Τούτῃ τῶν
μὴ ὑπερβελήκεναι τὸ πενταεσκα-
δέκατον ἔτος· τὰς δὲ μετρίονας ἑξή τῶν
δώδεκα ἐνιαυτῶν. πάντα δὲ λέγο-
μεν, εἴτε αὐτεξούσιοι, εἴτε ὑπεξού-
σιοι εἰσὶν ᾧ πατρὸς γάμον σωμασόντες.
ἀλλ' ἑπὶ τῶν ὑπεξούσιων καὶ ἑτέρων
ἐν ζυγοδότη, σωμασέσθαι ἑξή τῶν γο-^D
νέων ὧν ὑπεξούσιοι εἰσὶν ᾧ σωμα-
σόμενοι. τὸτο γὰρ χρῆμα γίνεσθαι, ὅ
ὁ πολιτικός, καὶ ὁ φυσικός ἀπαγορεύει λο-
γισμός.

μζ'. Τὸν γάμον διάδοσις ἀμοιβαία
ποιεῖ, τῆς τῶν πατρικῶν ἐκ ἀεὶ ἑπι-
δομητῆ παροδότης.

Basil. Tom. IV.

runt aut susceperint, siue
vna cum filiis susceperint.
Neque enim rationem ha-
bet, ut pater quidem citra
filij voluntatem matrimo-
nium dissolvere non possit,
filiis autem forsitan etiam æta-
te minoribus, & aduersus
commoda propria laboranti-
bus, citra patrum volunta-
tem matrimonium dissolue-
re, & ex hoc parentibus læ-
sionem inferre. Et hoc qui-
dem rectè primùm consti-
tuit Marcus philosophiæ ple-
nus: quem deinde Diocletia-
nus secutus est. Nos autem si-
militer accepimus.

XLVI. Legitimas nuptias in-
ter se ciues Romani contra-
hunt, cum ea quæ de nuptiis
Pr. tit.
Inst. de nu-
ptiis.

legibus constituta sunt ob-
seruauerint. masculi autem
puberes esse debent: feminae
autem viripotentes, hoc est,
illos quidem annum quār-
tumdecimum: has autem an-
num duodecimum excessisse
oportet. Hæc autem dicimus,
siue patres familias sint, siue
filiifamilias qui nuptias con-
trahunt. Verùm in filiis fa-
milias aliud quoque requiri-
mus, nempe consensum pa-
rentum, quorum in potestate
sunt qui coniunguntur. Nam
hoc fieri debere, & ciuilis &
naturalis ratio postulat.

XLVII. Nuptias mutua ad-
fectio facit, dotalium instru-
mentorum non semper indi-
gens accessione.

Nou.
117. Vt
liceat
matri,
c. 6.
cap. 3.

Y ij

Ca. 4. Oportet ergo eos qui sunt in magna dignitate positi, usque ad Protospatharios, non aliter matrimonia contrahere, nisi dotalia instrumenta conscripserint. Nisi si quis iam talem dignitatem adeptus ex adfectione sola uxorem duxerit: Hæc enim matrimonia quæ ante indeptam dignitatem contracta sunt, etiam post dignitatem iubemus esse legitima, & liberos ex eis progenitos filios esse legitimos. postea vero quàm talibus dignitatibus quidam decorati fuerint non aliter licere eis uxores ducere, quàm instrumentis dotalibus interuenientibus. Hanc autem diligentem iuris observationem barbaris sub nostra conditione constitutis remittimus, licet hisce dignitatibus decorati sint, ut vel nuda adfectione possint si velint nuptias contrahere. cæteri autem omnes, præter eos qui magnis, ut dictum est, decorati sunt dignitatibus, cuiuscumque dignitatis aut militiæ aut professionis fuerint, si quidem voluerint aut potuerint, non prohibemus dotalibus instrumentis interuenientibus uxores ducere. Si tamen hoc non obseruauerint, sancimus ut etiam nuptiæ quæ sola adfectione contrahuntur, stabile ac firmum robur habeant, & procreatos ex his liberos legitimos esse iubemus.

A Δεῖ οὖν τοὺς μεγάλους μὲν ἀξιώμασι κεκοσμημένοις μέχρι Προπαθαρίων μὴ ἄλλως γάμοις περιμιλεῖν, εἰ μὴ περικῶα συγχεύσαιν συμβόλαια. πλὴν εἰ μή τις πρὸ τοῦ τυχεῖν τῷ τιούτων ἀξιώματων ἐκ μόνης διαδέσεως ἡγάγετο γαμετῶ. τοὺς γὰρ ποιούτους γάμοις τοὺς πρὸ τῆς ἀξίας γνομμένοις καὶ μετὰ τῶν ἀξίων, μὲν νομίμοις καλούμεν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν τεχθέντας νομίμοις εἶναι παῖδας. μετὰ μὲν τοῖς ὑμνηθεῖναι ἕκαστος τῶν αὐτῶν ἀξίας, μὴ ἄλλως ἀγεῖν γαμετῶ, πλὴν εἰ μὴ μετὰ περικῶων συμβολαίων. πάντως δὲ τῶν τοῦ νόμου ἀκρίβειαν συγχωροῦμεν τοῖς ὑποπεταγμένοις τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ βαρβάροις, καὶ ἀξιώμασι τιούτοις ὑπαρχοῖεν κεκοσμημένοι, ὥστε καὶ διαδέσθαι ψιλῇ διώδαι αὐτοὺς βουλευμένοις συναλλάσσειν τοὺς γάμοις. τοὺς λοιποὺς ἅπαντας τοὺς παρὰ τοῦ τῆς ἀξίας ὡς εἴρηται κεκοσμημένοις, οἷας δὴ ποτε εἶεν ἀξίας, ἢ στρατείας, ἢ ἐπιτηδεύσεως, εἰ μὲν βουλευθεῖεν ἢ διωθεῖεν, οὐ κωλύομεν μὴ περικῶων συμβολαίων ἀγεῖν γαμετῶ. εἰ δὲ τίς πο μὴ παραφυλάξουσι, καὶ τοὺς ἐκ μόνης διαδέσεως ἀποδιδυμμένοις νομίμοις εἶναι παῖδας καλούμεν.

D

Τὸν δὲ νόμον δι' οὗ αἱ τῶν γυναι-
κῶν συζυγίαι αἰς αὐτὸς ὁ νόμος δὲ
τελεῖς ἐκάλεσε πρὸς ἑνὶ αἰῶ-
μασι κεκοσμημένοις κωλύονται, οὐ-
δενὶ παντελῶς ἔστω κρατεῖν συζω-
ροῦν. ἀλλ' ἄδαν τοῖς βουλευμέ-
νοις παρέχοντες, εἰ καὶ οἰοισθῆπο-
τε μεγάλοις ἀξιώμασι κοσμούμενοι,
τὰς τῶν αὐτῶν γυναικῶν μετὰ πρε-
βίων συμβολαίων ἑαυτοῖς συνά-
πτεν. ④ δὲ λοιποὶ παρὰ τοῦ τοῖς
μεγάλοις ἀξιώμασι κεκοσμημένοις
ἄδαν ἐχέτωσαν τὰς τῶν αὐτῶν γυναι-
κῶν λαμβάνειν, εἴτε ἐγγράφως βου-
ληθεῖεν, εἴτε μόνῃ διαθέσει γάμου, εἰ
μὴ τοὶ γε ἐλεύθεροι ᾖσαν, καὶ μὴ ὧν
ἔξῃ γάμον ὀπιτελείσθαι.

μη'. Εἴ τις δὲ πρεβίῳ γράψῃ
πρὸς ἐλεύθεραν πῶς δεχέσθαι, ἢ καὶ
ἀπελευθεράν γυναικα, εἴπῃ ὅλως
ἔξῃ συνοικεῖν, ἐν παλλακίῃς γήμα-
σι συνοῦσαν αὐτῇ, ἢ νομίμων παῖ-
δων ἥδη πατὴρ κατεστῶς, ἢ ἐκ παῖ-
δων οὐ γυνόμενος τῶν αὐτῶν πατὴρ,
γνήσιον εἶναι τῷ γάμῳ, καὶ τοῦ
παῖδας τοῖς τε πρεβίῳ φέροντας, τοῖς
τε κυοφοροῦσιν, γνήσιους αὐτῇ κα-
τεστῶσαι δεσπόζοντες. καὶ καὶ εἰ μὴ
γνῶντο μετὰ ταῦτα παῖδες αὐτῇ;
ἢ καὶ γυνόμενοι τελευτήσαντες, οὐ-
δὲν ἦν τῷ ἢ πρεβίῳ γνήσιον γνήσιον
κατέστηκεν. ἢ γὰρ πρὸς τοῦ οὕτω
γνῶμενους παῖδας αὐτῇ διάδοσις, ἢ τις
αὐτῷ καὶ πρὸς τὸ πρεβίῳ συμ-
βολαίῳ ἀνέστησεν, αὐτῇ δὲ δώκε καὶ

Basil. Tom. IV.

A - Legem autem per quam
coniugia mulierum, quas lex
ipsa viles appellavit, cum
quibusdam viris dignitate
decoratis prohibentur, nullo
penitus modo tenere permit-
timus: sed licentiam damus
volentibus, etiam si quibus-
cumque magnis dignitatibus
latentur, tales mulieres do-
talibus instrumentis confe-
ctis sibi copulandi: Cæteri
autem præter eos qui ma-
gnis dignitatibus condecor-
ati sunt, facultatem habeant
tales mulieres ducendi, vel
instrumentis interpositis, vel
sola affectione maritali, si mo-
dò liberi sint, & cum quibus
connubium sit.

XLVIII. Si quis autem nu-
ptialia instrumenta fecerit
cum muliere ab initio libera
vel libertina, cum qua tamen
poterat habere coniugium,
ad quam concubinæ loco
consuetudinem habebat, siue
iam liberorum legitimorum
pater existens, siue nullos e-
iusmodi liberos habens, ut le-
gitimum sit matrimonium,
& liberi tam qui antea editi
sunt, quam qui adhuc in vte-
ro sunt, ei esse suos ac legiti-
mos sancimus: & licet postea
liberi ei nati non fuerint, aut
etiam nati obierint, nihilo-
minus prior soboles legitima
existit. Eius enim in liberos
ita editos affectio, quæ eū etiā
ad dotale instrumentum co-
ficiendum prouocauit, etiam

Cap.
6. post
prin.Nou.
89.
cap. 8

Y iij

his qui postea editi sunt, occasionem legitimi nominis præstiterunt. Itaque absurdum fuerit, benignam occasionem quam inuenerunt filij postea nati, & à prioribus acceperunt, eam non etiam prioribus, ius legitimum simul ac sine calumnia circa parentum successiones præstare. Cum manifestum sit quod posteriores quidem filij ex lege sui & legitimi facti sint, quæ hoc instrumentum dotale reueretur: hoc autem instrumentum initium habuit & occasionem ex priori consuetudine. Quocirca vnum eundemque ordinem vtrisque tribuimus, & exinde orras calumnias pluribus sustulimus constitutionibus: illud statuentes, vt licet pater postea filios non suscepit, dotalia tamen instrumenta composuerit, nihilo minus tamen etiam sic filios legitimos habeat. Nam vt alij quidem ei nascerentur filij, in potestate fortè & arbitrio fortunæ positum fuit, & vt nati eriperentur: adfectionis autem demonstrationē, quæ his qui antea nati sunt, ante dotalia, inquam instrumenta confecta, præbuit legitimum ius, nihil est quod possit omnino eripere. Hoc quoque multò magis ex probabilibus rationibus adiectum est: quòd si ante instrumenta quidem partus in vtero gestaretur; natus autem sit post instrumentum, ipse sibi auxilio sit; qui etiam his qui

Α τοῖς δευτέροις πασιὶν ἀφορμὴ τῆς ὑπερῷ γνησιότητος. ὥστε αποπονὼ τὴν ἀγαθὴν πρὸφασιν, ὡς ὅτι μετὰ ταῦτα παῖδες ἔξωρον, ἐκ τῆς προτέρας λαβόντες, πάντως μὴ καὶ τοῖς ἐμπερατεῖν τὸ γνήσιόν τε ἅμα καὶ ἀσυκοφαντητὸν περὶ τὰς τῆς πατέρας δοῦναι διαδοχάς. περὶ δὲ ὅν ὡς ὅτι μὲν νεώτεροι παῖδες ἐκ τῆς νόμου γηγόνασιν γήσιοι, τῶν τὸ περικῶν ἀγχωμένου. τὸ δὲ δὴ περικῶν αὐτὰ πῶς δέχεται καὶ πῶς πρὸφασιν ἐκ τῆς ἐμπερατεῖν ἐχέουσι οἰκειότητος. ὥστε μίαν ἀμφοτέρων ἐποιοσάμεθα τάξιν, καὶ τὰς ἐφεξῆς συκοφαντίας διὰ πλειόνων δυνέωμι διατάξεων ἐκείνο φήσαντες, ὡς καὶ εἰ μὴ παιδοποιήσεν ὑπερῷ ὁ πατήρ, ἀπερικῶν δὲ ὁμῶς διῆτο συμβολαίας, καὶ οὕτως οὐδὲν ἦτιον γησίοις ἐξείσδον παῖδας. τῶν γυνέων μὲν γὰρ αὐτὰ παῖδας ἐτέροις τύχῃ πρὸς ἴσως πῶς ἔξοισίαν καὶ πῶς ἀδελφὴν εἶχεν, ὥστε καὶ γινόμενοις ἀφελέων πῶς δὲ τῆς διαδέσεως ἀποδέξιν πῶς τοῖς ἐμπερατεῖν γινόμενοις, φημὲν δὴ περὶ τῆς περικῶν συμβολαίων ὅρα χρῶσθαι πῶς διγύειαν, οὐδὲν ὡς ποιοῦτον ὅπως ἀφελέων παντελῶς ἡδυνάπο. καὶ ἐπὶ μάλλον ἔξω λόγων τῆς προσίτευται λόγισμῶν ὡς εἰ περὶ τῆς περικῶν ἐκυφορεῖτο μὲν ὁ παῖς, ἐτέχθη δὲ μὲν τὸ περικῶν, βοήθους αὐτῷ γίνεται, ὁ καὶ καὶ

μὲν. Πρὸς τοῦτοις δὲ καὶ κείνο νομοθε-
 τῆσαι συνείδμεν, ὥστε εἴπῃ ὅν ἢ θυγα-
 τῆρα ἔχων ὅξ ἐλθούρας γυναικὸς μὲν
 ἢς γάμιος συνίστασθαι δυνάται, εἰποιεν
 συμβολαίῳ εἴτε ἀγοραίῳ, εἴτε ἰδίῳ χι-
 εῖ συτρεξαμμένῳ, καὶ ἔχοντι ὑπογρα-
 φὰς τελευτῶν μδρπύρῳν ἀξιόπιστων, εἴτε
 ἐν διαθήκῃ, εἴτε ὅπῃ περὶ ξέως ὑπο-
 μνημάτων, τῶτον ἢ πᾶν τὸν ὅν αὐτῶν
 εἴῃ ἢ θυγατέρα, καὶ μὴ περὶ αὐτῆς καὶ φυ-
 σικὸν ἢ φυσικῶν, τῶν τοιούτοις παῖδας
 γησίοις εἴῃ, καὶ μηδεμίαν ἑτέραν ἀπο-
 δέξιν ὥς αὐτῶν ζητεῖσθαι, ἀλλὰ πάν-
 των ἀπολαύειν αὐτῶν τῇ δικαίῳ ὥς
 αὐτοῖς γησίοις πασι. ② ἡμετέροι
 ὥς ἔλθουσιν νόμοι, οἳ αὐτῶν τῶ πα-
 τρός, ὥς εἰρητῶν, παῖδας ἰδίους αὐ-
 τῶν ἀποκαλέσονται. ③ ἐντέθεν γὰρ
 καὶ μὲν τῆς αὐτῶν μητρὸς δέκνυται νό-
 μισιν ἐχθρὸν γὰρ ④ ὥστε μηδὲ

XLIX. " Ad hæc illud quo-
que statuendum esse perspe-
ximus, vt si quis filium fi-
liamve habens de libera mu-
liere, quæ ei vxor esse pote-
rat, dicat in instrumento si-
ue publico, siue propria ma-
nu conscripto, habente trium
fide dignorum testium sub-
scriptionem, siue in testa-
mento, siue sub gestis monu-
mentorum, hunc vel hanc
filium suum esse aut filiam,
nec adiecerit naturalem, hi
filij sint legitimi, & nulla ab
eis exigatur probatio, sed
omni iure fruantur quod le-
gitimis filiis nostræ præbent
leges, utpote quod ipse pa-
ter, vt dictum est, eos filios
suos nominauerit. Hinc enim
& cum matre eorum osten-
ditur legitimum habuisse
matrimonium: adeo vt ad fi-

Nov.
117.
cap 2.

Y iiij

Μετὰ τῷ ἡβελύῳ καὶ λαβῇ ἀνδρα.
 Τῆς ἐπιτροπικῆς λογοποιίας, ὡς ἐποφεί-
 λεται πρὸ ἐμὸν ὀνόματι τῆς ἐπιτροπευθείσης.
 Τῆς ἀνέθου.
 Τοῦ πατρὸς.
 Ἡτοι μὴ ρητῶς ἀντεῖπεν.
 Ἡτοι ὑπογράψαι.
 Ὅτε δηλονότι τὸν γάμον ἐπιγνώσῃ.
 Ἀπὸ τοιούτου τυχὸν γάμου ἐν ᾧ μὴ ρητῶς
 ἀντεῖπεν ὁ πάππας.
 Ἐν ἧ τυχὸν ἀρχῇ.
 Ἐν ὅσῳ ἀρχὸν ἐστὶν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς.
 Μετὰ τῷ ὑποθέσθαι τὸ ὀφείκειον.
 Ὡς οἱ ἐν τῇ δεξιᾷ πεκτόμηναι παῖδες, πα-
 ρένομοι.
 Μετὰ πλὴν ἐφηβότητι.
 Οὐ γὰρ ἐστὶν αἰαλῆχρον τῷ σωμαίνῃ ἐν τοῖς γά-
 μοις τὸν κουράτωρα.
 Μὴ ἐὰν ταῦτῳ σωμαίνῃ μὴ τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ.
 Ἡτοι ὡς διδόναι.
 Τοῦ τὸν γάμον ὑμῆσθαι.
 Τοῦ γαμικοῦ δηλονότι συμφώνου.
 Παρὰ τῷ πατρὶ.
 Ἦν οὐ βούλεται.
 Καὶ μὴ μηχανόμηνος.
 Καὶ ἀνιπλέγων ἐν οἷς βλέπει τὸν γάμον γινό-
 μενον.
 Κατὰ τε γένος καὶ βίον καὶ ὑπόληψιν.
 Τὴν κέρει ἀπαρδα τελευτήσασθαι.
 Ὡς ἀπαρδῶς συμβουλομένοισι τῇ γυναικὶ
 τὸ συμφέρον αὐτῆς.
 Τῆς γυναικὸς.
 Ἡτοι σωμαίνεσιν ἐπὶ τῷ γάμῳ.
 Καὶ ἐκθέσθαι τὸν βελτίονα τῷ μνηστέρῳ.
 Δούλῳ τῷ πατρὶ αὐτῷ.
 Λογοποιήσασα τὸν ἑαυτῆς ἐπιτροπὴν.
 Μετὰ πλὴν λογοποιίαν.
 Ὅτι παρὰ τῷ πατρὶ τῆς κέρους.

ΣΧΟΛΙΑ.

Πληρώσας πλὴν αὐτῆς μνηστῆρας ἐπαγγελίαν ὁ
 νομοθέτης, νῦν αὖτὲ γάμου ἀφ' αὐτῆς ἐπαγγέλ-
 λεῖ. δεῖ δὲ τὸν αὐτῆς γάμου ἀφ' αὐτῆς ἀνδρὸς καὶ
 γυναικὸς συζυγία καὶ συκλήρωσις, ἥτοι συνάφεια

- A 19. Postquam ad pubertatem per-
 uenit & nupsit.
 20. Tutelæ rationis quæ à me de-
 berur nomine eius cuius tutelam
 gessi.
 21. Impuberis.
 22. Filij.
 23. Siue non apertè contradixit.
 24. Seu subscripserit.
 25. Quando scilicet nuptias cognouit.
 26. Ex matrimonio cui non ex-
 pressè auus contradixit.
 27. Cui scilicet præest.
 B 28. Quamdiu præest eius maritus.
 29. Post depositum officium.
 30. Ergo qui antea nati sunt, sunt il-
 legitimi.
 31. Adulta.
 32. Non enim necesse est vt matri-
 monio curator consentiat.
 33. Non sinens eam degerè cum ma-
 rito.
 34. Id est, tradat.
 35. Quod factæ sint nuptiæ.
 36. Conuentionis scilicet matrimo-
 nialis.
 37. A patre.
 C 38. Cum ea cum qua non vult.
 39. Et non furiosus.
 40. Etiam contradicens cum videt
 fieri matrimonium.
 41. Genere, vira & existimatio-
 ne.
 42. Si puella decedat sine liberis.
 43. Vt qui citra animi consulant
 quod puellæ affectum vtilius est.
 44. Mulier.
 45. Siue consensum in matrimo-
 nio.
 46. Et exponar cui ex competi-
 ribus melius societur.
 D 47. Ancillam patris.
 48. Ratione petita à tutore suo.
 49. Post redditas rationes.
 50. Quod factum est iussu patris
 puellæ.

SCHOLIA.

^a Nuptiæ sunt coniunctio. Jurisconsultus absoluto tractatu de sponsalibus, de nuptiis se dicturū pollicetur, acturum autem de nuptiis definitionem earum præmittere oportet. Nuptiæ sunt viri & mulieris coniunctio, & consortium, siue coniunctio totius

vita, diuini & humani iuris commun-
nicatio. Vir enim & vxor non modò
sub eisdem legibus esse debent, sed
& eiusdem religionis & sectæ numen
æquè colere. Itaque nota cum alic-
næ sectæ hominibus nuptias non con-
sistere. Nota : nam ea de re valde
quæsitum scio.

^b *Diuini & humani.*] INNOMIN.
Simile lib. 9. tit. 32. constit. 4. quod
socij inuicem sint diuini & humani
iuris. & quod dicitur lib. 1. Cod. tit.
5. inter hæreticum & eos qui sunt or-
thodoxæ religionis nuptias non con-
sistere, constitut. 18. & 19. Disce &
quemadmodum nuptiæ contrahantur.
Nuptiæ non aliter possunt con-
sistere nisi omnes consentiant, hoc
est, ipsi qui contrahunt, quorum-
que in potestate sunt. & si puella sui
iuris constituta minor sit, quàm vi-
ginti quinque annis, pater consen-
tire debet, vt euidenter ostenditur
lib. 5. Cod. tit. 4. constitut. 18. &
20.

^c *Quorum in potestate sunt.*] ENANT.
Si verò pater post nuptias contractas
consenserit, ab eo tempore, & non re-
trò nuptiæ confirmantur, vt scire li-
cet ex them. 5. dig. 13. tit. 5. lib. 48.
ad simile lib. 5. Cod. tit. 4. constit. 5.
Si quis verò filiam in potestate viginti
quinque annis factam distulerit in
matrimonium collocare, & dotem
ei constituere, rectè etiam sine con-
sensu parentis nubet libero homini :
& si in corpus suum peccauerit, igno-
scitur ei, vt ait Nouella de exhere-
datis 115. Sed & in coniunctione fi-
liæ emancipatæ, si minor sit annis vi-
ginti quinque, pater vel alij propinqui
consentire debent, vt lib. 5. Cod.
tit. 4. constit. 18. & 20. & similiter
Instit. lib. 1. tit. 10.

^d *Minor annis duodecim nupta.*] INNOM.
Puberes enim nuptias contrahunt :
hoc est, masculi, qui attigerunt de-
cimumquartum, feminæ quæ deci-
mumtertium, vt lib. 5. Cod. tit. 4.
constit. 24 & Instit. lib. 1. tit. 10.

^e *Cum apud virum duodecim annos.*]
Quidam minorem annis duodecim
vxorem duxerat. Pomponius ait,
eam ita nuptam, tunc legitimam
vxorem fore cum apud virum duo-
decim annos expleuerit.

INNOMINATI. Lege pulchrum ius

βίου πάλιν, γένου τε καὶ ἀνδραπίνου δικαίου
κρινωνία. δει γὰρ τὸν ἀνδρα καὶ πλὴν γυναικα μὴ
μόνον ὑπὸ τοῖς αὐτοῖς ἐπὶ νόμοις, ἀλλὰ γὰρ δει καὶ
τῆς αὐτῆς ἀρροκείας τε καὶ ἀρέσεως ὁπίσης σέ-
βειν ὁ θεῖον. ὥστε σημειώσαι ὅτι ὁσὲν πρὸς τὸν
οἰονδῆποτε ἐτεροδόξον σπύζαται γάμος. ση-
μειώσαι· πάλιν γὰρ αὐτὸ οἶδα ζητηέν.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Ομοίον βιβ. θ'. τῷ κώδικος
ἡτλ. λβ'. ἀφ' ἧς δ'. ὅτι κρινωνοῦσιν ἀλλήλοις
γένου τε καὶ ἀνδραπίνου δικαίου. ὅτι ὁσὲν γάμος
σπύζαται μετὰ ὁρθόδοξου καὶ ἀρετικῶν βιβλ.
α'. τῷ κώδικος ἡτ. ε'. ἀφ' ἧς δ' ἡτ. ιθ'. ἐγὼ τῷ
γάμου τὸν ὅρον, μάτε καὶ ὅπως σπύζαται ὁ γά-
μος. ὅτι ἄλλως σπύζαται διώταται ὁ γάμος, εἰ
μὴ πῶντες σπυαγέσονται, τῷτ' ἐστὶν αὐτοὶ τε οἱ
σπυαλλάσονται, καὶ ὧν εἰσὶν ὑπεξούσιοι. καὶ ὅτι
ἐμαρτυρίας κέρως ἡθονος τῷ κέ'. ἐν αὐτῇ τυ-
χρούσης, ὁφείλει σπυαγῆν ὁ πατήρ, ὡς ἀνῆρε-
κται ὁφείλει ἐν τῷ ε'. βιβ. τῷ κώδικος ὑπὸ τὸν
ἡτ. τῷ βιβ. ἡτλ. ἀφ. ιη'. κ'.

Τοῦ Ἐνδρποφαιούς. Εἰ δὲ μὴ τὸν γάμον ὁ
πατήρ σπυαγέσῃ, ἀπὸ τότε καὶ ὅτι ἀνῶθεν ὁ γά-
μος βεβαιούται, ὡς ἐστὶ γινώσκαι ἐκ τῷ ε'. γένματος
τῷ ἡτ. διγ. τῷ ε'. ἡτλ. τῷ μῆ'. βιβ. πρὸ μορίου βιβ.
ε'. τῷ κώδικος ἡτ. ἡτ. ἀφ. ε'. εἰ δὲ ἡς πλὴν ἰδῆται
ὑπεξούσιος ἡμοδύμω κέ'. ἐπὶ ὑπερδῆται
ἐκ γαμήσια καὶ περικῆσαι, καλῶς καὶ πρὸς γινώ-
μω αὐτῶν γαμῆται ἐλθόντων, καὶ πορνέουσα
συγινώσεται, ὡς ἡ πρὸ τῷ ἐξενεδαύτων
ριε'. νεαρά φησι. καὶ ὅτι αὐτεξουσίας ἀφῆλικος
δεῖ τὸν πατέρα, ἢ πρὸς ἄλλοις συγινώσῃ σπυα-
γῆν, ὡς βιβλ. ε'. τῷ κώδικος ἡτλ. ἡτ. ἀφ. ταξ.
ιη'. καὶ κ'. καὶ ὁμοίως ἐν τούτων πρὸς τῷ ἡ-
τλ. ι'.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Οἱ γὰρ ἑφῆβοι γαμῶσιν τῷτ'
ἐστὶν ὁ μὲν ἄρρεν πληρὸν τὰ ἰδ'. ἔτη. ἡ δὲ θή-
ληα τὰ ἡτ. ὡς βιβ. ε'. τῷ κώδικος ἡτλ. δ'. ἀφ. ταξ.
κδ'. καὶ ἐν τῷ α'. ἡτλ. ι'.

Κόρινθις ἡθονα τῷ β'. ἐν αὐτῇ τυχαί-
νουσιν ἡγάγετο δῆθεν πρὸς γάμον. λέγει ὁ Πομ-
πάνιος, καὶ πλὴν οὕτω γαμήσονται γίνεσθαι νο-
μίμω γαμῆται, ὅταν τὸν β'. ἐν αὐτὸν πληρώ-
σῃ πρὸ αὐτῶν ἀνδρῶν.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Ἀνάγκη ὡρῶν νόμον

βιβλ. κζ'. ιγ. γ'. διγ. ια'. πρὸς τῆς γαμηθείσης
καὶ τελευτήσας αἰήτου. ἀνάγνωθι βιβλ. ιβ'.
ιγλ. δ'. διγ. η'.

Σημείωσαι ὅτι ἔστιν ἔτε καὶ πρὸς ἀπόντας
συνίσταται γάμος, καὶ ἂν αὐτὰ μὴ ἐπακολουθήσῃ
ἡ φάκρυ, τοῦτέστιν ἡ σωμαφεία.

Τουτέστι πρὸς τὸ πενήτημον χρόνου, λέγω δὲ
τὸ ἐνιαυτὸν, οὐ σωμαπτεται δὲ τέρω ἀνδρὶ. διωά-
ται μὲν τοι καὶ κέλθουσιν βασιλέως, καὶ πρὸς τὸ
πενήτημον χρόνου σωμαφείωται πρὸς γάμον ἀν-
δρὶ καὶ ὁ εἰρημὸν ἐν τῷ γ'. βιβλ. τῷ πρῶτῳ
ιγλ. β'. διγ. ι'.

Τοῦτο λέγει. ὅτι ὁ δομικίλιον μεταδίδωκει
τὸν ἀνδρὸς ἢ γυνή, οὐ μὲν ὁ αἰὶρ τῆς γυναικὸς,
δεῖ τὴν γυναικα κατελθεῖν εἰς τὸν οἶκον τῶ ἀν-
δρὸς, ὡς δὲ εἰς ὁ δομικίλιον τῶ γάμου. ἄλλως
γὰρ δι' ἐπιστολῆς ἢ δι' ἀγγέλου γάμος οὐ συνίσταται.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Ἀνάγνωθι διγ. θ'. θεμ. β'.
καὶ ιγ. δ'. διγ. η'. καὶ βιβλ. μθ'. ιγ. ιε'. διγ. ιθ'.

Ὡς οἱ τῶ ἀγχμαλώτου, καὶ οἱ τῶ ἀπολιμπα-
νομένου παῖδες ἐν ᾧ δηλονότι χωρὶ ἀγροισι γά-
μον, εἰ τρεῖς ἔτη πρὸ ἐλθῇ μὲν τὴν ἀποισίαν ἢ
τὴν ἀγχμαλώσιν τῶ πατρὸς, ἀδελφικῶς δὲ
νασται σωμαλλάττειν γάμον, καὶ μὴ τριούτῳ ἢ
τῷ αὐτῇ σωμαφείῃ, ᾧ ἡνι, ἢ ἡ ἡνι σωμαφείῃ οὐ
πατὴρ.

Εὰν τοιοῦτον ἀτιμὸς ἔσῃ ἡ πατρωνία, ὥς
καὶ τοῖς ἀπελευθέρου γάμοις αὐτῇ χάσμον εἶ
δοκεῖν, οὐ δεῖ τὸν πρὸς τοῦτου κείνοντα δικαστῶν
καλύψαι τὸ πρὸς αὐτὴν καὶ τὸ ἀπελευθέρου γάμον.

Ὡς καὶ ὅτι ὁ καὶ εἰς χρόνον καὶ τῷ ἐφεξῆς,
καὶ θυγατρὸς καὶ εἰς χρόνον καὶ τῷ ἐφεξῆς, ἢ ποτεσάτε
μὲν τοι τῷ χαμόντων χρόνον ἔχει ὁ νόμιμος. λίβε-
ει ἔχει ὁ ῥήτορ. τῇ δὲ τῷ λιβερεῖ παρσηγορία, οὐ
μόνον παῖδες καὶ θυγατέρες, ἀλλὰ καὶ παύτες οἱ
ἐξ ἡμῶν καπνόντες σημαίνονται, ὡς ὁ Καλλίστρα-
τος ἐν τῷ ν'. τῷ διγ. βιβλ. ιγλ. ιγ'. διγ. γ.
σκ'. φησὶν.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Οὐ μόνον πατὴρ, ἀλλὰ καὶ
πρὸς πατρὸς πάππος, ὡς βιβλ. λζ'. ιγ. γ'. διγ. γ'.
ἢ δὲ μήτηρ οὐκ ἀδικάζεται, εἰ μὴ ἐξ αἰτίας τῶ
νόμου γνωρίζουμένης, ὡς βιβλ. ε'. καὶ δικῶν ιγ. ιβ'.
ἀφ' αὐτῆς ιδ'. οὐτε τὴν φησὶν θυγατὸς ὁ πα-
τὴρ, ὡς βιβλ. λβ'. διγ. μα'. θεμ. ιβ'.

Τοῦ αὐτοῦ. Πρὸς τὴν ἰδίαν ὑπόστασιν,
ὡς πρὸς τῷ ἐξενερεδέπατων νεαροῖ φησι καὶ

lib. 27. tit. 6. dig. 11. de ea quæ Impu-
bes nupsit & decessit. Lege lib. 12.
tit. 4. dig. 8.

^f Et si decesserit.] Nota interdum in-
ter absentes etiam nuptias consistere,
licet eas factum secutum non sit, id
est concubitus.

^g Ab uxore lugetur.] Hoc est, ante
annum luctus secundo viro non con-
iungitur. potest tamen iussu principis
& ante tempus luctus alteri nubere,
iuxta id quod dicitur libro 3. τῷ πρῶτῳ
tit. 2. dig. 10.

^h Non in uxoris domum.] Hoc ait.
Quoniam vxor domicilium viri se-
quitur, non vir vxoris, vxor deduci
debet in domum mariti, quasi in do-
miciium matrimonij. alioquin per e-
pistolam, aut per nuntium matrimo-
nium non contrahitur.

ⁱ Si triennium effluxerit.] INNOMIN.
Lege dig. 9. them. 2. & tit. 4. dig. 8.
& lib. 49. tit. 15. dig. 14.

^k Si filius eius qui apud hostes est.] Ita-
que liberi absentis, vel eius qui ab
hostibus captus est, si eo tempore quo
nuptias contrahunt triennium efflu-
xerit postquam pater abesse cœpit,
vel ab hostibus captus est, sine distin-
ctione nuptias contrahere possunt,
quamvis filius eam vxorem non du-
xerit, vel filia ei nupsit, in quem
vel in quam pater non consensit.

^l Infamis patrona.] Si patrona tam
infamis sit, ut & liberti nuptiæ ei ho-
nestæ sint, iudex super hoc cogno-
scens nuptias inter eam & libertum
prohibere non debet.

^m Liberos quos habet in potestate.] Ita-
que & in filio & nepote, & filia, ne-
pte, & in cæteris deinceps liberorum
personis, si modò in potestate sint,
hoc ius locum habet. Textus habet,
liberi. Liberorum autem appellatione
non solum filij & filia, sed omnes
qui ex nobis descendant significan-
tur, ut ait Callistratus lib. 50. digest.
tit. 16. dig. 220.

ⁿ Et dotare.] INNOMINATI.] Non
solum pater, sed & avus, ut lib. 37.
tit. 6. dig. 6. Mater autem pro filia
dotem dare non cogitur, nisi ex cau-
sa legibus cognita, ut lib. 5. Cod. tir.
12. constit. 14. nec pater pro filia na-
turali, ut libro 32. dig. 41. them. 12.

EIVSDEM. Pro modo faculta-
tum patris, ut ait Nouella de exhe-

tedatis, & libri huius tit. 3. dig. 69. Αὐτοῦ τῆ βιβλίου ὑπλ. γ'. διγ. ξθ'. θεμ. ε'. them. 5.

ENANTIOPH. Liberatorum appellatione significantur omnes descendentes, ut lib. 50. tit. 16. dig. 220. Nouella autem de exheredaris licentiam dar ei quæ excessit annum quintum & vicesimum nubendi, si pater ei conditionem quærere distulerit.

• *Ad officium enim curatoris.*] Lege tit. 1. dig. 6. & lib. 5. Cod. tit. 4. constit. 8. simile. in 1. autem constit. 18. & 20. eiusdem tit. dicitur, si dissentiant tutores puellæ, & mater, & propinqui eius in coniunctione cum de nuptiis futuris quæritur, iudex partes suas interponit. Tutor autem impuberi datur: curator verò puberi. Sciendum autem est, in dig. 6. tit. 1. proponi filiam impuberem esse: & ideo tutorem dixit. in hoc autem digesto 20. puberem: & ideo curatorem dicit.

• *Que non corpore quæstum facit.*] ENANTIOPH. Hoc est, palam quæstum facere non videtur, ut dicitur dig. 43. Lege & dig. 41. & lib. 25. tit. 7. dig. 3. Inuenies autem lib. 5. Cod. tit. 27. constitut. 10. eiusmodi consuetudinem: & tamen nuptiæ ex ea non probantur. Sed fingendum est testatò dixisse se eam in concubinarum habere, iuxta ea quæ dicuntur lib. 25. tit. 7. dig. 3. Nam qui testationem non interposuit, vel eam vxorem habet, vel hoc recusans stuprum committit: non tamen adulterium: quia concubinæ nomen legibus cognitum est, ut dicitur eodem dig. tit. 7. lib. 25. Concubinatus autem sublati sunt sacris canonibus sanctæ Dei ecclesiæ, & principali constitutione.

Nota ius mirabile, præsumi quem eam vxorem habere ad quam consuetudinem habet, si libera sit, nec corpore quæstum faciat. Lege omnino constitutionem 74. post Codicem.

Prima quidem pars huius capituli est 24. secunda autem dig. 43. quod meminit dig. 41. idque velut interpretatur: idcircoque prætermissum est, quasi hoc sufficiat. ait autem dig. 41. turpe esse mulieri coniungi quæ corpore quæstum faciat: etiam si non

Τοῦ Εναυτοφανοῦς. Τῇ τῆ λίβερε παρσηγελία πόντες οἱ καπόντες δηλοῦνται, ὡς βιβλ. ν'. ὑπλ. 15'. διγ. σκ'. ἡ δὲ πρὸς τῷ ἐξενερεδεπάτων νεαροῦ δίδωσιν ἀδελφῇ τῇ ὑποβόσῃ τὰ κέ. ἐπὶ γαμῖν τῷ πατρὶς ὑποπτημῶν.

Ανάγνωθι ὑπλ. α'. διγ. γ'. & βιβλ. ε'. 8. κώδικος ὑπλ. δ'. ἀφ' ἑαυτοῦ ὁμοιον. ἐν δὲ τῇ α'. διατ. καὶ ἡ. καὶ κ'. τῆ αὐτῆς ὑπλ. λέγεται, ὅτι ἐὰν μὴ συμφωνοῦσιν οἱ τῆς κέρης ὁπότεροι καὶ ἡ μήτηρ καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς πρὸς τῷ μέλλοντος γάμῳ, ὁ ἄρχων ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ μὲν ὁπότερος πρὸς τῆς ἡβῆς δίδωται ὁ δὲ χρυσάτωρ μὲν πρὸς τῆς. εἰ δὲ καὶ δὲ δὲ ὅτι ἐν μὲν τῷ γ'. διγ. τῆ α'. ὑπλ. ἀπὸ τῆς μαθήσεως πρὸς τῆς, καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ὁπότερον εἶπεν. ἐν δὲ τῷ πρὸς τῆς κ'. διγ. ἐφ' ἑαυτοῦ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ χρυσάτωρ λέγει.

Τοῦ Εναυτοφανοῦς. Τουτέστιν, δεκεῖ πόρον φανερώς ποιῆν, ὡς εἴρηται διγ. μγ'. ἀνάγνωθι καὶ ὁμα'. διγ. καὶ βιβλ. κε'. ὑπλ. ζ'. διγ. γ'. ἀπὸ τῆς δὲ βιβλ. ε'. 8. κώδικος ὑπλ. κζ'. ἀφ' ἑαυτοῦ. Ἰσαύτῃ συνεήσαν· καὶ ὁμοῦς ἐκ ἐδέχθη γάμος. ἀλλ' ὑποδοῦ, ὅτι διεμῖνυτο παλλακὴν αὐτῇ ἔχον, πρὸς τὰ εἰρημνῶν ἐν τῷ γ'. διγ. τῷ ζ'. ὑπλ. τῷ κε'. βιβλίου. ὁ γὰρ μὴ διαμῖνυτο ἄνθρωπος, ἢ γαμῖν ἔχον, ἢ τῷ πρὸς αὐτῆς πορὶ πλημμελῆ· οὐ μὲν καὶ μοιχαλῶν· ὅτι τῆς παλλακῆς ὄνομα τοῖς νόμοις ἐγνωσται, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ γ'. διγ. τῷ ζ'. ὑπλ. τῷ κε'. βιβλίου. ὁ δὲ τῆς παλλακῆς ἀπὸ τῆς πρὸς τῆς ἡβῆς χρόνων τῆς ἀγίας τῷ θεοῦ ἐκκλησίας, καὶ πρὸς τῆς βασιλικῆς ἀφ' ἑαυτοῦ.

Σημείωσαι νόμιμον θαυμαστὸν, ὅτι κατὰ πρὸς τῆς γαμῖν ἔχον τις δεκεῖ τῷ ἐκ συνεήσεως αὐτῇ συναπτομῶν, ἐν ᾧ ἐλθόντες ἐστὶν καὶ οὐτε πόρον ἐκ τῆς οἰκείου ποιῆται σώματος. ἀνάγνωθι πρὸς τῆς τῷ οὐ. τῷ μγ' τῆς κώδικος ἀφ' ἑαυτοῦ.

Τὸ μὲν πρὸς τῆς μέρος τοῦτο ὑπὸ κεφαλῆς ὑπὸ κσλ'. διγ. τῷ ζ'. δὲ β'. 8. μγ'. ὁ πρὸς μέμνηται ὑπὸ μα'. καὶ ὡς πρὸς ἐρμηνεύει αὐτό· δὲ καὶ πρὸς εἰρημνῶν ὁμα'. ὡς ἀπὸ τῆς πρὸς τοῦ. φησὶ γὰρ ἐκεῖνο ὅτι ἀπὸ τῆς ἐκ συνεήσεως γυναικὶ πόρον ἐκ τῆς σώματος ποιουμένη· καὶ μὴ φανερώς ὑπὸ τοῦ

τὸ ποιεῖ. καὶ ἐρμηνεύει τὸ μὴ ἔστι φανερός. Α
 φησὶ δὲ καὶ ἡ παλαιὰ γραφή τῷ αὐτῷ μα'. διγέσου,
 ὅτι οὐδὲ γάμος ὅτι τῶν ποιούντων σιμύεται δῖχα
 παρ' ἑαυτῶν συμβολαίων. καὶ μέμνηται τῆς ἀφ' ἑ-
 παύσεως χειρὸς καὶ ἐν δὲ ἡτλ. τῷ α'. βιβλίου
 τῷ κώδικος. μὴ τεθείσης δὲ εἰς τὸ βασιλικόν, ὡς
 ὁρκεσθῆναι τῷ πλὴν ἐκλογῇ ποιήσαντος τῷ
 παροδοισμοῦ τῆς ριζ'. νεαρὰς τῆς χειρὸς
 ἐν τῷ γ'. κεφαλῇ τῷ πρῶτοντος ἡτ. κελεύει
 δὲ τοῖς μὴ μεγάλοις ἀξιώμασι κεκροτημένοις
 γαμεῖν καὶ δῖχα παρ' ἑαυτῶν συμβολαίων.

Τοῦτο ἀνέρεθαι, ὡς διγ. ιγ'. τῷ α'. ἡτ. Ἀλλὰ
 καὶ ὁ μὴ αἰ τοιαῦτα γυναικας ἐν αὐτῷ κωλύο-
 ῖναι, ὡς δὲ τῆς νεαρᾶς συγχωροῦναι νομί-
 μως στυγερῶς καὶ ἐν τούτοις ὅτι ἡ αἰάρεσις.
 καὶ δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἐπ' αὐταῖς ὡς τῆς νεα-
 ρᾶς εἰσάγεται ἡ τῶν παρ' ἑαυτῶν ποίησις, καὶ ἄλλη
 ἀφ' ἑαυτῶν ἐν αὐτοῖς θεωρεῖται. ὅτι δὲ τῶν παπει-
 νοτέρων αἰδράν ἐκ μόνης τῆς στυγερῆς ποῖαι
 παλλακαὶ καὶ ποῖαι γαμεταὶ νομίζονται διγροῦται
 καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ καὶ ὁ ἀλλοφῶν πᾶσι αὐταῖς
 κεφαλῇ, ἀλλ' ἐναπομένει τὰ ὅφει.

Δοκῶσι γὰρ αἱ παρ' ἑαυτῶν ἐργαστη-
 εῖσις παρ' ἑαυτῶν, ἀφ' ἑαυτῶν ἵστασθαι, ὡς
 βιβ. γ'. ἡτλ. β'. διγ. δ'. καὶ βιβ. δ'. τῷ κώδικος
 ἡτ. ιγ'. ἀφ. γ'. τὸ δὲ φανερός ἐπ' ἐκείνης
 νοοῦναι, ἡ τις πολλοῖς καὶ τοῖς τυχοῦσι ἀφ' ἑαυ-
 τῶν οἰκεῖον σῶμα παρ' ἑαυτῶν. οὐ μὲν ἔνθα
 τοῖς ἀποδιδόσιν μάλιστα, ἡ παρ' ἑαυτῶν πλημμε-
 λῆναι, τοῖς ἀποδιδόσιν λαβεῖν, καὶ οὐ παρ-
 φανῶς ἐαυτῶν καταπιεσθῆναι. ἀλλ' ἔνθα ἐν πᾶσι
 παρ' ἑαυτῶν ἐκδιδόσιν ἐαυτῶν.

Τοῦ ἐναντιοφανοῦς. Εξελε πλὴν ἐν δουλείᾳ
 πόρνη ποιησαμένη, ὡς βιβλ. γ'. ἡτλ. β'. δι-
 γέσου καὶ.

Τοῦ ἀνανύμου. Επενείδεις ὅτι ἡ ἐν πλήρῃ
 πόρνη, καὶ μὴ φανερός ποιουμένη, ὡς διγ. μα'.

Τοῦ αὐτοῦ. Ἀλλὰ μείζων ὅτι ἡ πορνεία
 τῆς πορνείας. ὁ γὰρ ἐν δουλείᾳ γινόμενος πορνοβο-
 σκὸς ἀπ' αὐτοῦ μὴ τὸ ἐλθὼν παρ' ἑαυτῶν, ὡς βιβ.
 γ'. ἡτ. β'. διγ. δ'. ἡμ. β'. ἡ δὲ πόρνη ἐν δου-
 λείᾳ ἐκ τῆς σώματος ποιησαμένη, μὴ τὸ ἐλθ-
 ῶν παρ' ἑαυτῶν οὐκ ἀπ' αὐτοῦ ὡς διγ. καὶ. τῷ αὐτῷ
 βιβ. καὶ ἡτλ.

Τοῦ ἐναντιοφανοῦς. Ταῦτα πάντα ἀνέρεθαι
 ἡ ριζ'. νεαρὰ, ὡς τὸ μα'. διγ.

Basil. Tom. IV.

palam faciat. digestum autem 43.
 quid sit palam quæstum facere. ait
 & adnotatio eiusdem digesti 41. nu-
 ptias inter eiusmodi personas non
 consistere sine dotalibus instrumen-
 tis. & memineris constitutionis quæ
 posita quidem est tit. 4. libri 1. Cod.
 in Basilico autem non exstat, cum
 sufficiat id quod selectum est ex de-
 finitione Nou. 117. positæ in cap. 53.
 huius tituli. Iubet autem, ut qui ma-
 gnis dignitatibus decorati non sunt,
 etiam sine dotalibus instrumentis nu-
 ptias contrahere possint.

Hoc sublatum est ut dig. 16. tit. 1.
 Verum quatenus eiusmodi mulierib-
 us legitimè coniungi Nouellâ per-
 mittitur, heic autem non licet, hoc
 sublatum est. quatenus verò Nouel-
 la cauetur ut instrumenta dotalia
 conficiantur, alia differentia in ipsis
 cernitur. in humilioribus autem ex
 sola consuetudine dignoscitur quæ-
 nam concubinæ, & quamnam vxor-
 is loco habendæ sint: & ideo capi-
 ta in quibus de his agitur obliteran-
 da non sunt, sed in textu relinquen-
 da sunt.

¶ *Quæ in taberna cauponia.*] Viden-
 tur enim mulieres eiusmodi caupo-
 nix tabernæ ministrantes scortatio-
 nis causa stare, ut lib. 3. tit. 2. dig. 4.
 & lib. 4. Cod. tit. 56. constit. 3. Pa-
 lam autem quæstum facere intelli-
 gimus eam quæ multorum & quo-
 rumcumque libidini paret: non si
 qua adulteris vel stupratoribus, hoc
 est, non palam sed furtim se com-
 mittit: sed quæ vice prostitutæ se
 præbet.

¶ *Infamia notatur.*] ENANTIOPH.
 Excipe eam quæ in seruitute quæ-
 stum fecit, ut libro 3. tit. 2. dig. 24.

INNOMINATI. Probrosa est quæ
 vulgò quæstum facit, etiam si non pa-
 lam & apertè, ut dig. 41.

¶ *Lenocinium facere.*] EIVSDEM.
 Verum lenocinium grauius est, quàm
 scortatio: nam qui in seruitute leno-
 cinium facit, post libertatem nota-
 tur, ut lib. 3. tit. 2. dig. 4. them. 2.
 quæ autem in seruitute quæstum
 corpore factitarit, post libertatem
 infamia non notatur, ut dig. 24. eius-
 dem tit. & libri.

ENANTIOPH. Hæc omnia sub-
 lata sunt, Nou. 117. ut dig. 41.

Z.

^c *Quamvis sub alio pretextu.*] Hoc est, A quamvis hoc principaliter non faciant, sed sub pretextu ministerij quod præbent cauponæ, stabulo, & balneo, vt lib. 3. tit. 2. dig. 4. the-
mate 2.

^u *Idem matrimonium esse creditur.*] IN NOM. Cum idem matrimonium non est, maritus adulterium vindicare non potest quod in priore matrimonio admissum est, vt lib. 48. tit. 5. dig. 13. Quem verò effectum hoc habet? quoniam cum idem matrimonium esse creditur, dos eiusdem matrimonij tacite manet, vt cum mulier à viro diuerterit, nec tamen nuptias iterauerit, sed postea in matrimonium redierit, vt discas ex digesto 40. tit. sequ. cum verò non vnum idemque matrimonium est, sed plura, vt cum secundo viro coniuncta post diuortium ad priorem virum rediit, dos tacite renouata videtur: nisi cum à viro diuertit, vel dotem repetiit, vel mulieri maritus cauerit de reddenda dote: hoc enim euidenter ait Iauolenus dig. 64. tit. seq. Est & alia diffetentia inter hæc cum duo mattimonia esse videntur, vel vnum & idem. Cum enim vnum matrimonium videtur, maritus adulterij quod in priore matrimonio vxor admisit, accusare non potest, vt ait Vlpianus lib. 48. tit. 5. dig. 13. them. vlt. Est & alia differentia cum non vnum, sed duo mattimonia esse videntur. Propone quemdam vxorem duxisse, & postea factum diaconum, aut subdiaconum, & ante ordinationem diuertisse ab vxore, & non longo interposito tempore vxorem reduxisse, valet matrimonium: vnum enim & idem matrimonium esse videtur: nam ante ordinationem contractum creditur, & valet. nam diaconis post ordinationem vxorem ducere non licet: quas autem ante ordinationem duxerunt, retinere eis licet. Medium autem tempus longum aut breue, qui ea de re cognoscit naturaliter æstimabit.

^x *Si non multò post tempore.*] Vt licet breue tempus interpositum sit, interim autem vir vxorem duxerit, aut mulier nupserit, & deinde nuptiæ inter eos renouatæ sint, duæ nuptiæ intelligantur.

Τουτέστι καὶ μὴ αὐτὸ τὸ αὐθεντικῶς ποιεῖν, ἐν πορνήμῃ δὲ τῆς ἀποχευσεως τῆς καπηλείου τὸ ποιεῖν ἢ παροικίου ἢ βαλανείου, ὡς βιβλίῳ γ'. ὑπλοῦ β'. διγέσου δ'. θεμάτ. β'.

Τοῦ Ἀνωμόμου. Ἐνθα μὴ εἰς ὁ γάμος ἐστὶν, οὐ δύναται ὁ αἰὲρ κινεῖν πρὸς μοιχείας ἐν τῇ πορνήμῃ γάμῳ ἡμορφῆς, ὡς βιβ. μὴ. ὑπ. ε'. δ. γ. ιγ'. ὁ δὲ ὁ ἀποτέλεσμα, ὅτι ὡς ἐνός τῆς γάμου νομιζομένου μῦθι πάλιν ἡ πορνήμῃ ἐπὶ πορνήμῃ πωπῶς, ὡς ἐνθα ἀφ' αὐτῆς γυνὴ οὐκ ἔλθοι πρὸς τὴν δούτεραν συναφείαν, καὶ μὴ τῇ αὐτῇ ἀποτρέψῃ εἰς τὸν γάμον, ὡς μαρτυρῶν ἐν τῇ μ'. δ. γ. τῆς ἐξῆς ὑπ. ἔνθα δὲ δύο καὶ οὐχὲν εἰς καὶ ὁ αὐτὸς γάμος εἶναι νομίζεται, ὡς ἐνθα δούτερω ἀδρὶ συναφείᾳ μὴ ὁ πρὸς αὐτὸν ἀφ' αὐτῆς γάμον πάλιν πρὸς τὸν πρῶτον ἐπαρῆλθεν ἀδρα, δοκεῖ σωματικῶς ἐπὶ δευτέρῳ πάλιν ἡ πορνήμῃ πλὴν εἰ μὴ ἄρα τὴν ἀρχὴν ἔτε τὸν πρὸς τὸν πρῶτον ἀδρὰ διέλυσε γάμον, ἢ ἀπήτησε τὴν πορνήμῃ, ἢ ἀσφάλειαν πρὸς αὐτῆς ἐκομίσαστο τὸ πορνήμῃ ὡς ὁ Ἰαβωλένος ἐν τῇ ξδ'. δ. γ. τῆς ἐξῆς ὑπ. φησὶν. ἔστι δὲ ὡς καὶ ἑτέρα ἀφ' αὐτῆς τῆς δοκεῖν δύο καὶ μὴ ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν εἶναι γάμον. ἔνθα γὰρ καὶ εἰς εἶναι ὁ γάμος δοκεῖ, οὐ δύναται ὁ αἰὲρ πρὸς τῆς ἐν τῇ πορνήμῃ δῆθεν γάμῳ μοιχείας κατηρεῖν, ὡς φησὶν ὁ Οὐλπιανὸς ἐν τῇ μ'. βιβ. ὑπ. ε'. δ. γ. ιγ'. θεμ. τελευτ. ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ἀφ' αὐτῆς τῆς μὴ δύο, ἀλλὰ ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν εἶναι γάμον δοκεῖν. εἰ γὰρ ἡ πορνήμῃ πινὰ λαβόντα γαμετὴν, καὶ μὴ τῇ αὐτῇ ἡμορφῆς ἀφ' αὐτοῦ, ἢ ἀποτρέψῃ, καὶ πρὸς τῆς χρονομίας ἀφ' αὐτῆς τῆς αὐτῇ γαμετῆς καὶ ὀλίγου πρὸς αὐτὸν χρονοῦ πάλιν αὐτῇ συναφθέντα, ἔρρωται ὁ γάμος. εἰς γὰρ καὶ ὁ αὐτὸς εἶναι δοκεῖ. νομίζεται γὰρ πρὸς τῆς χρονομίας συνηναί, καὶ ἔρρωται. ποῖς γὰρ ἀφ' αὐτοῖς γαμετῆς μὴ οὐκ ἐπιτέτραπται μὴ τὴν ἐπιτεθείσθαι αὐτοῖς χρονομίαν. ἔχον δὲ τὰς πρὸς τῆς χρονομίας γαμετῆς συλκεχώρηται. ὁ δὲ πολὺν ἢ ὀλίγον πρὸς αὐτὸν χρονον φυσικώτερον ὁ πρὸς τοῦτου ἀφ' αὐτῆς νόσκων σχοπεῖ.

Ὡς καὶ ὀλίγος πρὸς αὐτὸν χρονος, ἐν δὲ τῇ μεταξὺ συνήφῃ ὑπὲρ πρὸς γάμον ἢ γυνὴν τυχόν ἢ αἰὲρ, καὶ οὕτως ὁ μεταξὺ αὐτῶν γάμος ἀναγνωσθῇ, δύο γάμοι νομίζονται.

Κυρίλλου. Οὐ δύναμαι ὅπως ἐπεὶ τὴν θυγατέρα μου ζητεῖν αὐτὴν ἀνδρα, μὴ οὐκ εἰδὼν ἴνα.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Ζητήσας μόνον ἐπέτρεψεν, ἀναγνώστη. ξβ'. θεμ. α'.

Περὶ τῆς ἀντιθέσεως. Ὁ αὐτὸς μὲν ἐν τῷ δυνάται iure mariti κατηγορεῖν μοιχείαν τῆς γυναικὸς, καὶ δὲ τοῖς δύο μὲν iure extranei δυνάται τῆς αὐτῆς κατηγορεῖν ἐν τῷ ὕψους ὡς ἐπιμένοντος ἡ δὲ ἀφ' αὐτοῦ τῷ iure mariti, καὶ τῷ iure extranei ἐστὶν αὐτῇ. ὅτι ἐν τῷ iure mariti κατηγορεῖ, οὐκ ἀπαγορεύεται ἀπὸ τῆς ἐξ ἀφ' αὐτοῦ. ματὲ καὶ τῷ οὐκ ἡδυνάτο οὐδὲν τῆς γυναικὸς μοιχείαν κατηγορεῖν, εἰ μὴ ἄρα πρὶν τὸν λύσειν ἢ πρὶν τὸν γάμον αὐτῆς γάμον τῷ δὲ λέγει πρὸς τῆς νεαρᾶς τῆς δεσποῦς * ἀφ' αὐτοῦ. ἐπεὶ οὖν πρὶν τὸν γάμον, ἔλθε ὅτι οὐ πρὸς αὐτὴν. αὐτὴν ἢ πρὶν τὸν γάμον καὶ κατηγορεῖται μοιχείαν τῆς γυναικὸς ἀπὸ τῆς ἐκ τῆς ἀπολύσεως abolitione ἢ πρὶν τὸν γάμον καὶ βούλεται τῷ αὐτῷ αὐτῆς πρὸς γάμον λαβεῖν. λέγει Παπιδανὸς δυνάσθαι αὐτὴν αὐτῆς σιωπῆσαι τῷ αὐτῷ πρὸς γάμον, καὶ τε iure mariti, καὶ τε iure extranei πρὶν κατ' αὐτῆς ἐκτελεσθῆναι τὸ κατηγορεῖν.

Τοῦ Ἐναγποφανοῦ. Ἡ δὲ ῥηθ' νεαρά κεφαλ. ι'. φησὶν, ὅτι καὶ κατὰ δίκην δυνάσθαι πρὶν γάμον αὐτὴν λαμβάνειν εἴσω δύο ἐτῶν. καὶ ἐστὶν ἐναντίον ἀφ' αὐτῆς πρὸς αὐτὴν.

Κινεῖ δὲ πρὸς μοιχείας ἄνθρωπος, πατὴρ, ἀδελφός, θεῖος πρὸς πατέρα, καὶ θεῖος πρὸς μητέρα. πατέρα δὲ νοεῖ τὸν τῆς γυναικὸς, καὶ ἀναγνώστη βιβλ. ζ'. τιτ. λε'. ἀφ' αὐτοῦ. θεμ. β'. Λέοντος, ἐν τῷ ἡμετέρῳ. καὶ πρὶν τὸν ἀναγγραμμένον πρὸς αὐτὴν, ὅσους δυνάσθαι κινεῖ. ἡ φησὶν δὲ ἀπὸ τῆς πομπῆς τῆς ἀφ' αὐτοῦ, καὶ τῷ γ'. Λέοντος. καὶ ὁ δικάζων ἀνδρὸς κινεῖ τὸν πρὸς αὐτὴν τῆς συγκαταστάσεως. καὶ τῷ δ'. ὅ φησιν, εἰ δὲ ἄνθρωπος ἄρχων οὐκ ἡδυνάτο κινεῖσαι, ὁ πατὴρ τῆς γυναικὸς ἐμποδίζεται, καὶ οὐκ ἐπὶ ἡμετέροις αἰετ'. ἡμέρας.

Ἡ ρηθ' νεαρά δοκεῖ λέγειν μὴ ἔχειν τὸν ἀνδρα ἀφ' αὐτοῦ πρὸς ὅσον πρὸς μοιχείας κινεῖται, ἀλλὰ καὶ τῷ πρὶν ἐκτελεσθῆναι πρὸς τῆς κινήσεως. καὶ γὰρ πρὸς αὐτὴν ὁ πρὸς αὐτὴν ἔχει ὁπότερμα.

Σημείωσαι πρὸς τοῖς λέγοντας μὴ ἐκτελεσθῆναι. Basil. Tom. IV.

¶ *Ut cui vellet nuberet.*] C. Y. R. R. L. I. Non possum filia mea mandare, ut maritum sibi quarat, nullum designans.

INNOMINATI. Mandavit tantum, ut conditionem quaereret. Lege dig. 62. them. 1.

¶ *Sive iure mariti.*] Hoc in primis sciendum est. Vir quidem intra duos menses uxorem adulterij accusare potest, post duos autem menses iure extranei eam accusare potest intra statutum aliquod tempus. An autem iure mariti, an iure extranei eam maritus accuset, hoc interest, quod iure mariti accusat sine inscriptione. Hoc quoque sciendum est maritum non potuisse uxorem adulterij accusare, nisi prius repudio matrimonium dissolveret. Quod quidem obtinuit ante Nouellam constitutionem Domini. Cum ergo haec didiceris, veni ad rem propositam. Maritus repudio soluit matrimonium. cumque uxorem adulterij accusasset, destitit ab accusatione usus abolitione, eamque denuo uxorem ducere vult. Dicit Papianus, eum posse ipsam reducere, siue iure mariti, siue iure extranei aduersus eam accusationem instituit.

ENANTIOPH. Nouella autem 134. cap. 10. dicit, etiam post condemnationem maritum intra biennium uxorem posse reducere. & est contraria propter additionem.

¶ *Sive iure extranei.*] Adulterij accusant, maritus, pater, frater, patruius & auunculus. Patrem autem intellige patrem uxoris, & lege lib. 60. tit. 35. dig. 15. them. 2. Leonis, in nostro 60. quod crimen praeter supra dictas personas nemo potest instituere. Numerantur autem menses à missione repudij, & 3. Leonis, etiam qui accusat iure mariti, calumniae periculo subiicitur, & 4. quo dicitur, Si maritus cum praeses sit, accusare non possit: mulieris pater impeditur, nec eis currunt sexaginta dies.

Nouella 117. videtur dicere non differre maritum & extraneum, si adulterij accuset, sed hunc quoque subscribere crimini priusquam accuset. adiectum enim habet aduerbium prius.

¶ *Potest post veniam omittere de.*] Nota aduersus eos qui dicunt non esse

Z ij

contraria iura inserta in reputatio-
ne. Nam 134. Nouella etiam post con-
demnationem marito permittit vxor-
em intra biennium reducere.

^c *Filius familias miles.*] INNOMINATI.
Non solum in matrimonio, sed et-
iam in concubinato à milite sum-
mum ius exigitur. Dictum est enim
lib. 48. tit. 5. dig. 11. them. 2. mili-
tem qui in concubinato habuit filiam
sororis, exauكتورari, & deportari.
Generaliter autem dicitur lib. 26.
tit. 7. dig. 40. citra testamentum, im-
peritiæ militum veniam non dari.

ENANTIOPH. De milite lege lib. 5.
tit. 4. constit. 21. quæ videtur refra-
gari. Dicit enim sine aliqua solemni-
tate omnes milites nuptias contra-
here, cum ingenuis tamen mulieri-
bus, hoc est, etiam si facta non sit
mulieri donatio ante nuptias, aut
pompa omissa, cæteraque nuptialia
instrumenta, vt dicit sequens 22.
constitut.

^d *Neque tutor nec curator.*] Nota. quan-
do tutor aut curator eam vxorem
possit ducere, cuius tutelam vel cu-
ram gessit. Lege 62. dig. huius tit.
vt scias nec filium aut nepotem tu-
toris posse etiam absque supradictis
causis eam vxorem ducere, cuius pa-
ter aut auus tutelam gessit: hoc enim
dicit Paulus in dig. 59.

INNOMINATI. Similiter dig. 59. 60.
62. 64. 66. 67. Recte autem tutor v-
xorem ducit matrem eius cuius tute-
lam gerit, quo casu etiam recte pu-
pillum adoptat, vt lib. 1. tit. 7. dig. 32.
& lib. 5. Cod. tit. 58. constit. 3. & tit.
62. constit. 19.

^e *Qui officium in prouincia.*] Concu-
binam autem habere potest ex eadem
prouincia, vt in fine lib. 25.

INNOMINATI. Lege tit. 1. dig. 16.
& huius tit. dig. 63. & 65. & lib. 5.
Cod. tit. 2. quæ contrarium dicit his
quæ hic habentur de attris, & tit. 4.
constit. 6. in quibus eadem dicit & in
filiis Præsidis & domesticis & adses-
soribus, si eis ea in re operam de-
derit.

CYRILLI. Ne putes hoc caput re-
fragari vltimo capiti primi tituli. Nam
illud quidem tractat de Præside: hoc
autem de eo qui simpliciter officium
administrat. is autem subiicitur Præ-
sidi, & ideo attræ redduntur.

A Διῶται * ἀνακαθίστη ἐνδυσία νόμιμα. ἡ γὰρ * ρλδ'. νεαροὶ, καὶ μὲν καταδίκην ἐφίκοι τὰς ἀνδρὶ αἰαλαβὸν τὴν γυναικα, εἴσω μὲν τοι διετίας. * ρ. α. ρακα-
τάροι.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Οὐ μόνον ἐπὶ γάμου, ἀλλὰ
καὶ ἐπὶ παλλακισμοῦ τὴν ἀκρίβειαν ὁ γραπώτης
ἀπαρτεῖται. Εἴρηται γὰρ βιβ. μη'. ὑτ. ε'. διγ. ια'.
θεμ. β'. ὅτι ὁ γραπώτης τὴν θυγατέρα τῆς ἀδελ-
φῆς αὐτῆς παλλακευόμηνος ἀπογρατεῖται, καὶ δε-
πορτατεῖται. ἤτοι καὶ εἴρηται βιβ. κς'. ὑτλ.
ζ'. διγ. μ'. ὅτι πάλιν ἀφαιρῶν, ἡ τῇ γραπώτῃ
ἀγνοία οὐ συγχινώσκειται.

B Ἐναντιοφθοῦς. Περὶ γραπώτου ἀνάγνωθι
βιβ. ε'. ὑτ. δ'. ἀφγ. κα'. δοκοῦσιν ἐναντίαν
φθοῖ γὰρ αὐτῇ τῆς οἰκιστοῦ τῇ γάμον συνθηκῇ,
πρότερος ὁ γραπώτης γαμοῖσιν. ὁ γὰρ μὲν τοι
γυναικας. Οὐτεστὶ καὶ μὴ ἡγεῖται παρογαμιά
δωρεὰ, ἢ πομπή γυναικί, ἢ τὰ λοιπὰ γαμικὰ
συμβόλαια, ὡς ἡ ἐπομνή φθοῖ καβ'. ἀφγ.

Σημειώσαι. πότε διώσται ὁ ἐπιζῶν ἢ ὁ
καρτεῖται τὴν αὐτῆς κηδεμονοῦ μὲν γυ-
ναῖκα λαβόν. ἀνάγνωθι καὶ ὁ ξβ'. διγ. τζ.
πρόντος ὑπάρχοντος. Εἰδὼς ὅτι οὐτε ὑὸς ἢ ἐξο-
νος τῆς ἐπιζῶντος διώσται δίχα τῇ εἰρημνίῃ
C αἰσίων τὴν ἐπιζῶντος περὶ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς ἢ
τῆς μητρός γαμῖν. τὸ γὰρ φθοῖ ὁ Παῦλος
ἐν τῇ διγ. ιθ'.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Ομοίον διγ. ιθ'. ζ'. ξβ'. ξδ'.
ξς'. ξζ'. καλῶς δὲ τὴν μητέρα τῆς ἐπιζῶντος
μὲν γαμῖν ὁ ἐπιζῶντος ἐφ' ᾧ θέματι καὶ κα-
λῶς τὸν πούπλλον ὑποτετεῖται, ὡς βιβ. α'. ὑτ. ζ'.
διγ. λβ'. καὶ βιβ. ε'. τῆς κώδικος ὑτ. ιη'. ἀφγ.
γ'. καὶ ὑτ. ξβ'. ἀφγ. ιθ'.

Παλλακεύεσθαι δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπὶ χάρις
διώσται, ὡς ἐν τῇ τέλει τῆς κε'. βιβ.

D Τοῦ Ἀνωνύμου. Ἀνάγνωθι ὑτ. α'. διγ. ις'.
καὶ τὸν τοῦ ὑπάρχοντος διγ. ξγ'. καὶ ξε'. καὶ βιβ. ε'.
τῆς κώδικος ὑτ. β'. εἰσάγον λέγει τοῖς ἐν τῇ πατρὶ
τῇ δ' ὁρῶντων καὶ ὑτ. δ'. ἀφγ. γ'. ἐν οἷς φθοῖ
τὰ αὐτὰ καὶ ἐπὶ παῖδαν τοῦ ἄρχοντος καὶ δομῆτικων
καὶ συμπόνων, εἴγε αὐτοῦ αὐτοῖς πρὸς ἑαυτοῦ.

Κυρίλλου. Μὴ δόξης ἐνδυσία εἶναι τὸ πρὸν
πρὸς τὸν πελάτῃον κεφάλαιον τοῦ πατρὸς πτ.
ἐκείνου μὲν γὰρ αὐτῇ ἄρχοντος ἀφαιρῶνται. τοῦτο
δὲ αὐτῇ τοῦ ἀπλῶς χεῖροντος ὁφείκειον. οὗτος δὲ
αὐτῇ ἐβόηκε τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἀφ' αὐτοῦ ἀντιστρέ-
φοντα οἱ δ' ὁρῶντες.

Κατὰ τὸν χρόνον ἐν ᾧ χεῖζει τὸ ὀφφίκιον.

Κατὰ τὸν τῷ ὀφφικίου χρόνον.

Τὴν πρὸ τῷ ὀφφικίου μνηστευθεῖσαν.

Τοῦ ἐναντιοφαινοῦ. Τὸ ἐναντίον ὅτι ἄρρενος
δλ. νζ'. ὁ δὲ λογισμὸς, ὅτι οὐχ οὕτως εἴωθεν ὁ
ἀνὴρ ἐρυθρίαν τὸν πεντηεθρὸν, ὡς ἡ νύμφη.

Παραχρᾶσθαι. τὰ μὲν γὰρ ὑπὸ γαμοῦντι, ὅθεν
συναινεῖ συλχεῖσθαι, ὡς ὁ Μαρκεσιανὸς ἐν τῷ
νζ'. δλ. φησὶν. ὡς ἐξέλε τὸν ἐν τῇ οἰκείᾳ πα-
τρίδι στρατευόμενον. ὅθεν γὰρ διώταται λαβὴν
ἐκ τῆς αὐτῆς πόλεως, ὡς ὁ Παῦλος ἐν δλ. ξε'. δλ.
φησὶν.

Ἐν τῷ νόμῳ τῷ λέγοντι τὴν ἀπελευθέρω-
σιν ἡδὴ τῷ πάτρωνι, μὴ διώταται πα-
τρίδι γαμοῦντι τῷ πάτρωνος ἐτέρῳ γαμεῖσθαι, πά-
τρωνα παρρησιάζοντι, καὶ ἐκ τῆς οὐσίας ὅτι ὅρα ἐλευ-
θερίας ἐτυχεν ἀντιστάμενος.

Θεμέλιον αὐτὸν τοῖς νομίμοις ἡγερέσθαι
καὶ ἡλευθέρωσθαι. Εἰ γὰρ μὴ τοῖς νομίμοις
ἡγερέσθαι, ὅθεν ἐχθρὸς τῷ δίκῳ, ὡς αὐτὸς ὁ Οὐλ-
πιανὸς διδίδει ὅτι φέρεται. σημειώσαι δὲ τὸ θέμα, καὶ
μὴ δόξῃσι ἐναντίως ἐχθρὸς τὸν κείμενον ἐν τῷ ν'.
δλ. τῷ πρῶτοντος ἡτ. ἐκ δὲ τῷ ἐξέθεμι σοι τὴν
ἀφ' ὧν.

Ἀνωμόλου. Ἀνάγνωθι βιβ. γ'. τῷ κώδικος
ἡτ. δ'. ἀφ' α'. πρὸ τῷ τοῖς νομίμοις, καὶ πρὸ
τῷ ἐξορισίου βιβ. μ'. ἡτ. α'. δλ. κβ'. καὶ πρὸ τῷ
ὠμόσθους, βιβ. λζ'. ἡτ. ιδ'. δλ. ιδ'. καὶ πρὸ τῷ
ἐξορισίου στραπώτου, τῷ αὐτῷ βιβ. καὶ ἡτ. δλ. η'.
ἀνάγνωθι δὲ καὶ τῷ πρῶτοντος ἡτ. δλ. μη'. καὶ βιβ.
κδ'. ἡτ. β'. διγ. ια'. καὶ βιβ. κε'. ἡτ. ζ'. διγ.
α'. καὶ βιβ. λ. λη'. ἡτ. α'. δλ. ιγ'. καὶ ἡτ. ιγ'.
διγ. γ'.

Τοῦ αὐτοῦ. Περὶ τούτων ἀνάγνωθι τὸ τέλος τῷ
δ'. ἡτ. τ'. βιβ. γ'. κώδικος. Φησὶ γὰρ ὅτι εἰσὶ τινες
κατὰ τὸν νόμον πάτρωνες νομιμαῖντες, καὶ τοὶ μὴ
ἐλευθέρωσθαι, οἵ τινες ὅτι εἰσὶ κυρίως πάτρων-
ες, εἰ καὶ reuerentia κεχρηάσινται.

Τοῦ αὐτοῦ. Εἰς μὲν τοὶ τὸ μὴ διώταται κα-
λῶσαι χωρὶς συγχώμενος εἰς δικαστήριον πάτρων
λογίζεται. καὶ ἀνάγνωθι βιβ. β'. ἡτ. δ'. διγ. η'.
ὁ φησὶ. πάτρων ὅστις ὁ ἐλευθέρωσας, καὶ ὁ συμ-
παγνύων ἐλέγχας, καὶ ὁ ἀφ' ἡφου ἀποφαι-
νέας, καὶ τῶν ἀληθείας ὅθεν ὡς, καὶ ὁ μόνος εἶναι,
ὡς περ ὅτι εἰ πάτρων ὃν ὁ ἀπελευθέρως ὁμο-
σε μὴ εἶναι αὐτῷ ἀπελευθέρων. ἀνάγνωθι καὶ

Basil. Tom. IV.

A^f *Vel ibi domicilium habentem.*] Eo
tempore quo administrat officium.

^g *Sponsare autem.*] Tempore officij.

^h *Eam autem quam prius sibi.*] Quæ
desponsa fuit ante officium.

ⁱ *Filias suas in matrimonium.*] ENANT.
Contrarium in masculino, dig. 57. Ra-
tio autem est, quia non ira solet vir
focerum reuereri sicut nurus.

ADNOTATIO. Filio tamen uxorem
ducenti consentire prohibetur, ut di-
cit Marcianus dig. 57. Excipe eum
qui in patria sua militat. Is enim ux-
orem ex ciuitate sua ducere potest,
ut dicit Paulus dig. 65.

B^k *Dicit lex libertam.*] In lege qua dici-
tur libertam quæ iam nupsit patrono,
non posse inuito patrono alij nubere
patronum illum quoque intelligere
oportet, qui ea lege emit ut manu-
mitteret.

^l *Qui eam ea lege emit.*] Pone cum e-
misse suis nummis & manumisisse.
Nam si suis nummis non emit, hoc
ius non habet, ut idem Ulpianus sta-
tim infert. Nota autem speciem, nec
putes huic aduersari digestum 50. hu-
ius tit. Illic enim exposui differen-
tiam.

^m *Quoniam proponitur patronus.*] IN-
NOMIN. Lege lib. 6. Cod. tit. 4. con-
stit. 1. de eo qui suis nummis, & de
eo qui in potestate est, lib. 40. tit. 1.
dig. 22. & de eo qui iurauit, lib. 37.
tit. 14. dig. 14. & de filiofamilias mi-
lite, eundem lib. & tit. dig. 8. Lege
autem huius quoque tituli dig. 48.
& lib. 24. tit. 2. dig. 11. & lib. 25. tit.
7. dig. 1. & lib. 38. tit. 1. dig. 13. &
tit. 16. dig. 3.

ⁿ *Siquis tamen iurauerit.*] EIVSDEM.
De his lege finem 4. tit. lib. 6. Cod.

D^o Dicit enim esse quosdam qui secun-
dum legem quandam patroni esse
creduntur, etiam si non manumise-
rint, qui proprie patroni non sunt,
etiam si eis debeatur reuerentia.

EIVSDEM. In hoc autem ut in
ius vocati non possit non impetrata
venia, patronus esse creditur. Lege
librum 2. tit. 4. dig. 8. quo dicitur:
Patronus est qui manumisit, & qui
collusionem detexit, & qui sententia
pronuntiatus fuit, etsi re vera non
erat, & qui se esse iurauit, sicut pa-
tronus non est, si libertus iurauerit se
eius libertum non esse. Lege etiam

Z iiij

Ως σημείωσαι ὅτι ἡ μνηστευθεῖσα τὰς πα-
τρωνι, δυνάται καὶ ἄκοντος αὐτῆς ἀφελύειν τὴν
μνηστείαν καὶ ἑτέρῳ γαμεῖσθαι. νόησον δὲ τῶ-
πο ἔνθα μὴ ὅτι τοῦτο αὐτὴν ἠλευθέρωσε τὴν
δεξιάν.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Ἐπὶ τῆς ἀπατησίως τῆς
πατρικῆς, τὴν μὴ ῥητῶς ἀντιλέγουσαν θυγατέρα
συναγνῆν ἐδέξαντο εἰπὼν, ὅθεν καὶ ἡ μνηστομνία, καὶ
ἡ ἄφρων μὴ δυναμένη ἀντιλέγειν, συναγνῆν δο-
κεῖ βιβ. κδ'. γιτ. γ'. διγ. β'.

Τοῦ αὐτοῦ. Καὶ χωρὶς ἰδιότητος συναγνέσεως
ἔστιν ἄρειν δηλευμένη τὴν αὐτὴν γνώμην, ὡς
βιβ. κδ'. γιτ. β'. διγ. β'. ἔφερον.

Τοῦτο ἰδικόν ἐστι πατρὸς νόμον τῶ πατρωνος. ὅτι
γὰρ τῷ μὴ πατρὶ τὸν πατρωνά γάμον αὐτῆς, μὴ
τῷ ῥεπουδίου ἢ πατρὶ λυεῖ τὸν γάμον, καὶ μὴ τῷ
δέξεται τῷ ῥεπουδίου ἐκείνος, ὃ καὶ ἐπέμφθη, ὡς
αἰνῶνεται ὁφείλει ἐν τῷ βιβ. τῷ κώδικος ὑπο-
τὸν ιζ'. τῷ βιβ. γιτ. διγ. ε'.

Τοῦ μὴ δυνάσθαι αὐτὴν τῷ γάμῳ αὐ-
τῆς λατὸν ἑτέρῳ γαμεῖσθαι, ἢ ἀπελευθέρωσθαι δη-
λονότι μὲν τῷ πατρὶ ὁμοίως τοῦ πενήτου χροῖον.
μὴ οὖν ὡς ἔτυχεν αὐτὴ δέξεται.

Σημείωσαι πότε καὶ ὁ πατρὶς δουλὸν σκώσα-
ται γάμος. εἰπέ δὲ ὅτι ἀφ' αὐτῆς τὸν πατρωνά
γίμνῃ. ἴσθι δὲ ὅτι σήμερον καὶ ὅτι τῷ ὁμοίῳ, ἢ
κβ'. τῷ μὲν τὸν κώδικα βούλεται, ἵνα τῷ ἀνδρὶ
αἰχμαλώτου γυρομνίου, μὴ καὶ τὸ αὐτὸ γῆμα ἢ
τοῦτο γαμετῇ, ὃ ὅσον δηλονότι ὡς εἶπεν. εἰ δὲ
ἀμφισβῆται, τότε καὶ μὲν πενταετίᾳ ὀξύναι
αὐτὴν γαμεῖν, καὶ μὴ ἐκπίπτειν τῆς οἰκείας πατρι-
κῆς. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ ὡς αὐτὸς νομοθετεῖ τῆς
γυναικὸς αἰχμαλώτου γυρομνίας. μέμνησο καὶ
τῷ εἰρημνίων τῷ Οὐλπιανῷ ἐν τῷ κδ'. τῷ δι-
γῶν βιβ. γιτ. β'. διγ. ε'. συναδὲ γὰρ πῶς εἰρη-
μνίοις, καὶ φησὶν ὅτι καὶ πατρὸς αἰχμαλώτους
γῆμα, δοκεῖ ὡς εἶναι τῇ αὐτῇ γαμετῇ, τῇ πατρὶ
τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῇ συναγνῆν, καὶ τοὺς πα-
τρὸς δουλεία, ὡς οὖν καὶ αὐτὴ ἡ αἰχμαλωσία
λυεῖ τὸν γάμον, ὡς ἡ Παῦλος ἐν τῷ αὐτῷ βιβ. καὶ
γιτ. διγ. α'. φησὶν.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Ἐπὶ τῷ ἄλλων ἢ αἰχμαλώ-
σια τὸν γάμον ἔλυσεν, ὡς βιβ. κδ'. πηλ. β'. διγ.
α'. ὅθεν δὲ νόον κατὰ τὸ ἀκρίβες, ἀφ' αὐτῆς ἐν
αὐτῷ τῷ γεγραμμένῳ. τελευτήσαντος δὲ δύ-
ναται.

A ¹ *Alij nubit.*] Nota ergo desponsam
patrono posse vel eo invito sponsalia
dissolvere, & alteri nubere. Hoc au-
tem intellige, nisi eam ab initio ma-
trimonij causa manumiserit.

² *Eum qui non consentit.*] INNOMIN.
In repetitione dotis filiam, quæ no-
minatim non contradicit consentire
admisit, dicens, Unde & furiosa &
mente capta, quæ contradicere non
potest, consentire videtur, lib. 24.
tit. 3. dig. 2.

E I V S D E M. Etiam sine speciali
consensu interdum voluntas eius de-
claratur, ut libro 24. tit. 2. dig. ult.

³ *Furioso patrono.*] Hoc speciale pa-
troni privilegium est. In eius enim
matrimonio quod cum alio, quam
cum patrono contractum est, sola re-
pudij missio solvit matrimonium,
etiam si hoc nondum acceperit is ad
quem missum est, ut manifeste osten-
ditur §. lib. Cod. 17. tit. lib. consti-
tuit. 6.

⁴ *Neque soluit se legis necessitate.*] Vt non
possit alteri nubere eo invito, liberta
scilicet, postquam tempus luctus præ-
terit. Ne hoc ergo leuiter præter-
ieris.

C ⁵ *Si patronus ab hostibus captus.*] Nota
quando etiam cum seruo consistit
matrimonium. Dic autem hoc fieri
propter honorem patroni. Sciendum
autem est hodie etiam in ingenuis,
ex Nou. 22: matrimonium captivi-
tate mariti non dirimi, quamdiu sci-
licet est superstes. Sin autem incer-
tum sit, tunc post quinquennium li-
cere ei nubere, nec dorem suam
perdere. Eadem etiam statuit de ma-
rito, si vxor in potestatem hostium
pertinetit. Memineris etiam eorum
quæ dicta sunt ab Ulpiano in 24. tit.
2. dig. 6. ad stipulatur enim his quæ
dicta sunt, & dicit quod etiam, si pa-
gani captus sit ab hostibus, vide-
tur esse superstes vxori, quæ ei con-
iuncta fuit ante captiuitatem. Atqui
omni seruitute, sicut & captiuitate
matrimonium dirimitur, ut dicit Pau-
lus in eodem lib. & tit. dig. 1.

I N N O M I N A T I. In aliis captiuitas
matrimonium dirimit, ut lib. 24. tit.
2. dig. 1. quod quidem intelligen-
dum est secundum strictum ius, pro-
pter ea quæ sunt in eo adnotata. Po-
test autem eo mortuo.

Z iij

^a Si nuptiæ incestæ sint.] E I V S D E M.
Lege 6. tit. huius libri, quide incestis
nuptiis tractat. de prohibitis autem
propter ætatem lege dig. 8. tit. 4. lib.
12. quo dicitur, Si alter ex his qui ma-
trimonio copulati sunt nondum per-
uenerit ad ætatem eorum, quibus nu-
ptias contrahere permissum est, nec
diuortium intercefferit, quod in do-
tem datum est, non reddi: quemad-
modum nec sponsæ quâdiu sponsalia
consistere possunt: Nam quod dotis
causa datum est, quamdiu dos fieri
potest, non redditur. Lege etiam dig.
5. tit. 7. eiusdem libri quo dicitur, si
mulier pecuniam auunculo, aut pri-
uigno, aut socero in dotem dederit,
neque nupserit, eam repetit: nec en-
im ob turpem causam data est, sed
matrimonij causa: nec locum habet
regula, qua dicitur, vbi & dantis &
accipientis turpitudine versatur, cessa-
re repetitionem: nec ea, qua dicitur,
in delicto pari potiorē esse posses-
sorē. Lege etiam 81. τὴ κεφαλῶν.

A Τοῦ Ἀνωνύμου. Η νθ'. νεαρχὸ τῷ βασιλέως
 κυροῦ Λέοντες τῷ φιλοσόφου πατρὶς τὸ τέλος οὕτω
 φησί. Εἴ τις οὖν ὀφθῇ δυσυχὼν εἰς φρένας, καὶ
 δουλείᾳ ἐλθῇ θείας ἀντικαταλλαγόμενος, εὐ-
 τὸν ἀπεμπαλεῖν, μὴ σωεσθῇ κενεῖν, ἀλλ' ἀνα-
 τρέπειται πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ τε τῷ πατρὶος τοῦ
 ἰδίας ἐλθῇ θείας, καὶ τῷ συγκατακρυπτοῦ αὐτοῦ,
 πληγῆς τῷ εἰς τὸ σῶμα σωφροσυνήμων, καὶ τῇ
 ἐλθῇ θείας ἐν ταῖς οἰκίαις τηρουμένης γῆματι ταῖς
 τῇ αἰσίας ἀνδραπόδων.

Τὸ δ' αὖτε. Ἀνάγνωθι τὸν γ'. ζιτ. τῷ πρῶτοντος
B βιβ. πρὸς αὐτομέτων γάμων λέγων. πρὸς δὲ κω-
λυομένων διὰ τὴν ἡλικίαν, ἀνάγνωθι τὸ η'. διγ.
τ' δ'. ζιτ. τ' ιβ'. βιβ. ὁ φησιν. εἰς τὸ εἶς τῶν σωμα-
φθέντων μήπω τῆς τῶν γαμῶν ὀφειλόντων ἡλικίας
ἔστιν, εἰ μὴ γίνονται διὰ ζύγον, οὐκ ἀποδέδωται
τὸ δὲ τὸν ἐν παρρησίᾳ, ὡς περὶ τῆς μνηστῆς, ἐφ' ὅσον
ἡ μνηστῆς στείλειται. πὺ γὰρ ἐν παρρησίᾳ διδόντων
ἐφ' ὅσον δυνάσται γινέσθαι παρρησίᾳ, οὐκ ἀποδέδο-
ται. ἀνάγνωθι καὶ τὸ ε'. τῷ ζ'. πιτ. τ' αὖτε βιβ. ὁ
φησιν. εἰς γυνὴν μέλλουσα γαμῶνται χρηματίζε-
ται. καὶ τῶν τῶν, ἢ παρρησίᾳ, ἢ πεντηκῶν ἐν
C παρρησίᾳ, καὶ μὴ γαμῶνται, ἀναλαμβάνει. οὐ γὰρ ἐπὶ
ἀγρότης, ἀλλ' ἐπὶ γάμῳ ἐδόθη. καὶ οὐκ ἐχθρῶν
ραὶ ὁ γάμων ὁ λέγων, ἐνταῦθα ἔστιν ἀγρότης τ' δι-
δόντος, καὶ τοῦ λαμβάνοντος, ὅρχει ἡ ἀνάλη-
ψις: καὶ ὅτι ἐν ἴσῳ ἀμείψονται, ἐπὶ κατετέ-
ρος ἔστιν ὁ νεμόμενος. ἀνάγνωθι καὶ τὸν π'. τοῦ
κεφαλαίου.

Τοῦ Ἀγωνοῦμου. Ποῖος ἐστὶν ἀθέμιτος καὶ νεφέ-
λιος γάμος λέγει διτ. λθ'. καὶ μ'. τοῦτου τοῦ διτλ. καὶ
βιβ. ε'. ἢ κώδικος διτλ. ε'. καὶ ἰνστιτούτων α'. διτ.
D ι'. καὶ ἡ περὶ ἀθεμίτων νεαρά, ἡ τις καὶ τὸ ποι-
νάς οὐκ εἶσι, καὶ λέγει πότε καὶ ἡ γυνὴ ἀποκείσθαι.
Εἰ δὲ μὴ τῇ φύσει, ἀλλὰ τῷ νόμῳ ὁ γάμος κεκώ-
λυται, ἔπρεον οὐκ εἶναι ἐστίν. Εἴρηται γὰρ βιβλ. ιβ'.
πιτλ. δ'. διτ. η'. ὅτι ἐὰν εἷς τῶν συναφθέν-
των μὴπω τῆς τῶν γάμων ἡλικίας ἐστίν, εἰ μὴ
ῥηθῇται ἀφ' αὐτοῦ, οὐκ ἀποδίδεται τὸ δοθέν
ὡς παροικί, ὥσπερ οὔτε τῇ μητρὶ ἐφ' ὅσον ἡ
μητερία σωίσταται· τὸ γὰρ ὡς παροικί διδύ-
μιμον ἐφ' ὅσον διυάται ῥηέσθαι παροῖξ οὐκ ἀ-
ποδίδεται. γαμοῦσι δὲ οἱ ἔφηβοι, πούτεστιν ὁ μὲν
ἀρρῶν πληρώσας τὰ ἰσθ'. ἔτη. ἡ δὲ θήλεια

τὰ β'. ὡς ἐν ἐστρουπιονῶν α'. πτλ. ι'. καὶ βιβ. ε'. τῷ
κώδικος ἡτλ. δ'. Δ' α. παξ. κδ'. λέγει δὲ καὶ βιβ.
ιβ'. πτλ. ζ'. διγ. ε'. ὅτι ἐὰν γυνὴ μέλλουσα γα-
μεῖσθαι γένοιτο, ἢ πενήτερι, ἢ πατρὶνῳ ὅτι δὲ πατρὶ-
κα, καὶ μὴ γαμήσῃ, ῥέπεπιτεύει. οὐ γὰρ ἐπ' αἰ-
σχρότητι, ἀλλ' ὅτι γάμω ἐδόθη. ὥστε μήτε χάραν
ἔχειν τὸν γάμον τὸν λέγοντα, ὅπου αἰσχρότης ἴδι
διδόντος ὅτι καὶ ἴδι γάμω δόντος, ὅτι γὰρ ἢ ῥέπε-
πιτών. καὶ ὅτι ἐν ἴσῳ ἀμύρτημα π' ὅτι περὶ τε-
ρεῖς ὅτι ὁ νεμόμενος. ὡς δὲ δόξον δὲ ἡμέρα ὅτι
τῆς γαμουμένης ἀνέχου καίται βιβ. κζ'. ἡτ. ε'.
διγ. ια'. φησὶ γὰρ ὅτι ἐὰν τις πλὴν ὡς ἐξοιστο αὐ-
τῷ ἀνέχον οὐδὲν ἐκ γαμήσῃ, συγγνώσκειται μὲν.
ἐὰν δὲ πατρὶκα ἔχουσα τελευτήσῃ ἀνέχου, ὡς δὲ
χερσὶν ὁ ἀνὴρ ὅσα κερδαίνειν ἤμελλεν, εἰ σιω-
σατο ὁ γάμος.

Τοῦτο φησὶν, ὅτι οὐ φισκοῦται, εἰ μὴ γά-
μος ὡς ἀκέραιος γήνηται εἰς πατρὶκα ὅτι δὲ δέ-
ται, ἀλλὰ ἀντιφρέφεται μὲν τῷ ὅτι αὐτὸν ληφθέν-
των καρπῶν.

Τοῦ Ἀνωνύμου. Φισκοῦται γὰρ. ἀνὰ γυνή
πλὴν ὡς ἀνέχου γάμω νεαρά, καὶ βιβ. ε'. τῷ
κώδικος ἡτ. ε'. Δ' α. τ. δ'. καὶ τοῦτου τῷ ἡτ. διγ.
ζα'. εἰ μὲν τοι μὴ ὡς ἀκέραιος γήνηται ἀνέχου γά-
μος, ῥέπεπιτεύεται ὅτι δὲ δέ-
ται ἐν πατρὶκα, ὡς βιβ.
ιβ'. ἡτ. ζ'. διγ. ε'. ἀνὰ γυνή καὶ βιβ. κη'. ἡτ. ε'.
διγ. λη'. τῷτο δὲ φησὶν Δ' α. παξ. εἰς τὴν ε'. βιβ.
τῷ κώδικος ὅτι τὸν δ'. τῷ βιβ. ἡτ. Δ' α. τ. ε'. τῷ
ἡτλ. τυλ. χάρουσα.

Κυελλου. Οἱ στρατευόμενοι ἐν τῇ ἐπὶ χίᾳ,
διδύμονται ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπὶ χίᾳ γαμεῖν.

Νικαέως. Ἀνὰ γυνή βιβ. α'. ἡτ. ζ'. διγ.
λβ'. ὁ φησὶν, ἐπὶ τῷ πεύων τῷ ἰδίου πατρὶνῳ,
καλῶς αἰτεῖ αὐτὸν ὑποτεῖν. ἀνὰ γυνή καὶ πλὴν
ἐκ εἰ β'. ὡς ἀκέραιος. ἀνὰ γυνή καὶ ὅτι εἰ αὐτὸ
κεφάλαιον ὁ λέγει. ἐὰν αὐτεξούσιον ὑποτετήσω-
μαι, πᾶντα τὰ αὐτὸ πατρὶκα εἰσὶν μοι σιωπη-
ρῶς, εἴγε τῷ πατρὶκα εἰσὶν μοι εἰσὶν, καὶ ὡ-
ς ἐξοῦσοι αὐτὸ πᾶντες ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ. ἔγνω
εἰς τὴν ζ'. διγ. τῷ πατρὶνῳ ἡτλ. ὅτι ἢ πατρὶκα
νομῶν Δ' α. τῆς ἡμετέρας ἀδελφότητος, λυεῖ τὸν γά-
μον. ἐὰν γὰρ πῆς τὸν γάμω, ἢ πλὴν νόμῳ εἰς
τῶν γάμω, λυεῖ τὸν τῆς οἰκείας θυγατρὸς, ἢ τὸν
τῷ οἰκείου πατρὸς γάμω. ἐπεὶ οὖν τῷ με-
μάθηκας, ἐλθὲ ὅτι ὁ πατρὶκα εἰσὶν. ὁ Τίτιος

A quæ duodecimum, vt Institut. 1. tit.
10. & lib. 5. Cod. tit. 4. constit. 24.
Dicit autem & lib. 12. tit. 7. dig. 5.
quod si mulier nuptura auunculo, so-
cero, vel priuigno dotem dederit,
neque nupserit, eam reperit: non
enim ob turpem causam, sed pro-
pter matrimonium data est. Quare
locum non habet regula qua dicitur:
Vbi est turpitudine dantis & accipien-
tis, cessat repetitio, & quod in pari
delicto potior est possessor. Species
autem mirabilis in impubere quæ
nubit, posita est lib. 27. tit. 6. dig. 11.

B Dicenim quod si quis filiam suam
quam in potestate habebat, cum
esset impubes nuptum dederit, ei
quidem ignoscitur. Si autem impubes
decesserit cum dotem haberet, mari-
tus retinet quæcumque si constitisset
matrimonium, lucraturus fuerat.

^b *Licet fructus perceperit.*] Hoc dicit,
fisci viribus non vindicari quæ in do-
tem data sunt, si nuptiæ secutæ non
sint, sed restitui cum fructibus qui ex
eis percepti sunt.

C IN NOMIN. Fisco enim addicun-
tur. Lege Nouellam de incestis nu-
ptiis, & lib. 5. Cod. tit. 5. constit. 4.
& huius tit. dig. 61. Sed si nuptiæ in-
secutæ non sint, repetitur quod in
dotem datum est, vt lib. 12. tit. 7.
dig. 5. lege etiam lib. 48. tit. 5. dig.
38. Hoc autem dicit constit. 5. lib.
Cod. tit. 4. quæ est 6. tituli consti-
tutio.

^c *Qui in sua prouincia.*] CYRILLI.
Qui in prouincia militant possunt ex
eadem prouincia vxorem ducere.

^d *Si qui tutor vel curator.*] NICÆNI.
Lege lib. 1. tit. 7. dig. 32. quo dici-
tur, eum qui priuigni sui tutelam
gerit, recte petere vt eum sibi ad-
optare liceat. Lege etiam ibi secun-
dam adnotationem. Lege etiam 15.
eius caput quo dicitur, Si parrem fa-
milias adrogauero, omnia quæ eius
fuerunt mihi tacite adquiri, si qui-
dem sint eius qui adquisiuit: & liberi
qui in eius potestate sunt, cum se-
quuntur. Didicisti in 17. dig. huius
tit. per adoptionem quæsitam frater-
nitatem soluere matrimonium. Si
quis enim generum vel nurum ado-
ptauerit, dissoluit filiarum suarum aut filij sui
matrimonium. Hoc igitur cognito,
accede ad propositum. Filius Titij,

uxorem duxerat, cuius Primus tutelam gesserat. Cum autem processisset matrimonium, Primus tutor puellæ Titium in adoptionem accepit, secum scilicet trahentem filium, qui eam duxerat, cuius ipse tutelam gesserat. Quæritur ergo, an per hanc adoptionem dissoluatur matrimonium quod inter eam cuius ipse tutelam gesserat, & ipsius filium contractum fuit, sicut dissolvitur cum gener adoptatur. Didicimus enim fraternitatem per adoptionem quæsitam matrimonium dirimere, & pater nurus generum suum adoptans, non patitur durare matrimonium. Numquid ergo propter prædictam adoptionem solvitur matrimonium quod fuit inter eam, cuius Primus tutelam gesserat, & Titij filium, an potius impeditur adoptio propter matrimonium? quod magis dicendum est, & si curator maritum eius, cuius etiamnum ab eo cura geritur, adoptaverit. Nam priore casu finita tutela, & extraneo, non autem tutori aut eius adfinibus nupta puella, vereor, inquit Tryphoninus, ne absurdum sit dicere impediri adoptionem olim tutoris puellæ, & mariti eius, quasi propter hoc interponatur adoptio, ut impediatur ratio reddendæ tutelæ. Hanc causam prohibitionis nuptiarum Diui quoque Marci constitutio continet. Causam autem dico adoptionem quæ propter matrimonium permixta non fuit. Propter adoptionem autem curatoris qui maritum eius cuius curam gerit, adoptavit, multo magis adoptio prohibenda est. Discernationem. Nam si finita, ut dictum est, tutela, & nupta puella, non patimur ut qui aliquando tutor eius fuit, maritum eius adoptet, idque cum non sit valde probabilis ratio prohibitionis, ut dicit Tryphoninus, quomodo non multo magis curatorem, & qui bona adhuc administrat, convenit prohibere ne adoptet eum qui puellæ matrimonio coniunctus est?

INTERROGATIO. Numquid ergo idem etiam dicemus in curatore? STERHANVS. Si quis nurui suæ postea datus sit curator, manet quidem in

παῖς πλὴν ὑπὸ Πείρου υἱὸς ἐπιτροπευθεῖσθαι ἢ ἀγαθὸν γαμεῖν. Ἀλλὰ τὸ γάμου παροδοῦτος Πείρος ὁ τῆς κόρης ἐπιτροπὸς ἔλαβεν εἰς θεῖον τὸν Τίτιον σωμαφελκυσάμενον ἀπὸ δηλονότι τὸν παῖδα· ἢ καὶ μόνον τὸν τῷ Τίτιου παῖδα τὸν καὶ πλὴν ἐπιτροπευθεῖσθαι ὑπὸ αὐτῷ λαβόντα γυναικὰ πρὸς γάμον. Ὁ ζητούμενος, ἄρα διὰ τῆς βιαιότητος τῆς αὐτοῦ λύεται ὁ πρὸς πλὴν ἐπιτροπευθεῖσθαι καὶ τὸν Τίτιου παῖδα σωμαικέσιον ὡς ὅτι τῷ γαμβρῷ ὑπογενομένου λύεσθαι πέφυκεν. ἔγνωμεν γὰρ ὅτι ἡ παροδομένη διὰ τῆς θεσεως ἀδελφότητος λύει τὸν γάμον, καὶ ὁ τῆς νύμφης πατὴρ τὸν οἰκεῖον γαμβρὸν γαμβρῶν εἰς θεῖον οὐκ ἔα τὸν γάμον ἐπὶ σπείσασθαι. ἄρα οὖν διὰ τῆς εἰρημότητος τῆς αὐτοῦ πρὸς πλὴν ἐπιτροπευθεῖσθαι ὑπὸ τῷ Πείρῳ καὶ τὸν Τίτιου παῖδα λύεται γάμος, ἢ μή τι μάλλον ἢ θεῖος ἐμποδίζεσθαι διὰ τὸν γάμον; ὅτι μάλλον παροδοῦν λέγαν, καὶ εἰ ὁ κυρτάτωρ τὸν ἀνδρα τῆς ἐπιτροπῆς ὑπὸ αὐτῷ κυρτατωρομένης εἰς θεῖον ἔλαβεν. τῆς γὰρ ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῷ α'. θεμεικτὸς παροδοῦν, καὶ ἐξωπικῶν καὶ οὐ παρ' ἐπιτροπῶν, ἢ πῶς ἐξ αὐτῶν οἰκείους σωμαφθείσης, δέδεικε φησὶν ὁ Τρυφωνῖνος, μὴ οὐχ ἀρκέτην λέγαν ἐμποδίζεσθαι πλὴν θεῖον πλὴν εἰς τὸν πάλαι τῆς κόρης ἐπιτροπὸν, καὶ τὸν αὐτῆς ἀνδρα γαμβρῶν, ὡς αὐτῷ διὰ τὸ πρὸν γενομένης τῆς θεσεως, ἵνα ἡ τῆς ἐπιτροπῆς ἐμποδοῖα λογιτοῖα. αὐτῶν πλὴν αἰτίας τῆς ἥν γάμον κωλύσεως, καὶ Μάρκου τῷ ἡγοπάτου παρ' ἐξ ἀφ' αὐτοῦ. αἰτίαν δὲ λέγων πλὴν θεῖον, ἢ πῶς οὐκ ἐπιτέταπται διὰ τὸν γάμον. διὰ δὲ πλὴν θεῖον ὅτι κυρτάτωρ τὸν τῆς κυρτατωρομένης ἀνδρα λαβόντος εἰς θεῖον, πολλὰ πλέον ὀφείλομεν κωλύειν πλὴν θεῖον. μάθε τὸν λογισμὸν. εἰ γὰρ τῆς ἐπιτροπῆς ὡς εἴρηται παροδοῦν, καὶ γαμβροῦ τῆς κόρης, κωλύομεν τὸν πότε αὐτῆς ἐπιτροπὸν λαμβάνειν εἰς θεῖον τὸν σωμαφθέντα αὐτῇ πρὸς γάμον, καὶ αὐτὰ μὴ πιθανοῦ πόρῳ τῷ τῆς κωλύσεως ὄντος λογισμοῦ, καθάπερ ὁ Τρυφωνῖνος φησὶν, πῶς οὐ πολλὰ πλέον κυρτάτωρ καὶ ἐπὶ χεῖροντα πλὴν οὐσίας παροδοῦν κωλύειν λαμβάνειν εἰς θεῖον τὸν σωμαφθέντα τῇ κόρῃ πρὸς γάμον.

Ερώτησις. Ἀρα ὁ αὐτὸς καὶ ἐπὶ κυρτάτωρ ἐπὶ φανερῶν; Στέφανος. εἰ μὴ τῇ ἰδίᾳ νύμφῃ κυρτάτωρ μετὰ αὐτῇ δοθῇ, μὴ εἰ μὴ ὁ

trem consentire matrimonio, si modo non contradicat. Vnde etiam ex eo procreatum filium alere debet. Lege 7. & 12. & 13. & 16. & 18. & 22. constit. huius tit. Neque enim possumus dicere, Non subscripsit: Instrumentum enim dotale non subscribitur.

^h *Pater qui filij matrimonio.*] Τὸ κ' πῶδας. Si, ut proponis, pater quondam mariti tui, in cuius fuit potestare, cognitis nuptiis vestris non contradixit: vereri non debes, ne nepotem suum non agnoscat.

ⁱ *Si contra constitutiones Praefes.*] THEOD. Ex ea provincia in qua quis officium administrat uxorem non ducit: nam qui hoc facit, decem libris auti multatur, & ex provincia ejicitur, ut subiicit 1. constit. 7. tit. huius libri. Memineris autem 1. constit. 20. tit. huius lib. 5.

^k *Uxorem consentientem.*] Non ad differentiam dissentientis hoc dictum est: nam in de dotibus μονοβίβλῳ 2. tit. generaliter ostenditur, matrimonium non consistere.)

^l *Sed si postea mulier.*] Τὸ κ' πῶδας sic habet, postea susceptos liberos natoſque. Dicitque Thalelaeus. Nota: Significat enim si suscepti sint priusquam officium deponeret, videri natos ex iniusto matrimonio.

^m *Cum puella nubit, consensu curatoris.*] Est enim curatoris officium bona administrare, non autem nuptiis consentire.

ⁿ *Si pater filiam nolentem.*] Pater inuitam filiam ne abducatur a marito. Memineris constit. 18. tit. 38. lib. 3. & lege 4. & 5. constit. 17. tit. huius libri.

THALELÆI. Nota dissentiente filia, patrem non posse matrimonium eius dissolvere.

^o *Cum veritas diuersum.*] In veritate quidem nuptiæ factæ non sunt, instrumentum autem earum meminit tanquam contractatum.

^p *Neque si non interposita.*] Hoc intellige in personis quæ senatoriæ non sunt: Senatores enim nuptias sine tabulis nuptialibus non contrahunt.

^q *Si amissum sit instrumentum.*] Ita didicimus in 1. tit. hypothecariæ, & in tit. de fide instrum. lib. 22.

A τὴν τὰ γάμῳ, ἐὰν μόνον σὲκ ἐναυπόδται. ὅθεν καὶ τὸν ἐκ τούτου γρόμδρον παῖδα τρέφειν ὀφείλει. ἀνάγνωσι πλὴν ζ'. ἀφ' ἧς τῆς πρῶτος ἱταλου, καὶ πλὴν β'. γ'. δ'. ε'. καὶ κβ'. ἀφ' α'. τῆς πρῶτος ἱτα. σὲκ γὰρ καὶ ἐχρόμδρ εἰπεῖν, σὲκ ἐσφραγισε· παρὶ καὶ οὐ σφραγίζεται.

Τὸ κ' πῶδας. Εἰ μὴ ὡς θεματίζεις ὁ πατήρ τῆς ποτέ σὺ ἀνδρός οὐ ἵκνος ἐν τῇ ὑπεξοισιότητι ἰδῶ, γρωσέντων τῆς γάμῳ ὑμῶν μὴ ἀντεῖπεν· βίβλα βεῖσθαι σὲκ ὀφείλει, μὴ τὸν ἐχρόνον τὸν ἴδιον σὲκ ὀπιγνῶ.

B Θεοδώρου. Οὐ συνάπτεται γωακὶ οὐσὴ ἐκ τῆς ἐπ' ἡμέρας, ἐν ᾗ ὁ ὀφείκειον τίς χεῖρ· τῆς τοῦ ποίων, δέκα λιτρῶν χρυσοῦ παρσισμῶται, καὶ τῆς ἐπ' ἡμέρας ἐκβάλλεται, ὡς ἐπάγῃ ἡ παρσισμῶται ἀφ' ἧς τῆς ζ'. ἱτα. τῆς πρῶτος βίβλ. μέμνησο τῆς δὲ α'. ἀφ' ἧς τῆς κ'. πηλ. τῆς πρῶτος βίβλ. ε'.

Οὐ παρὶς αἰτιολογίᾳ εἴρηται ὁ νόμῳ, ἐν γὰρ τὰς de dotibus μονοβίβλῳ ἐν τὰς β'. ἱτα. γρωκῶς ἀνύωκεται, ὅτι σὲκ ἐρῶται ὁ γάμῳ.

Τὸ κ' πῶδας ἐχ' α', οἱ μ' αὐτὰ συλληφθέντες καὶ τεθέντες. καὶ φησὶν ὁ Θαλέλαος· σημειώσαι. δηλοῖ γὰρ ὅτι εἰ πρὶν ἀποθῆναι ὁ ὀφείκειον συνεληφθῆσθαι, ἐκ παλαιότητος γάμῳ δοκῶσιν εἶναι.

Τοῦ γὰρ κουράτωρος ἔργον ὁ πατήρ παρσισμῶται διοικεῖν, οὐ μὴν ὁ σωμαίνειν ἐν πῶς γάμῳ.

Θεοδώρου. Μὴ ἀποστήσῃ πατήρ ἀκουσθῆναι πλὴν ἰδῶσι θυγατέρας ἐκ τῆς ἀνδρός αὐτῆς. μέμνησο τῆς ιη'. ἀφ' ἧς τῆς λη'. ἱτα. τῆς γ'. βίβλ. καὶ ἀνάγνωσι πλὴν δ'. καὶ ε'. ἀφ' ἧς τῆς ζ'. ἱτα. τῆς πρῶτος βίβλίου.

Θαλέλαου. Σημειώσαι ὅτι μὴ βουλομένης τῆς γωακὸς οὐ δύναται ὁ πατήρ λύειν τὸν γάμῳ.

Ἡ μὴ γὰρ ἀλήθεια ἐχ' α', μὴ γερονέναι τὸν γάμῳ, ὁ δὲ συμβόλαον ὡς γερονότος αὐτῆς μέμνηται.

Τοῦτο νόησον ὅτι τῆς παρσισμῶται μὴ συλληπτικῶν· συλληπτικὴ γὰρ αἶδλ γαμικῶν συμβολαίων γάμῳ οὐ συναλλάττοι.

Οὕτως ἐγνώμην καὶ ἐν τὰς α'. ἱτα. τῆς ὑπεξοισιότητος, καὶ ὑπὸ τὸν de fide instrumentorum ἱτα. τῆς κβ'. βίβλ.

Θεοδώ-

A2

constitut. 37. tit. huius lib. 5. Quod autem hîc dictum est de propinquis, intellige de proximioribus secundum 18. constit. huius tit.

^d *In urbe quidem regia.*] **THALELÆI.** Veteres omnes, furiosi quidem filia permittebant nubere, etiam patre non consentiente: dubitabarur autem in filio furiosi. Et Vlpianus quidem rerulit constitutionem dicentem liberos mente capri etiam sine consensu eius nuptias posse contrahere. Quærebatur autem an idem observaretur & in furioso: & de eo dicit constitutio ea quæ habentur in Basilico.

Ex τῷ κτ' πόδας. Ita tamen, ut nulla ex hac causa oriatur, vel in hac regia vrbe, vel in prouinciis, iactura substantiæ furiosi vel mente capri, sed gratis omnia procedant, ne rale hominum infortunium, etiam expensarum accessione prægraueretur.

^c *Qui manumissit collataneam.*] **Qui** alumnam suam libertate donauit, postea eam in matrimonium ducere potest. Qui autem quandam suscepit ex sancto baptismo, uxorem eam postea in matrimonio suo collocare non potest, quod scilicet facta sit eius filia. Atque in his quidem consistit caput. Vtriusque autem quæ in eo continetur sententiæ rationes reddit τῷ κτ' πόδας. Et post primam quidem subiicit. Si enim ex affectu omnes introducuntur nuptiæ, & nihil impium neque legibus contrarium in tali copulatione spectamus, quare prædictas nuptias inhibendas existinauerimus? Nec enim homo sic impius inuenitur, ut quam ab initio loco filia habuit, eam postea in suo collocet matrimonio. Sed ei credimus, qui eam ab initio non ut filiam educauit, & libertate donauit, & dignam esse postea suo putauit matrimonio. Primæ ergo parti constitutionis hanc rationem subiicit τῷ κτ' πόδας. secundæ autem illam. Cum nihil aliud sic potest inducere paternam affectionem, & iustam nuptiarum prohibitionem, quàm huiusmodi nexus, per quem Deo medianre animæ eorum copulantur.

^f *Et alio constituto.*] **THALEL.** Vide quomodo inducit ius consentaneum ei quod habetur in *μονοβίβλω* de dori-

A διάταξιν τῷ λζ'. *ἡτ.* τῷ πρόντος ε'. βιβλ. δ' δὲ πρὸς συγγενῶν ἐν τῷ ῥηθέν, δεξιά ἐπὶ τῇ ἐξυπέρων, κατὰ τὴν ἡ'. *Διάταξιν τῷ* *πρωχεινίου* *ἡτλου.*

Θαλαλαῖα. Πάντες οἱ παλαοὶ, τῇ μὲν θυγατρὶ τῷ *μνημονίου* ἐπέτρεπον γαμεῖν καὶ μὴ σωμανοῦτος τῷ πατρὸς· ἐζητοῦν δὲ πρὸς τῷ υἱοῦ τῷ *μνημονίου*. καὶ Οὐλπιανὸς μὲν ἀνήγαγεν διάταξιν λέγουσαν, ὅτι οἱ παῖδες τῷ ἀφρονος διώται γαμεῖν καὶ μὴ σωμανοῦτος αὐτῶν. ἐζητεῖτο δὲ εἰ δ' αὐτὸ καὶ πρὸς *μνημονίου* κερταί· καὶ φησιν ἡ διάταξις πρὸς τοῦτου, ὡς ἐν τῷ Βασίλικῳ κεῖται.

Εκ τῷ κτ' πόδας. Οὕτω μὲν ποῖ ἵνα μηδεμία ἐκ τούτης τῆς αἰτίας ἀναφυῇ, ἢ ἐν τῇ αὐτῇ τῇ βασιλίδι πόλει, ἢ ἐν ταῖς ἐπὶ ῥήχαις ζημία τῇ ὑποστασὶ τῷ *μνημονίου* ἢ τῷ ἀφρονος, ἀλλὰ πᾶντα πρὸς τῷ *μνημονίου* ἵνα μὴ ἡ τοιαύτη τῇ ἀνδροπίων ἀτυχία, καὶ τῇ τῷ *δαπνημύτων* πρὸς τῇ βαρυνθῇ.

Ο τὴν ἰδίαν ἀλυσμὴν ἐλάβηρώσας διώεται αὐτὴν ὑπερὶ πρὸς γάμον ἀγαγέσθαι. ὁ μὲν ποῖ γε ἀπὸ τῷ ἀγῆ βαπτίσματος ἵνα δὲ δέξαι μὲν οὐ διώεται αὐτὴν ὑπερὶ πρὸς γάμον, ὡς δὴ τῇ θυγατρὶ αὐτῶν *μνημονίου*. ἐν τοῖς μὲν οὖν δ' κεφάλαιον. πρὸς ἑκατέρω δὲ τῇ ἐν αὐτῇ ῥηθέντων ἐννοῶν ἀποδίδωσιν αἰτίας δ' κτ' πόδας. καὶ πρὸς μὲν τὴν πρὸς τῷ *μνημονίου* ἐπιφέρει. εἰ γὰρ ἀπὸ ἀφροσύνης εἰσάγονται πάντες οἱ γάμοι, καὶ ὁδὸν ἀσέβεις, ὁδὸν νόμοις ἐναντίον ἐν τῇ τοιαύτῃ σωμαφείᾳ σκαποδύμῳ, διὸ τοῖς εἰρημνοῦς γάμοις καλυπτοῖς νομίσωμεν; ὁδὸν γὰρ ἀνδροπίων οὕτως ἀσεβῆς δεισκέται, ἵνα εἰ ἵνα εἴς ἀρχῆς ἐν ταῖς θυγατρὶς ἔχῃ, τῷ αὐτῷ ὑπερὶ πρὸς γάμον ἐν τῇ ἰδίᾳ σωμαφείᾳ γάμῳ. ἀλλὰ πούτω πιεσθῶμεν, ὅτις αὐτὴν εἴς ἀρχῆς οὐχ ὡς θυγατὸν ἀνήγαγε καὶ ἐλάβη εἰς ἐπίμησε, καὶ ἀξίαν εἶναι μὲν ταῦτα τῷ ἰδίᾳ ἐνόμισε γάμου. τὰ μὲν οὖν πρὸς τῷ *μνημονίου* μέρει τῆς *Διάτ.* τὸν ῥηθέντα λογιζομένην ἐπιφέρει δ' κτ' πόδας. τὰ δὲ δευτέρῳ ἐκδόνον. ὅτι ὁδὸν ἄλλο οὕτως διώεται εἰσαγαγεῖν πατρικῶν διάθεσιν, καὶ διχαῖς γάμον κάλεισιν πρὸς τὸν τοιοῦτον δισμόν, δι' οὗ θεοῦ μεσαζόντος αἱ ψυχαὶ αὐτῶν σωμαπύονται.

Θαλαλαῖα. Βλέπε πῶς ἡ διάταξις εἰσάγει νόμιμον ἀκόλουθον τῷ κερταί ἐν τῷ δὲ δόπι-

λοῦς πορρωτέρω μονοβίβλῳ, λέγουσα, ὅτι οὐδὲ ὁ ἐ-
μαυκρίπατος υἱὸς τῷ κυρεάτωρ, δυνάται πλὴν
κυρεάτωρ θεῖσιν ἀγαγέσθαι. ἐνταῦθα γὰρ ἀφ' αὐ-
τῆς εἶπε τὸν γάμον ἐρῶσθαι, ὅτι πορρωτέρω
σιωφῶσιν ἀλλήλοις, καὶ γέρονται παῖδες, καὶ
τότε ὁ πενθερὸς κατέστη κυρεάτωρ.

Σημείωσαι ξένον εἶδος ἔξκουσάτονος, μὲν
δοίχῃσιν ἡγορεύουσιν, ὅτι ἡμέτεροι τῆς νύμφης πεν-
θερὸν.

Θεοδώρου. Δυνάται ὁ κυρεάτωρ σιωφάσαι
πλὴν ἰδίᾳ θυγατέρα πατρὸς κυρεάτωρ μονοβίβλῳ ὡς
αὐτῆς. τὸν δὲ υἱὸν αὐτῆς οὐ δυνάται σιωφάσαι τῇ
κυρεάτωρ μονοβίβλῳ ὡς αὐτῆς χωρὶς θείας κελύ-
σεως, ἐπεὶ ἀπρὸς ταῦτα, ὡς φησὶν ἡ ζ'. ἀφ' αὐτῆς
τῆς πρὸντος ὑπλ. εἰ μὴ ἄρα κυρεάτωρ τῇ ἀλη-
θείᾳ οὐκ ἔστιν καὶ πλὴν ἡ'. ἀφ' αὐτῆς τῆς αὐτῆς πορ-
ρωτέρω ὑπλ.

Θαλαλαῖα. Τοῦτο καὶ πορρωτέρω ἐπιβέβηκε ἔγνω-
μὴν καὶ ἀργητος πλὴν ἰδίᾳ θυγατέρα ἐκ διδόντος
ἐν τῇ ἐπιβίβλῳ ἡς ἀρχῇ, ἐν πατρὶ δὲ διδόντος μονο-
βίβλῳ. καὶ ὁ μὲν νόμος ὁ αὐτὸς, ὅτι οὐχ οὕτως
εἴδωκεν ὁ ἀνὴρ τὸν πενθερὸν ἐρῶσθαι, ὡς ἡ νύμφη.
δύο δὲ ζητῶν ἡ ἀφ' αὐτῆς, καὶ πλὴν λογιζομένη, καὶ
τὸν χρόνον.

Τὸ καὶ πόδας ἔχει, οὐ πλὴν ἐν αὐτῇ, ὅτι
σημειώσιν ἡ τετραετία, καὶ πλὴν ἀφ' αὐτῆς πλὴν ἐν
πατρὶ δὲ βίβλῳ τῆς κώδικος κειμήλιον ἐν πατρὶ
ὑπλ. ζ'. κεφαλ. σημειώσιν δὲ ὅτι καὶ μὴ
ὁ ἐπιβέβηκε αὐτὸς ζῶντι πατρὶ ἰδίᾳ πατρὶ πλὴν ἐπι-
βέβηκε θεῖσιν, ἀλλὰ ἐκείνος τυχὸν ἐμαυκρίπατος
ἂν, ἡ τελευτήσας τῆς πατρὸς, ἀγαγέσθαι αὐ-
τὴν, ἀνυπόστατος ὅτι ὁ γάμος.

Οὐ γὰρ δοκεῖ τῇ ἀληθείᾳ κυρεάτωρ ἡ ἐπι-
βέβηκε γέρονται.

Θεοδώρου. Ἡ εἰς μέταλλον καταδίκη οὐτε
δούλον τῆς ὑμμερίας ποιεῖ τὸν καταδικαζόμενον,
οὐτε γάμον λύει. ἀνάγνωθι βιβλ. ε'. τῆς κώ-
δικος ὑπλ. ις'. ἀφ' αὐτῆς. κδ'. καὶ ὑπλ. ις'.
ἀφ' αὐτῆς. α'. καὶ βιβλ. θ'. τῆς κώδικος ὑπλ. μζ'.
ἀφ' αὐτῆς. θ'.

Τοῦ αὐτοῦ. Δεσποτὴς σιωφάτων τὸν δούλον
ἐλδὲν πορρωτέρω ὑπὲρ ὡς ἐλδὲν πορρωτέρω, ἡ σιωφά-
των τῶν ποιούτων γάμους, ἡ ἐν εἰδήσει κακούργως
σιωφάτων, οὐτε λῶσαι τὸν γάμον δυνάται, ἀλλὰ καὶ
τῆς ἐπὶ ἐκείνῳ δεσποτείας ἐκπύπτει. ἀνάγνωθι
βιβλ. θ'. τῆς κώδικος ὑπλ. κ'. ἀφ' αὐτῆς. δ'.

Basil. Tom. IV.

A bus, dicens, Ne emancipatum qui-
dem filium curatoris posse eam du-
cere, cuius pater curam gessit. Hic
enim ideo dixit valere matrimonium,
quia fuere primum sibi invicem con-
iuncti, & liberi nati sunt, & tunc so-
cer curator constitutus fuit.

§ *Patrem ei rationem reddere.*] Nota
nouum genus excusationis quæ post
administrationem cœpit, quod socer
nurus factus sit.

§ *Curator filiam suam.*] THEODORI.
Curator filiam suam nuptum collo-
care potest ei cuius curam gerit: filio
autem suo non potest eam cuius cu-
ram gerit, absque iussu Principis,
alioquin infamia notatur, ut dicit 7:
constit. huius tit. Nisi si reuera cu-
rator non sit secundum 8. constit. tit.
propositi.

§ *Si ea cuius tutela.*] THALEL. Hoc
etiam didicimus de tutore & præsi-
de qui filiam suam in matrimonium
collocat in prouincia cui præest, in
monobiblo de dotibus. & lex optima ra-
tione subnixa est, quia non ita solet
matritus reueteri socerum sicut nurus.
Duo autem requirit constitutio, &
redemptionem rationum, & tempus.

§ *Præfinitus annis.*] Τὸ καὶ πόδας habet,
anno vtili, hoc est, hodie quadrien-
nio secundum constit. positam lib. 2.
Cod. tit. 52. cap. 7. Nota quod licet
non tutor ipse filio suo pupillam suam
in matrimonium collocauerit, sed
ille vel à patre emancipatus, vel mor-
te patris sui iuris effectus eam duxe-
rit, nuptiæ non consistunt.

§ *Ne prohibeatur sibi vel filio.*] Non
enim videtur reuera curator aut tu-
tor fuisse.

§ *Si quis enim vel vir, vel mulier.*]
THEOD. Damnatio in metallum
nec seruum pœnæ facit eum qui
damnatur, neque matrimonium di-
timit. Lege lib. 5. Cod. tit. 16. const.
24. & tit. 17. const. 1. & lib. 9. tit. 47.
constit. 9.

§ *Si quis ancillam suam.*] EIVSDEM.
Dominus seruum quasi liberum con-
iungens liberæ personæ, vel consen-
siciens eiusmodi nuptiis, aut cum sci-
ret callidè tacens, soluere matrimo-
nium non potest, sed & illius quo-
que dominio excidit. Lege lib. 2.
Cod. tit. 20. const. 4.

A a ij

Τὸ ὑκτόμῳ ἐπεταί τῷ συμφροτέρῳ δὴ
λαδὴ, ἢ ἐν χειρὶ τῆς συλλήψεως, ἢ τῷ ποκετοῦ.
λοιτελέτερος χρόνος τῆς συλλήψεως, ὡς ὅτε
τυχὸν ὄρεθῇ ἀπελθεῖν συλληφθεῖναι, εἴτα δι'
ἀρρεσίαν εἰς τὸν πατέρα ἀναδουλωθῇ πρὸς
τὸ ποκετοῦ. ἐν τῇ δουλείᾳ γὰρ τὸν υἱὸν πικτεῖ.

Ὁ ἔχων φειτικούς υἱούς ἐὰν ἐν ἀφάρτη ἢ ὅπῃ
ἄλλῃ ποικίλων ποίησις διὰ καλὴν εὐχὴν, πόδας
ποιεῖ γησίους, καὶ δηλοῖ γήσιον εἶναι τῆς μητρὸς
αὐτῶν συνοικέσιον· καὶ μηδεμίαν ἑτέραν ἀποδοξίαν
ἢ αὐτῶν ζητεῖται, ὡς φησὶ νεαροὶ οὐδ'. καὶ νεα-
ροὶ πῶθ'.

A. *Utilius sit tempus conceptionis.*] Quod
nascitur, sequitur id quod sibi utile
est, nempe vel tempore concep-
tionis, vel tempore partus. Utilius tem-
pus conceptionis, ut cum fortè liber-
ta filium concepit, deinde propter in-
gratitudinem erga patronum suum
ante partum in servitutem renocata
fuit: nam filium in servitute parit.

B. *Ad hec illud statuendum esse.*] Qui
filios naturales habet, si in testamen-
to aut in monumentorum confectio-
ne eorum quempiam filium nomina-
verit, eos omnes filios legitimos fa-
cit, & significat esse legitimum ma-
tris eorum matrimonium: & nulla ab
eo alia probatio exigitur, ut dicit 74.
Nouella, & Nouella 89.

ΤΙΤΛΟΣ Ε΄.

Περὶ κεκωλυμένων γάμων.

TITVLVS V.

De nuptiis prohibitis.

Ζητή-
σις τοῦ
μου κα-
τα-
στα-
σῆς α'.
καὶ γ'.
ἐκ τῆς
ἐπιτο-
μῆς τῆς
μεγάλης
βασι-
λεως
καὶ
ἀποστο-
λῆς καὶ
τῆς αὐτο-
κρατο-
ρίας.
α'. **Η** συγγένεια ὀνομαζέσθαι
χρυσίαν. διαρρίπτει δὲ εἰς
τέσσαρας, εἰς ἀνιόντας, καπνόντας, καὶ
ἐν πλαγίῳ. καὶ ἀνιόντες μὲν
εἰσὶν, ὧς ἡμεῖς γεγεννηκότες· οἱ
πατὴρ, μήτηρ, πάππος, μάμ-
μη, προπαππος, προμάμη,
καὶ ὅτι ἐπὶ τούτων ἀνωτέρω. καπνόν-
τες δὲ ὧς ἡμεῖς χυνόμῳ, οἱ
υἱός, θυγάτηρ, ἐπὶγον, ἐπὶγονή, καὶ
ὅτι ἐπὶ τούτων κατωτέρω. ἐν πλαγίῳ
δὲ, ὧς ἡμεῖς γεγεννηκότες, μήτε
ὧς ἡμεῖς χυνόμῳ, τῆς δὲ αὐτῆς
γονῆς καὶ ῥίζης ἡμῶν κεκοινωνηκότες,
οἱ ἀδελφός, ἀδελφή, θεῖος, θεία,

C. **C**ognatio nomen ge-
nerale est. Diuiditur
autem in tres ordines, ascen-
dentium, & descendentium, &
eorum qui ex transverso sunt,
siue à latere. Et ascendentes
quidem sunt, qui nos genuerunt:
ut pater, mater, auus,
avia, proauus, proauia, qui-
que supra eos sunt. Descen-
dentes autem, qui ex nobis
procreati sunt, ut filius, filia,
nepos, neptis, pronepos, pro-
neptis, & qui infra eos sunt.
Ex transverso autem qui ne-
que nos progenuerunt, nec
ex nobis progeniti sunt, stir-
pem autem radicemque no-

Instit.
de gra-
dibus
cogn.

Instit. 3.
tit. 2.

Quare
legiti-
mi can.

tit. 1. c.
3. ex-
pistola
magni
Basilij

ad Dio-
dorum,
& tit. 13.

eiussdē
legiti-
mi ca-
nonis.

biscum communem habent, ut frater, soror, patruus, amita,

Basil. Tom. IV.

A a iij

(auunculus, matertera) consobrinus, consobrina, frater patruelis, soror patruelis, & qui ex eis descendunt. Cognatio autem ex transuerso, in duo diuiditur, nempe in eos qui per sexum masculinum, & qui per femininum nobis coniunguntur. Quilibet autem ordo cognationis varios habet & diuersos gradus. Sed in ascendentibus quidem & descendentibus est quædam simplex & facilis graduum perceptio. Nam quælibet harum personarum gradum efficit: & summam, quot sunt generationes, tot sunt gradus. Est autem difficilior, nec expedita graduum inueniendorum ratio in his qui sunt ex transuerso. Non enim statim recurrendum est ad personam quæ ex transuerso est, sed prius ascendendum est ad ascendentes, donec peruenerimus ad eam personam quæ est origo & causa generationis ex transuerso. qua inuenta, descendendum est ad eam quæ ex transuerso est, & de cuius cognatione quæritur, & ita generationes omnes collectæ numerandæ sunt, tam in ascensu quam descensu. Vnamquamque enim generationem in proprio gradu collocando numerationē institue. Et in descendentibus quidem in facili est verbi causa, Filius meus quoto mihi gradu est? Ego eum genui. Ecce vna generatio vnū gradum effecit. Est ergo mihi

A. ἀνεψιός, ἀνεψιά, ἑξάδελφος, ἑξάδελφη, καὶ Θ' ἐκ τούτων καταγε-
νόμηναι. ἡ δὲ ἐκ πλαγίου συγγένεια
διαφεύγει εἰς δύο, εἰς τὸν κατὰ ὀ-
ρέον γενίαν καὶ ἀπλογενίαν ἡμῶν σω-
απομόνους. ἐκάστη δὲ τάξις συγ-
γενείας ποικίλοις ἔχει καὶ διαφόροις
βαθμοῖς. ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῇ ἀνιόν-
των καὶ καπόντων, ἀπλουτέρα ἵς
B καὶ διχέρης ἡ κατάληψις τῇ βαθ-
μῶν. ἐκαστὸν γὰρ τούτων περὶ
των βαθμῶν ἀποτελεῖ. καὶ ἀπλῶς
ὅσαι γυνήσες, πόσοι καὶ βαθ-
μοί. δυσχερέστερα δὲ καὶ οὐκ ἀκα-
τάληπτα ἐκ πλαγίου ἡ τῇ βαθ-
μῶν εἴρεσις. δεῖ γὰρ ἡμᾶς οὐκ ἀ-
δέως πρὸς τὸ ἐκ πλαγίου
περὶ σωπ(ω), ἀλλὰ περὶ σωπ(ω) ποιῆ-
σαι. τὴν ἀνάβασιν ἐπὶ τῷ ἀνιόν-
τας, μέχρ' οὗ ἐπιστῶμεν ἐκείνῳ
τῷ ἀπὸ τῆς γυνήσεως τῆς ἐκ πλα-
γίου· εἴτα τὸ τοῦ δρόντες καπέναι
ἐπὶ τῷ ζητούμεν(ω) τῷ ἐκ πλαγίου,
καὶ οὕτω πάσας ὁριθμεῖν τὰς γυ-
νήσας τὰς σωαπομόνας. τὸ τοῦ μὲν
ἐπὶ τῆς ἀνάβασιν, τὸ δὲ καὶ ἐπὶ
τῆς κατὰ δρόν. ἐκάστῳ γὰρ γυνή-
D σιν ἐν ἰδιόζοντι τῶν βαθμῶν, ποιοῦ
τὸ ὁριθμόν. καὶ ἐπὶ μὲν τῇ κα-
πόντων διχέρης τὸ τοῦ. οἷ(ω) ὁ ὅς
μου πόσου ὅστις βαθμῶν; ἐγὼ ἔπε-
κον. ἰδοὺ μία γυνήσες, ἓνα βαθμῶν
ἀπετέλεσεν. οὐκοῦν περὶ τοῦ μοί

ἔστι βαθμοῦ· ὁ ἔστιν ὅσον· ἐγὼ ^A primo gradu. Nepos quoto? Ego genui filium, filius neporem. Ecce duæ generationes duos gradus efficiunt. est ergo nepos secundo gradu. Idem etiam deinceps in pronepote & abnepote. Similiter etiam in ascendentibus. Pater quoto gradu est? Pater genuit me. Ecce una generatio unum gradum effecit. Est ergo mihi primo gradu. Auus quoto? Pater me genuit, patrem auus. Ecce duæ generationes effecerunt duos gradus. Est ergo auus secundo gradu. Idem etiam in matre & auia, & omnibus ascendentibus masculis aut feminis. In his autem qui ex transverso sunt, ut dictum est, oportet ascendere ad personam quæ causa est cognationis, enumerando generationes: & rursus descendere numerando generationes, donec pervenerimus ad personam de qua quaestio est. Si quis enim interrogaverit, Frater quoto gradu est? Dic, secundo. Quæ obrem? Ascende ad patrem. ^D Ecce una generatio à patre ad te, unum gradum effecit. Deinde quoniam inuenisti personam quæ causa & origo generationis est, descende ad fratrem; hîc adiciens alteram generationem. Ecce duæ generationes effecerunt duos gradus. Rectè ergo dictum est fratrem secundo gradu esse. Rursus si quis te roget, Patruus quoto gradu est? dic, Tertio.

Aa iij

Necesse est enim ascendere ad patrem tuum, & dicere, Pater me genuit, patrem avus. Ecce duæ generationes. Ipse avus patruū, ecce tres generationes effecerunt tres gradus. Est ergo patruus tertio gradu. Sic ergo, hanc observās regulā, potes gradus eorū percipere qui deinceps sequuntur.

§. 1.
Instit.
de nup-
tiis.

Prohibitæ nuptiæ sic agnoscuntur. In ascendenti-
bus & descendenti-
bus in in-
finitum nuptiæ prohibitæ
sunt, etiam si ex legitimis ma-
trimoniis non sint. Non enim
potest quis filiam suam du-
cere, aut neptem, aut ma-
trem, siue naturales filiæ sint,
siue adoptiæ, licet per e-
manicipationem adoptio so-
luta sit. Quoniam ei pristi-
num patris aut aui nomen
pudori esse oportet.

§. 2. Quin & inter eas personas
quæ ex transverso sunt, est
quædam prohibitio.

§. 3. Fratris enim mei aut sor-
oris meæ filiam ducere fas non
est, sed nec horum neptem.

§. 4. Similiter nec patrui aut a-
mitæ filiam, hoc est conso-
brinam meam. Sed nec filius
meus eorum neptem, qui di-
cuntur secundi consobrini,
siue sobrini.

§. 5. Sed nec patris mei aut ma-
tris meæ amitam, etiam si
adoptiæ sint, quoniam lo-
cum maritum obtinent. Et
quomodo contingit amitam
esse adoptivam? verbi causa,

ἀνάγκη γὰρ σε ἀνιέναι ἐπὶ τὸν πα-
τέρα ὃ λέγειν, ἐμὲ ἐγγύνησεν ὁ πατήρ,
τὸν πατέρα ὁ πάππος. ἰδοὺ δύο γυνή-
σες. ὁ αὐτὸς πάππος, τὸν ἐμὸν θεῖον,
ἰδοὺ τρεῖς γυνήσες τρεῖς ἀπετέλεσαν
βαθμοί. ὥστε οὐκ ἔστι μοί ὅτι
βαθμοῦ ὁ θεῖος. οὕτω καὶ ἐπὶ τῇ ἐξῆς
τῷ αὐτῷ περὶ σέχων κανόνι διώσται
καταλαβεῖν τὸν βαθμοί.

Οἱ κεκωλυμένοι γάμοι γινώσκον-
ται οὕτως. ἐπὶ τῇ ἀνιόντων καὶ κα-
πόντων, εἰς ἀπρόσμετον ὁ γάμος κε-
κώλυται, καὶ μὴ ἔξ ἐνόμων ὥσπερ
γάμων. οὐ δύναται γὰρ τις λαμβά-
νειν πλὴν ἰδίῳ μητέρα, ἢ μᾶμμιλιν,
ἢ θυγατέρα, ἢ ἐγγόνιαν. εἴτε φισι-
καί, εἴτε δευταί, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἢ δε-
σις ἐλύθη τῷ ὑπόπῳ τῆς αὐτεξουσιό-
παιτος. αἰχμωέτω γὰρ τῇ νυνὶ ἢ πα-
λαι τῆ πατρὸς ἢ πάππου περὶ σέ-
χου.

Καὶ μετὰ τὸ δὲ τῇ ἐκ πλαγίου
περὶ σέχων ἐστὶ τις κώλυσις.

Τὴν γὰρ τῆ ἀδελφοῦ μου ἢ τὴν
τῆς ἀδελφῆς μου θυγατέρα λαμβά-
νειν πρὸς γάμον οὐ θέμις, ἀλλ' οὐδὲ
τὴν ὑπόπῳ ἐγγόνιαν.

Ομοίως οὐδὲ τὴν θυγατέρα τοῦ
θεοῦ ἢ τῆς θείας, τῆς ἐστὶ τὴν ἑξα-
δελφίαν μου. ἀλλ' οὐδὲ ὁ υἱός μου
τὴν ἐγγόνιαν αὐτῶν, οἵ τινες λέγονται
διεξαδελφοί.

Ἀλλ' οὐδὲ τὴν πρὸς πατρὸς ἢ
μητρὸς θεῖαν, εἰ καὶ εἰσὶ δευταί, ἐ-
πειδὴ μητέρα πατρίν ἐπέχεισι. καὶ
πῶς συμβαίνει ἐπὶ δευτῇ θεῖαν; οἷον ὁ

πάπῳ μου ὁ πατὴρ ἔχων
 υἱὸν ἐμὸν πατέρα, ἔλαβε κόριον
 ἵνα εἰς θεῖον· καὶ ὁ μὲν ἐμὸς πα-
 τὴρ ἐκάλεε αὐτὴν ἀδελφὴν θεῖαν·
 ἐγὼ δὲ θεῖαν· ὡσαύτως οὐδὲ πῶ με-
 γάλῳ θεῖαν· δυνάμει λαβεῖν, τὸ γὰρ
 ἐστὶ τῆς πάπῳ μου ἀδελφῆς, εἰ
 καὶ θετὴ ὅστιν, ὅτι μᾶμμις ταύτης
 ἐπέχεται.

Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι οὐ διὰ θε-
 σμῶν συγγενεῖας, διὰ δὲ ἀγχιστείας
 μὴ παρονομήσαντες. ἀγχιστεία δὲ ὅστιν
 οἰκειότης παρονομήσαντων ἐν γάμων ἢ
 μὴ συννημένῃ συγγενείας ἐκπύουσι, οἷον,
 οὐ δύναμαι λαμβάνειν πῶ ἐμὴν
 παρονομήσαν ἢ νύμφην. καὶ παρο-
 νόμη μὲν ὅστιν ὅτι ἄλλου θυγατρὸς,
 καὶ ἐγγόνου καὶ παρογγόνου τῆς γα-
 μετῆς μου. νύμφη δὲ ἢ τῆς υἱοῦ καὶ
 ἐγγόνου καὶ παρογγόνου γαμετῆς. δεῖ
 δὲ παρονομεῖν τὸ ποτε, καὶ λέγειν,
 οὐ δύναμαι λαμβάνειν παρὸς γα-
 μῶν πῶ ποτε μου νύμφην, ἢ πῶ
 ποτε μου παρονομήσαν. παρονομήσαντες
 γὰρ τὸ ποτε, δείκνυμι μὴ ὑπάρχοντα
 παρονομήσαντα τῆς ἀγχιστείας. ἀπὸ
 γεγονότα καὶ ἀπὸ τῆς ἀγχιστείας πῶ
 συνάφεται ἐπεχόμενον. εἰ γὰρ εἴπω
 πῶ ποτε μου νύμφην, εἰδείξαι ὅτι
 ἐτελεύτησεν ὁ ἐμὸς υἱός, αὐτῆς δὲ ἀ-
 νήρ. εἰ δὲ εἴπω πῶ ποτε παρονομήσαν
 εἰδείξαι ὅτι ἐτελεύτησεν ἢ αὐτῆς μὲν
 μήτηρ, ἐμὴ δὲ γαμετή. εἰ γὰρ
 ἐπὶ ἢ μὲν ὅτι νύμφη, ἢ δὲ παρο-

A Avus paternus habens filium
 patrem meum, puellam qua-
 dam adoptavit. Et pater qui-
 dem meus hanc adoptivam
 sororem vocabat, ego autem
 amitam. Similiter nec ma-
 gnam amitam possum ducere,
 hoc est, aui sororem; et-
 iam si adoptiva sit, quoniam
 locum auiæ obtinet.

B Sunt & aliæ quæ non quid- 9.6.
 dem propter ius cognationis,
 sed propter affinitatem hæc
 procedunt. Est autem affini-
 tas, necessitudo personarum,
 quæ citra cognationem nobis
 ex nuptiis contingit. verbi
 causa, non possum ducere
 priuignam meam aut nurum.
 Et priuigna quid est, ex alio
 suscepta vxoris meæ filia, aut
 neptis aut proneptis. Nurus
 autem est, filij mei & nepotis
 & pronepotis vxor. Est autem
 addenda dictio, quondam; &
 dicendum, Non possum du-
 cere nurum quondam meam,
 aut priuignam quondam meam.
 Adiicientes enim illud quon-
 dam, ostendimus non existe-
 re personas quæ præbuerunt
 causam affinitati: & affini-
 tatis veneratione abstinemus
 ab huiusmodi coniunctione.
 Si dixero, eam quæ quondam
 nurus mea fuit, ostendi de-
 cessisse filium meum, eius au-
 tem maritum. Si dixero, eam
 quæ quondam fuit priuigna
 mea, ostendi decessisse qui-
 dem eius matrem, meam

autem vxorem. Nam si quidem adhuc nurus sit, hæc verò pri-

uigna, maiori ratione prohibeor eam ducere. Inuenitur enim vir vel duas vxores habere, vel mulier duos maritos.

§. 7. Neque socrum meam aut nouercam, quoniam loco matrum sunt.

§. 9. Neque filiam vxoris ex alio viro susceptam post diuortium, Patris aut filij mei sponsam ducere non possum, licet non fuerint eorum vxores. Nam illa quidem nouercæ, hæc verò sponsæ locum obtinet.

L. 14. in pr. dig. de ritu nupt. II. PAVLYS. Adoptiuus filius, licet emancipatus fuerit, eam quæ patris adoptiui vxor fuit, ducere non potest.

Quære dig. 2. Quemadmodum nec filij vxorem adoptiuus pater qui eum emancipauit; etiam si dissoluta sit adoptio, nec genere his coniunctus sit. Nam illa, quidem nouercæ locum habet, hæc verò nurus.

§. 1. Nec enim pater naturalis filiam suam vulgò quæsitam ducit. Ius enim naturale, & quod honestum est, spectatur in matrimoniis.^a Eadem etiam in seruili, cognatione & affinitate seruanda sunt. Non solum patris mei, sed & auij & proauij vxor nouercæ dicitur, & eas prohibeor ducere. Et si pater meus plures habuit, nullam earum ducam: & adoptiuus nec adoptiui, neque naturalis vxorem ducere potest.

§. 2. Socrus est mater & auia

A γόνη, μείζονι κωλύομαι λόγω ταύτων ἀγαμέσθαι. δέλεσται γὰρ ἢ ὁ ἀνὴρ δύο ἔχων γαμετάς, ἢ ἡ γυνὴ δύο ἔχουσα ἀνδράς.

Οὐδὲ τὴν πενθεράν μου ἢ τὴν μητέρα μου. ὅτι μητέρα τὰξιν ἐπέχουσιν.

Οὐδὲ τὴν θυγατέρα τῆς ἀποζευχθείσης μου γυναικὸς τὴν ἀποζευξίν τε χεῖσιν ὥς ἑτέρω ἀνδρός. ἢ τῆς πατρὸς μου ἢ τῆς ἀδελφοῦ μου μητρὶς οὐ δύναμαι λαμβάνειν, καὶ γαμετῇ αὐτῶν οὐ γέγονασιν. ἢ μὲν γὰρ μητρίας, ἢ δὲ νύμφης τὰξιν ἐπέχῃ.

β'. Παυλ. Ο θεπὸς υἱὸς καὶ αὐτεξούσιος γυιομήτορ, οὐ δύναται τὴν γυιομήτριν τῆς θεποῦ πατρὸς γαμετῇ λαμβάνειν πρὸς γάμον. ὡς περ οὐδὲ αὐτὸς τῆς υἱοῦ γαμετῇ, ὁ αὐτεξούσιος αὐτὸν ποιήσας θεπὸς πατὴρ, καὶ ἢ θεοῖς ἐλύθη, εἰ καὶ μὴ ἀπλεται τῆς γυναικὸς αὐτῶν. ἢ μὲν γὰρ μητρίας, ἢ δὲ νύμφης τὰξιν ἐπέχῃ.

Καὶ ὁ Φισικὸς γὰρ πατὴρ, οὐ λαμβάνει τὴν πορνογυνὴν αὐτοῦ θυγατέρα.

ὁ φύσας γὰρ δίκαιον καὶ ὁ διπρεπὲς ἐπὶ τοῖς γάμοις σκοπεῖται. τὰ αὐτὰ καὶ πρὸς δουλικῆς συγγενείας καὶ ἀφικισείας φυλάττειται χρη. οὐ μόνον ἢ τῆς πατρὸς μου, ἀλλὰ καὶ ἢ τῆς πατρὸς μου καὶ πατρὸς πατρὸς γαμετῇ μητρίας λέγεται, καὶ κωλύομαι λαβεῖν αὐτάς. καὶ πολλὰς ἔχεν ὁ πατὴρ μου, οὐδεμίαν αὐτῶν λαμβάνω καὶ ὁ θεπὸς οὔτε τὴν τῆς θεποῦ, οὔτε τὴν τῆς Φισικῆς λαμβάνει.

Πενθερὰ δὲ τὴν ἢ μητέρα καὶ ἢ μᾶμμη

Nam in matrimoniis obseruare etiam oportet seruales cognationes. Nō autem in hereditate. Quæ enim adoptiuus serui, adquirent dominis.